

Π. Ν. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΟΦΟΚΛΗ

ΟΙΔΙΠΟΥΣ
ΤΥΡΑΝΝΟΣ

Γ. ΑΓΚΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΑΔΕΛΦΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΝ ΑΘΗΝΑΙ 1951

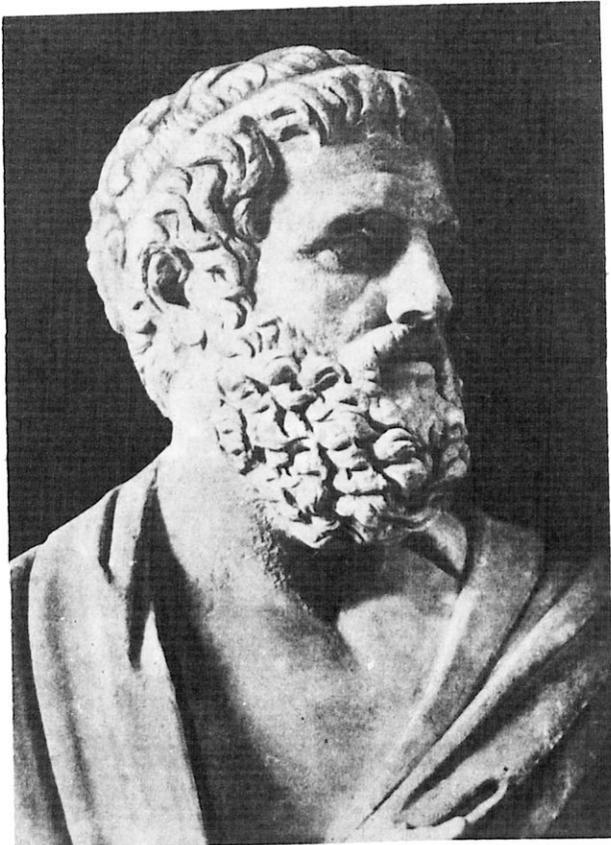
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Π. Ν. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΟΦΟΚΛΗ

ΟΙΔΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ

ΣΟΦΟΚΛΗΣ

Ἡ εἰσαγωγή καί οἱ ἐξημερευτιζές σημειώσεις μεταγλωττίστηκαν ἀπό τόν Ι.Μ.
Ἀρβανίτη, Σύμβουλο Β' τοῦ ΚΕΜΕ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΤΟ ΔΡΑΜΑ

Τό δράμα είναι δημιουργημα τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος. Γεννήθηκε καί ἀναπτύχθηκε σιγά σιγά στήν Ἀττική ἀπό τίς γιορτές πού γίνονταν πρὸς τιμὴ τοῦ θεοῦ Διονύσου, οἱ ὁποῖες πρόσφεραν σ' αὐτό πάρα πολλά δραματικά στοιχεῖα (τά δρώμενα).

Ξεκίνησε μάλιστα τό δράμα ἀπό τό ἀρχικό ἄσμα, τό διθύραμβο, πού τραγουδοῦσαν κατά τή λατρεία τοῦ θεοῦ Διονύσου καί τόν συνόδευαν μέ αὐλό καί ὀρχηστικές ἢ μιμητικές κινήσεις. Τό διθύραμβο, πού ἀρχικά δέν εἶχε ρυθμό, τόν κατέστησε τεχνικό ὁ ποιητής Ἄρξίωνας ὁ Μηθυμναῖος· μετά τήν τελειοποίησή του ἀπό τό Λάστον Ἐρμιονέα, ὁ φιλόμοισος τύραννος τῶν Ἀθηνῶν Πεισίστρατος τόν εἰσήγαγε στίς μεγαλόπρεπες ἑορτές πού ὁ ἴδιος καθιέρωσε, στά Μεγάλα Διονύσια.

Ἀπό τό σοβαρό διθύραμβο, πού ψαλλόταν κατά τά Λήναια, στά ὁποῖα οἱ ἑορταστές πενθοῦσαν γιά τό μαρασμό τῆς φύσεως καί τά παθήματα τοῦ θεοῦ καί θρηνοῦσαν γι' αὐτά, γεννήθηκε ἡ τραγωδία (τράγου ὠδή, ἐπειδή οἱ χορευτές φοροῦσαν δέρματα τράγου, γι' αὐτό ὀνομάζονταν καί τράγοι, καί παρίσταναν τούς Σατύρους, τούς ὀπαδοῦς τοῦ Διονύσου)· ἀπό τό φαιδρό διαθύραμβο, πού ψαλλόταν κατά τό χρόνο τοῦ τραγητοῦ καί τῆς ἀποθηκεύσεως τοῦ οἴνου, καί ἀπό τήν πάρα πολύ μεγάλη εὐθυμία καί χαρά, πού ἐπικρατοῦσε γιά τήν ἀναγέννηση τῆς φύσεως καί τήν ἀνάσταση τοῦ θεοῦ, γεννήθηκε ἡ κωμωδία.

Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος πρῶτος προήγαγε τήν τραγωδία ἦταν ὁ ποιητής Θέσπης ἀπό τόν ἀγροτικό δῆμο τῆς Ἰκαρίας τῆς Ἀττικῆς· ὁ ἴδιος εἰσήγαγε τόν πρῶτο ὑποκριτή πού ὑποκρινόταν ἀλληλοδιαδοχικά πολλά πρόσωπα μέ τήν ἀλλαγὴ προσωπείων κατασκευασμένων ἀπό ἕφασμα. Ἔτσι ἀπό τή μιὰ ὁ ὑποκριτής, πού τώρα πιά ἦταν πρόσωπο διαφορετικό ἀπό τό χορό, μιλοῦσε στό χορό (στοιχεῖο ἐπικό), ἀπό τήν ἄλλη ὁ χορός ἀποκρινόταν τραγουδώντας καί χορεύοντας (στοιχεῖο λυρικό), καί ἀπό τήν ἔνωση τους προῆλθε τό δράμα.

Ἐνῶ ὁ Πεισίστρατος, ὅπως εἶπαμε, γιά νά ψυχαγωγῆ τό λαό του, εἶχε καταστήσει τά Μεγάλα Διονύσια ἑορτὴ λαμπρότατη καί εἶχε εἰσαγάγει τό διθύραμβο, τά παιδιὰ του κάλεσαν τό διαμορφωτὴ τοῦ

δράματος Θέσπη νά δώσει διάφορες παραστάσεις μέ τό θίασό του στό Ἄστυ, στά προάστια καί στά διάφορα χωριά τῆς Ἀττικῆς.

Ἔτσι, τό δράμα, τό ὁποῖο ἀρχικά ἦταν περιορισμένο σέ ὑποθέσεις παρμένες ἀπό τούς μύθους καί στή λατρεία τοῦ Διονύσου, λάβαινε ἔπειτα γιά ποικιλία ὑποθέσεις, πού προκαλοῦσαν ζωηρότατα συναισθήματα καί συγκινήσεις, ἀπό ὅλον τό μυθικό κόσμο τῆς Ἑλλάδας, ἀπό τά ἀθάνατα Ὀμηρικά ἔπη καί προπάντων ἀπό τούς τοῖς φημισμένους μυθικούς κύκλους, τόν Ἀργοναυτικό, τό Θηβαϊκό καί τόν Τρωικό. Μέ τόν τρόπο αὐτό ἀνοίχτηκε στή δραματική ποίηση εὐρύτατο καί ἀπεριόριστο στάδιο καί ἀκόμη ἀπόκτησε ποικιλία καί πολυμέρεια.

Ὅταν μετά τόν ποιητή Θέσπη ἐμφανίστηκαν οἱ δραματικοί ποιητές Χοίριλος ὁ Ἀθηναῖος, μαθητής τοῦ Θέσπη, ὁ ὁποῖος εἰσήγαγε τίς προσωπίδες καί τίς λαμπρές θεατρικές ἐνδυμασίες, καί ὁ Φρύνιχος ὁ Ἀθηναῖος, ὁ ὁποῖος πρῶτος εἰσήγαγε καί τά γυναικεῖα πρόσωπα, τό δράμα τελειοποιήθηκε σέ μεγάλο βαθμό, γιά νά ἐμφανιστεῖ, μετά τούς προδρόμους αὐτούς, ἡ ἀκτινοδόξα τριάδα μέ τούς μεγάλους τραγικούς ποιητές: τόν Αἰσχύλο πού εἰσήγαγε τό ὀϊστοῦχο, τό Σοφοκλή πού εἰσήγαγε τόν γ' καί τόν τραγικότερο ἀπό ὅλους Εὐριπίδη, ἀπό τούς ὁποίους τό δράμα ἔφτασε στήν ἕψιστη ἀκμή του.

Στήν ἀνάπτυξη καί στήν τελειοποίηση τοῦ δράματος κατά τόν Ε' αἰῶνα συντέλεσαν πάρα πολύ καί οἱ θρησκευτικές ἀντιλήψεις καί δοξασίες τῆς ἐποχῆς, οἱ ἠθικές καί κοινωνικές ἀρχές, ἰδίως κατά τή διάρκεια τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας πού ἐπικράτησε μετά τούς Περσικούς πολέμους, κατά τούς ὁποίους σῶθηκε ἡ Ἑλλάδα καί ὁ ἐλληνικός πολιτισμός.

Μέσα λοιπόν σέ ἕνα τέτοιο κοινωνικό καί θρησκευτικό περιβάλλον, μέσα σέ μιά τέτοια πνευματική καί καλλιτεχνική ἀτμόσφαιρα, στήν πανελλήνια αὐτή ἀνώτερη πνευματική καί καλλιτεχνική σχολή ἐμφανίστηκαν οἱ τοῖς μονόκληπτοι τραγικοί ποιητές, γιά νά συμπληρώσουν ὅ,τι καλλιτέχνησαν σέ λίθο, χαλκό καί χρυσό καί μέ τή σμίλη καί τό χροστήρα, οἱ μεγάλοι καλλιτέχνες ἐκείνης τῆς ἐποχῆς· καί φιλοτέχνησαν τίς τραγωδίες τους, οἱ ὁποῖες ἀνταναγκοῦν τίς σκέψεις καί τίς ἰδέες, τά συναισθήματα καί τά πάθη καί γενικά τήν ἰδεολογία τῆς ἀναπτειγμένης τότε ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, καί ἀκόμη ἀποταμιέν-

σαν τούς λογοτεχνικούς και ήθικούς καρπούς όλης της πνευματικής παραγωγής, πού τότε αποτελούσαν τόν πνευματικό και ήθικό θησαυρό όλόκληρης της ανθρωπότητας.

Τό δράμα λοιπόν δέν ήταν ανθόρομητο δημιούργημα λίγων ατόμων ή επακόλουθο μόνο των λαϊκών θρησκευτικών έορτών του Διονύσου, αλλά προϊόν από τό ένα μέρος του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος εκείνης της έξοχης εποχής και από τό άλλο της τεχνικής ποιήσεως και της διανοίας εκείνων των έμπνευσμένων ποιητών· ήταν δηλαδή τό προϊόν ενός ανώτερου πολιτισμού.

Γι' αυτό και οί πρόγονοί μας είχαν ανοικοδομήσει στίς κυριότερες πόλεις της Ελλάδας, κοντά στους ναούς τους, και μεγάλωτρα λίθινα θέατρα και μέ ξεχωριστή τιμή περιέβαλλαν τίς θεατρικές παραστάσεις, στίς όποίες προσέρχονταν μαζικά, ώσάν σέ άριστη και φωτοδότηρα πνευματική άγωγή· για τούτο τό λόγο και οί δραματικές παραστάσεις λέγονταν διδασκαλίεις, γιατί αποτελούσαν έθνικό μαζί και θρησκευτικό θεσμό, πού έξύψωνε και σφρηλατούσε τά πατριωτικά και θρησκευτικά συναισθήματά τους.

Έπειτα, μόνο τό γεγονός ότι ύπήρξε επίσημος άρχοντας και μάλιστα ό μεγάλος Περικλής, ό όποιος παρείχε από τό δημόσιο ταμείο δωρεάν τό εισιτήριο στους άπόρους, τά θεωρικά, είναι άρκετό νά μās πείσει ότι τό θέατρο κατατασσόταν στην πρώτη γραμμή μεταξύ των μεγάλων άκτινοδόλων πνευματικών έστιών εκείνης της εποχής.

2. Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΗ

Ο Σοφοκλής, γιός του Σοφίλου, γεννήθηκε τό 496 π.Χ. στον "Ιππιό Κολωνό", πού ήταν ένα μαγευτικότατο προάστιο των Αθηνών επάνω σέ λόφο. Ως γιός εύπορου πατέρα, πού είχε εργοστάσιο μαχαιροποιίας, έλαβε έπιμελημένη άγωγή και παιδεία. Διδάχθηκε μέ έπιμέλεια τή μουσική και τή γυμναστική και ανέπτυξε άρμονικά τίς σωματικές και ψυχικές του δυνάμεις. Τό σωματικό του μάλιστα κάλλος, ή ζηλευτή χάρη και ή ψυχική του ενγένεια, καθώς και οί μουσικές του ικανότητες, τίς όποίες ανέπτυξε ό περίφημος δάσκαλός του τής μουσικής Λάμπρος, τόν κατέστησαν άξιο μεγάλης προσοχής και εκτιμήσεως από τούς συμπολίτες του. Γι' αυτό, όταν μετά τή νανμαχία της Σαλαμίνας γιορτάστηκαν τά έπινίκια, εξέλεξαν τό Σοφοκλή μέσα από χιλι-

άδες άλλους εφήβους Ἰθηναίους καί χόρευε ἐπικεφαλῆς χοροῦ ἀπό παιδιά γύρω ἀπό τό τρόπαιο τῆς νίκης. Ἡ φυσιογνωμία του μάλιστα, τό μεγαλόπρεπο παράστημά του καί ἡ ἡμερῆ ἔκφραση τοῦ προσώπου του εἶναι θαυμάσια ἀποτυπωμένα στόν ἐπιδηλικότατο ἀνδριάντα του πού θρῶσκεται σήμερα στό Λατεράνο Μουσεῖο τῆς Ρώμης.

Μελετώντας ἀπό τή νεότητά του ὁ Σοφοκλῆς τόν ἀθάνατο Ὅμηρο καί θαυμάζοντας τόν πρῶτο καί μεγαλοφάνταστο τραγικό ποιητή καί δάσκαλό του Αἰσχύλο, ἐνωρίς στράφηκε στήν ποίηση, καί μάλιστα στήν τραγική, καί ἀφοσιώθηκε στή δραματική τέχνη σέ ὅλη τή ζωή του.

Σέ ἡλικία μόλις 28 ἐτῶν ὁ Σοφοκλῆς, ἔχοντας πεποίηση στήν ποιητική του ἀξία, ἔλαβε μέρος γιά πρώτη φορά τό 468 στό δραματικό ἀγῶνα, στόν ὁποῖο ἀναμετρήθηκε μέ τόν παλαίμαχο τραγικό ποιητή Αἰσχύλο καί τόν νίκησε. Κατά τόν ἀγῶνα ἀκριβῶς ἐκεῖνο, ἐνῶ ἄλλοι ἀπό τούς θεατές ἐπευφημοῦσαν τόν Αἰσχύλο καί ἄλλοι τό Σοφοκλῆ, μπῆκε στό θέατρο ὁ Κίμωνας, μόλις εἶχε ἐπιστρέψει ἀπό τήν ἐκστρατεία του. Παρακλήθηκε τότε νά χρησιμεύσει ὡς κριτής μαζί μέ τούς συστροφηγούς του καί ἀπένευε τό στέφανο τῆς νίκης στό Σοφοκλῆ, ὁ ὁποῖος ἔτσι ἐμφανίζεται ὡς νέο ἀστέρι στή δραματική σκηνή. Ἀπό τότε ὑπερεῖχε σχεδόν πάντοτε στούς δραματικούς ἀγῶνες, κατά τό 441 μάλιστα δίδαξε τήν Ἄ ν τ ι γ ὄ ν η καί εἶχε τόσο μεγάλη ἐπιτυχία, ὥστε ἐκλέχτηκε τό 440 συστροφηγός τοῦ Περιοκλῆ στό Σαμακό πόλεμο. Καί γενικά ὁ Σοφοκλῆς ἀναδείχτηκε ἀληθινός καλλιτέχνης τῆς δραματικῆς τέχνης, γράφοντας ἐπί ἐξήντα χρόνια ἀριστοτεχνικά δράματα ὡς τά βαθιά γεράματα του καί συνεχῶς ἀπολαμβάνοντας τήν εὖνοια καί τίς τιμές ἀπό τό ἀθηναϊκό κοινό, τοῦ ὁποῖου ἡ καλαισθησία ἔδρισκε πάντοτε στά ἔργα του τήν πληρέστερη ἱκανοποίηση.

Ὡς ἄνθρωπος ὁ Σοφοκλῆς ἦταν π ρ ὀ σ χ α ρ ο ς , κα τ α δ ε κ τ ι - κ ὅ ς καί π ο λ ῦ ἦ π ι ο ς , δέν παρέλειπε νά διατηρεῖ φιλικές σχέσεις μέ ἐξέχοντα πρόσωπα τῆς ἐποχῆς του, ὅπως μέ τόν Περιοκλῆ, τόν Ἡρόδοτο κ.ά. Ἦταν ἐπίσης φ ι λ ὀ θ ῳ ἠ σ κ ο ς , τηρητής τῶν παραδόσεων καί θεοσεβής, χωρίς ὑπερβολές καί στενότητα πνεύματος, καί μάλιστα ἄσκησε καί ἱερατικό ἀξίωμα. Ἀξίζει ἐπίσης νά σημειωθεῖ, καθώς θά ἀντιληφτοῦμε καί ἀπό τήν ἀνάγνωση τῶν τραγωδιῶν του, ὅτι ὅλα τά ἀνθρώπινα αἰσθήματα εἶχαν τήν ἀλήγησή τους στή μεγάλη ἐκείνη ψυχή πού ἀντιλαμβάνόταν μέ βαθιά πείρα τῆς ζωῆς ὅλους τούς βαθ-

μούς και τίς μορφές του πάθους, τά τρυφερά αίσθήματα και τίς υψηλές εξάρσεις.

Τέλος ο Σοφοκλής διακρινόταν για την έξαιρετη ἀγάπη του προς την Ἀθήνα, την οποία σέ δλη τή διάρκεια τῆς ζωῆς του δέν εγκατέλειψε ποτέ για νά ἀποδημήσει σέ ἄλλα μέρη, ὅπως ἔκαμαν οἱ ἄλλοι δύο τραγικοί καί ἄλλοι διανοούμενοι τῆς ἐποχῆς του, ἄν και ἐπανελημμένα εἶχε προσκληθεῖ ἀπό διάφορους ἡγεμόνες νά ἐπισκεφτεῖ τίς αὐλές τους.

Ὡστόσο, μολονότι ὁ Σοφοκλῆς εἶχε ἀπό ἰδιοσυγκρασία εὐθυμο χαρακτήρα, δοκίμασε στά τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του ἀρκετές λύπες, ἐξαιτίας οἰκογενειακῶν πρῶστοιδῶν. Ὁ γιός του Ἰοφώντας μάλιστα κίνησε δίκη ἐναντίον του για παράνοια, ὥστε νά τόν θέσει «ὑπό ἀπαγόρευση». Ἡ βαρυνθιμία πού τόν κατέλαβε διαφαίνεται καί στό τρίτο στάσιμο τοῦ τελευταίου δράματός του, τοῦ *Οἰδίποδος ἐπί Κολωνῶν*.

Αὐτός ἦταν ὁ μέγας τραγικός. Ὁ θάνατος γαλήνιος καί φυσικός τόν βρῆκε τό 406 π.Χ. σέ ἡλικία 90 ἐτῶν.

3. ΤΟ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΗ

Ὁ Σοφοκλῆς ἔζησε σέ ἐποχή κατά τήν ὁποία ἡ Ἀθήνα ἦταν τό πνευματικό κέντρο ὅλης τῆς Ἑλλάδας («κοινή παιδείους Ἑλλάδος», «Ἑλλάς Ἑλλάδος», ὅπως λεγόταν)· μέ ἀνταγωνιστές του δύο μεγάλους ἐπίσης ὁμότεχνούς του, τόν Αἰσχύλο καί τόν Εὐριπίδη, κατόρθωσε νά καινοτομήσει στή δραματική τέχνη καί νά ἐμφανίσει τέτοιες ιδιότητες, οἱ ὁποῖες τόν κατέστησαν ποιητικό ἀστέρα πρῶτου μεγέθους καί ἀνυπερέβλητο τραγικό ποιητή.

Πρῶτα πρῶτα ἡ σπονδαιότερη μεταβολή, πού ἐπέφερε στό δράμα, ἦταν ὅτι δίδασκε τρεῖς χωριστές τραγωδίες μέ διαφορετική για καθεμιά ὑπόθεση, ἀντί μιᾶς συνεχόμενης τριλογίας μέ κοινή ὑπόθεση, ὅπως ἔκανε ὁ Αἰσχύλος. Αὔξησε ὁμοίως τόν ἀριθμό τῶν ὑποκριτῶν ἀπό δύο –τόν α΄ εἶχε εἰσαγάγει, ὅπως προεἶπαμε, ὁ Θέσπις, τό β΄ ὁ Αἰσχύλος– σέ τρεῖς. Ὁμοίως αὐξήσε τόν ἀριθμό τῶν χορευτῶν για κάθε δράμα ἀπό 12 σέ 15. Ἐπίσης περιορίσε τά ἄσματα τοῦ χοροῦ καί ἔδωσε μεγαλύτερη ἔκταση στό διάλογο.

Ἐξάλλον ὁ Σοφοκλῆς εἶναι ἀπαράμιλλος καλλιτέχνης στήν κατασκευή τοῦ δράματος. Ἔχει ἄριστη ἠθοποιία, ζωγραφίζοντας

στήν εντέλεια τούς χαρακτηρισμούς τῶν προσώπων του. Ἐπίσης ἐπιτηδεύεται ἄριστα τήν πλοκή τοῦ μύθου, παρεμβάλλοντας στό δράματά του περιπέτειες καί ἀναγνωρίσεις, καί χρησιμοποιεῖ σέ ὅλα τή φυσικότητα καί τήν ἁρμονία πού πρόβει. Ἀφοῦ ἀφαίρεσε τό πομπώδες καί τήν ὑπερβολή τοῦ Αἰσχύλου, πού παρίστανε τά πράγματα ἀνώτερα καί ὑπερφυσικότερα ἀπό τά πραγματικά, καί ἀντίθετα πρὸς τόν Εὐριπίδη, πού παρίστανε αὐτά τέτοια πού εἶναι στήν πραγματικότητα, ὁ Σοφοκλῆς τά παρίστανε τέτοια πού πρέπει νά εἶναι, ἀκολουθώντας τό μέτρο πού πραγματι εἶναι ἡ εὐγενέστατη καί χαριέστατη ἀρετή τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος. Ἡ γλώσσα του, ὅπως θά τήν ἐκτιμήσουμε, εἶναι πλήρης ἀπό λεπτότητα καί ἀνάλογη πρὸς τήν ἁρμονική καί σύμμετρη δραματική του τέχνη, καί γι' αὐτό οἱ ἀρχαῖοι τόν ἀποκαλοῦσαν μέλιτταν, ἐνῶ ὁ Ἀριστοφάνης ἔλεγε ὅτι τὸ στόμα αὐτοῦ μέλιτι κεχρισμένον ἦν. Ἀλλά καί τά χορικά του ἄσματα εἶναι περύτεχνα καί ὠραῖα, μεστά ἀπό μεγαλοπρέπεια καί χάρι.

Ὅμοίως, ἐνῶ στόν Αἰσχύλο τό τραγικό πραγματοποιεῖται μέ τή στάση τῆς Μοίρας ἢ τοῦ Θεοῦ ἀπέναντι στούς ἀνθρώπους καί τήν πάλη τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἐκεῖνα, στό Σοφοκλῆ ἡ Μοῖρα ἢ ὁ Θεός διευθύνουν βέβαια ὡς ἕνα σημεῖο τίς τύχες τῶν ἀνθρώπων, ἀλλά ἡ ἐσωτερική δύναμη καί ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου εἶναι ἐκεῖνα πού τό παρορροῦν στήν πραγματοποίηση τῶν σκοπῶν του.

Γιά τίς ἀρετές του αὐτές καί τίς ἄλλες, πού ἐμεῖς οἱ ἴδιοι θά ἐκτιμήσουμε κατὰ τήν ἀνάγνωση τῶν ἔργων του, δικαίως ὁ Ξενοφώντας ἀπό τή μιά τόν θεωροῦσε ὡς τόν τελειότατον τῶν τραγικῶν καί ὁ Ἀριστοτέλης ἀπό τήν ἄλλη ἔλαβε τούς κανόνες τῆς τραγικῆς τέχνης κυρίως ἀπό τίς τραγωδίες τοῦ μεγάλου αὐτοῦ τραγικοῦ.

4. ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΗ

Ὁ Σοφοκλῆς συγγράφοντας σέ ὅλη τή ζωή του ἔκαμε γύρω στό 123 δράματα μέ διάφορες ὑποθέσεις καί ἔλαβε τίς περισσότερες νίκες ἀπό ὅλους τούς τραγικούς· ἀπό τά δράματα αὐτά σώθηκαν ὡς τίς ἡμέρες μας ἀκέραια ἑφτά: Ἀντιγόνη, Ἡλέκτρα, Τραχίνιαι, Οἰδίπους Τύραννος, Αἴας, Φιλοκτήτης καί Οἰδίπους ἐπί Κολωνῶ.

Οί τραγωδίες αυτές παίζονταν σέ όλες τίς έλληνικές πόλεις. Εικό-
νες καί προτομές του στήθηκαν πολλές καί τά έργα του σήμερα τιμούν-
ται από όλόκληρο τόν πολιτισμένο κόσμο: απλήστως διαβάζονται καί
εμφανίζονται στή σκηνή.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ

Εἶναι γνωστός ὁ μύθος γιά τό Λαίιο, τό βασιλιά τῶν Θηβῶν, κατά
τόν ὁποῖο ἔλαβε χρησμό ἀπό τό μαντεῖο τῶν Δελφῶν ὅτι τό τέκνο, πού
θά ἀποκτήσει, θά φονεύσει τόν πατέρα καί θά παντρευτεῖ τή μητέρα
του. Γι' αὐτό, ὅταν γεννήθηκε ἀρσενικό τέκνο, οἱ γονεῖς του (ὁ Λαῖος
καί ἡ Ἰοκάστη) φοβήθηκαν τήν ἐκπλήρωση τοῦ χρησμοῦ καί, ἀφοῦ
τρούπησαν τοὺς ἀστράγαλους τῶν ποδιῶν του μέ περόνη καί τό κορμα-
σαν ἀπό σκοινί, τό παράδωσαν σέ ἕνα βασιλικό βοσκό, νά τό ἐγκατα-
λείψει στόν Κιθαιρώνα γιά νά χαθεῖ. Ἀλλά ὁ βοσκός ἀπό εὐσπλαχνία
παράδωσε τό παιδί σέ Κορίνθιο ποιμένα, ὁ ὁποῖος ἔσπευσε νά τό φέρει
στό βασιλιά τῆς Κορίνθου Πόλυβο. Ὁ Πόλυβος μέ χαρά τό δέχτηκε
καί τό νιοθέτησε, γιατί δέν εἶχε παιδιά, καί τό ὀνόμασε Οἰδίποδα, ἀπό
τό πρήξιμο (οἰδημα) τῶν ποδιῶν του. Ὅταν ὅμως, ἄντρας πιά ὁ
Οἰδίποδας, δοῖστηκε μιά μέρα ἀπό ὁμοτρόπεζό του σέ συμπόσιο πώς
εἶναι νόθος, πῆγε στό μαντεῖο τῶν Δελφῶν γιά νά ζητήσει πληροφο-
ρίες σχετικά μέ τήν πραγματική καταγωγή του· αὐτό τοῦ ἔδωσε τήν
ἐντολή νά μὴν ἐπιστρέψει στήν πατρίδα του, γιατί θά φονεύσει τόν
πατέρα του καί θά πάρει σύζυγο τή μητέρα του. Θεωρώντας ὁ Οἰδίπο-
δας τήν Κόρινθο πατρίδα του, ἀποφάσισε νά μὴν ἐπανέλθει πιά σ'
αὐτή, γι' αὐτό πῆρε τόν ἀντίθετο δρόμο πρὸς τή Βοιωτία, ὅπου ὁμοι-
σινάντησε τόν πραγματικό πατέρα του Λαῖο καί τόν φόνευσε.

Συνεχίζοντας μετὰ ἀπό αὐτό τό δρόμο του ὁ Οἰδίποδας ἔφτασε στή
Θήβα, τόν καιρό πού ἡ πόλη κατατρυχόταν ἀπό τό φοβερό τέρας, τή
Σφίγγα, ἡ ὁποία κατασπάραζε πολλοὺς πολίτες, γιατί δέν μπορούσαν
νά λύσουν τό αἶνιγμα πού τοὺς πρόδβαλλε. Γιά τό λόγο αὐτό ὁ βασιλιάς
τῆς πόλης καί ἀδελφός τῆς βασίλισσας Κρέων προκήρυξε ὅτι ἐκεῖνος
πού θά ἔλυνε τό αἶνιγμα θά γινόταν βασιλιάς καί θά ἔπαιρνε σύζυγο τή
χῆρα βασίλισσα.

Ὁ Οἰδίποδας, φτάνοντας στή Θήβα, κατόρθωσε μέ τήν εὐφυΐα του
νά λύσει τό αἶνιγμα καί νά πάρει τή βασιλεία καί τή βασίλισσα γυ-

ναίκα του. Ἀπόκτησε μάλιστα μαζί της τέσσερα τέκνα, τόν Ἐτεοκλή, τόν Πολυνείκη, τήν Ἀντιγόνη καί τήν Ἴσμήνη, καί ζοῦσε στήν ἀρχή εὐτυχημένος ὥσπου ξαφνικά ἄρχισε νά μασιτίζει φοβερός λοιμός τή χώρα του.

Ἀπό τή στιγμή ἀκριβῶς αὐτή, κατά τήν ὁποία ἀπό τή μιά ὁ λαός ἀγωνιᾷ γιά τήν τύχη τῆς πόλης, ἀπό τήν ἄλλη ὁ Οἰδίποδας σκέπτεται ποιά μέτρα πρέπει νά πάρει γιά τή σωτηρία τοῦ λαοῦ, ἀρχίζει τό δράμα, τοῦ ὁποίου τῆς λεπτομέρειες θά ἰδοῦμε στήν ἀνάγνωσή του.

Π. Ν. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΟΦΟΚΛΗ
ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ 1981

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

ὦ τέκνα, Κάδμου τοῦ πάλαι νέα τροφή
τίνας ποθ' ἔδρας τάσδε μοι θαάζετε,
ἰκτηρίοις κλάδοισιν ἐξεστεμμένοι;
πόλις δ' ὁμοῦ μὲν θυμιαμάτων γέμει,
ὁμοῦ δὲ παιάνων τε καὶ στεναγμάτων, 5
ἀγὼ δικαίων μὴ παρ' ἀγγέλων, τέκνα,
ἄλλων ἀκούειν, αὐτὸς ὧδ' ἐλήλυθα
ὁ πᾶσι κλεινὸς Οἰδίπους καλούμενος.
ἀλλ', ὦ γεραιέ, φράζ' ἐπεὶ πρέπων ἔφυς
πρὸ τῶνδε φωνεῖν, τίνι τρόπῳ καθέστατε, 10
δείσαντες ἢ στέρξαντες; ὡς θέλοντος ἄν
ἐμοῦ προσαρκεῖν πᾶν· δυσάλητος γὰρ ἄν
εἶην, τοιάνδε μὴ οὐ κατοικτίρων ἔδραν.

ΙΕΡΕΥΣ

ἀλλ', ὦ κρατύνων Οἰδίπους χώρας ἐμῆς,
ὄρᾳ μὲν ἡμᾶς ἠλίκοι προσήμεθα 15
βωμοῖσι τοῖς σοῖς· οἱ μὲν οὐδέπω μακρὰν
πτέσθαι σθένοντες, οἱ δὲ σὺν γήρᾳ βαρεῖς
ιερεῖς, ἐγὼ μὲν Ζηνός, οὔδε δ' ἠθέων

λεκτοί· τὸ δ' ἄλλο φῦλον ἐξεστεμμένον
 ἀγοραῖσι θακεῖ πρὸς τε Παλλάδος διπλοῖς 20
 ναοῖς ἐπ' Ἰσμηνοῦ τε μαντεία σποδῶ.
 πόλις γάρ, ὡσπερ καὐτὸς εἰσορᾶς, ἄγαν
 ἤδη σαλεύει κἀνακουφίσει κάρα
 βυθῶν ἔτ' οὐχ οἶα τε φοινίου σάλου,
 φθίνουσα μὲν κάλυξιν ἐγκάρποις χθονός, 25
 φθίνουσα δ' ἀγέλαις βουνόμοις, τόκοισί τε
 ἀγόνοις γυναικῶν· ἐν δ' ὁ πυρφόρος θεὸς
 σκήψας ἐλάνει, λοιμὸς ἔχθιστος, πόλιν,
 ὑφ' οὗ κενοῦται δῶμα Καδμεῖον, μέλας δ'
 Ἄδης στεναγμοῖς καὶ γόοις πλουτίζεται. 30
 θεοῖσι μὲν νυν οὐκ ἰσούμενόν σ' ἐγὼ
 οὐδ' οἶδε παῖδες ἐζόμεσθ' ἐφέστιοι.
 ἀνδρῶν δὲ πρῶτον ἐν τε συμφοραῖς βίου
 κρίνοντες ἐν τε δαιμόνων συναλλαγαῖς
 ὅς γ' ἐξέλυσας, ἄστυ Καδμεῖον μολῶν, 35
 σκληρᾶς αἰοιδοῦ δασμόν, ὃν παρείχομεν,
 καὶ ταῦθ' ὑφ' ἡμῶν οὐδὲν ἐξειδῶς πλέον
 οὐδ' ἐκδιδαχθεῖς, ἀλλὰ προσθήκη θεοῦ
 λέγει νομίζει θ' ἡμῖν ὀρθῶσαι βίον.
 νῦν τ', ὦ κράτιστον πᾶσιν Οἰδίπου κάρα, 40
 ἱκετεύομέν σε πάντες οἶδε πρόστροποι,
 ἀλκὴν τιν' εὐρεῖν ἡμῖν, εἴτε του θεῶν
 φήμην ἀκούσας εἴτ' ἀπ' ἀνδρὸς οἴσθα του·
 ὡς τοῖσιν ἐμπείροισι καὶ τὰς ξυμφορὰς
 ζώσας ὀρῶ μάλιστα τῶν βουλευμάτων. 45
 ἴθ', ὦ βροτῶν, ἄριστ', ἀνόρθωσον πόλιν,
 ἴθ', εὐλαβήθηθ', ὡς σε νῦν μὲν ἦδε γῆ
 σωτήρα κλήζει τῆς πάρος προθυμίας,
 ἀρχῆς δὲ τῆς σῆς μηδαμῶς μεμνώμεθα

+ ἴγω καὶ τὰ φωνηθῶ, ἡμῶν ὡς ἐπὶ ἄλλο θεῶ
 μὲν αὖ πρῶτον ἀποτοῦ ἰσμηνοῦ καὶ ἄλλο
 μὲν αὖ

στάντες τ' ἐς ὀρθὸν καὶ πεσόντες ὕστερον· 50
ἀλλ' ἀσφαλεία τήνδ' ἀνόρθωσον πόλιν.

ὄρνιθι γὰρ καὶ τήν τὸτ' αἰσίῳ τύχην
παρέσχεες ἡμῖν, καὶ τανῦν ἴσος γενοῦ.
ὡς, εἴπερ ἄρξεις τῆσδε γῆς, ὥσπερ κρατεῖς,
ξὺν ἀνδράσιν κάλλιον ἢ κενῆς κρατεῖν, 55
ὡς οὐδέν ἐστι οὔτε πύργος οὔτε ναῦς
ἐρῆμος ἀνδρῶν μὴ ξυνοικούντων ἔσω.

ΟΙ. ὦ παῖδες οἰκτροί, γνωτὰ κοῦκ ἀγνωτὰ μοι
προσήλθεθ' ἱμείροντες· εὐ γὰρ οἶδα, ὅτι
νοσεῖτε πάντες καὶ νοσοῦντες, ὡς ἐγώ,
οὐκ ἔστιν ὑμῶν ὅστις ἐξ ἴσου νοσεῖ. 60

τὸ μὲν γὰρ ὑμῶν ἄλγος εἰς ἓν ἔρχεται
μόνον καθ' αὐτὸν κοῦδέν' ἄλλον· ἢ δ' ἐμὴ
ψυχὴ πόλιν τε κάμει καὶ σ' ὁμοῦ στένει.
ὥστ' οὐχ ὕπνω γ' εὐδοντά μ' ἐξεγείρετε, 65
ἀλλ' ἴστε πολλὰ μὲν με δακρύσαντα δῆ,
πολλὰς δ' ὁδοὺς ἐλθόντα φροντίδας πλάνοις.

ἦν δ' εὐ σκοπῶν εὕρισκον ἴασι μόνην,
ταύτην ἔπραξα· παῖδα γὰρ Μενοικέως
Κρέοντ', ἐμαυτοῦ γαμβρόν, ἐς τὰ Πυθικὰ 70
ἔπεμψα Φοίβου δώμαθ' ὡς πύθοιθ', ὅ τι
δρῶν ἢ τί φωνῶν τήνδε ἰρυσάμεν πόλιν.
καὶ μ' ἤμαρ ἤδη ξυμμετρούμενον χρόνῳ
λυπεῖ, τί πράσσει· τοῦ γὰρ εἰκότος πέρα
ἄπεστι, πλείω τοῦ καθήκοντος χρόνου. 75

ὅταν δ' ἴκηται, τηνικαῦτ' ἐγὼ κακὸς
μὴ δρῶν ἂν εἶην πάνθ' ὅσ' ἂν δηλοῖ θεός.
ἄλλ' εἰς καλὸν σὺ τ' εἶπας οἶδε τ' ἀρτίως

Κρέοντα προσστείχοντα σημαίνουσί μοι.

ΟΙ. ὄναξ Ἄπολλον, εἰ γὰρ ἐν τύχῃ γέ τω 80

- σωτῆρι βαιή λαμπρὸς ὥσπερ ὕμνατι.
 ΙΕ. ἀλλ' εἰκάσαι μὲν, ἠδύς· οὐ γὰρ ἂν κάρα
 πολυστεφῆς ὧδ' εἶρπε παγκάρπου δάφνης.
 ΟΙ. τάχ' εἰσόμεθα· ξύμμετρος γὰρ ὡς κλύειν.
 ἄναξ, ἐμὸν κήδευμα, παῖ Μενοικέως,
 τίν' ἡμῖν ἦκεις τοῦ θεοῦ φήμην φέρων;

85

ΚΡΕΩΝ

- ἔσθλῆν· λέγω γὰρ καὶ τὰ δύσφορ', εἰ τύχοι
 κατ' ὀρθὸν ἐξελθόντα, πάντ' ἂν εὐτυχεῖν.
 ΟΙ. ἔστιν δὲ ποῖον τοῦπος; οὔτε γὰρ θρασὺς
 οὔτ' οὖν προδείσας εἰμι τῷ γε νῦν λόγῳ.
 ΚΡ. εἰ τῶνδε χρήξεις πλησιαζόντων κλύειν,
 ἐτοῖμος εἶπειν, εἴτε καὶ στείχειν ἔσω.
 ΟΙ. ἐς πάντας αὐδα· τῶνδε γὰρ πλέον φέρω
 τὸ πένθος ἢ καὶ τῆς ἐμῆς ψυχῆς πέρι.
 ΚΡ. λέγοιμ' ἂν, οἷ' ἤκουσα τοῦ θεοῦ πάρα.
 ἄνωγεν ἡμᾶς Φοῖβος ἐμρανῶς ἄναξ
 μίασμα χώρας, ὡς τεθραμμένον χθονί
 ἐν τῆδ' ἐλαύνειν, μηδ' ἀνήκεστον τρέφειν.
 ΟΙ. ποίῳ καθαρωῶ; τίς ὁ τρόπος τῆς ζυμφορᾶς;
 ΚΡ. ἀνδρηλατοῦντας ἢ φόνῳ φόνον πάλιν
 λύνοντας, ὡς τόδ' αἶμα χειμάζον πόλιν.
 ΟΙ. ποίου γὰρ ἀνδρὸς τήνδε μηνύει τύχην;
 ΚΡ. ἦν ἡμῖν, ὄναξ, Λαίος ποθ' ἠγεμὼν
 γῆς τῆσδε, πρὶν σέ τήνδ' ἀπευθύνειν πόλιν.
 ΟΙ. ἔξοιδ' ἀκούων· οὐ γὰρ εἰσεῖδόν γέ πω.
 ΚΡ. τούτου θανόντος νῦν ἐπιστέλλει σαφῶς
 τοὺς αὐτοσέντας χειρὶ τιμωρεῖν τινας.
 ΟΙ. οἱ δ' εἰσι ποῦ γῆς; ποῦ τόδ' εὐρεθήσεται
 ἶχνος παλαιᾶς δυστέκμαρτον αἰτίας;

90

95

100

105

+ δὲ ἰσχυρόντως ἐπὶ τὸν φόνον ἢ ἐπὶ τὸν φόνον
 Ξηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

- KP. ἐν τῇδ' ἔφρασκε γῆ· τὸ δὲ ζητούμενον οὐ ζητούμενον 110 κατὰ τὸ
 ἀλωτόν, ἐκφεύγει δὲ τὰ μελούμενον. τὸ βρῦ δὲ κεν
- OI. πότερα δ' ἐν οἴκοις ἢ ἔν ἀγροῖς ὁ Λαῖος τί οὐκ ἀξίωμα
 ἢ γῆς ἐπ' ἄλλης τῷδε συμπίπτει φόνος; ζυγίωμα
- KP. θεωρός, ὡς ἔφρασκεν, ἐκδημῶν, πάλιν
 πρὸς οἶκον οὐκέθ' ἔκειθ', ὡς ἀπεστάλη. 115
- OI. οὐδ' ἄγγελός τις οὐδὲ συμπράκτωρ ὁδοῦ
 κατεῖδ' ὅτου τις ἐκμηθῶν ἐχρήσατ' ἄν;
- KP. θνήσκουσι γάρ, πλὴν εἷς τις, ὃς φόβῳ φυγῶν,
 ὧν εἶδε, πλὴν ἓν, οὐδὲν εἶχ' εἰδῶς φράσαι.
- OI. τὸ ποῖον; ἐν γὰρ πόλλ' ἂν ἐξεύροι μαθεῖν, 120
 ἀρχὴν βραχεῖαν εἰ λάβοιμεν ἐλπίδος.
- KP. ληστὰς ἔφρασκε συντυχόντας οὐ μῆ
 ῥώμη κτανεῖν νιν, ἀλλὰ σὺν πλήθει χειρῶν.
- OI. πῶς σὺν ὁ ληστής, εἴ τι μὴ ζὺν ἀργύρῳ
 ἐπράσσατ' ἐνθένδ', ἐς τόδ' ἂν τόλμης ἔβη; 125
- KP. δοκοῦντα ταῦτ' ἦν; Λαῖου δ' ὀλωλότος,
 οὐδεὶς ἀρωγὸς ἐν κακοῖς ἐγίγνωτο.
- OI. κακὸν δὲ ποῖον ἐμποδῶν, τυραννίδος
 οὕτω πεσοῦσης, εἶργε τοῦτ' ἐξειδέναι;
- KP. ἢ ποικιλοδὸς Σφιγξ τὸ πρὸς ποσὶν σκοπεῖν 130
 μεθέντας ἡμᾶς τὰ φανῆ προσήγνωτο.
- OI. ἀλλ' ἐξ ὑπαρχῆς αὐθις αὐτ' ἐγὼ φανῶ·
 ἐπαξίως γὰρ Φοῖβος, ἀξίως δὲ σὺ
 πρὸς τοῦ θανόντος τήνδ' ἔθεσθ' ἐπιστροφῆν,
 ὥστ' ἐνδίκως ὄψεσθε καμὲ σύμμαχον, 135
 γῆ τῇδε τιμωροῦντα τῷ θεῷ θ' ἄμκ.
 ὑπὲρ γὰρ οὐχὶ τῶν ἀπωτέρω φίλων,
 ἀλλ' αὐτὸς αὐτοῦ τοῦτ' ἀποσκαδῶ μύσας.
 ὅστις γὰρ ἦν ἐκεῖνον ὁ κτανὼν, τάχ' ἂν
 κάμ' ἂν τοιαύτη χειρὶ τιμωρεῖν θέλοι. 140

κείνῳ προσαρκῶν οὖν ἑμαυτὸν ὠφελῶ.
 ἀλλ' ὡς τάχιστα, παῖδες ὑμεῖς μὲν βάρθρων
 ἴστασθε, τοῦσδ' ἄραντες ἰκτῆρας κλάδους·
 ἄλλος δὲ Κάδμου λαὸν ὧδ' ἀθροίζετω,
 ὡς πᾶν ἑμοῦ δράσοντος· ἢ γὰρ εὐτυχεῖς 145
 σὺν τῷ θεῷ φανούμεθ' ἢ πεπτωκότες.
 ΙΕ. ὦ παῖδες, ἰστώμεσθα· τῶνδε γὰρ χάριν
 καὶ δεῦρ' ἔβημεν, ὧν ὄδ' ἐξαγγέλλεται.
 Φοῖβος δ' ὁ πέμψας τάσδε μαντείας ἅμα
 σωτήρ θ' ἴκοιτο καὶ νόσου πικυστήριος. 150

ΧΟΡΟΣ

στροφὴ α' ὦ Διὸς ἀδυεπὲς φάτι, τίς ποτε τᾶς πολυχρύσου
 Πυθῶνος ἀγλαὰς ἔβας
 Θήβας; ἐκτέταμαι φοβερὰν φρένα, δείματι
 ἰήιε Δάλιε Παιάν, [πάλλων
 ἀμφὶ σοὶ ἀζόμενος, τί μοι ἢ νέον 155
 ἢ περιτελλομέναις ὦραις πάλιν
 ἐξανύσεις χρέος.
 εἰπέ μοι, ὦ χρυσέας τέκνον ἐλπίδος, ἄμβρο-
 [τε Φάμα.
 ἀντιστρ. α' πρῶτά σε κεκλόμενος, θύγατερ Διός, ἄμβροτ'
 [Ἄθᾶνα,
 γαῖάοχόν τ' ἀδελφεᾶν 160
 Ἄρτεμιν, ἧ κυκλόεντ' ἀγορᾶς θρόνον εὐκλέα
 καὶ Φοῖβον ἑκαβόλον, ἰώ, [θάσσει,
 τρισσοὶ ἀλεξίμοροι προφάνητέ μοι.
 εἴ ποτε καὶ προτέρας ἄτας ὕπερ
 ὀρνυμένας πόλει 165
 ἠνύσατ' ἐκτοπίαν φλόγα πῆματος, ἔλθετε καὶ
 στροφὴ β' ὦ πόποι· ἀνάριθμα γὰρ φέρω [νῦν.

πήματα νοσεῖ δέ μοι πρόπας
 στόλος, οὐδ' ἔνι φροντίδος ἔγχος, 170
 ᾧ τις ἀλέξεται· οὔτε γὰρ ἔκγονα
 κλυτᾶς χθονὸς αὔξεται, οὔτε τόκοισιν
 ἰηίων καμάτων ἀνέχουσι γυναῖκες·
 ἄλλον δ' ἂν ἄλλω προσίδοις, ἅπερ εὐπτερον
 [ὄρνιν, 175

κρεῖσσον ἀμαιμακέτου πυρὸς ὄρμενον
 ἀκτάν πρὸς ἑσπέρου θεοῦ·
 ὦν πόλις ἀνάριθμος ὄλλυται·
 νηλέα δὲ γένεθλα πρὸς πέδω 180
 θαναταρῶρα κεῖται ἀνοίκτως·
 ἐν δ' ἄλοχοι πολιαί τ' ἐπὶ ματέρες
 ἀκτάν παρὰ βώμιον ἄλλοθεν ἄλλαι
 λυγρῶν πόνων ἰκτῆρες ἐπιστενάχουσιν. 185

παιὰν δὲ λάμπει στενέσσά τε γῆρυς ὄμαυλος·
 ὦν ὕπερ, ᾧ χρυσέα θύγατερ Διός,
 εὐῶπα πέμψον ἀλκάν·

ἀντιστρ. β' ὄρνιν, 175
 ἀντιστρ. β' ὦν πόλις ἀνάριθμος ὄλλυται·
 νηλέα δὲ γένεθλα πρὸς πέδω 180
 θαναταρῶρα κεῖται ἀνοίκτως·
 ἐν δ' ἄλοχοι πολιαί τ' ἐπὶ ματέρες
 ἀκτάν παρὰ βώμιον ἄλλοθεν ἄλλαι
 λυγρῶν πόνων ἰκτῆρες ἐπιστενάχουσιν. 185
 παιὰν δὲ λάμπει στενέσσά τε γῆρυς ὄμαυλος·
 ὦν ὕπερ, ᾧ χρυσέα θύγατερ Διός,
 εὐῶπα πέμψον ἀλκάν·
 στροφή γ' Ἄρεά τε τὸν μαλερόν, ὃς νῦν ἄχαλκος ἀσπίδων 190
 φλέγει με περιβόητος ἀντιάζων,
 παλίσκυτον δράμημα νωτίσαι πάτρας
 ἄπουρον, εἴτ' ἔς μέγαν θάλαμον Ἄμφιτρίτας 195
 εἴτ' ἔς τὸν ἀπόξενον ὄρμον,
 Θρήκιον κλύδωνα·

τέλει γάρ, εἴ τι νύξ ἀφῆ,
 τοῦτ' ἐπ' ἤμαρ ἔρχεται.
 τόν, ᾧ τᾶν πυρφόρων 200
 ἀστραπᾶν κράτη νέμων,
 ᾧ Ζεῦ, πάτερ, ὑπὸ σῶ φθίσσον κεραυνῶ.

ἀντιστρ. γ' Ἄρεά τε τὸν μαλερόν, ὃς νῦν ἄχαλκος ἀσπίδων 190
 φλέγει με περιβόητος ἀντιάζων,
 παλίσκυτον δράμημα νωτίσαι πάτρας
 ἄπουρον, εἴτ' ἔς μέγαν θάλαμον Ἄμφιτρίτας 195
 εἴτ' ἔς τὸν ἀπόξενον ὄρμον,
 Θρήκιον κλύδωνα·
 τέλει γάρ, εἴ τι νύξ ἀφῆ,
 τοῦτ' ἐπ' ἤμαρ ἔρχεται.
 τόν, ᾧ τᾶν πυρφόρων 200
 ἀστραπᾶν κράτη νέμων,
 ᾧ Ζεῦ, πάτερ, ὑπὸ σῶ φθίσσον κεραυνῶ.
 ἀντιστρ. γ' Λύκει' ἀναξ, τά τε σά χρυσοστρόφων ἀπ' ἀγκυλᾶν
 βέλεα θέλοιμ' ἂν ἀδάματ' ἐνδατεῖσθαι 205

ἄρωγὰ προσταθέντα, τάς τε πυρφόρους
 Ἄρτεμιδος αἴγλας, ξὺν αἷς Λύκι' ὄρεα διάσσει.
 τὸν χρυσομίτραν τε κικλήσκω,
 τᾶσδ' ἐπώνυμον γᾶς,
 αἰνῶπα Βάκχον εὖιον,
 Μαινάδων ὁμόστολον,
 πελασθῆναι φλέγοντ'
 ἀγλαῶπι σύμμαχον

210

ΟΙ.

πεύκῃ ἔπι τὸν ἀπότιμον ἐν θεοῖς θεόν.
 αἰτεῖς· ἃ δ' αἰτεῖς, τᾶμ' ἐὰν θέλῃς ἔπι
 κλύων δέχσθαι τῇ νόσφ' θ' ὑπηρετεῖν,
 ἀλκὴν λάβοις ἂν κἀνακούφισιν κακῶν·
 ἀγῶ ξένος μὲν τοῦ λόγου τοῦδ' ἐξερῶ,
 ξένος δὲ τοῦ πραχθέντος· οὐ γὰρ ἂν μακρὰν
 ἔγνεον αὐτός, μὴ οὐκ ἔχων τι σύμβολον.
 νῦν δ', ὕστερος γὰρ ἀστὸς εἰς ἀστὸς τελῶ,
 ὑμῖν προφωνῶ πᾶσι Καδμείοις τάδε·
 ὅστις πρόθ' ὑμῶν Λάιον τὸν Λαβδάκου
 κάτοιδεν ἀνδρὸς ἐκ τίνος διώλετο,
 τοῦτον κελεύω πάντα σημάινειν ἐμοί.
 καὶ μὲν φοβεῖται τοῦπίκλημ' ὑπεξελεῖν
 αὐτὸς καθ' αὐτοῦ — πείσεται γὰρ ἄλλο μὲν
 ἀστεργές οὐδέν, γῆς δ' ἄπεισιν ἀσφαλῆς·
 εἰ δὴ αὖ τις ἄλλον σῖδεν ἢ ἕξ ἄλλης χθονὸς
 τὸν αὐτόχειρα, μὴ σιωπάτω· τὸ γὰρ
 κέρδος τελῶ ἴγῳ γῆ χάρις προσκίεσται.
 εἰ δ' αὖ σιωπήσεσθε, καὶ τις ἢ φίλου
 δείσας ἀπόσει τοῦπος ἢ χαυτοῦ τόδε,
 ἃ ἔκ τῶνδε δράσω, ταῦτα γρῆ κλύειν ἐμοῦ.
 τὸν ἀνδρ' ἀπαυδῶ τοῦτον, ὅστις ἐστί, γῆς
 τῆσδ', ἧς ἐγὼ κράτη τε καὶ θρόνους νέμω,

215

220

225

230

235

μήτ' εἰσδέχεσθαι μήτε προσφωνεῖν τινα,
 μήτ' ἐν θεῶν εὐχαῖσι μήτε θύμασιν
 κοινὸν ποιεῖσθαι μήτε χέρνιβος νέμειν, 240
 ὠθεῖν δ' ἀπ' οἴκων πάντας, ὡς μιάσματος
 τοῦδ' ἡμῖν ὄντος, ὡς τὸ Πυθικὸν θεοῦ
 μαντεῖον ἐξέφηγεν ἀρτίως ἐμοί.
 ἐγὼ μὲν οὖν τοιόσδε τῶ τε δαίμονι
 τῶ τ' ἀνδρὶ τῶ θανόντι σύμμαχος πέλω. 245
 κατεύχομαι δὲ τὸν δεδρακότ' εἶτε τις
 εἷς ὧν λέληθεν εἶτε πλειόνων μέτα,
 κακὸν κακῶς νιν ἄμορον ἐκτρῖψαι βίον.
 ἐπεύχομαι δ', οἴκοισιν εἰ ζυνέστιος
 ἐν τοῖς ἐμοῖς γένοιτ' ἐμοῦ ζυνειδότης, 250
 παθεῖν, ἄπερ τοῖσδ' ἀρτίως ἠρασάμην.
 ὑμῖν δὲ ταῦτα πάντ' ἐπισκῆπτω τελεῖν,
 ὑπέρ τ' ἐμαυτοῦ τοῦ θεοῦ τε τῆσδέ τε
 γῆς ᾧδ' ἀκάρπως κἀθέως ἐφθαρμένης. X
 οὐδ' εἰ γὰρ ἦν τὸ πρᾶγμα μὴ θεήλατον, 255
 ἀκάθαρτον ὑμᾶς εἰκὸς ἦν οὕτως εἶναι,
 ἀνδρὸς γ' ἀρίστου βασιλέως τ' ὀλωλότος,
 ἀλλ' ἐξερευνᾶν. νῦν δ' ἐπεὶ κυρῶ τ' ἐγὼ
 ἔχων μὲν ἀρχάς, ἃς ἐκεῖνος εἶχε πρῖν,
 ἔχων δὲ λέκτρα καὶ γυναῖχ' ὁμόσπορον, 260
 κοινῶν τε παίδων κοῖν' ἄν, εἰ κείνῳ γένος
 μὴ ἴδυστύχησεν, ἦν ἂν ἐκπεφυκότα·
 νῦν δ' ἐς τὸ κείνου κρᾶτ' ἐνήλαθ' ἡ τύχη·
 ἀνθ' ὧν ἐγὼ τάδ' ὡσπερ εἰ τοῦμοῦ πατρός
 ὑπερμαχοῦμαι κἀπὶ πάντ' ἀφίζομαι, 265
 ζητῶν τὸν αὐτόχειρα τοῦ φόνου λαβεῖν
 τῶ Λαβδακείῳ παιδί Πολυδώρου τε καὶ
 τοῦ πρόσθε Κάδμου τοῦ πάλαι τ' Ἀγῆνορος.

- καὶ ταῦτα τοῖς μὴ δρῶσιν εὐχομαι θεοὺς
 μήτ' ἄροτον αὐτοῖς γῆς ἀνιέναι τινά, 270
 μήτ' οὖν γυναικῶν παῖδας, ἀλλὰ τῷ πότμῳ
 τῷ νῦν φθερεῖσθαι κάτι τοῦδ' ἐχθίονι.
 ὑμῖν δὲ τοῖς ἄλλοισι Καδμείοις, ὅσοις
 τάδ' ἔστ' ἀρέσκονθ', ἧ τε σύμμαχος Δίκη
 χοί πάντες εὖ ξυνεῖεν εἰσαεὶ θεοί. 275
- XO. ὥσπερ μ' ἀραῖον ἔλαβες, ᾧδ' ἀναξ, ἐρῶ·
 οὐτ' ἔκτανον γὰρ οὔτε τὸν κτανόντ' ἔχω
 δεῖξαι· τὸ δὲ ζήτημα τοῦ πέμψαντος ἦν
 Φοίβου τόδ' εἰπεῖν, ὅστις εἴργασται ποτε.
- OI. δίκαι' ἔλεξας· ἀλλ' ἀναγκάσαι θεοὺς, 280
 ἂν μὴ θέλωσιν, οὐδ' ἂν εἷς δύναιτ' ἀνῆρ.
 XO. τὰ δεύτερ' ἐκ τῶνδ' ἂν λέγοιμ' ἅ μοι δοκεῖ.
 OI. εἰ καὶ τρίτ' ἐστί, μὴ παρῆς τὸ μὴ οὐ φράσαι.
 XO. ἀνακτ' ἀνακτι ταῦθ' ὀρώωντ' ἐπίσταμαι 285
 μάλιστα Φοίβῳ Τειρεσίαν, παρ' οὗ τις ἂν
 σκοπῶν τάδ', ᾧναξ, ἐκμάθοι σαφέστατα.
 OI. ἀλλ' οὐκ ἐν ἀργοῖς οὐδὲ τοῦτ' ἐπραξάμην·
 ἔπεμψα γάρ, Κρέοντος εἰπόντος, διπλοῦς
 πομπούς· πάλαι δὲ μὴ παρῶν θαυμάζεται.
- XO. καὶ μὴν τά γ' ἄλλα κωφὰ καὶ παλαί' ἔπη. 290
 OI. τὰ ποῖα ταῦτα; πάντα γὰρ σκοπῶ λόγον.
 XO. θανεῖν ἐλέχθη πρὸς τινῶν ὀδοιπόρων.
 OI. ἤκουσα κάγω· τὸν δ' ἰδόντ' οὐδεὶς ὄρα.
 XO. ἀλλ' εἴ τι μὲν δὴ δείματός γ' ἔχει μέρος,
 τὰς σὰς ἀκούων οὐ μενεῖ τοιάσδ' ἀράς. 295
 OI. ᾧ μὴ 'στι δρῶντι τάρβος, οὐδ' ἔπος φοβεῖ.
 XO. ἀλλ' οὐξελέγξων αὐτὸν ἔστιν· οἶδε γὰρ
 τὸν θεῖον ἤδη μάντιν ᾧδ' ἄγουσιν, ᾧ
 τάληθές ἐμπέφυκεν ἀνθρώπων μόνω.

- ΟΙ. ὦ πάντα νωμῶν Τειρεσία, διδακτά τε 300
 ἄρρητά τ' οὐράνιά τε καὶ χθονοστιβῆ,
 πόλιν μὲν, εἰ καὶ μὴ βλέπεις φρονεῖς δ' ὅμως,
 οἷα νόσω σύνεστιν ἧς σὲ προστάτην
 σωτῆρά τ' ὄναξ, μῦνον ἐξευρίσκομεν.
 Φοῖβος γάρ, εἴ τι μὴ κλύεις τῶν ἀγγέλων, 305
 πέμψασιν ἡμῖν ἀντέπεμψεν ἔκλυσιν
 μόνην ἂν ἐλθεῖν τοῦδε τοῦ νοσήματος,
 εἰ τοὺς κτανόντας Λαίον μαθόντες εὖ
 κτείναιμεν ἢ τῆς γῆς φυγάδας ἐκπεμψαίμεθα.
 σύ νυν φθονήσας μήτ' ἀπ' οἰωνῶν φάτιν 310
 μήτ' εἴ τιν' ἄλλην μαντικῆς ἔχεις ὄδόν,
 ῥῦσαι σεαυτὸν καὶ πόλιν, ρῦσαι δ' ἐμέ.
 ρῦσαι δὲ πᾶν μίασμα τοῦ τεθνηκότος.
 ἐν σοὶ γάρ ἐσμεν· ἄνδρα δ' ὠφελεῖν, ἀφ' ὧν
 ἔχοι τε καὶ δύναιτο, κάλλιστος πόνος. 315

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

- φεῦ φεῦ, φρονεῖν ὡς δεινόν, ἐνθα μὴ τέλη
 λύη φρονοῦντι. Ταῦτα γὰρ καλῶς ἐγὼ
 εἰδὼς διώλεσ'· οὐ γὰρ ἂν δεῦρ' ἰκόμην.
- ΟΙ. τί δ' ἔστιν; ὡς ἄθυμος εἰσελήλυθας.
- ΤΕΙ. ἄφες μ' ἐς οἴκους· ῥᾶστα γὰρ τὸ σὸν τε σύ 320
 καὶ γὰρ ἀνοίσω τοῦμόν, ἦν ἐμοὶ πίθη.
- ΟΙ. οὐτ' ἔννομ' εἶπας οὔτε προσφιλῆ πόλει
 τῆδ', ἢ σ' ἔθρεψε, τήνδ' ἀποστερῶν φάτιν.
- ΤΕΙ. ὀρῶ γὰρ οὐδὲ σοὶ τὸ σὸν φώνημ' ἰὸν
 πρὸς καιρόν· ὡς οὖν μηδ' ἐγὼ ταῦτόν πάθω... 325
- ΟΙ. μή, πρὸς θεῶν, φρονῶν γ' ἀποστραφῆς, ἐπεὶ
 πάντες σὲ προσκυνοῦμεν οἷδ' ἰκτῆριοι.

- ΤΕΙ. πάντες γὰρ οὐ φρονεῖτ' ἐγὼ δ' οὐ μὴ ποτε,
τᾶμ' ὡς ἂν εἶπω, μὴ τὰ σ' ἐκφήνω κακά.
- ΟΙ. τί φῆς; ξυνειδῶς οὐ φράσεις, ἀλλ' ἐννοεῖς 330
ἡμᾶς προδοῦναι καὶ καταφθεῖραι πόλιν;
- ΤΕΙ. ἐγὼ οὐτ' ἐμυτόν, οὔτε σ' ἀλγυνῶ· τί ταῦτ'
ἄλλως ἐλέγχεις; οὐ γὰρ ἂν πύθοιό μου.
- ΟΙ. οὐκ, ὦ κακῶν κάκιστε, καὶ γὰρ ἂν πέτρου
φύσιν σύ γ' ὀργάνειας, ἐξερεῖς ποτε, 335
ἀλλ' ὧδ' ἄτεργτος ἀτελεύτητος φανεῖ;
- ΤΕΙ. ὀργὴν ἐμέμφω τὴν ἐμήν, τὴν σὴν δ' ὁμοῦ
ναίουσαν οὐ κατεῖδες, ἀλλ' ἐμὲ ψέγεις.
- ΟΙ. τίς γὰρ τοιαῦτ' ἂν οὐκ ἂν ὀργίζοιτ' ἔπη
κλύων, ἃ νῦν σὺ τήνδ' ἀτιμάζεις πόλιν; 340
- ΤΕΙ. ἤξει γὰρ αὐτά, κἂν ἐγὼ σιγῇ στέγω.
- ΟΙ. οὐκοῦν, ἅ γ' ἤξει, καὶ σὲ χρὴ λέγειν ἐμοί.
- ΤΕΙ. οὐκ ἂν πέρα φράσαιμι· πρὸς τὰδ', εἰ θέλεις,
θυμοῦ δι' ὀργῆς, ἥτις ἀγριωτάτη.
- ΟΙ. καὶ μὴν παρήσω γ' οὐδέν, ὡς ὀργῆς ἔχω, 345
ἄπερ ξυνίημι. ἴσθι γὰρ δοκῶν ἐμοί
καὶ ξυμφυτεῦσαι τοῦργον εἰργάσθαι θ' ὅσον
μὴ χερσὶ καίνων· εἰ δ' ἐτύγχανες βλέπων,
καὶ τοῦργον ἂν σοῦ τοῦτ' ἔφην εἶναι μόνου.
- ΤΕΙ. ἄληθες; ἐνέπω σὲ τῷ κηρύγματι, 350
ᾧπερ προεῖπας, ἐμμένειν κἀφ' ἡμέρας
τῆς νῦν προσχυδᾶν μήτε τοῦσδε μήτ' ἐμέ,
ὡς ὄντι γῆς τῆσδ' ἀνοσίῳ μιάστορι.
- ΟΙ. οὕτως ἀναιδῶς ἐξεκίνησας τόδε
τὸ ῥῆμα; καὶ ποῦ τοῦτο φεύξεσθαι δοκεῖς; 355
- ΤΕΙ. πέφυγα· τᾶληθές γὰρ ἰσχυρὸν τρέφω.
- ΟΙ. πρὸς τοῦ διδαχθεῖς; οὐ γὰρ ἔκ γε τῆς τέχνης.
- ΤΕΙ. πρὸς σοῦ· σὺ γὰρ μ' ἄκοντα προυτρέφω λέγειν.

- ΟΙ. ποῖον λόγον; λέγ' αὔθις, ὡς μᾶλλον μάθω.
- ΤΕΙ. οὐχὶ ξυνῆκας πρόσθεν, ἢ ἵκπειρᾶ λόγων; 360
- ΟΙ. οὐχ ὥστε γ' εἰπεῖν γνωστόν, ἀλλ' αὔθις φράσον.
- ΤΕΙ. φονέα σέ φημι τάνδρος, οὗ ζητεῖς, κυρεῖν.
- ΟΙ. ἀλλ' οὐ τι χαίρων δῖς γε πημονάς ἔρεῖς.
- ΤΕΙ. εἶπω τι δῆτα κᾶλλ', ἐν ὀργίζῃ πλέον;
- ΟΙ. ὅσον γε χρῆζεις· ὡς μάτην εἰρήσεται. 365
- ΤΕΙ. λεληθέναι σέ φημι σὺν τοῖς φιλτάτοις
αἴσχισθ' ὀμιλοῦντ' οὐδ' ὄραν, ἐν εἰ κακοῦ.
- ΟΙ. ἦ καὶ γεγηθῶς ταῦτ' αἰεὶ λέξειν δοκεῖς;
- ΤΕΙ. εἶπερ τί γ' ἐστὶ τῆς ἀληθείας σθένος.
- ΟΙ. ἀλλ' ἐστὶ, πλὴν σοί· σοὶ δὲ τοῦτ' οὐκ ἔστ', ἐπεὶ 370
τυφλὸς τά τ' ὄτα τόν τε νοῦν τά τ' ὄμματ' εἶ. X
- ΤΕΙ. σὺ δ' ἄθλιός γε ταῦτ' ὀνειδίζων, ἃ σοὶ
οὐδεὶς ὅς οὐχὶ τῶνδ' ὀνειδιεῖ τάχα.
- ΟΙ. μιᾶς τρέφῃ πρὸς νυκτός, ὥστε μήτ' ἐμὲ
μήτ' ἄλλον, ὅστις φῶς ὄρᾳ βλάψαι ποτ' ἄν. 375
- ΤΕΙ. οὐ γάρ σε μοῖρα πρὸς γ' ἐμοῦ πεσεῖν, ἐπεὶ
ἰκανὸς Ἀπόλλων, ᾧ τάδ' ἐκπρᾶξαι μέλει.
- ΟΙ. Κρέοντος ἢ σοῦ ταῦτα τάξευρήματα;
- ΤΕΙ. Κρέων δέ σοι πῆμ' οὐδέν, ἀλλ' αὐτὸς σὺ σοί.
- ΟΙ. ὦ πλοῦτε καὶ τυραννὶ καὶ τέχνῃ τέχνης 380
ὑπερφέρουσα τῷ πολυζήλω βίῳ,
ὅσος παρ' ὑμῖν ὁ φθόνος φυλάσσεται,
εἰ τῆσδέ γ' ἀρχῆς οὐνεχ', ἦν ἐμοὶ πόλις
δωρητόν, οὐκ αἰτητόν, εἰσεχείρισεν,
ταύτης Κρέων ὁ πιστός, οὗξ ἀρχῆς φίλος, 385
λάθρα μ' ὑπελθὼν ἐκβαλεῖν ἰμείρεται,
ὑφεῖς μάγον τοιόνδε μηχανορράφον,
δόλιον ἀγύρτην, ὅστις ἐν ταῖς κέρδεσιν
μόνον δέδορκε, τὴν τέχνην δ' ἔφου τυφλός.

	ἐπεὶ, φέρ' εἰπέ, ποῦ σὺ μάντις εἶ σαφής;	390
	πῶς οὐχ, ὅθ' ἡ ῥαψωδὸς ἐνθάδ' ἦν κύων, ἠύδασι τι τοῖσδ' ἀστοῖσιν ἐκλυτήριον;	
	καίτοι τό γ' ἀίνιγμ' οὐχὶ τοῦπιόντος ἦν ἀνδρὸς διειπεῖν, ἀλλὰ μαντείας ἔδει, ἦν οὐτ' ἀπ' οἰωνῶν σὺ προὔφρανης ἔχων	395
	οὐτ' ἐκ θεῶν του γνωτόν· ἀλλ' ἐγὼ μολῶν, ὁ μῆδέν εἰδὼς Οἰδίπους, ἔπαυσά νιν, γνώμη κυρήσας οὐδ' ἀπ' οἰωνῶν μαθῶν· ὄν δὴ σὺ πειρᾶς ἐκβαλεῖν, δοκῶν θρόνοις παραστατήσιν τοῖς Κρεοντείοις πέλας.	400
	κλαίων δοκεῖς μοι καὶ σὺ χῶ συνθεῖς τάδε ἀγγελατήσιν· εἰ δὲ μὴ ἴδοικαι γέρον εἶναι, παθῶν ἔγνωσ' ἂν οἷά περ φρονεῖς.	
XO.	ἡμῖν μὲν εἰκάζουσι καὶ τὰ τοῦδ' ἔπη ὀργῇ λελέχθαι καὶ τὰ σ', Οἰδίπου, δοκεῖ.	405
	δεῖ δ' οὐ τοιούτων, ἀλλ' ὅπως τὰ τοῦ θεοῦ μαντεῖ' ἄριστα λύσομεν, τόδε σκοπεῖν.	
TEI.	εἰ καὶ τυραννεῖς, ἐξισωτέον τὸ γοῦν ἴσ' ἀντιλέξαι· τοῦδε γὰρ κάγῳ κρατῶ. οὐ γάρ τι σοὶ ζῶ δοῦλος, ἀλλὰ Λοξία,	410
	ὥστ' οὐ Κρέοντος προστάτου γεγράφομαι. λέγω δ', ἐπειδὴ καὶ τυφλὸν μ' ὠνειδίσας· σὺ καὶ δέδορξας κοῦ βλέπεις ἔν' εἰ κακοῦ, οὐδ' ἐνθα ναίεις οὐδ' ὅτων οἰκεῖς μέτα.	
	ἄρ' οἴσθ' ἀφ' ὧν εἶ; καὶ λέληθας ἐχθρὸς ὧν	415
	τοῖς σοῖσιν αὐτοῦ νέρθε κάπῃ γῆς ἄνω, καὶ σ' ἀμφιπλήξῃ μητρὸς τε καὶ τοῦ σοῦ πατρὸς ἐλᾷ ποτ' ἐκ γῆς τῆσδε δεινόπους Ἄρά, βλέποντα νῦν μὲν ὄρθ', ἔπειτα δὲ σκότον. βοῆς δὲ τῆς σῆς ποῖος οὐκ ἔσται λιμῆν,	420

- ποῖος Κιθαιρῶν οὐχὶ σύμφωνος τάχα,
 ὅταν καταίσθῃ τὸν ὑμέναιον, ὃν δόμοις
 ἄνορμον εἰσέπλευσας εὐπλοίας τυχῶν;
 ἄλλων δὲ πλῆθος οὐκ ἐπαισθάνῃ κακῶν,
 ἃ σ' ἐξισώσῃ σοὶ τε καὶ τοῖς σοῖς τέχνοις. 425
 πρὸς ταῦτα καὶ Κρέοντα καὶ τοῦμόν στόμα
 πραπηλάκιζε· σοῦ γὰρ οὐκ ἔστιν βροστῶν
 κάκιον ὅστις ἐκτριβήσεται ποτε.
- ΟΙ. ἦ ταῦτα δῆτ' ἀνεκτὰ πρὸς τούτου κλύειν;
 οὐκ εἰς ὄλεθρον; οὐχὶ θᾶσσον; οὐ πάλιν 430
 ἄψορρος οἴκων τῶνδ' ἀποστραφεῖς ἄπει;
 ΤΕΙ. οὐδ' ἰκόμην ἔγωγ' ἄν, εἰ σὺ μὴ 'κάλεις.
 ΟΙ. οὐ γὰρ τί σ' ἤδη μῶρα φωνήσοντ', ἐπεὶ
 σχολῆ σ' ἄν οἴκους τοὺς ἐμοὺς ἐστειλάμην.
- ΤΕΙ. ἡμεῖς τοιοῖδ' ἔφυμεν, ὡς μὲν σοὶ δοκεῖ, 435
 μῶροι, γονεῦσι δ', οἳ σ' ἔφυσαν, ἔμφρονες.
 ΟΙ. ποίοισι; μεῖνον· τίς δέ μ' ἐκφύει βροτῶν;
 ΤΕΙ. ἦδ' ἡμέρα φύσει σε καὶ διαφθερεῖ.
 ΟΙ. ὡς πάντ' ἄγαν αἰνικτὰ κάσαφῆ λέγεις.
- ΤΕΙ. οὐκουν σὺ ταῦτ' ἄριστος εὐρίσκειν ἔφυξ; 440
 ΟΙ. τοιαῦτ' ὀνειδίξ', οἷς ἐμ' εὐρήσεις μέγαν.
 ΤΕΙ. αὐτῆ γε μέντοι σ' ἡ τύχη διώλεσεν.
 ΟΙ. ἀλλ' εἰ πόλιν τήνδ' ἐξέσωσ', οὐ μοι μέλει.
 ΤΕΙ. ἄπειμι τοῖνον· καὶ σὺ, παῖ, κόμιζέ με.
- ΟΙ. κομιζέτω δῆθ', ὡς παρῶν σὺ γ' ἐμποδῶν 445
 ὀχλεῖς· συθείς τ' ἄν οὐκ ἄν ἀλγύναις πλέον.
 ΤΕΙ. εἰπῶν ἄπειμ' ὦν οὔνεκ' ἦλθον, οὐ τὸ σὸν
 δεῖσας πρόσωπον· οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπου μ' ὀλεῖς.
 λέγω δέ σοι· τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὃν πάλαι
 ζητεῖς ἀπειλῶν κἀνακηρύσσω φόνον 450
 τὸν Λαίτιον, οὗτός ἐστιν ἐνθάδε.

- ξένος, λόγῳ μέτοικος, εἶτα δ' ἐγγενῆς
 φανήσεται Θηβαῖος· οὐδ' ἠσθήσεται
 τῇ ζυμφορᾷ· τυφλὸς γὰρ ἐκ δεδορκότος
 καὶ πτωχὸς ἀντὶ πλουσίου ξένῃν ἐπι 455
 σκήπτρῳ προδεικνύς γαῖαν ἐμπορεύσεται.
 φανήσεται δὲ παῖσι τοῖς αὐτοῦ ξυνῶν
 ἀδελφὸς αὐτὸς καὶ πατήρ, καὶ ἦς ἔφυ
 γυναικὸς υἱὸς καὶ πόσις, καὶ τοῦ πατρὸς
 ὁμόσπορος τε καὶ φονεύς, καὶ ταῦτ' ἰὼν 460
 εἶσω, λογιζοῦ· κἂν λάβης ἐψευσμένον,
 φάσκειν ἔμ' ἤδη μαντικῇ μηδὲν φρονεῖν.
- ΧΟ. στρ. α' τίς, ὄντιν' ἄθεσπιέπεια Δελφίς εἶπε πέτρα
 ἄρρητ' ἄρρητων τελέσαντα φοινίαισι χερσίν; 465
 ὦρα νιν ἀελλάδων
 ἵππων σθENAρῶτερον
 φυγᾶ πόδα νομᾶν.
 ἐνοπλος γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἐπενθρόσκει
 πυρὶ καὶ στεροπαῖς ὁ Διὸς γενέτας· 470
 δειναὶ δ' ἄμ' ἔπονται
 Κῆρες ἀναπλάκῃτοι.
- ἀντιστρ. α' ἔλαμψε γὰρ τοῦ νιφρόντος ἀρτίως φανεῖσα
 φάμα Παρνασσοῦ τὸν ἄδηλον ἄνδρα πάντ'
 φοιτᾶ γὰρ ὑπ' ἀγρίαν [ἰχνεύειν· 475
 ὕλαν ἀνά τ' ἄντρα καὶ
 πέτρας, ὡς ταῦρος,
 μέλεος μελέφ ποδὶ χηρεύων,
 τὰ μεσόμφαλα γᾶς ἀπονοσφίζων 480
 μαντεῖα· τὰ δ' αἰεὶ
 ζῶντα περιποτᾶται.
- στροφή β' δεινὰ μὲν οὖν, δεινὰ ταρασσει σοφὸς οἰω-
 [νοθέτας, 485

οὔτε δοκοῦντ' οὔτ' ἀποράσκεινθ', ὅ τι λέξω δ' ἀπορῶ.
 πέτομαι δ' ἐλπίσιν, οὔτε ἐνθάδ' ὄρων οὔτ' ὀπίσω.
 τί γάρ ἦ Λαβδακίδαίς,
 ἦ τῶ Πολύβου νεῖκος ἔκειτ', οὔτε πάροιθεν 490
 ποτ' ἔγωγ' οὔτε τανῦν πω
 ἔμαθον, πρὸς ἔτου δῆ, βασάνῳ πίστιν ἔχων,
 ἐπὶ τὰν ἐπίδαμον φάτιν εἴμ' Οἰδίποδα, 495
 Λαβδακίδαίς ἐπίκουρος ἀδῆλων θανάτων.
 ἀλλ' ὁ μὲν οὔν Ζεὺς ὅ τ' Ἀπόλλων ζυνετοί
 ἀντίστρ. β' [καὶ τὰ βροτῶν
 εἰδότες· ἀνδρῶν δ' ὅτι μάντις πλέον ἦ γὰρ
 [φέρεται, 500
 κρίσις οὐκ ἔστιν ἀληθῆς· σοφίᾳ δ' ἂν σοφίαν
 παραμείψειεν ἀνήρ.
 ἀλλ' οὔποτ' ἔγωγ' ἂν, πρὶν ἴδοιμ' ὀρθὸν ἔπος,
 μεμφομένων ἂν καταφραίην. 505
 φανερά γάρ ἐπ' αὐτῷ πτερύεσσ' ἤλθε κόρα
 ποτέ, καὶ σοφὸς ὤφθη βασάνῳ θ' ἠδύπολις·
 τῷ ἀπ' ἐμᾶς φρονὸς οὔποτ' ὀφλήσει κακίαν. 510
 ἄνδρες πολῖται, δεῖν' ἔπη πετυσμένους
 κατηγορεῖν μου τὸν τύραννον Οἰδίπου,
 πάρεμι' ἀτλητῶν. Εἰ γὰρ ἐν ταῖς ξυμφοραῖς 515
 ταῖς νῦν νομίζει πρὸς γ' ἐμοῦ πεπονθέναι
 λόγοισιν εἴτ' ἔργοισιν ἐς βλάβην φέρον,
 οὔτοι βίου μοι τοῦ μακροχρόνου πόθος,
 φέροντι τήνδε βάζιν. οὐ γὰρ εἰς ἀπλοῦν
 ἢ ζημία μοι τοῦ λόγου τούτου φέρει, 520
 ἀλλ' ἐς μέγιστον, εἰ κακὸς μὲν ἐν πόλει,
 κακὸς δὲ πρὸς σοῦ καὶ φίλων κεκλήσομαι.
 ἀλλ' ἤλθε μὲν δῆ τοῦτο τοῦνεῖδος τάχ' ἂν
 ὀργῇ βιασθὲν μᾶλλον ἢ γνώμῃ φρενῶν.

ΚΡ.

ΝΟ.

- KP. τούπος δ' ἐφάνθη, ταῖς ἐμαῖς γνώμας ὅτι 525
 πεισθεῖς ὁ μάντις τοὺς λόγους ψευδεῖς λέγοι;
 XO. ἠὺδᾶτο μὲν τάδ', οἶδ' δ' οὐ γνώμη τίτι.
 KP. ἐξ ὁμμάτων δ' ὀρθῶν τε καὶ ὀρθῆς φρενὸς
 κατηγορεῖτο τοῦπίκλημα τοῦτό μου;
 XO. οὐκ οἶδ'· ἄ γὰρ δρῶσ' οἱ κρατοῦντες, οὐχ ὀρῶ. 530
 αὐτὸς δ' ὅδ' ἤδη δωμάτων ἔξω περᾶ.
 OI. οὔτος σύ, πῶς δεῦρ' ἤλθεις; ἢ τοσονδ' ἔχεις
 τόλμης πρόσωπον, ὥστε τὰς ἐμάς στέγας
 ἴκου, φονεὺς ὦν τοῦδε τάνδρὸς ἐμφανῶς
 ληστής τ' ἐναργῆς τῆς ἐμῆς τυραννίδος; 535
 φέρ' εἰπέ πρὸς θεῶν, δειλίαν ἢ μωρίαν
 ἰδὼν τιν' ἐμοὶ ταῦτ' ἐβουλεύσω ποιεῖν;
 ἢ τοῦργον ὡς οὐ γνωριοῖμί σου τόδε
 δόλω προσέρπον ἢ οὐκ ἀλεξοίμην μαθῶν;
 ἄρ' οὐχὶ μῶρόν ἐστι τοῦγχείρημά σου, 540
 ἄνευ τε πλήθους καὶ φίλων τυραννίδα
 θηρᾶν, ὃ πλήθει χρήμασιν θ' ἀλίσκεται;
 KP. οἶσθ' ὡς ποίησον; ἀντὶ τῶν εἰρημένων
 ἴσ' ἀντάκουσον, κατὰ κρῖν' αὐτὸς μαθῶν.
 OI. λέγειν σὺ δεινός, μανθάνειν δ' ἐγὼ κακός 545
 σοῦ· δυσμενῆ γὰρ καὶ βαρύν σ' εὖρηκ' ἐμοί.
 KP. τοῦτ' αὐτὸ νῦν μου πρῶτ' ἄκουσον, ὡς ἐρῶ.
 OI. τοῦτ' αὐτὸ μή μοι φράζ', ὅπως οὐκ εἶ κακός.
 KP. εἶ τοι νομίζεις κτῆμα τὴν αὐθαδίαν
 εἶναί τι τοῦ νοῦ χωρίς, οὐκ ὀρθῶς φρονεῖς. 550
 OI. εἶ τοι νομίζεις ἄνδρα συγγενῆ κακῶς
 δρῶν οὐχ ὑφέξειν τὴν δίκην, οὐκ εὖ φρονεῖς.
 KP. ξύμφημί σοι ταῦτ' ἔνδικ' εἰρηῆσθαι· τὸ δέ
 πάθημ' ὅποῖον φῆς παθεῖν, δίδασκέ με.
 OI. ἔπειθεσ ἢ οὐκ ἔπειθεσ, ὡς χρειή μ' ἐπί 555

- τὸν σεμνόμαντιν ἄνδρα πέμψασθαί τινα;
 ΚΡ. καὶ νῦν ἔθ' αὐτός εἰμι τῷ βουλευμάτι.
 ΟΙ. πόσον τιν' ἤδη δῆθ' ὁ Λάιος χρόνον...
 ΚΡ. δέδρακε ποῖον ἔργον; οὐ γὰρ ἔννοῶ.
 ΟΙ. ἄφαντος ἔρρει θανασίμῳ χειρώματι; 560
 ΚΡ. μακροὶ παλαιοὶ τ' ἂν μετρηθεῖεν χρόνοι.
 ΟΙ. τότε οὖν ὁ μάντις οὗτος ἦν ἐν τῇ τέχνῃ;
 ΚΡ. σοφός γ' ὁμοίως καὶ ἴσου τιμώμενος.
 ΟΙ. ἐμνήσατ' οὖν ἐμοῦ τι τῷ τότε' ἐν χρόνῳ;
 ΚΡ. οὐκ οὐκ ἐμοῦ γ' ἐστῶτος οὐδαμοῦ πέλας. 565
 ΟΙ. ἀλλ' οὐκ ἔρευαν τοῦ θανόντος ἔσχετε;
 ΚΡ. παρέσχομεν, πῶς δ' οὐχί; κοῦκ ἠκούσαμεν.
 ΟΙ. πῶς οὖν τόθ' οὗτος ὁ σοφός οὐκ ἠὔδα τάδε;
 ΚΡ. οὐκ οἶδ'. ἐφ' οἷς γὰρ μὴ φρονῶ, σιγαῖν φιλῶ.
 ΟΙ. τόσον δέ γ' οἶσθα καὶ λέγοις ἂν εὔφρονων. 570
 ΚΡ. ποῖον τόδ'; εἰ γὰρ οἶδά γ', οὐκ ἀρνήσομαι.
 ΟΙ. ὀθούνεκ', εἰ μὴ σοὶ ξυνῆλθε, τὰς ἐμὰς
 οὐκ ἂν ποτ' εἶπε Λαΐου διαφθοράς.
 ΚΡ. εἰ μὲν λέγει τάδ' αὐτὸς οἶσθ'. ἐγὼ δὲ σοῦ
 μαθεῖν δικαίῳ ταῦθ' ἄπερ κάμοῦ σύ νῦν. 575
 ΟΙ. ἐκμάνθαν' οὐ γὰρ δὴ φονεὺς ἀλώσομαι.
 ΚΡ. τί δῆτ'; ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν γήμας ἔχεις;
 ΟΙ. ἄρνησις οὐκ ἔνεστιν ὧν ἀνιστορεῖς.
 ΚΡ. ἄρχεις δ' ἐκείνη ταῦτά, γῆς ἴσον νέμων;
 ΟΙ. ἂν ἦ θέλουσα, πάντ' ἐμοῦ κομίζεται. 580
 ΚΡ. οὐκ οὐκ ἴσοῦμαι σφῶν ἐγὼ δυοῖν τρίτος;
 ΟΙ. ἐνταῦθα γὰρ δὴ καὶ κακὸς φαίνῃ φίλος.
 ΚΡ. οὐκ, εἰ διδοίης γ', ὡς ἐγώ, σαυτῷ λόγον.
 ΟΙ. σκέψαι δὲ τοῦτο πρῶτον, εἴ τιν' ἂν δοκεῖς
 ἄρχειν ἐλέσθαι ξὺν φόβοισι μᾶλλον ἢ 585
 ἄτρεστον εὔδοντ', εἰ τά γ' αὖθ' ἔξει κράτη.

ἐγὼ μὲν οὖν οὐτ' αὐτὸς ἱμείρων ἔφην
 τύραννος εἶναι μᾶλλον ἢ τύραννα δοῦναι,
 οὐτ' ἄλλος, ὅστις σωφρονεῖν ἐπίσταται.
 νῦν μὲν γὰρ ἐκ σοῦ πάντ' ἄνευ φόβου φέρω· 590
 εἰ δ' αὐτὸς ἦρχον, πολλὰ καὶ ἄκων ἔδρων.
 πῶς δῆτ' ἐμοὶ τυραννίς ἠδίων ἔχειν
 ἀρχῆς ἀλύπτου καὶ δυναστείας ἔφυ;
 οὐπω τοσοῦτον ἠπατημένος κυρῶ,
 ὥστ' ἄλλα χρῆζειν ἢ τὰ σὺν κέρδει καλά. 595
 νῦν πᾶσι χαίρω, νῦν με πᾶς ἀσπάζεταιται,
 νῦν οἱ σέθεν χρῆζοντες ἐκκαλοῦσί με·
 τὸ γὰρ τυχεῖν αὐτοὺς ἅπαν ἐνταῦθ' ἐνι.
 πῶς δῆτ' ἐγὼ κεῖν' ἂν λάβοιμ' ὄφεις τάδε;
 οὐκ ἂν γένοιτο νοῦς κακὸς καλῶς φρονῶν. 600
 ἀλλ' οὐτ' ἐραστῆς τῆσδε τῆς γνώμης ἔφην,
 οὐτ' ἂν μετ' ἄλλου δοῦντος ἂν τλάην ποτέ.
 καὶ τῶνδ' ἔλεγχον, τοῦτο μὲν Πυθῶδ' ἰὼν
 πεύθου, τὰ χρησθέντ' εἰ σαφῶς ἠγγειλά σοι·
 τοῦτ' ἄλλ', ἐάν με τῷ τερασκόπῳ λάβης 605
 κοινῇ τι βουλευέσαστα, μὴ μ' ἀπλή κτάνης
 ψήφῳ, διπλῇ δέ, τῇ τ' ἐμῇ καὶ σῇ, λαβῶν·
 γνώμη δ' ἀδήλω μὴ με χωρὶς αἰτιῶ·
 οὐ γὰρ δίκαιον οὔτε τοὺς κακοὺς μάτην
 χρηστοὺς νομίζειν οὔτε τοὺς χρηστοὺς κακοὺς. 610
 φίλον γὰρ ἐσθλὸν ἐκβλαεῖν ἴσον λέγω
 καὶ τὸν παρ' αὐτῷ βίοτον, ὃν πλεῖστον φιλεῖ.
 ἀλλ' ἐν χρόνῳ γνώσει τάδ' ἀσφαλῶς, ἐπεὶ
 χρόνος δίκαιον ἄνδρα δείκνυσιν μόνος,
 κακὸν δὲ καὶ ἐν ἡμέρᾳ γνοίης μιᾷ. 615
 καλῶς ἔλεξεν εὐλαβουμένῳ πεσεῖν,
 ἀναξ' φρονεῖν γὰρ οἱ ταχεῖς οὐκ ἀσφαλεῖς.

ΧΟ.

- ΟΙ. ὅταν ταχύς τις οὐπιβουλεύων λάθρα
 χωρῆ, ταχὺν δεῖ κάμει βουλεύειν πάλιν·
 εἰ δ' ἠσυχάζων προσμενῶ, τὰ τοῦδε μὲν 620
 πεπραγμέν' ἔσται, τὰμὰ δ' ἠμαρτημένα.
- ΚΡ. τί δῆτα χρήσεις; ἦ με γῆς ἔξω βαλεῖν;
 ΟΙ. ἦχιστα· θνήσκειν, οὐ φυγεῖν σε βούλομαι.
 ΚΡ. ὅταν προδείξῃς, οἷόν ἐστι τὸ φθονεῖν.
 ΟΙ. ὡς οὐχ ὑπείξων οὐδὲ πιστεύσων λέγεις; 625
 ΚΡ. οὐ γὰρ φρονοῦντά σ' εὔ βλέπω.
 ΟΙ. τὸ γοῦν ἐμόν.
 ΚΡ. ἀλλ' ἐξ ἴσου δεῖ κάμόν.
 ΟΙ. ἀλλ' ἔφυς κακός.
 ΚΡ. εἰ δὲ ξυνίης μηδέν;
 ΟΙ. ἀρκτέον γ' ὅμως.
 ΚΡ. οὔτοι κακῶς γ' ἄρχοντος.
 ΟΙ. ὦ πόλις, πόλις.
 ΚΡ. κάμοι πόλεως μέτεστιν, οὐχί σοι μόνω. 630
 ΧΟ. παύσασθ', ἀνακτες καιρίαν δ' ὑμῖν ὄρω
 τήνδ' ἐκ δόμων στείχουσαν Ἴοκάστην, μεθ' ἧς
 τὸ νῦν παρεστὼς νεῖκος εὔ θέσθαι χρεῶν.

ΙΟΚΑΣΤΗ

- τί τὴν ἄβουλον, ὦ ταλαίπωροι, στάσιν
 γλώσσης ἐπήρασθ'; οὐδ' ἐπαισχύνεσθε, γῆς 635
 οὔτω νοσοῦσης, ἴδια κινοῦντες κακά;
 οὐκ εἶ σύ τ' οἶκος σύ τε, Κρέον, κατὰ στέγας,
 καὶ μὴ τὸ μηδὲν ἄλγος ἐς μέγ' οἴσετε;
 ΚΡ. ὦμαιμε, δεινά μ' Οἰδίπους, ὁ σὸς πόσις,
 δρᾶσαι δικαιοῦ, δυοῖν ἀποκρίνας κακοῖν, 640
 ἦ γῆς ἀπῶσαι πατρίδος ἢ κτεῖναι λαβῶν.
 ΟΙ. ζύμφημι· δρῶντα γὰρ νιν, ὦ γύναι, κακῶς

- εἴληφα τοῦμόν σῶμα σὺν τέχνῃ κακῇ.
 ΚΡ. μή νυν δναίμην, ἀλλ' ἀραῖος, εἴ σέ τι
 δέδρακ', ὀλοίμην, ὧν ἐπαιτιᾶ με δρᾶν. 645
- ΙΟ. ὦ πρὸς θεῶν πίστευσον, Οἰδίπους, τάδε.
 μάλιστα μὲν τόνδ' ὄρκον αἰδεσθεῖς θεῶν,
 ἔπειτα κάμῃ τούσδε θ', οἳ πάρεισί σοι.
- ΧΟ. στρ. α' πιθοῦ θελήσας φρονήσας τ', ἀναξ, λίσσομαι. 650
 ΟΙ. τί σοι θέλεις δῆτ' εἰκάθω;
 ΧΟ. τὸν οὔτε πρὶν νήπιον νῦν τ' ἐν ὄρκῳ μέγαν κα-
 οἶσθ' οὔν ἅ χρῆξαι; [τὰιδεσαι.
 ΧΟ. οἶδα.
 ΟΙ. φράζε δὴ τί φῆς. 655
 ΧΟ. τὸν ἐναγῆ φίλον μήποτ' ἐν αἰτία
 σύ γ' ἀφανεῖ λόγων ἄτιμον βαλεῖν.
 ΟΙ. εὔ νυν ἐπίστω, ταῦθ' ὅταν ζητῆς ἐμοὶ
 ζητῶν ὄλεθρον ἢ φυγὴν ἐκ τῆσδε γῆς.
- ΧΟ. στρ. β' οὐ τὸν πάντων θεῶν θεὸν πρόμον 660
 Ἄλιον· ἐπεὶ ἄθεος, ἄφιλος, ὃ τι πύμακτον
 ὀλοίμην, φρόνησιν εἰ τάνδ' ἔχω. 665
 ἀλλά μοι δυσμόρῳ γὰ φθίνουσα
 τρύχει ψυχάν, τὰδ' εἰ κακοῖς κακὰ
 προσάψει τοῖς πάλαι τὰ πρὸς σφῶν.
 ΟΙ. ὅδ' οὔν ἵτω, κεῖ χρῆ με παντελῶς θανεῖν
 ἢ γῆς ἄτιμον τῆσδ' ἀπωσθῆναι βίᾳ. 670
 τὸ γὰρ σόν, οὐ τὸ τοῦδ' ἐποικτίρω στόμα
 ἐλεινόν· οὔτος δ', ἐνθ' ἂν ἦ, στυγήσεται.
 ΚΡ. στυγνὸς μὲν εἶκων δῆλος εἶ, βαρὺς δ' ὅταν
 θυμοῦ περάσῃς· αἰ δὲ τοιαῦται φύσεις
 αὐταῖς δικαίως εἰσὶν ἄλγιστα φέρειν. 675
 ΟΙ. οὔκουν μ' ἑάσεις κακτὸς εἶ;
 ΚΡ. πορεύσομαι,

σοῦ μὲν τυχῶν ἀγνώτος, ἐν δὲ τοῖσδ' ἴσος.

- XO. ἀντ.α γύναι, τί μέλλεις κομίζεῖν δόμων τόνδ' ἔσω;
 IO. μαθοῦσά γ', ἥτις ἡ τύχη. 680
 XO. δόκησις ἀγνώως λόγων ἤλθε· δάπτει δὲ καὶ
 τὸ μὴ ἴνδικον.
 IO. ἀμφοῖν ἀπ' αὐτοῖν;
 XO. ναίχι.
 IO. καὶ τίς ἦν λόγος;
 XO. ἄλλις ἔμοιγ' ἄλλις, γὰρ προπονουμένης, 685
 φαίνεται, ἐνθ' ἔληξεν, αὐτοῦ μένειν.
 OI. ὄραξ ἔν' ἤκεις, ἀγαθὸς ὢν γνώμην ἀνῆρ,
 τοῦμόν παριεῖς καὶ καταμβλύνων κέαρ;
 XO. ἀντ.β ἀναξ, εἶπον μὲν οὐχ ἄπαξ μόνον,
 ἴσθι δὲ παραφρόνιμον, ἄπορον ἐπὶ φρόνιμα 690
 πεφάνθαι μ' ἄν, εἴ σε νοσφίζομαι
 ὅς τ' ἐμὸν γὰρ φίλον ἐν πόνοισιν
 ἀλύουσιν κατ' ὄρθον οὔρισας· 695
 τανῦν δ' εὐπομπος, εἰ δύναι, γενοῦ.
 IO. πρὸς θεῶν δίδαζον καὶ μ', ἀναξ, ὅτου ποτὲ
 μῆνιν τοσῆνδε πράγματος στήσας ἔχεις.
 OI. ἐρῶ· σὲ γὰρ τῶνδ' ἐς πλεόν, γύναι, σέβω· 700
 Κρέοντος, οἷά μοι βεβουλευκῶς ἔχει.
 IO. λέγ' εἰ σαφῶς τὸ νεῖκος ἐγκαλῶν ἐρεῖς.
 OI. φονέα μέ φησι Λαῖτου καθεστάναι.
 IO. αὐτὸς ξυνειδῶς ἢ μαθὼν ἄλλου πάρα;
 OI. μάντιν μὲν οὖν κακοῦργον εἰσπέμφας, ἐπεὶ 705
 τό γ' εἰς ἑαυτὸν πᾶν ἐλευθεροῖ στόμα.
 IO. σὺ νυν ἀφεις σεαυτὸν ὢν λέγεις πέρι,
 ἐμοῦ πάκουσον καὶ μάθ' οὔνεκ' ἐστὶ σοι
 βρότειον οὐδὲν μαντικῆς ἔχον τέχνης.
 φανῶ δέ σοι σημεῖα τῶνδε σύντομα. 710

- χρησμός γάρ ἤλθε Λαίῳ ποτ', οὐκ ἐρῶ
 Φοίβου γ' ἀπ' αὐτοῦ, τῶν δ' ὑπηρετῶν ἄπο,
 ὡς αὐτὸν ἤξοι μοῖρα πρὸς παιδὸς θανεῖν,
 ὅστις γένοιτ' ἐμοῦ τε κάκεινου πάρα.
 καὶ τὸν μὲν, ὡσπερ γ' ἡ φάτις, ξένοι ποτὲ 715
 λησταὶ φρονεύουσιν ἐν τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς·
 παιδὸς δὲ βλάστας οὐ διέσχον ἡμέραι
 τρεῖς, καὶ νιν ἄρθρα κεῖνος ἐνζεύξας ποδοῖν
 ἔρριψεν ἄλλων χερσὶν εἰς ἄβατον ὕρος.
 κἀνταῦθ' Ἀπόλλων οὔτ' ἐκεῖνον ἤνυσεν 720
 φρονέα γενέσθαι πατρός, οὔτε Λάϊον,
 τὸ δεινόν, οὐφοβεῖτο, πρὸς παιδὸς παθεῖν.
 τοιαῦτα φῆμαι μαντικαὶ διώρισαν·
 ὦν ἐντρέπου σὺ μηδέν· ὦν γὰρ ἂν θεὸς
 χρεῖαν ἐρευνᾷ ῥαδίως αὐτὸς φανεῖ. 725
- ΟΙ. οἶόν μ' ἀκούσαντ' ἀρτίως ἔχει, γύναι,
 ψυχῆς πλάνημα κἀνακίνησις φρενῶν.
- ΙΟ. ποίας μερίμνης τοῦθ' ὕπο στραφεῖς λέγεις;
- ΟΙ. ἔδοξ' ἀκούσασί σου τόδ', ὡς ὁ Λαῖος
 κατασφαγεῖη πρὸς τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς. 730
- ΙΟ. ἡῦδατο γὰρ ταῦτ', οὐδέ πω λήξαντ' ἔχει.
- ΟΙ. καὶ ποῦ 'σθ' ὁ γῶρος οὔτος, οὗ τόδ' ἦν πάθος;
- ΙΟ. Φωκίς μὲν ἡ γῆ κλήζεται, σχιστὴ δ' ὁδὸς
 ἐς ταῦτὸ Δελφῶν κἀπὸ Δαυλίας ἄγει.
- ΟΙ. καὶ τίς χρόνος τοῖσδ' ἐστὶν οὐξεληλυθώς; 735
- ΙΟ. σχεδόν τι πρόσθεν ἢ σὺ τῆσδ' ἔχων χθονὸς
 ἀρχὴν ἐφαίνου, τοῦτ' ἐκηρύχθη πόλει.
- ΟΙ. ὦ Ζεῦ, τί μου δρᾶσαι βεβούλευσαι πέρι;
- ΙΟ. τί δ' ἐστί σοι τοῦτ', Οιδίπους, ἐνθύμιον;
- ΟΙ. μήπω μ' ἐρώτα· τὸν Λαῖον, φύσιν 740
 τίν' εἶχε, φράζε, τίνα δ' ἀκμὴν ἤβης ἔχων.

- ΙΟ. μέγας, χνοάζων ἄρτι λευκανθές κάρα,
μορφῆς δὲ τῆς σῆς οὐκ ἀπεστάτει πολὺ.
- ΟΙ. οἴμοι τάλας· ἔοικ' ἔμαυτὸν εἰς ἀράς
δεινὰς προβάλλων ἀρτίως οὐκ εἰδέναι. 745
- ΙΟ. πῶς φῆς; ὀκνῶ τοι πρὸς σ' ἀποσκοποῦσ' ἀναξ.
- ΟΙ. δεινῶς ἄθυμῶ, μὴ βλέπων ὁ μάντις ἦ.
Δεῖξεις δὲ μᾶλλον, ἦν ἐν ἐξείπης ἔτι.
- ΙΟ. καὶ μὴν ὀκνῶ μέν, ἃ δ' ἂν ἔρη μαθοῦσ' ἔρω.
- ΟΙ. πότερον ἐχώρει βαιός, ἢ πολλοὺς ἔχων 750
ἄνδρας λοχίτας, οἳ' ἀνὴρ ἀρχηγέτης;
- ΙΟ. πέντ' ἦσαν οἱ ξύμπαντες, ἐν δ' αὐτοῖσιν ἦν
κῆρυξ· ἀπήνη δ' ἦγε Λάϊον μία.
- ΟΙ. αἰαῖ, τάδ' ἤδη διαφανῆ· τίς ἦν ποτε
ὁ τούσδε λέξας τοὺς λόγους ὑμῖν, γύναι; 755
- ΙΟ. οἰκέυς τις, ὅσπερ ἔικετ' ἐκσωθεὶς μόνος.
- ΟΙ. ἦ κὰν δόμοισι τυγχάνει τανῦν παρών;
- ΙΟ. οὐ δῆτ'· ἀφ' οὗ γὰρ κεῖθεν ἦλθε καὶ κράτη
σέ τ' εἶδ' ἔχοντα Λαίϊόν τ' ὀλωλότα, 760
ἐξικέτευσε τῆς ἐμῆς χειρὸς θιγῶν
ἀγροὺς σφεπέμψαι κάπτι ποιμνίων νομάς,
ὡς πλεῖστον εἶη τοῦδ' ἄποπτος ἄστεως.
κάπεμψ' ἐγὼ νιν· ἄξιός γάρ, οἳ' ἀνὴρ
δοῦλος, φέρειν ἦν τῆσδε καὶ μείζω χάριν.
- ΟΙ. πῶς ἂν μόλοι δῆθ' ἡμῖν ἐν τάχει πάλιν; 765
- ΙΟ. πάρεστιν· ἀλλὰ πρὸς τί τοῦτ' ἐφίεσαι;
- ΟΙ. δέδοικ' ἔμαυτὸν, ὦ γύναι, μὴ πόλλ' ἄγαν
εἰρημέν' ἦ μοι, δι' ἃ νιν εἰσιδεῖν θέλω.
- ΙΟ. ἀλλ' ἴζεται μὲν· ἀξία δέ που μαθεῖν
κάγῳ τά γ' ἐν σοὶ δυσφόρως ἔχοντ' ἀναξ. 770
- ΟΙ. κοῦ μὴ στερηθῆς γ' ἐς τοσοῦτον ἐλπίδων
ἐμοῦ βεβῶτος· τῷ γὰρ ἂν καὶ μείζονι

λέξαιμ' ἂν ἤ σοὶ διὰ τύχης τοιαῦσδ' ἰών;
 ἐμοὶ πατήρ μὲν Πόλυβος ἦν Κορίνθιος, 775
 μήτηρ δὲ Μερόπη Δωρίς· ἠγγόμην δ' ἀνήρ
 ἀστῶν μέγιστος τῶν ἐκεῖ, πρὶν μοι τύχη
 τοιάδ' ἐπέστη, θαυμάσαι μὲν ἀξία,
 σπουδῆς γε μέντοι τῆς ἐμῆς οὐκ ἀξία.
 ἀνὴρ γὰρ ἐν δειπνοῖς μ' ὑπερπλησθεὶς μέθη
 καλεῖ παρ' οὔνο, πλαστός ὡς εἶην πατρί. 780
 ἀγῶ βαραυθεὶς τὴν μὲν οὔσαν ἡμέραν
 μόλις κατέσχον· θατέρα δ' ἰὼν πέλας
 μητρὸς πατρὸς τ' ἤλεγχον· οἱ δὲ δυσφύρως
 τοῦνειδος ἤγον τῷ μεθέντι τὸν λόγον.
 ἀγῶ τὰ μὲν κείνοιον ἑτερπόμην, ὅμως δ' 785
 ἔκνιζέ μ' ἀεὶ τοῦθ'· ὑφείρπε γὰρ πολὺ.
 λάθρα δὲ μητρὸς καὶ πατρὸς πορεύομαι
 Πυθῶδε· καὶ μ' ὁ Φοῖβος, ὧν μὲν ἰκόμην,
 ἄτιμον ἐξέπεμψεν, ἄλλα δ' ἄθλια
 καὶ δεινὰ καὶ δύστηνα προύφηγεν λέγων, 790
 ὡς μητρὶ μὲν χρεῖη με μιχθῆναι, γένος δ'
 ἀτλητον ἀνθρώποισι δηλώσοιμ' ὄρα,ν,
 φονεὺς δ' ἐσοίμην τοῦ φυτεύσαντος πατρὸς.
 ἀγῶ, ἴπακούσας ταῦτα, τὴν Κορινθίαν
 ἀστροῖς τὸ λοιπὸν ἐκμετρούμενος χθόνα 795
 ἔφευγον, ἐνθα μήποτ' ὀφιοίμην κακῶν
 χρησμῶν ὀνειδή τῶν ἐμῶν τελούμενα.
 στείχων δ' ἰκνοῦμαι τοῦσδε τοὺς χώρους, ἐν οἷς
 σὺ τὸν τύραννον τοῦτον ὄλλυσθαι λέγεις.
 καὶ σοί, γύναι, τάλιθθὸς ἐξερῶ· τριπλῆς 800
 ὅτ' ἦν κελεύθου τῆσδ' ὀδοιπορῶν πέλας,
 ἐνταῦθα μοι κῆρυξ τε κάπι πωλικῆς
 ἀνὴρ ἀπίνης ἐμβεβῶς, οἷον σὺ φής,

ξυνηγνίαζον· κάξ ὁδοῦ μ' ὁ θ' ἡγεμῶν
 805 αὐτός θ' ὁ πρέσβυς πρὸς βίαν ἤλαυνέτην.
 κάγῳ τὸν ἐκτρέποντα, τὸν τροχληάτην,
 παίω δι' ὀργῆς καί μ' ὁ πρέσβυς, ὡς ὀρᾷ
 ὄχους παραστείχοντα, τηρήσας μέσον
 κάρα διπλοῖς κέντροισί μου καθίκετο.
 810 οὐ μὴν ἴσῃν γ' ἔτεισεν, ἀλλὰ συντόμως
 σκίπτρω τυπεῖς ἐκ τῆσδε χειρὸς ὕπτιος
 μέσης ἀπήνης εὐθὺς ἐκκυλίνδεται·
 κτείνω δὲ τοὺς ξύμπαντας. Εἰ δὲ τῷ ξένῳ
 815 τούτῳ προσήκει Λαίῳ τι συγγενές,
 τίς τοῦδέ γ' ἀνδρὸς νῦν ἂν ἀθλιώτερος,
 τίς ἐχθροδαίμων μᾶλλον ἂν γένοιτ' ἀνήρ;
 ὄν μὴ ξένων ἔξεστι μηδ' ἀστῶν τινα
 δόμος δέχεσθαι μηδὲ προσφωνεῖν τινα,
 ὠθεῖν δ' ἀπ' οἴκων· καὶ τὰδ' οὔτις ἄλλος ἦν
 820 ἢ γὰρ 'π' ἐμαυτῷ τάσδ' ἀράς ὁ προστιθείς.
 λέγῃ δὲ τοῦ θανόντος ἐν χεροῖν ἐμαῖν
 χραίνω, δι' ὧνπερ ὠλετ'· ἄρ' ἔφυν κακός,
 ἄρ' οὐχὶ πᾶς ἀναγνος, εἴ με χρὴ φυγεῖν,
 καὶ μοι φυγόντι μῆστι τοὺς ἐμούς ἰδεῖν,
 825 μὴ μ' ἐμβατεύειν πατρίδος, ἢ γάμοις με δεῖ
 μητρὸς ζυγῆναι καὶ πατέρα κατακτανεῖν,
 Πόλυβον, ὃς ἐξέφυσε κάξέθρεψέ με;
 ἄρ' οὐκ ἀπ' ὧμοῦ ταῦτα δαίμονός τις ἂν
 830 κρίνων ἐπ' ἀνδρὶ τῷδ' ἂν ὀρθοίη λόγον;
 μὴ δῆτα, μὴ δῆτ', ὦ θεῶν ἀγνὸν σέβας,
 ἴδοιμι ταύτην ἡμέραν, ἀλλ' ἐκ βροτῶν
 βαίην ἄφαντος πρόσθεν ἢ τοιάνδ' ἰδεῖν
 κηλῖδ' ἐμαυτῷ ξυμφορᾶς ἀφιγμένην.
 835 ἡμῖν μὲν, ὦναξ, ταῦτ' ὀκνήρ'· ἕως δ' ἂν οὖν

ΧΟ.

- πρὸς τοῦ παρόντος ἐκμάθησ, ἔχ' ἐλπίδα. 835
- ΟΙ. καὶ μὴν τοσοῦτόν ἐστί μοι τῆς ἐλπίδος,
τὸν ἄνδρα τὸν βοτῆρα προσμεῖναι μόνον.
- ΙΟ. περασμένου δέ τίς ποθ' ἢ προθυμία;
- ΟΙ. ἐγὼ διδάξω σ'. ἦν γὰρ εὐρεθῆ λέγων 840
σοὶ ταῦτ', ἔγωγ' ἂν ἐκπεφευγοίην πάθος.
- ΙΟ. ποῖον δέ μου περισσὸν ἤκουσας λόγον;
- ΟΙ. ληστὰς ἔφρασκες αὐτὸν ἄνδρα ἐννέπειν,
ὥς νιν κατακτείνειαν. εἰ μὲν οὖν ἔτι
λέξει τὸν αὐτὸν ἀριθμόν, οὐκ ἐγὼ ἵκτανον· 845
οὐ γὰρ γένοιτ' ἂν εἷς γε τοῖς πολλοῖς ἴσος.
- εἰ δ' ἄνδρ' ἔν' οἰόζωνον αὐδήσει, σαφῶς
τοῦτ' ἐστὶν ἤδη τοῦργον εἰς ἐμὲ ῥέπον.
- ΙΟ. ἀλλ' ὡς φανέν γε τοῦπος ὧδ' ἐπίστασο,
κοῦκ ἔστιν αὐτῷ τοῦτό γ' ἐκβαλεῖν πάλιν· 850
πόλις γὰρ ἤκουσ', οὐκ ἐγὼ μόνη τάδε.
- εἰ δ' οὖν τι κάκτρεποίτο τοῦ πρόσθεν λόγου,
οὔτοι ποτ', ὦναξ, τόν γε Λαῖτου φόνον
φανεῖ δικαίως ὀρθόν, ὅν γε Λοξίας
διεῖπε χρῆναι παιδὸς ἐξ ἐμοῦ θανεῖν.
καίτοι νιν οὐ κεῖνος γ' ὁ δύστηνός ποτε 855
κατέκταν', ἀλλ' αὐτὸς πάροιθεν ὤλετο·
ὥστ' οὐχὶ μαντείας γ' ἂν οὔτε τῆδ' ἐγὼ
βλέψαιμ' ἂν οὐνεκ' οὔτε τῆδ' ἂν ὕστερον.
- ΟΙ. καλῶς νομίζεις· ἀλλ' ὅμως τὸν ἐργάτην
πέμψον τινὰ στελοῦντα, μηδὲ τοῦτ' ἀφῆς. 860
- ΙΟ. πέμψω ταχύνασ'· ἀλλ' ἴωμεν ἐς δόμους.
οὐδὲν γὰρ ἂν πράξαιμ' ἂν ὦν οὐ σοὶ φίλον.
- ΧΟ. στρ. α' εἴ μοι ζυνεῖη φέροντι
μοῖρα τὰν εὔσεπτον ἀγνεῖαν λόγων
ἐργων τε πάντων, ὧν νόμοι πρόκεινται 865

ὕψιποδες οὐρανίαν
 δι' αἰθέρα τεκνωθέντες, ὧν Ὀλυμπος
 πατήρ μόνος, οὐδέ νιν
 θνατὰ φύσις ἀνέρων
 ἔτιχτεν οὐδὲ μήποτε λάθα κατακοιμάσῃ. 870
 μέγας ἐν τούτοις θεός,
 οὐδὲ γηράσκει.

ἀντιστρ. α' ὕβρις φυτεύει τύραννον·
 ὕβρις, εἰ πολλῶν ὑπερπλησθῆ μάταν,
 ὃ μὴ ἴπικαιρα μηδὲ συμφέροντα, 875
 ἀκροτάταν εἰσαναβᾶσ' ἄκραν
 ἀπότομον ὄρουσεν νιν εἰς ἀνάγκαν,
 ἐνθ' οὐ ποδὶ χρησίμῳ
 χρῆται· τὸ καλῶς δ' ἔχον
 πόλει πάλαισμα μήποτε λῦσαι θεὸν αἰτουῖμαι. 880
 θεὸν οὐ λήξω ποτὲ
 προστάταν ἴσχων.

στρ. β' εἰ δέ τις ὑπέροπτα χερσὶν
 ἢ λόγῳ πορεύεται,
 Δίκης ἀφόβητος οὐδὲ
 δαιμόνων ἔδη σέβων, 885
 κακὰ νιν ἔλοιτο μοῖρα,
 δυσπότημου χάριν γλιδᾶς.
 εἰ μὴ τὸ κέρδος κερδανεῖ δικαίως
 καὶ τῶν ἀσέπτων ἔρξεται, 890
 ἢ τῶν ἀθίκτων ἔξεται ματᾶζων.
 τίς ἔτι ποτ' ἐν τοῖσδ' ἀνὴρ
 θυμοῦ βέλη ἔρξεται
 ψυχὰς ἀμύνειν; εἰ γὰρ αἱ
 τοιαῖδε πράξεις τίμιαι, 895
 τι δεῖ με χορεύειν;

- ἀντιστρ. β' οὐκέτι τὸν ἄθικτον εἶμι
 γᾶς ἐπ' ὀμραλὸν σέβων
 οὐδ' ἐς τὸν Ἀβαῖσι ναὸν
 οὐδὲ τὰν Ὀλυμπίαν,
 εἰ μὴ τάδε χειρόδεικτα
 πᾶσιν ἀρμόσει βροποῖς.
 ἀλλ', ὦ κρατύνων, εἴπερ ὕρθ' ἀκούεις,
 Ζεῦ, πάντ' ἀνάσσων, μὴ λάθοι
 σὲ τὰν τε σὰν ἀθάνατον αἰὲν ἀρχάν.
 φθίνοντα γὰρ Λαῖου
 πυθόχρηστα θέσφατ' ἐξ-
 αιροῦσιν ἤδη, κούδαμοῦ.
 τιμαῖς Ἀπόλλων ἐμφανής·
 ἔρρει δὲ τὰ θεῖα.
- ΙΟ.
 χώρας ἀνακτες, δόξα μοι παρεστάθη
 ναοὺς ἰκέσθαι δαιμόνων, τάδ' ἐν χεροῖν
 στέφη λαβούση κάπιθυμιάματα.
 ὑψοῦ γὰρ αἶρει θυμὸν Οἰδίπους ἄγαν
 λύπαισι παντοίαισιν, οὐδ' ὅποι' ἀνήρ
 ἔννουσ τὰ καινὰ τοῖς πάλαι τεκμαίρεται,
 ἀλλ' ἔστι τοῦ λέγοντος, εἰ φόβους λέγοι.
 ὅτ' οὖν παραινοῦσ' οὐδὲν ἐς πλεόν ποιῶ,
 πρὸς σ', ὦ Λύκει' Ἀπολλων, ἀγγιστος γὰρ εἶ,
 ἰκέτις ἀπῆγμαι τοῖσδε σὺν κατεύγμασιν,
 ὅπως λύσιν τιν' ἡμῖν εὐαγῆ πόρης·
 ὡς νῦν ὀκνοῦμεν πάντες ἐκπεπληγμένον
 κεῖνον βλέποντες ὡς κυβερνήτην νεώς.

ΑΓΓΕΛΟΣ

- ἄρ' ἂν παρ' ὑμῶν, ὦ ξένοι, μάθοιμ', ὅπου
 τὰ τοῦ τυράννου δώματ' ἐστὶν Οἰδίου;

- XO. μάλιστα δ' αὐτὸν εἶπατ' εἰ κάτισθ' ὄπου.
 στεγαί μὲν αἶδε, καυτὸς ἔνδον, ὧ ξένε·
 γυνὴ δὲ μήτηρ ἦδε τῶν κείνου τέκνων.
- ΑΓ. ἀλλ' ὀλβία τε καὶ ξὺν ὀλβίοις ἀεὶ
 γένοι', ἐκείνου γ' οὔσα παντελῆς δάμαρ. 930
- IO. αὐτως δὲ καὶ σύ γ', ὦ ξέν'. ἄξιος γάρ εἶ
 τῆς εὐπειίας οὔνεκ'. ἀλλὰ φράζ', ὅτου
 χρήζων ἀφῖξαι χῶ τι σημῆναι θέλων.
- ΑΓ. ἀγαθὰ δόμοις τε καὶ πόσει τῷ σῶ, γύναι.
- IO. τὰ ποῖα ταῦτα, πρὸς τίνας δ' ἀφιγμένος; 935
- ΑΓ. ἐκ τῆς Κορίνθου· τὸ δ' ἔπος, οὔξερῶ τάχα,
 ἦδιον μὲν, πῶς δ' οὐκ ἄν; ἀσχάλλοις δ' ἴσως.
- IO. τί δ' ἔστι; ποῖαν δύναμιν ὧδ' ἔχει διπλῆν;
- ΑΓ. τύραννον αὐτὸν οὔπιχώριοι χθονὸς
 τῆς Ἰσθμίας στήσουσιν, ὡς ἠϋδατ' ἐκεῖ. 940
- IO. τί δ'; οὐχ ὁ πρέσβυς Πόλυβος ἐγκρατῆς ἔτι;
- ΑΓ. οὐ δῆτ', ἐπεὶ νιν θάνατος ἐν τάφοις ἔχει.
- IO. πῶς εἶπας; ἦ τέθνηκε Πόλυβος, ὦ γέρον;
- ΑΓ. εἰ μὴ λέγω τάληθές, ἀξιῶ θανεῖν.
- IO. ὦ πρόσπολ, οὐχὶ δεσπότη τὰδ' ὡς τάχος
 μολοῦσα λέξεις; ὦ θεῶν μαντεύματα,
 ἔν' ἐστέ; τοῦτον Οἰδίπους πάλαι τρέμων
 τὸν ἄνδρ' ἔφρευγε μὴ κτάνοι· καὶ νῦν ὅδε
 πρὸς τῆς τύχης ὄλωλεν, οὐδὲ τοῦδ' ὕπο.
- OI. ὦ φίλτατον γυναικὸς Ἰοκάστης κάρα,
 τί μ' ἐξεπέμψω δεῦρο τῶνδε δωμαίων; 950
- IO. ἄκουε τάνδρὸς τοῦδε καὶ σκόπει κλύων,
 τὰ σέμν' ἔν' ἦκει τοῦ θεοῦ μαντεύματα.
- OI. οὗτος δὲ τίς ποτ' ἐστὶ καὶ τί μοι λέγει;
- IO. ἐκ τῆς Κορίνθου, πατέρα τὸν σὸν ἀγγελῶν
 ὡς οὐκέτ' ὄντα Πόλυβον, ἀλλ' ὄλωλότεα. 955

- ΟΙ. τί φῆς, ξέν'; αὐτός μοι σὺ σημήνας γενοῦ.
 ΑΓ. εἰ τοῦτο πρῶτον δεῖ μ' ἀπαγγεῖλαι σαφῶς,
 εὖ ἴσθ' ἐκεῖνον θανάσιμον βεβηκότα.
- ΟΙ. πότερα δόλοισιν, ἢ νόσου ξυναλλαγῆ;
 ΑΓ. σμικρὰ παλαιὰ σώματ' εὐνάζει ῥοπή.
 ΟΙ. νόσοις ὁ πλήμων, ὡς ἔοικεν, ἔφθιτο.
 ΑΓ. καὶ τῷ μακρῷ γε συμμετρούμενος χρόνῳ.
 ΟΙ. φεῦ, φεῦ, τί δῆτ' ἄν, ὦ γύναι, σκοποῖτό τις
 τὴν Πυθόμαντιν ἐστίαν ἢ τοὺς ἄνω 960
 κλάζοντας ὄρνεις, ὧν ὑψηγητῶν ἐγὼ
 κτενεῖν ἔμελλον πατέρα τὸν ἐμόν; ὁ δὲ θανῶν
 κεῦθει κάτω δὴ γῆς, ἐγὼ δ' ὄδ' ἐνθάδε
 ἄψαυστος ἔγχους, εἴ τι μὴ τῶμῳ πρόθῳ
 κατέφθιθ'. οὕτω δ' ἄν θανῶν εἴη ἕξ ἐμοῦ. 970
 τὰ δ' οὖν παρόντα συλλαβῶν θεσπίσματα
 κεῖται παρ' "Αἰδη Πόλυβος ἄξι' οὐδενός.
- ΙΟ. οὐκ οὖν ἐγὼ σοι ταῦτα προύλεγον πάλαι;
 ΟΙ. ἠὔδα· ἐγὼ δὲ τῷ φόβῳ παρηγόμην.
 ΙΟ. μή νυν ἔτ' αὐτῶν μηδὲν ἐς θυμὸν βάλῃς. 975
 ΟΙ. καὶ πῶς τὸ μητρὸς λέχος οὐκ ὄκνεῖν με δεῖ;
 ΙΟ. τί δ' ἄν φοβοῖτ' ἄνθρωπος, ᾧ τὰ τῆς τύχης
 κρατεῖ, πρόνοια δ' ἐστὶν οὐδενός σαφῆς;
 εἰκῆ κράτιστον ζῆν, ὅπως δύναϊτό τις.
 σὺ δ' ἐς τὰ μητρὸς μὴ φοβοῦ νυμφεύματα· 980
 πολλοὶ γὰρ ἤδη κὰν ὀνειράσιν βροτῶν
 μητρὶ ξυνηνάσθησαν. Ἄλλὰ ταῦθ' ὅτῳ
 παρ' οὐδέν ἐστι, ῥᾶστα τὸν βίον φέρει.
- ΟΙ. καλῶς ἅπαντα ταῦτ' ἄν ἐξείρητό σοι,
 εἰ μὴ ἔκρυει ζῶσ' ἢ τεκοῦσα· νῦν δ' ἐπεὶ 985
 ζῆ, πᾶσ' ἀνάγκη, κεῖ καλῶς λέγεις ὄκνεῖν,
 ΙΟ. καὶ μὴν μέγας γ' ὄφθαλμὸς οἱ πατρὸς τάφοι.

- ΟΙ. μέγας, ξυνίημι' ἀλλὰ τῆς ζώσης φόβος.
 ΑΓ. ποίας δὲ καὶ γυναικὸς ἐκφοβεῖσθ' ὑπερ;
 ΟΙ. Μερόπης, γηραιέ, Πόλυβος ἧς ὄκει μέτα. 990
 ΑΓ.. τί δ' ἔστ' ἐκείνης ὑμῖν ἐς φόβον φέρον;
 ΟΙ. θεήλατον μάντευμα δεινόν, ὧ ξένε.
 ΑΓ. ἦ ρητόν, ἦ οὐχὶ θεμιτὸν ἄλλον εἰδέναι;
 ΟΙ. μάλιστά γ' εἶπε γάρ με Λοξίας ποτὲ
 χρῆναι μιγῆναι μητρὶ τήμαυτοῦ τό τε 995
 πατρῶον αἷμα χερσὶ ταῖς ἐμαῖς ἐλεῖν.
 ὦν οὐνεχ' ἡ Κόρινθος ἐξ ἐμοῦ πάλαι
 μακρὰν ἀπωκεῖτ' εὐτυχῶς μὲν, ἀλλ' ὅμως
 τὰ τῶν τεκόντων ὄμμαθ' ἠδιστον βλέπειν.
 ΑΓ. ἦ γὰρ τάδ' ὀκνῶν κείθεν ἦσθ' ἀπόπτολις; 1000
 ΟΙ. πατρός τε χρήζων μὴ φονεὺς εἶναι, γέρον.
 ΑΓ. τί δῆτ' ἐγὼ οὐχὶ τοῦδε τοῦ φόβου σ' ἀναξ,
 ἐπειπερ εὐνοὺς ἦλθον, ἐξελυσάμην;
 ΟΙ. καὶ μὴν χάριν γ' ἂν ἀξίαν λάβοις ἐμοῦ.
 ΑΓ. καὶ μὴν μάλιστα τοῦτ' ἀφικόμεν, ὅπως 1005
 σοῦ πρὸς δόμους ἐλθόντος εὖ πράξαίμι τι.
 ΟΙ. ἄλλ' οὐποτ' εἶμι τοῖς φυτεῦσασίν γ' ὁμοῦ.
 ΑΓ. ὦ παῖ, καλῶς εἶ δῆλος οὐκ εἰδώς τί δρᾷς.
 ΟΙ. πῶς, ὦ γηραιέ; πρὸς θεῶν, δίδασκέ με.
 ΑΓ. εἰ τῶνδε φεύγεις οὐνεκα εἰς οἴκους μολεῖν. 1010
 ΟΙ. ταρβῶν γε, μὴ μοι Φοῖβος ἐξέλθῃ σαφής.
 ΑΓ. ἦ μὴ μίασμα τῶν φυτευσάντων λάβης;
 ΟΙ. τοῦτ' αὐτό, πρέσβυ, τοῦτό μ' εἰσαεὶ φοβεῖ.
 ΑΓ. ἄρ' οἴσθα δῆτα πρὸς δίκης οὐδὲν τρέμων;
 ΟΙ. πῶς δ' οὐχί, παῖς γ' εἰ τῶνδε γεννητῶν ἔφυν; 1015
 ΑΓ. ὀθύνεκ' ἦν σοι Πόλυβος οὐδὲν ἐν γένει.
 ΟΙ. πῶς εἶπας; οὐ γὰρ Πόλυβος ἐξέφυσέ με;
 ΑΓ. οὐ μᾶλλον οὐδὲν τοῦδε τάνδρος, ἀλλ' ἴσον.

- ΟΙ. καὶ πῶς ὁ φύσας ἐξ ἴσου τῷ μηδενί;
- ΑΓ. ἀλλ' οὐ σ' ἐγείνατ' οὔτ' ἐξεῖνος οὔτ' ἐγώ. 1020
- ΟΙ. ἀλλ' ἀντὶ τοῦ δὴ παῖδά μ' ὠνομάζετο;
- ΑΓ. δῶρόν ποτ', ἴσθι, τῶν ἐμῶν χειρῶν λαβρών.
- ΟΙ. καὶθ' ὧδ' ἀπὶ ἄλλης χειρὸς ἔστερξεν μέγα;
- ΑΓ. ἦ γὰρ πρὶν αὐτὸν ἐξέπεισ' ἀπαιδίᾳ.
- ΟΙ. σὺ δ' ἐμπολήσας ἦ τυχόν μ' αὐτῷ δίδως; 1025
- ΑΓ. εὐρών ναπαχίας ἐν Κιθαιρῶνος πτυχαῖς.
- ΟΙ. ὠδοιπόρεις δὲ πρὸς τί τούσδε τοὺς τύπους;
- ΑΓ. ἐνταῦθ' ὀρείοις ποιμνίοις ἐπεστάτουν.
- ΟΙ. ποιμὴν γὰρ ἤσθα κάπῃ θητεία πλάνης;
- ΑΓ. σοῦ δ', ὦ τέκνον, σωτήρ γε τῷ τότ' ἐν χρόνῳ. 1030
- ΟΙ. τί δ' ἄλλος ἴσχοντ' ἐν κακοῖς με λαμβάνεις;
- ΑΓ. ποδῶν ἂν ἄρθρα μαρτυρήσειεν τὰ σά.
- ΟΙ. οἴμοι, τί τοῦτ' ἀρχαῖον ἐννέπεις κακόν;
- ΑΓ. λύω σ' ἔχοντα δικτύρους ποδοῖν ἀκμάς.
- ΟΙ. δεινόν γ' ὄνειδος σπαργάνων ἀνειλόμην. 1035
- ΑΓ. ὥστ' ὠνομάσθης ἐκ τύχης ταύτης, ὅς εἴ.
- ΟΙ. ὦ πρὸς θεῶν, πρὸς μητρὸς ἢ πατρὸς; φράσον.
- ΑΓ. οὐκ οἶδ'· ὁ δούς δὲ ταῦτ' ἐμοῦ λῶνον φρονεῖ.
- ΟΙ. ἦ γὰρ παρ' ἄλλου μ' ἔλαβες οὐδ' αὐτὸς τυχόν;
- ΑΓ. οὐκ, ἀλλὰ ποιμὴν ἄλλος ἐκδίδωσί μοι. 1040
- ΟΙ. τίς οὗτος; ἦ κάτοισθα δηλῶσαι λόγῳ;
- ΑΓ. τῶν Λαῖου δήπου τις ὠνομάζετο.
- ΟΙ. ἦ τοῦ τυράννου τῆσδε γῆς πάλαι ποτέ;
- ΑΓ. μάλιστα· τούτου τάνδρος οὗτος ἦν βοτήρ.
- ΟΙ. ἦ κάστ' ἔτι ζῶν οὗτος, ὥστ' ἰδεῖν ἐμέ; 1045
- ΑΓ. ὑμεῖς γ' ἄριστ' εἰδεῖτ' ἂν οὐπιχώριοι.
- ΟΙ. ἔστιν τις ὑμῶν τῶν παρεστῶτων πέλας,
ὅστις κάτοιδε τὸν βοτήρ' ὃν ἐννέπει,
εἴτ' οὖν ἐπ' ἀγρῶν εἶτε κἀνθάδ' εἰσιδών;

- σημήναθ', ὡς ὁ καιρὸς ἠύρῃσθαι τάδε. 1050
- XO. οἶμαι μὲν οὐδέν' ἄλλον ἢ τὸν ἐξ ἀγρῶν,
ὄν καμάρτευες πρόσθεν εἰσαδεῖν· ἀτὰρ
ἦδ' ἂν τάδ' οὐχ ἦκιστ' ἂν Ἰοκάστη λέγοι.
- OI. γύναι, νοεῖς ἐκεῖνον, ὅντιν' ἀρτίως
μολεῖν ἐφιέμεσθα τὸν θ' οὗτος λέγει; 1055
- IO. τί δ' ὄντιν' εἶπε; μηδὲν ἐντραπῆς· τὰ δὲ
ῥηθέντα βούλου μηδὲ μεμνήσθαι μάτην.
- OI. οὐκ ἂν γένοιτο τοῦθ', ὅπως ἐγὼ λαβὼν
σημεῖα τοιαῦτ' οὐ φανῶ τοῦμὸν γένος.
- IO. μὴ πρὸς θεῶν, εἴπερ τι τοῦ σαυτοῦ βίου
κίδη, ματεύσης τοῦθ' ἄλις νοσοῦσ' ἐγώ. 1060
- OI. θάρσει· σὺ μὲν γάρ, οὐδ' ἂν τρίτης ἐγὼ
μητρὸς φανῶ τρίδουλος, ἐκφραγῆ κακῆ.
- IO. ὅμως πιθοῦ μοι, λίσσομαι· μὴ δρᾶ τάδε.
- OI. οὐκ ἂν πιθοίμην μὴ οὐ τάδ' ἐκμαθεῖν σαφῶς. 1065
- IO. καὶ μὴν φρονοῦσά γ' εἶ τα λῶστά σοι λέγω.
- OI. τὰ λῶστα τοίνυν ταῦτά μ' ἀλγύνει πάλαι.
- IO. ὦ δύσποτμ', εἴθε μήποτε γνοίης, ὅς εἶ.
- OI. ἄξει τις ἐλθὼν δεῦρο τὸν βοτῆρά μοι;
ταύτην δ' ἔατε πλουσίῳ χαίρειν γένει. 1070
- IO. ἰοῦ ἰοῦ, δύστηνε· τοῦτο γὰρ σ' ἔχω
μόνον προσειπεῖν, ἄλλο δ' οὔποθ' ὕστερον.
- XO. τί ποτε βέβηκε, Οἰδίπους, ὑπ' ἀγρίας
ἄξασα λύπης ἢ γυνή; δέδοιχ' ὅπως
μὴ ἅ τῆς σιωπῆς τῆσδ' ἀναρρήξει κακά. 1075
- OI. ὅποῖα χρεῖται ῥηγνύτω τοῦμὸν δ' ἐγώ,
κεῖ σμικρόν ἐστι, σπέρμ' ἰδεῖν βουλήσομαι.
αὕτη δ' ἴσως, φρονεῖ γὰρ ὡς γυνή μέγα,
τὴν δυσγένειαν τὴν ἐμὴν αἰσχύνεται.
ἐγὼ δ' ἐμυτὸν παῖδα τῆς Τύχης νέμων 1080

τῆς εὖ διδούσης οὐκ ἀτιμασθήσομαι.
 τῆς γὰρ πέφυκα μητρός, οἱ δὲ συγγενεῖς
 μῆγές με μικρὸν καὶ μέγαν διώρισαν.
 τοιόσδε δ' ἐκφύς οὐκ ἂν ἐξέλθοιμ' ἔτι
 ποτ' ἄλλος, ὥστε μὴ ἐκμαθεῖν τοῦμὸν γένος. 1085

ΧΟ. στρ. εἴπερ ἐγὼ μάντις εἰμι
 καὶ κατὰ γνώμαν ἴδρις,
 οὐ τὸν Ὀλυμπον ἀπείρων,
 ὦ Κιθαιρών, οὐκ ἔσει
 τὰν αὖριον πανσέληνον, 1090
 μὴ οὐ σέ γε καὶ πατριώταν Οἰδίου
 καὶ τροφὸν καὶ ματέρ' αὖξειν,
 καὶ χορεύεσθαι πρὸς ἡμῶν,
 ὡς ἐπίηρα φέροντα
 τοῖς ἐμοῖς τυράννοις. 1095

ἰήιε Φοῖβε, σοὶ
 δὲ ταῦτ' ἀρέστ' εἴη.
 ἀντιστρ. τίς σε, τέκνον, τίς σ' ἔτικτε
 τῶν μακραιώνων ἄρα Πανὸς ὄρεσσιβάτα πατρός
 πελασθεῖς', 1100

ἢ σέ γ' εὐνάτειρά τις
 Λοξίου; τῷ γὰρ πλάκες ἀγρόνομοι πᾶσαι φίλαι·
 εἴθ' ὁ Κυλλάνης ἀνάσσων,
 εἴθ' ὁ Βακχεῖος θεὸς ναί-
 ὦν ἐπ' ἄκρων ὄρέων σ' 1105
 εὔρημα δέξαστ' ἐκ του
 Νυμφᾶν Ἐλικωνιάδων,
 αἷς πλεῖστα συμπαίξει.

ΟΙ.
 εἰ χρή τι κάμέ, μὴ συναλλάξαντά πο,
 πρέσβεις, σταθμαῖσθαι, τὸν βοτῆρ' ὄραῖν δοκῶ, 1110
 ὄνπερ πάλαι ζητοῦμεν· ἐν τε γὰρ μακρῷ

- γῆρα ξυνάδει τῶδε τάνδρῃ σύμμετρος,
 ἄλλως τε τοὺς ἄγοντας ὥσπερ οἰκέτας
 ἔγνωκ' ἐμαυτοῦ· τῇ δ' ἐπιστήμη σύ μου
 προύχοις τάχ' ἄν που, τὸν βοτῆρ' ἰδὼν πάρος.¹¹¹⁵
- XO. ἔγνωκα γάρ, σάφ' ἴσθι· Λαίτου γάρ ἦν,
 εἴπερ τις ἄλλος, πιστὸς ὡς νομεὺς ἀνὴρ.
 OI. σὲ πρῶτ' ἐρωτῶ, τὸν Κορίνθιον ξένον,
 ἦ τόνδε φράξεις;
 AG. τοῦτον, ὄνπερ εἰσορᾷς. 1120
 OI. οὗτος σύ, πρέσβυ, δεῦρό μοι φώνει βλέπων
 ὅσ' ἄν σ' ἐρωτῶ. Λαίτου ποτ' ἦσθα σύ;

ΘΕΡΑΠΩΝ

- OI. ἦ δοῦλος, οὐκ ὠνητός, ἀλλ' οἴκοι τραφεῖς.
 ἔργον μεριμνῶν ποῖον ἢ βίον τίνα;
 OE. ποιμναις τὰ πλεῖστα τοῦ βίου συνειπόμην. 1125
 OI. χώροις μάλιστα πρὸς τίσιν ξύναυλος ὢν;
 OE. ἦν μὲν Κιθαιρών, ἦν δὲ πρόσχωρος τόπος.
 OI. τὸν ἄνδρα τόνδ' οὖν οἴσθα τῆδέ που μαθών;
 OE. τί χρῆμα δρῶντα; ποῖον ἄνδρα καὶ λέγεις;
 OI. τόνδ' ὅς πάρεστιν· ἦ ξυναλλάξας τί πως; 1130
 OE. οὐχ ὥστε γ' εἰπεῖν ἐν τάχει μνήμης ἄπο.
 AG. κούδέν γε θαῦμα, δέσποτ'· ἀλλ' ἐγὼ σαφῶς
 ἀγνώτ' ἀναμνήσω νιν· εὖ γάρ οἶδ' ὅτι
 κάτοιδε, ἦμος τὸν Κιθαιρῶνος τόπον
 ὁ μὲν διπλοῖσι ποιμνίοις, ἐγὼ δ' ἐνὶ 1135
 ἐπλησίαζον τῶδε τάνδρῃ τρεῖς ὄλους
 εἰς ἦρος εἰς ἀρκτοῦρον ἐκμήγους χρόνους·
 χειμῶνι δ' ἤδη τάμά, τ' εἰς ἔπαυλ' ἐγὼ
 ἤλαυνον, οὗτός τ' εἰς τὰ Λαίτου σταθμά.
 λέγω τι τούτων ἢ οὐ λέγω πεπραγμένον; 1140

- ΘΕ. λέγεις ἀληθῆ, καίπερ ἐκ μακροῦ χρόνου.
 ΑΓ. φέρ' εἰπέ νῦν, τότε οἶσθα παιδὰ μοί τινα
 δούς, ὡς ἐμαυτῷ θρέμμα θρεψαίμην ἐγώ;
 ΘΕ. τί δ' ἔστι; πρὸς τί τοῦτο τοῦπος ἱστορεῖς;
 ΑΓ. ὕδ' ἐστίν, ὃ τῶν, κείνος, ὃς τότε ἦν νέος. 1145
 ΘΕ. οὐκ εἰς ὄλεθρον; οὐ σιωπήσας ἔσει;
 ΟΙ. ἄ, μὴ κόλαζε, πρέσβυ, τόνδ', ἐπεὶ τὰ σὰ
 δεῖται κολαστοῦ μᾶλλον ἢ τὰ τοῦδ' ἔπη.
 ΘΕ. τί δ', ὦ φέριστε δεσποτῶν, ἀμαρτάνω;
 ΟΙ. οὐκ ἐννέπων τὸν παῖδ' ὃν οὗτος ἱστορεῖ. 1150
 ΘΕ. λέγει γὰρ εἰδῶς οὐδέν, ἀλλ' ἄλλως πονεῖ.
 ΟΙ. σὺ πρὸς χάριν μὲν οὐκ ἐρεῖς, κλαίων δ' ἐρεῖς.
 ΘΕ. μὴ δῆτα, πρὸς θεῶν, τὸν γέροντα μ' αἰκίση.
 ΟΙ. οὐχ ὡς τάχος τις τοῦδ' ἀποστρέψει χέρας;
 ΘΕ. δύστηνος ἀντὶ τοῦ; τί προσχρήζωμ μαθεῖν; 1155
 ΟΙ. τὸν παῖδ' ἔδωκας τῷδ', ὃν οὗτος ἱστορεῖ;
 ΘΕ. ἔδωκ'· ὀλέσθαι δ' ὄφελον τῆδ' ἡμέρα.
 ΟΙ. ἀλλ' εἰς τόδ' ἤξεις μὴ λέγων γε τοῦνδικον.
 ΘΕ. πολλῷ γε μᾶλλον, ἦν φράσω, διόλλυμαι.
 ΟΙ. ἀνῆρ ὕδ', ὡς εἰοικεν, ἐς τριβάς ἐλᾷ. 1160
 ΘΕ. οὐ δῆτ' ἔγωγ', ἀλλ' εἶπον ὡς δοίην πάλαι.
 ΟΙ. πόθεν λαβῶν; οἰκεῖον ἢ ἕξ ἄλλου τινός;
 ΘΕ. ἐμὸν μὲν οὐκ ἔγωγ', ἐδεξάμην δέ του.
 ΟΙ. τίνος πολιτῶν τῶνδε κακ ποίας στέγης;
 ΘΕ. μὴ πρὸς θεῶν, μὴ, δεσποθ' ἰσθόρει πλέον. 1165
 ΟΙ. ὄλωλας, εἴ σε ταῦτ' ἐρήσομαι πάλιν.
 ΘΕ. τῶν Λαῖου τοίνυν τις ἦν γεννημάτων.
 ΟΙ. ἦ δοῦλος ἢ κείνου τις ἐγγενῆς γεγιώς;
 ΘΕ. οἴμοι, πρὸς αὐτῷ γ' εἰμι τῷ δεινῷ λέγειν.
 ΟΙ. κάγωγ' ἀκούειν· ἀλλ' ὅμως ἀκουστέον. 1170
 ΘΕ. κείνου γέ τοι δὴ παῖς ἐκλήζεθ'· ἦ δ' ἔσω

- κάλλιστ' ἄν εἴποι, σὴ γυνή, τάδ' ὡς ἔχει.
 ΟΙ. ἦ γὰρ δίδωσιν ἦδε σοι;
 ΘΕ. μάλιστ' ἄναξ.
 ΟΙ. ὡς πρὸς τί χρείας;
 ΘΕ. ὡς ἀναλώσαιμί νιν.
 ΟΙ. τεκοῦσα τλήμων;
 ΘΕ. θεσφάτων γ' ὄκνω κακῶν. 1175
 ΟΙ. ποίων;
 ΘΕ. κτενεῖν νιν τοὺς τεκόντας ἦν λόγος.
 ΟΙ. πῶς δῆτ' ἀφῆκας τῷ γέροντι τῷδε σύ;
 ΘΕ. κατοικτίσας, ὧ δέσποθ', ὡς ἄλλην χθόνα
 δοκῶν ἀποίσειν, αὐτὸς ἔνθεν ἦν· ὁ δὲ
 κάκ' ἐς μέγιστ' ἔσωσεν. Εἰ γὰρ οὗτος εἶ, 1180
 ὃν φησιν οὗτος, ἴσθι δύσποτμος γεγώς.
 ΟΙ. ἰοὺ ἰοὺ, τὰ πάντ' ἄν ἐξήκοι σαφῆ.
 ὧ φῶς, τελευταῖόν σε προσβλέψαιμι νῦν,
 ὅστις πέφασμαι φύς τ' ἀφ' ὧν οὐ χρῆν, ξὺν οἷς τ'
 οὐ χρῆν ὀμιλῶν, οὐς τέ μ' οὐκ ἔδει κτανῶν. 1185
 ΧΟ. στρ. α' ἰὼ γενεαὶ βροτῶν.
 ὡς ὑμᾶς ἴσα καὶ τὸ μη-
 δὲν ζώσας ἐναριθμῶ.
 τίς γάρ, τίς ἀνὴρ πλέον
 τᾶς εὐδαιμονίας φέρει 1190
 ἢ τοσοῦτον ὅσον δοκεῖν
 καὶ δόξαντ' ἀποκλῖναι;
 τὸ σὸν τοι παράδειγμ' ἔχων,
 τὸν σὸν δαίμονα, τὸν σὸν, ὧ
 τλαῖμον Οἰδιπόδα, βροτῶν 1195
 οὐδένα μακαρίζω·
 ἀντιστρ. α' ὅστις καθ' ὑπερβολὴν
 τοξεύσας ἐκράτησας τοῦ

- πάντ' εὐδαίμονος ὄλβου,
 ὦ Ζεῦ, κατὰ μὲν φθίσας
 τὰν γαμφώνυχα παρθένον
 χρησμοδόν, θανάτων δ' ἐμῶ
 1200
 χώρα πύργος ἀνέστας.
 ἐξ οὗ καὶ βασιλεὺς καλῆ
 ἐμὸς καὶ τὰ μέγιστ' ἐτι-
 μάθης, ταῖς μεγάλαισιν
 ἐν Θήβαισιν ἀνάσσων.
 στρ. β' τανῦν δ' ἀκούειν τίς ἀθλιώτερος;
 τίς ἄταις ἀγρίαις, τίς ἐν πόνοις
 1205
 ξύνοικος ἀλλαγῆ βίου;
 ἰὼ κλεινὸν Οἰδίπου κάρα,
 ᾧ μέγας λιμὴν αὐτὸς ἤρκεσεν
 παιδί καὶ πατρὶ θαλαμηπόλῳ πεσεῖν,
 πῶς ποτε, πῶς ποθ' αἰ πατρῶ-
 1210
 αἰ σ' ἄλλοκες φέρειν, τάλας,
 σῖγ' ἐδυνάσθησαν ἐς τοσόνδε;
 ἀντιστρ. β' ἐφεῦρέ σ' ἄκονθ' ὁ πάνθ' ὄρων χρόνος,
 δικάζει τὸν ἄγαμον γάμον πάλαι
 1215
 τεκνοῦντα καὶ τεκνούμενον.
 ἰὼ, Λαίειον, ὦ τέκνον,
 εἶθε σ', εἶθε σε μήποτ' εἰδόμεν'
 δύρομαι γὰρ ὡς περίαλλ' ἰαχέων
 1220
 ἐκ στομάτων. Τὸ δ' ὀρθὸν εἰ-
 πεῖν, ἀνέπνευσά τ' ἐκ σέθεν
 καὶ κατεχοίμασα τοῦμόν ὄμμα.

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

ὦ γῆς μέγιστα τῆσδ' ἀεὶ τιμώμενοι,
 εἴ' ἔργ' ἀκούσεθ', εἴα δ' εἰσόψεσθ', ὅσον δ'

- ἀρεισθε πένθος, εἴπερ ἐγγενῶς ἔτι 1225
 τῶν Λαβδακείων ἐντρέπεσθε δωμάτων.
 οἴμαι γὰρ οὔτ' ἂν Ἴστρον οὔτε Φᾶσιν ἂν
 νίψαι καθαριῶ τήνδε τὴν στέγην, ὅσα
 κέυθει, τὰ δ' αὐτίκ' εἰς τὸ φῶς φανεῖ, κακὰ
 ἐκόντα κοῦκ ἄκοντα. Τῶν δὲ πημονῶν 1230
 μάλιστα λυποῦσ' αἶ φανῶσ' αὐθαίρετοι.
 ΧΟ. λείπει μὲν οὐδ' ἂ πρόσθεν ἤδειμεν τὸ μὴ οὐ
 βαρύστον' εἶναι· πρὸς δ' ἐκείνοισιν τί φῆς;
 ΕΞ. ὁ μὲν τάχιστος τῶν λόγων εἰπεῖν τε καὶ
 μαθεῖν, τέθνηκε θεῖον Ἴοκάστης κάρα. 1235
 ΧΟ. ᾧ δυστάλαινα, πρὸς τίνος ποτ' αἰτίας;
 ΕΞ. αὐτὴ πρὸς αὐτῆς. τῶν δὲπραχθέντων τὰ μὲν
 ἄλγιστ' ἄπεστιν· ἡ γὰρ ὄψις οὐ πάρα·
 ὅμως δ', ὅσον γε κὰν ἐμοὶ μνήμης ἔνι,
 πεύσῃ τὰ κείνης ἀθλίας παθήματα. 1240
 ὕπως γὰρ ὕργῃ χρωμένη παρῆλθ' ἔσω
 θυρῶνος, ἴετ' εὐθὺ πρὸς τὰ νυμφικὰ
 λέχη, κόμην σπῶσ' ἀμφιδεξίοις ἀκμαῖς.
 πύλας, δ', ὕπως εἰσῆλθ', ἐπιρράξασ' ἔσω
 ἵκλει τὸν ἤδη Λάιον πάλαι νεκρόν, 1245
 μνήμην παλαιῶν σπερμάτων ἔχουσ', ὕφ' ὧν
 θάνοι μὲν αὐτός, τὴν δὲ τίκτουσαν λίποι
 τοῖς οἴσιν αὐτοῦ δύστεκνον παιδουργίαν.
 γοᾶτο δ' εὐνάς, ἔνθα δύστηνος διπλοῦς
 ἐξ ἀνδρὸς ἀνδρα καὶ τέκν' ἐκ τέκνων τέκοι. 1250
 χῶπως μὲν ἐκ τῶνδ' οὐκέτ' οἶδ' ἀπόλυται.
 βοῶν γὰρ εἰσέπαισεν Οἰδίπους, ὕφ' οὔ
 οὐκ ἦν τὸ κείνης ἐκθεάσασθαι κακόν·
 ἀλλ' εἰς ἐκεῖνον περιπολοῦντ' ἐλεύσομεν.
 φοιτᾷ γὰρ ἡμᾶς ἄγχος ἐξαιτῶν πορεῖν, 1255

γυναῖκά τ' οὐ γυναῖκα, μητρῶαν δ' ὕπου
 κίχρι διπλῆν ἄρουραν οὐ τε καὶ τέκνων.
 λυσσῶντι δ' αὐτῷ δαιμόνων δείκνυσί τις
 οὐδείς γὰρ ἀνδρῶν, οἷ παρῆμεν ἐγγύθεν.
 δεινὸν δ' ἀύσας, ὡς ὑφρηγητοῦ τινος 1260
 πύλαις διπλαῖς ἐνήλατ', ἐκ δὲ πυθμένων
 ἔκλινε κοῖλα κληῖθρα κάμπιπτει στέγη.
 οὐ δὴ κρεμαστὴν τῆν γυναῖκα' ἐσεῖδομεν,
 πλεκταῖς ἐώραις ἐμπεπλεγμένην. ὁ δέ,
 ὕπως ὄρα' νιν, δεινὰ βρυχηθεὶς τόλας, 1265
 χαλᾶ κρεμαστὴν ἀρτάνην· ἐπεὶ δὲ γῆ
 ἔκειτο τλήμων, δεινὰ δ' ἦν τάνθενδ' ὄρα'ν.
 ἀποσπάσας γὰρ εἰμάτων χυσηλάτους
 περόνας ἀπ' αὐτῆς, αἷσιν ἐξεστέλλετο,
 ἄρας ἐπαίσειν ἄρθρα τῶν αὐτοῦ κύκλων, 1270
 αὐδῶν τοιαῦθ', ὀθοῦνεκ' οὐκ ὕφουντό νιν,
 οὐθ' οἷ' ἐπασχεν οὐθ' ὀποῖ' ἔδρα κακά,
 ἀλλ' ἐν σκότῳ τὸ λοιπὸν οὐς μὲν οὐκ ἔδει
 ὀψοίαιθ', οὐς δ' ἔχρηξεν οὐ γνωσσίατο.
 τοιαῦτ' ἐφουμῶν, πολλάκις τε κοῦχ' ἀπαῖξ 1275
 ἤρασσ' ἐπαίρων βλέφαρα· φοίνια δ' ὀμοῦ
 γλῆναι γένει' ἔτεγγον, οὐδ' ἀνίσταν
 φόνου μυδώσας σταγόνας, ἀλλ' ὀμοῦ μέλας
 ὄμβρος χαλαζῆς αἵματοῦς ἐτέγγετο.
 τάδ' ἐκ δυοῖν ἔρωγεν, οὐ μόνου κάτα, 1280
 ἀλλ' ἀνδρὶ καὶ γυναικί συμμιγῆ κακά.
 ὁ πρὶν παλαιὸς δ' ὄλβος ἦν πάροιθε μὲν
 ὄλβος δικαίως· νῦν δὲ τῆδε θῆμέρα
 στεναγμός, ἄτη, θάνατος, αἰσχύνη, κακῶν
 ὅσ' ἔστι πάντων ὀνόματ', οὐδὲν ἔστ' ἀπόν. 1285
 νῦν δ' ἔσθ' ὁ τλήμων ἐν τίνι σχολῆ κακοῦ;

ΧΟ.

- ΕΞ. βοᾷ διοίγειν κληῖθρα καὶ δηλοῦν τινα
τοῖς πᾶσι Καδμείοισι τὸν πατροκτόνον,
τὸν μητρός, αὐδῶν ἀνόσι' οὐδὲ ῥητά μοι,
ὡς ἐκ χθονὸς ῥίψων ἐχυτὸν οὐδ' ἔτι 1290
μενῶν δόμοις ἀραῖος, ὡς ἠράσατο.
ῥώμης γε μέντοι καὶ προηγητοῦ τινος
δεῖται· τὸ γὰρ νόσημα μεῖζον ἢ φέρειν.
δεῖξει δὲ καὶ σοί· κληῖθρα γὰρ πυλῶν τάδε
διοίγεται· θέαμα δ' εἰσόψει τάχα 1295
τοιοῦτον, οἷον καὶ στυγοῦντ' ἐποικτίσαι.
- ΧΘ. ὦ δεινὸν ἰδεῖν πάθος ἀνθρώποις,
ὦ δεινότατον πάντων, ὅ σ' ἐγὼ
προσέκυρσ' ἤδη· τίς σ', ὦ τλήμων,
προσέβη μανία; τίς ὁ πηδῆσας 1300
μεῖζονα δαίμων τῶν μακίστων
πρὸς σῆ δυσδαίμονι μοίρα;
φεῦ φεῦ, δύσταν', ἀλλ' οὐδ' ἐσιδεῖν
δύναμαί σε, θέλων πόλλ' ἀνερέσθαι,
πολλὰ πυθέσθαι, πολλὰ δ' ἀθρῆσαι· 1305
τοίαν φρίκην παρέχεις μοι.
- ΟΙ. αἰαῖ αἰαῖ, φεῦ, φεῦ, δύστανος ἐγώ.
ποῖ γὰς φέρομαι τλάμων; πᾶ μοι
φθογγὰ διαπεπύταται φοράδην;
ἰὼ δαῖμον, ἴν' ἐνήλω. 1310
- ΧΘ. ἐς δεινὸν οὐδ' ἀκουστὸν οὐδ' ἐπόψιμον.
ΟΙ. στρ. α' ἰὼ σχύτου
νέφος, ἐμὸν ἀπότροπον, ἐπιπλόμενον ἄφατον,
ἀδάματόν τε καὶ δυσούριστον ὄν. οἴμοι, 1315
οἴμοι μάλ' αὔθις, οἷον εἰσέδου μ' ἄμα
κέντρων τε τῶνδ' οἴστρομα καὶ μνήμη κακῶν.
- ΧΘ. καὶ θαῦμά γ' οὐδὲν ἐν τοσοῖσδε πῆμασιν

- διπλᾶ σε πενθεῖν καὶ διπλᾶ φορεῖν κακὰ. 1320
- ΟΙ. ἀντ. α' ἰὼ φίλος,
 σὺ μὲν ἐμὸς ἐπίτολος ἔτι μόνιμος· ἔτι γὰρ
 ὑπομένεις με τὸν τυφλὸν κηδεύων. φεῦ, φεῦ·
 οὐ γάρ με λήθεις, ἀλλὰ γιγνώσκω σαφῶς, 1325
 καίπερ σκοτεινός, τήν γε σὴν αὐδὴν ὅμως.
- ΧΟ. ὦ δεινὰ δράσας, πῶς ἔτλης τοιαῦτα σὰς
 ὕψεις μαρᾶναι; τίς σ' ἐπῆρε δαιμόνων;
- ΟΙ. στρ. β' Ἀπόλλων τάδ' ἦν, Ἀπόλλων, φίλοι,
 ὁ κακὰ τελῶν ἐμὰ τάδ' ἐμὰ πάθεα. 1330
 ἔπαισε δ' αὐτόχειρ νιν οὔτις,
 ἀλλ' ἐγὼ τλάμων.
 τί γὰρ ἔδει μ' ὄρᾶν,
 ὅτω γ' ὄρωντι μηδὲν
 ἦν ἰδεῖν γλυκύ; 1335
- ΧΟ. ἦν ταυθ' ἔπωσπερ καὶ σὺ φῆς.
- ΟΙ. τί δῆτ' ἐμοὶ βλεπτόν, ἦ
 στερκτὸν ἦ προσήγορον
 ἔτ' ἔστ' ἀκούειν ἡδονᾶ, φίλοι;
 ἀπάγετ' ἐκτόπιον ὅτι τάχιστα με, 1340
 ἀπάγετ', ὦ φίλοι, τὸν μέγ' ὀλέθριον,
 τὸν καταρότατον, ἔτι δὲ καὶ θεοῖς
 ἐχθρότατον βροτῶν.
- ΧΟ. δείλαιε τοῦ νοῦ τῆς τε συμφορᾶς ἴσον,
 ὡς σ' ἠθέλησα μηδ' ἂν γυνῶναί ποτ' ἂν. 1345
- ΟΙ. ἀντ. β' ὄλοιθ' ὅστις ἦν,
 ὅς ἀπ' ἀγρίας πέδας
 νομάδος ἐπιποδίας
 ἔλαβέ μ' ἀπό τε φόνου
 ἔρυτο κἀνέσωσεν, 1350
 οὐδὲν ἐς χάριν πράσσω.

- τότε γὰρ ἂν θανῶν
οὐκ ἦν φίλοισιν
οὐδ' ἐμοὶ τοσόνδ' ἄχος.
- XO. θέλοντι κάμοι τοῦτ' ἂν ἦν. 1355
- OI. οὐκουν πατρός γ' ἂν φονεὺς
ἦλθον, οὐδὲ νυμφίος
βροτοῖς ἐκλήθην
ᾧν ἔφυν ἄπο.
- νῦν δ' ἄθλιος μὲν εἰμ', 1360
ἀνοσίων δὲ παῖς,
ὁμογενῆς τ' ἀφ' ᾧν
αὐτὸς ἔφυν τάλας.
εἰ δέ τι πρεσβύτερον
ἔφυν κακοῦ κακόν, 1365
τοῦτ' ἔλαχ' Οἰδίπους.
- XO. οὐκ οἶδ' ὅπως σε φῶ βεβουλεῦσθαι καλῶς·
κρείσσων γὰρ ἦσθα μηκέτ' ᾧν ἡ ζῶν τυφλός.
- OI. ὡς μὲν τὰδ' οὐκ ᾔδ' ἔστ' ἄριστ' εἰργασμένα,
μή μ' ἐκδίδασκε, μηδὲ συμβούλευ' ἔτι. 1370
ἐγὼ γὰρ οὐκ οἶδ' ὅμμασιν ποίοις βλέπων
πατέρα ποτ' ἂν προσεῖδον εἰς Ἄιδου μολῶν,
οὐδ' αὖ τάλαιναν μητέρ' οἷν ἐμοὶ δυοῖν
ἔργ' ἔστι κρείσσον' ἀγχόνης εἰργασμένα.
ἀλλ' ἡ τέκνων δῆτ' ὄψις ἦν ἐφίμερος, 1375
βλαστοῦσ' ὅπως ἔβλαστε, προσλεύσσειν ἐμοί;
οὐ δῆτα τοῖς γ' ἐμοῖσιν ὀφθαλμοῖς ποτε·
οὐδ' ἄστου γ', οὐδὲ πύργου, οὐδὲ δαιμόνων
ἀγάλαθ' ἱερά, τῶν ὁ παντλήμων ἐγώ,
κάλλιστ' ἀνὴρ εἷς ἐν γε ταῖς Θήβαις τραφεῖς, 1380
ἀπεστέρησ' ἐμαυτόν, αὐτὸς ἐννέπων
ὠθεῖν ἅπαντας τὸν ἀσεβῆ, τὸν ἐκ θεῶν

φανέντ' ἀναγκνον καὶ γένους τοῦ Λαίου.
 τοιάνδ' ἐγὼ κηλῖδα μηνύσας ἐμήν
 ὀρθοῖς ἔμελλον ἡμμαῖν τούτους ὄρᾶν; 1385
 ἤκιστα γ' ἄλλ' εἰ τῆς ἀκουούσης ἔτ' ἦν
 πηγήης δι' ὧτων φραγμός, οὐκ ἂν ἐσχόμην
 τὸ μὴ ἀποκλῆσαι τοῦμὸν ἄθλιον δέμας,
 ἔν' ἦν τυφλὸς τε καὶ κλύων μηδέν· τὸ γὰρ
 τὴν φροντίδ' ἔξω τῶν κακῶν οἰκεῖν γλυκύ. 1390
 ἰὼ Κιθαιρών, τί μ' ἐδέχου; τί μ' οὐ λαβῶν
 ἔκτεινας εὐθύς, ὡς ἔδειξα μήποτε
 ἐμαυτὸν ἀνθρώποισιν, ἔνθεν ἦν γεγώς;
 ὦ Πόλυβε καὶ Κόρινθε καὶ τὰ πάτρια
 λόγῳ παλαιὰ δώμαθ', οἷον ἄρα με 1395
 κάλλος κακῶν ὑπουλον ἐξεθρέψατε·
 νῦν γὰρ κακὸς τ' ὢν κακῶν εὐρίσκομαι.
 ὦ τρεῖς κέλευθοι καὶ κεκρυμμένη νάπη
 δρυμός τε καὶ στενωπὸς ἐν τριπλαίς ὁδοῖς,
 αἶ τοῦμὸν αἶμα τῶν ἐμῶν χειρῶν ἀπο 1400
 ἐπίετε πατρός, ἄρα μου μέμνησθ' ἔτι,
 οἷ' ἔργα δράσας ὑμῖν, εἴτα δεῦρ' ἰὼν
 ὅποι' ἔπρασσον αὔθις; ὦ γάμοι, γάμοι,
 ἐφύσαθ' ἡμᾶς, καὶ φυτεύσαντες πάλιν
 ἀνεῖτε ταυτὸν σπέρμα, κάπεδείξατε 1405
 πατέρας, ἀδελφούς, παῖδας, αἶμ' ἐμφύλιον,
 νύμφας, γυναῖκας, μητέρας τε, χῶπύσα
 αἴσχιστ' ἐν ἀνθρώποισιν ἔργα γίγνεται.
 ὅλλ', οὐ γὰρ αὐδᾶν ἔσθ' ἅ μηδὲ δρᾶν καλόν,
 ὅπως τάχιστα, πρὸς θεῶν, ἔξω μέ που 1410
 καλύψατ' ἢ φονεύσατ' ἢ θαλάσσιον
 ἐκρίψατ' ἔνθα μήποτ' εἰσόψεσθ' ἔτι.
 ἴτ', ἀξιόσατ' ἀνδρὸς ἀθλίου θιγεῖν·

- πίθεσθε, μὴ δείσητε· τάμ' ἀ γὰρ κακὰ
οὐδείς οἶός τε πλὴν ἐμοῦ φέρειν βροτῶν. 1415
- XO. ἀλλ' ὦν ἐπαιτεῖς εἰς δέον πάρεσθ' ὄδε
Κρέων τὸ πράσσειν καὶ τὸ βουλευεῖν, ἐπεὶ
χώρας λέλειπται μοῦνος ἀντὶ σοῦ φύλαξ.
- OI. οἴμοι, τί δῆτ' ἀ λέξομεν πρὸς τόνδ' ἔπος;
τίς μοι φανεῖται πίστις ἔνδικος; τὰ γὰρ 1420
πάρος πρὸς αὐτὸν πάντ' ἐφεύρημαι κακός.
- KP. οὐθ' ὡς γελαστής, Οἰδίπους, ἐλήλυθα
οὐθ' ὡς ὄνειδιῶν τι τῶν πάρος κακῶν.
ἀλλ' εἰ τὰ θνητῶν μὴ κατασιχνέσθ' ἔτι
γένεθλα, τὴν γοῦν πάντα βρόσκουσαν φλόγα 1425
αἰδεῖσθ' ἀνακτος Ἑλίου, τοιόνδ' ἄγος
ἀκάλυπτον οὕτω δεικνύναι, τὸ μῆτε γῆ
μῆτ' ὄμβρος ἱερὸς μῆτε φῶς προσδέξεται.
- OI. ἀλλ' ὡς τάχιστ' ἐς οἶκον ἐσκομίζετε·
τοῖς ἐν γένει γὰρ τάγγενῆ μάλισθ' ὄραν 1430
μόνοις τ' ἀκούειν εὐσεβῶς ἔχει κακά.
- OI. πρὸς θεῶν, ἐπεὶπερ ἐλπίδος μ' ἀπέσπασας,
ἄριστος ἐλθὼν πρὸς κάκιστον ἄνδρ' ἐμέ,
πιθοῦ τί μοι· πρὸς σοῦ γάρ, οὐδ' ἐμοῦ, φράσω. 1435
- KP. καὶ τοῦ με χρείας ὦδε λιπαρεῖς τυχεῖν;
OI. ῥῆψόν με γῆς ἐκ τῆσδ' ὅσον τάχισθ' ὅπου
θνητῶν φανοῦμαι μηδενὸς προσήγορος.
- KP. ἔδρασ' ἄν, εὖ τοῦτ' ἴσθ' ἄν, εἰ μὴ τοῦ θεοῦ
πρώτιστ' ἔχρηζον ἐκμαθεῖν, τί πρακτέον.
- OI. ἀλλ' ἢ γ' ἐκείνου πᾶσ' ἐδηλώθη φάτις, 1440
τὸν πατροφόντην, τὸν ἀσεβῆ μ' ἀπολλύναι.
- KP. οὕτως ἐλέχθη ταῦθ'· ὅμως δ' ἴν' ἔσταμεν
χρείας, ἄμεινον ἐκμαθεῖν, τί δραστέον.
- OI. οὕτως ἄρ' ἄνδρὸς ἀθλίου πεύσεθ' ὕπερ;

KP.	καὶ γὰρ σὺ νῦν τᾶν τῶ θεῶ πίστιν φέροισ.	1445
OI.	καὶ σοὶ γ' ἐπισκῆπτω τε καὶ προστρέφομαι, τῆς μὲν κατ' οἴκους αὐτὸς ὃν θέλεις τάφον θεοῦ· καὶ γὰρ ἠρθῶς τῶν γε σῶν τελεῖς ὑπερ. ἐμοῦ δὲ μήποτ' ἀξιωθῆτω τόδε πατρῶον ἄστν ζῶντος οἰκητοῦ τυχεῖν.	1450
	ἀλλ' ἕα με ναίειν ὕρσειν, ἔνθα κλήζεται οὐμὸς Κιθαιρῶν οὗτος, ὃν μήτηρ τέ μοι πατὴρ τ' ἐθέσθην ζῶντε κύριον τάφον, ἴν' ἐξ ἐκείνων, οἳ μ' ἀπωλλύτην, θάνω. καίτοι τοσοῦτον γ' οἶδα, μήτε μ' ἂν νόσον	1455
	μήτ' ἄλλο πέρσαι μηδὲν· οὐ γὰρ ἂν ποτε θνήσκων ἐσώθην, μὴ 'πί τῳ δεινῷ κακῷ. ἀλλ' ἡ μὲν ἡμῶν μοῖρ', ὅποιπερ εἶσ', ἴτω. παίδων δὲ τῶν μὲν ἀρσένων μή μοι, Κρέων, προσθῆ μέριμναν· ἄνδρες εἰσίν, ὥστε μὴ	1460
	σπάνιν ποτέ σχεῖν, ἐνθ' ἂν ᾧσι, τοῦ βίου. ταῖν δ' ἀθλίαιν οἰκτραῖν τε παρθένοιιν ἐμαῖν, αἶν οὐποθ' ἡμῆ χωρὶς ἐστάθη βορᾶς τράπεζ' ἄνευ τοῦδ' ἀνδρός, ἀλλ' ὕσων ἐγὼ ψαύοιμι, πάντων τῶνδ' ἀεὶ μετειχέτην·	1465
	ταῖν μοι μέλεσθαι· καὶ μάλιστα μὲν χεροῖν ψαῦσαί μ' ἔασον κάποκλαύσασθαι κακὰ. ἴθ' ὄναξ, ἴθ', ὧ γονῆ γενναῖε· χερσὶν τᾶν θιγῶν δοκοῖμ' ἔχειν σφᾶς, ὥσπερ ἡνίκ' ἔβλεπον.	1470
	τί φημί; οὐ κλύω που, πρὸς θεῶν, τοῖν μοι φίλοιιν δακρυρροοῦντοιν, καὶ μ' ἐποικτίρας Κρέων ἔπεμψέ μοι τὰ φίλτατ' ἐκγόνων ἐμῶν; λέγω τι;	1475

- KP. λέγεις· ἐγὼ γάρ εἰμ' ὁ πορσύνας τάδε,
 γνοὺς τὴν παρούσαν τέρψιν, ἣ σ' εἶχεν πάλαι.
- OI. ἀλλ' εὐτυχοίης, καί σε τῆσδε τῆς ὁδοῦ
 δαίμων ἄμεινον ἢ μὲ φρουρήσας τύχοι.
 ὦ τέκνα, ποῦ ποτ' ἐστέ; δεῦρ' ἴτ', ἔλθετε 1480
 ὡς τὰς ἀδελφὰς τάσδε τὰς ἐμὰς χέρας,
 αἶ τοῦ φυτουργοῦ πατρός ὑμῖν ὦδ' ὄρα
 τὰ πρόσθε λαμπρὰ προυξένησαν ὄμματα·
 ὅς ὑμῖν, ὦ τέκν', οὐθ' ὄρων οὐθ' ἱστορῶν 1485
 πατήρ ἐφάνθη, ἔνθεν αὐτὸς ἠρόθη.
 καὶ σφῶ δακρύω, προσβλέπειν γάρ οὐ σθένω,
 νοούμενος τὰ λοιπὰ τοῦ πικροῦ βίου,
 οἷον βιῶναι σφῶ πρὸς ἀνθρώπων χρεῶν.
 ποίας γὰρ ἀστῶν ἤξειτ' εἰς ὀμιλίας,
 ποίας δ' ἐορτάς, ἔνθεν οὐ κεκλαυμέναι 1490
 πρὸς οἶκον ἕξεσθ' ἀντὶ τῆς θεωρίας;
 ἀλλ' ἡνίκ' ἂν δὴ πρὸς γάμων ἤκητ' ἀκμάς,
 τίς οὗτος ἔσται, τίς παραρρίψει, τέκνα,
 τοιαῦτ' ὀνειδή λαμβάνων, ἃ ταῖς ἐμαῖς
 γοναῖσιν ἔσται σφῶν θ' ὁμοῦ δηλήματα; 1495
 τί γὰρ κακῶν ἄπεστι: τὸν πατέρα πατῆρ
 ὑμῶν ἔπεφνε, τὴν τεκοῦσαν ἤροσεν,
 ὅθεν περ αὐτὸς ἐσπάρη, κακ τῶν ἴσων
 ἐκτήσαθ', ὑμᾶς ὄνπερ αὐτὸς ἐξέφυ.
 τοιαῦτ' ὀνειδιεῖσθε· κᾶτα τίς γαμεῖ; 1500
 οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, ὦ τέκν', ἀλλὰ δηλαδὴ
 χέρσους φθαρῆναι καγάμους ὑμᾶς χρεῶν.
 ὦ παῖ Μενοικέως, ἀλλ' ἐπεὶ μόνος πατήρ
 ταύταιν λέλειψαι, νῶ γάρ, ὦ 'φυτεύσαμεν,
 ὀλώλαμεν δὴ ὄντε, μὴ σφε δὴ περιίδης 1505
 πτωχὰς ἀνάνδρους ἐγγενεῖς ἀλωμένας,

- μηδ' ἐξισώσης τάσδε τοῖς ἐμοῖς κακοῖς,
 ἀλλ' οἴκτισόν σφας, ὧδε τηλικάσδ' ὄρων
 πάντων ἐρήμους, πλὴν ὅσον τὸ σὸν μέρος.
 ζύννευσον, ὦ γενναῖε, σῆ ψαύσας χερί. 1510
- σφῶν δ', ὦ τέκν', εἰ μὲν εἰχέτην ἤδη φρένας,
 πόλλ' ἂν παρήνουν· νῦν δὲ τοῦτ' εὐχή 'στ' ἐμοί,
 οὔ καιρὸς ἐᾶ ζῆν, τοῦ βίου δὲ λώονος
 ὑμᾶς κυρῆσαι τοῦ φυτεύσαντος πατρός.
- KP. ἄλις ἔν' ἐζήκεις δακρύων· ἀλλ' ἴθι στέγης ἔσω. 1515
 OI. πειστέον, κεῖ μηδὲν ἠδύ.
 KP. πάντα γὰρ καιρῷ καλά.
 OI. οἴσθ' ἐφ' οἷς οὖν εἶμι;
 KP. λέξεις, καὶ τότ' εἴσομαι κλύων.
 OI. γῆς μ' ὅπως πέμψεις ἄποικον.
 KP. τοῦ θεοῦ μ' αἰτεῖς δόσιν.
 OI. ἀλλὰ θεοῖς γ' ἔχθιστος ἦξω.
 KP. τοιγαροῦν τεύξῃ τάχα.
 OI. φῆς τάδ' οὖν;
 KP. ἂ μὴ φρονῶ γὰρ, οὐ φιλοῦ λέγειν μάτην. 1520
 OI. ἄπαγέ νῦν μ' ἐντεῦθεν ἦδη.
 KP. στεῖχε νῦν, τέκνων δ' ἀφροῦ.
 OI. μηδαμῶς ταύτας γ' ἔλη μου.
 KP. πάντα μὴ βούλου κρατεῖν·
 καὶ γὰρ ἀκράτησας, οὐ σοι τῷ βίῳ ξυνέσπετο.
 XO. ὦ πάτρας Θήβης ἔνοικοι, λεύσσειτ' Οἰδίπους ὅδε,
 ὃς τὰ κλείν' αἰνίγματ' ἤδει καὶ κράτιστος ἦν ἀνὴρ, 1525
 οὗ τίς οὐ ζήλω πολιτῶν ταῖς τύχαις ἐπέβλεπεν,
 εἰς ὅσον κλύδωνα δεινῆς συμφορᾶς ἐλήλυθεν.
 ὥστε θνητὸν ὄντ' ἐκείνην τὴν τελευταίαν ἰδεῖν
 ἡμέραν ἐπισκοποῦντα μηδέν' ὀλβίζειν, πρὶν ἂν
 τέρμα τοῦ βίου περάσῃ μηδὲν ἀλγεινὸν παθῶν. 1530

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (1-150)

α') 1-13

Λεξιλογικές. -**νέα τροφή** = νέα θρέμματα, νέα γενιά (τέθηκε το άφηρημ. τροφή αντί του συγκεκριμ.). **πάλαι-νέα**, αντίθεση· ή λ. **νέα** δέ σημαίνει νέα ηλικία, αλλά νέα εποχή κατ' αντίθεση προς την παλαιά του Κάδμου. **θοάζω** από ρίζα **θε-** του **τίθημι**, συγγενές προς το **θάσσω** = κάθομαι· υπάρχει και άλλο **θοάζω** συγγενές προς το **θέω**, **θοός** και σημ. κινούμαι γρήγορα. **ἔδρα**, ή πράξη του **θοάζω** = κάθομαι, **τίνας ποθ' ἔδρας...θοάζετε** είναι σύμπτυξη δύο προτάσεων, δηλ. **τίνες εἰσὶν αἶδε αἱ ἔδραι, ἄς θοάζετε**; τό **μοι** είναι δοτ. ήθική. **ἰκτήριος** = ἰζερευτικός. **ἐκοτέφω** = περικοσμῶ μέ στέφανο· ἐδῶ **ἰκτηρίοις κλάδοισιν ἔξεστερμένοι** = κρατώντας (έχοντας, μέ) ἰζερευτικούς κλάδους στεφανωμένους (μέ νήματα ἔριου). **παιάν** αρχικά ήταν ἄσμα πού ψαλλόταν προς τιμή του Ἀπόλλωνα· ἔπειτα ήταν ἐπινίκιο ἄσμα πού ψαλλόταν και προς ἄλλους θεους. **γέμει** ἐρμηνεύεται ὡς προς τό **θυμιαμάτων** = είναι πλήρης, ὡς προς τό **παιάνων** και **στεναγμάτων** κατά ζευγμα = ἀντηχεῖ. **ὁμοῦ μέν, ὁμοῦ δέ** σχήμα ἀναφορᾶς. **ἄγῶ = ἃ ἔγῶ** = τούτων ἐγώ τήν αἰτία. **δικαιῶ** = κρίνω ὀρθῶ (σοστό). **πάσι καλούμενος** τέθηκε προς μετριασμό της περιαντολογίας. **γεραιέ** = πρεσβύτη (ένν. τόν ἱερέα του Δία). **πρέπων ἔφους** αντί της ἀπροσ. συντάξ. **πρέπον σοι ἔφου** = ἀπό τή φύση σου εἶσαι ἀρμόδιος. **πρό τῶνδε** = σὶό ὄνομα αὐτῶν ἐδῶ. **τίνι τρόπῳ** = πῶς διακεῖμενοι, γιά ποιό λόγο. **στέργω** = ἐπιθυμῶ, ποθῶ. **δείσαντες ή στέρξαντες** αἰτιολ. μετχ. **προσαρκῶ** = προσφέρω βοήθεια. **δυσάλγητος** = ἀναίσθητος. **κατοικτίρων ὑποθ.** μετχ. **μή οὐ** θέτονται και τά δύο ἀρνητικά μόρια, ὅταν προηγείται ἀρνητική κύρια πρόταση (ἐδῶ πού ὑπάρχει ή ἀρνηση);· **κατοικτίρω** = αἰσθάνομαι μεγάλο οἶκτο ή συμπάθεια μέ λύπη μαζί. **ἔδρα** = ἰζεσία.

Πραγματικές.—**Οιδίπους** Ἐκ τὸ οἰδάω, οἰδέω καὶ πούς καὶ σημαίνει φουσκοπόδις. Τὸ δράμα πιθανῶς ἀπὸ τὸ Σοφοκλῆ ὀνομάστηκε **Οιδίπους** καὶ ἡ προσθήκη τοῦ ἐπιθέτου **τύραννος** τέθηκε ἀπὸ μεταγενεστέρους, ἀπὸ τὴ μιὰ πρὸς ἀντιδιαστολὴ ἀπὸ τὸν **Οιδίποδα ἐπὶ Κολωνῶν**, ἀπὸ τὴν ἄλλη πρὸς δήλωσις ὅτι πρόκειται γιὰ ἕνα ἔξοχο δράμα. **Τέκνα** Ὁ Οιδίποδας ἐγῆκε ἀπὸ τὴ μεσαία πύλη τῶν ἀνακτόρων καὶ προσφωνεῖ τοὺς ἰζέτες, ἀποκαλώντας τοὺς τέκνα, γιατί θεωροῦσαν τὸν ἡγεμόνα πατέρα ὅλων τῶν ὑπηκόων του. **τροφή** = θρέμματα. Πολλές φορές οἱ λαοὶ καλοῦνται τέκνα τοῦ ἰδρυτῆ τῆς πόλεως, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι λέγονταν **Κεκροπίδες**, **Θησείδες** κτλ. **Κάδμου** Αὐτὸς ἦταν γιὸς τοῦ Ἀγήνορα, βασιλιᾶ τῆς Φοινίκης· ζητώντας νὰ βροῖ τὴν ἀδελφή του Εὐρώπη, πού τὴν ἀρπαξε ὁ Δίας, ἔφτασε στίς Θῆβες· ἐπειδὴ δὲν τὴ βροῖκε, δὲν ἐπανῆλθε στὴν πατρίδα του, ἀλλὰ ἐκτίσε στίς Θῆβες τὴν Καδμεία, τὴν ἀροῦπολὴ τους. **ἰκτηρίοις κλάδοισιν ἐξεστεμμένοι** Οἱ ἰζέτες ζροατοῦσαν κλάδους δάφνης ἢ ἐλιάς, στεφανωμένους μὲ λευκὰ νήματα ἐοῖου, πού τοὺς κατέθεταν ἐπάνω στοὺς ὄμοιους καὶ τοὺς ξανάπαιωναν μόλις τελείωναν τὴ δέσῃ τους. **παιάνων, θυμιαμάτων καὶ στεναγμάτων** Οἱ ἀρχαῖοι, καθὼς καὶ ἐμεῖς σήμερα, ἐζάναν δεήσεις· ἐπίσης ἐκαίαν θυμιάματα στοὺς θεομοῦς, ὅπως ἐμεῖς καίμε στίς ἐκκλησίαις λιθάνι κτλ. **κλεινός** Ὀνομαζόταν ἐνδοξος, γιατί εἶχε λύσει τὸ αἶνιγμα τῆς Σφίγγας καὶ ἀπάλλαξε ἀπὸ αὐτὴ τὴν πόλη. **δυσάλητος** κτλ. Ποιά συναισθήματα τοῦ Οιδίποδα διακρίνωμε σὲ αὐτοὺς τοὺς στίχους;

6') 14 - 57

Λεξιλογικές.—**κρατύνω καὶ κρατώ** τινος = ἐξουσιάζω, εἶμαι ἀρχοντας κάποιου. **προσημαι** = κάθομαι κοντά. **ἡλικοί προσήμεθα** πλάγ, ἐρωτ. πρότ. **ἡμᾶς κατὰ πρόληψη**. **οἱ μὲν, οἱ δέ** ἐπεξηγεῖ τὸ **ἡλικοί**. **πέτομαι** = πετῶ, βαδίζω γρήγορα (μεταφορᾶ ἀπὸ τοὺς νεοσσούς). **ἦθεοι** λέγονταν οἱ ἄγαμοι νεανίεζ. **σποδός** = τέφρα (μαντιχὴ ἐστίαι). **σαλεύω** = κλυδωνίζομαι, ταράζομαι (ὅπως ἡ θάλασσα ἀπὸ τοικνημία). **ἀνακουφίζω** = ἀνασηκώνω, συντάσσεται μὲ γεν. ἀφαισ, ὡς χωρισμοῦ σημαντικῶ. **φοίνιος (φόνος)** = θανατηφόρος. **φθίνω** = μαραινόμαι, καταστρέφομαι. **κάλυξ** = περικάλυπτο, πού χρησιμοποιεῖται μόνο γιὰ ἄνθη καὶ καρποὺς. **ἐγκαρπιος** = καρποφόρος (ἐννοεῖ

ἐδῶ τὰ μεστά ἀπό κόκκους στάχυα). **ἀγγέλη βουνόμος** = ἀγγέλη (κοπάδι) βοδιῶν στή βοσκή, ἐνῶ **βούνομος** = αὐτός πού βόσκεται ἀπό τὰ βόδια. **τόκος** = τοκετός. **ἄγονος** ἐπίθ. πού ἐδῶ δηλώνει τή συνέπεια = ἐκεῖνος πού φέρονει στή ζωή τέκνα πού δέν εἶναι διώσιμα, ἀλλά θνησιγενή. **ἐν δὲ σκῆψας** τμήση· **ἐνσκήπτω** λέγεται ἰδίως γιά κεραινό. **ἐλαύνω** = μαστιζῶ, πλήττω. **πλουτίζεται** ἀντίθεση πρὸς τὸ **κενοῦται** καί λέγεται κατὰ παιδιά πρὸς τόν Πλούτωνα, θεό τοῦ Ἄδη. **νῦν** = ὅθεν. **ἐφέστιος** = ὁ ἰκέτης (κοντά στήν ἐστία). **συμφοραὶ βίου** = οἱ συνηθισμένες περιπέτειες τῆς ζωῆς. **συναλλαγαι** = σχέσεις. **συναλλαγαι δαιμόνων** = οἱ δυναστείες πού στέλνονται ἐπίτηδες ἀπό τοὺς θεοὺς, οἱ θεομηνίες· ἢ συνταξτ. σειρά τῶν λ. εἶναι: **ἐγὼ καὶ οἶδε παῖδες ἐζόμεσθ' ἐφέστιοι, οὐ κρίνοντες μὲν σε ἰσοῦμενον θεοῖς, πρῶτον δὲ κρίνοντες ἀνδρῶν. ἐκλύω** = ἀταλάσσω, ἐλευθερόνω· συντάσσω, ὡς στεροητικό μέ διπλή αἰτιατική. **ὅς ἐξέλυσας** ἀναφ. αἰτιολ. πρῶτ. πού αἰτιολογεῖ τὸ **ἐζόμεσθ' ἐφέστιοι. μολῶν (βλώσκω)** = ἐλθθόν (μετχ. ἐναντιωματ.) **ἄοιδός** εἶται ἀποκαλεῖται ἡ Σφίγγα, γιὰ τὸ αἰνιγμά της ἦταν ἕμμετρο. **δασμός** εἶναι τὰ θύματα πού καταδροχθίζονται. **καὶ ταῦτα** = καὶ μάλιστα. **ἐξοῖδα** = γνωρίζω ἀκριθῶς. **ἐκδιδάσκομαι** = διδάσχομαι ἀκριθῶς· καί οἱ δύο μετχ. **ἐξειδώς καὶ ἐκδιδασχθεὶς** εἶναι ἐναντιομ. μέ τήν πρώτη θέλει νά σημάνει ὅτι δέν ἔμαθε ἀπό τοὺς Θεοδαίους τή λύση τοῦ αἰνίγματος, μέ τή δευτέρη ὅτι δὲ φρόντισε ὁ ἴδιος νά διαφωτισεῖ μέ τήν προσωπική ἀναζήτηση πληροφοριῶν, ἀλλά ὅτι ἡ ἐρημνεία τοῦ αἰνίγματος ἦταν στιγμιαία ἔμπνευσή του. **προσθήκη** = συνδρομή, συμβουλή. **λέγει νομίζει τε** προσωπ. σύντ. ἀντί ἀπρόσωπης. **ὀρθῶ** = ἀνορθῶνω, σῶζω. **νῦν τε** σχετικά μέ τὸ προηγούμενο **πάλαι. πᾶσιν** δοτ. τῆς κρίσεως. **Οἰδίπου κἄρα** περιφραση γιά δήλωσι ἀγάπης ἢ τιμῆς. **πρόστροπος** (προστροπέω) = ἰκέτης γονυκλινής, γονατιστός. **ἄλκη** = μέσο γι' ἀπόκρουσι τοῦ κακοῦ. **φήμη (φημί)** = μαντεία. **ἀκούσας** ἔνν. τὸ **οἶσθα. Συμφορὰ** (ὄχι γιά κακή σημασία) = ἀπόδρασι, ἐκβασι. **ζώσας** = αὐτὲς πού εὐδοκιμοῦν, ἐπιτυχεῖς (μετχ. κατηγορημ.). **ἔμπειρος** αὐτός πού ἔχει δοκιμαστεῖ ἀπὸ τὴν πείρα, ὁ συνετός. **εὐλαβοῦμαι** = φροντίζω, προνοῶ. ὡς αἰτιολ. **τῆς πάρος προθυμίας** (γεν. αἰτ.) = γιά τὴν προηγούμενη καλή σου πρόθεσι, ζήλο· ἤθελε μάλιστα νά προσθέσει: **εἶτα δὲ ψέξουσιν ὡς ὀλετήρα, ἀλλὰ ἀπέφυγε** τοῦτο ἀπὸ σεβασμό. **μηδამῶς μεμνώμεθα** (ο. μέμνημαι) = ἄς μὴν ἔχουμε καθόλου τέτοια ἀνάμνησι τῆς

βασιλείας σου. **στάντες ἐς ὄρθον** = ὅτι σωθήκαμε. **πεσόντες ὕστερον** = ὅτι ἀφανιστήκαμε, καταστροφήκαμε· ἀπὸ τὸ **ὑστερον** θά ἐννοήσουμε τὸ **πρότερον** στὸ **στάντες**· ποιοῦ εἶδους μετοχές εἶναι καὶ οἱ δύο; **ὄρνις** = πτηνὸ (ὅπως **οἰωνός**). **τύχη** μέση λέξι (ἔδω) = εὐτυχία. **ἴσος** = ὅμοιος. **καί-καί** ὁμοιοματ., ἢ σύνταξη: **ὥσπερ γὰρ τὴν τότε τύχην ὄρνιθι αἰσίῳ παρέσχες ἡμῖν, αὐτως καὶ νῦν ἴσος γενοῦ εἶπερ ἄρξεις** = ἂν θέλεις καὶ στὸ μέλλον νά ἄρξεις. **κενῆς** (ἐνν. **ἀνδρῶν**). **πύργος**, **ναῦς** περιλαοβαίνει τῆ χειραία καὶ θαλάσσια δύναμη. **μῆ ξυνοικούντων** ἐπεξ. κατὰ πλεονασμὸ τοῦ **ἐρήμος**. **ὡς οὐδὲν ἔστιν...** γνωμικὸ.

Πραγματικές.-βωμοῖσι τοῖς σοῖς Ἐννοεῖ τὸ δωμὸ τοῦ Ἀπόλλωνα, ἴσως καὶ τῆς Ἀρτέμιδας καὶ τῆς Παλλάδας, ποὺ θεοῖσζονταν μπροστά στα ἀνάκτορα τοῦ Οἰδίποδα. **ἀγοραῖσι** Στῆς Θῆβες ἐπῆρχαν δύο ἀγορές, ὅπου θεοῖσζονταν διάφοροι ναοὶ καὶ ὁμοῖοι καὶ ἰδιατέως λατρευτότα καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, γιὰ τὴν ὁποία ἐπῆρχαν δύο ναοὶ ἀναφέροι μάλιστα τὴν Παλλάδα Ἀθηνᾶ, γιατί τὸ δράμα παιζόταν μπροστά σέ Ἀθηναίους. **Ἰσμηνός Ποταμῖος** κοντά στῆς Θῆβες. **σποδῶ** Ὀνομάσθηκε ἴτοι, ἐπειδὴ ἡ τέφρα ἀπὸ τὰ θύματα ἀνευφρόνεται λίγο λίγο καὶ χρησιμοποιόταν ὡς ὁμοῖος. **σαλεύει...κ'ἀνακουφίσει κάρη** κτλ. Ἡ θεομηνία ἐπεκτάθηκε σέ ὅλες τίς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς, δηλαδή στὴν ἀφορία τῆς γῆς καὶ στὴ στεριότητα τῶν γυναικῶν καὶ τῶν ζώων. **δῶμα Καδμείον** Ὁλόκληρη ἡ πόλη τῶν Θηβῶν παριστάνεται στὸ πνεῦμα τοῦ ποιητῆ σάν ἓνα δῶμα. **μέλας Ἀδης** Ὁ Ἀδης λέγεται **μέλας** ἢ ἀπὸ τὸ σότος ποὺ ἐπιζοσάει στὸ βασίλειό του ἢ γιατί φέρονε στὸν ἀνθρώπο τὸ πένθος, τὰ πένθη εἶναι μέλανα (μαύρα). **στεναγμοῖς καὶ γόοις** Οἱ γυγές ποὺ ἀπέρχοντα στὸν Ἀδη θορηνοῦν γιὰ τὴ μοῖρα τους. **ὄρνιθι αἰσίῳ** Ἡ οἰωνοσκοπία ἢ ὄρνεοσκοπία ἦταν ἡ παρατήρηση ποὺ γινόταν κατὰ τὸ πέταγμα, τὸ λάλημα καὶ τίς ἄλλες κινήσεις τῶν πτηνῶν. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο καὶ κάθε μαντεία καὶ οἰωνὸ ἀποκαλοῦσαν **ὄρνιν**, ὅπως λέγεται ἐδῶ.

γ') 58 – 86

Λεξιλογικές.-οἰκτρὸς = ἄξιος οἰκτου. **γνωτὰ κοῦκ ἄγνωτα** ἢ ἴδια ἔννοια ἐκφέρεται θετικὰ καὶ ἀρνητικὰ· πρέπει νά θεωρηθεῖ ὡς σύστοιχο ἀντικείμενο τοῦ **ἰμείροντες**. **ἰμείρω** = ἐπιθυμῶ. **νοσῶ** = πάσχω, ὑποφέρω (ὁ ποιητῆς ἀφήνει νά νοηθεῖ καὶ ἡ ἄλλη σημασία γιὰ τὸν

Οιδίποδα, πάσχω από ήθικό μόλυσμα). **οὐκ ἔστιν ὅστις** = κανένας. **νοσοῦντες** μετά τή μετοχή αὐτή, πού εἶναι ἐναντιωματική, ἔπρεπε νά τεθεῖ: **οὐ νοσεῖτε ἐξ ἴσου ὡς ἐγώ**, ἢ ἡ μετχ. **νοσοῦντες** ἔπρεπε νά τεθεῖ κατά γεν. δηλ. **καί ἡμῶν νοσοῦντων οὐκ ἔστιν ὅστις ἐξ ἴσου νοσεῖ, ὡς ἐγώ**. **Καθ' αὐτόν** = χωριστά στόν ἑαυτό του (ἢ κατά σημ. μερισμῶ). **πόλιν κάμῃ καί σέ** σημ. τήν αἰτία. **ὑπνω εὐδοντα** (πλεον.) = πού κοιμᾶται θαυτιά, δηλ. πού ἀδρανεῖ. **ὁδός** = μέθοδος, σχέδιο. **ὁ πλάνος** = ἡ πλάνη· ἀπό αὐτό ἔξαρτ. ἡ γεν. **φροντίδος** = σκέψεως. **ἦν καθ' ἔλξη** πρὸς τό κατηγορ. **ἴασιν**, ἀντί **ὄ**· ὁμοίως **ταύτην ἀντί τοῦτο**. **γάρ** ἐπέξηρημ. **γαμβρός** = γυναικάδελφος. **Πυθικά, πύθοιτο**, παρή-
χηση. **ὄ,τι ῥύσαιμην** πλάγια ἐρώτηση. **ῥύομαι** = σώζω. **ξυμμετροῦμαι** = μετῶ συγκριτικά. **ἡμαρ** = ἡμέρα· **ἡμαρ ἤδη** = **ἡμαρ τότε** = αὐτή ἐδῶ ἡ ἡμέρα, ὀλόκληρος δηλ. ὁ χρόνος ἀπό τήν ἀναχώρησή του ὡς τή σημερινή ἡμέρα. **χρόνω** = πρὸς τόν ἀπαιτούμενο γιά τό ταξίδι του. **λυπεῖ** δραχμολογία· ἀντί τοῦ: **μέ λυπεῖ** (ὑποκ. ὁ Κρέων), ὥστε ἐρωτῶ, τί κάνει. **πλείω** (χρόνον) **τοῦ εἰκότος** = τοῦ πρόποντος. **καθήκων** = ἀναγκαῖος. **τηνικαῦτα** = τότε. **κακός, μὴ δρῶν** κτλ., ποιοῦ εἶδους ὑποθετικός λόγος εἶναι; τό ὑπερβατό σχῆμα καθὼς καί ἡ ἐπισώρευση συνώνυμων φράσεων ποιά ψυχική κατάσταση τοῦ Οιδίποδα δηλώνουν; **εἰς καλόν** (φράση πού προσδιορίζει μηχανικῶς τό **εἶπας**) = σέ καλή ὥρα, στήν κατάλληλη στιγμή. **οἶδε**· εἶναι τά παιδιά πρὸς τά ἀριστερά τῶν ἰσκιῶν, τά ὀλοῖα πρῶτα, ἔνεκα τῆς θέσεώς τους, εἶδαν νά ἔρχεται ἀπό τήν ἀριστερή πύλοδο ὁ Κρέων καί τόν ἔδειξαν μέ κάποια χειρονομία, ἀφοῦ ἄλλωστε αὐτά ἦταν ὀξυδερχέστερα, ἐνῶ ὁ ἰερέας πρόσεχε στόν Οιδίποδα πού μιλοῦσε. **προστεῖχω** = προσέρχομαι. **εἰ γάρ** = μακάρι. **σωτήρι** = σωτήρα. **ὡσπερ ἔνν. θάινει. λαμπρός** = φαιδρός, γλαστός. **εἰκάσαι** ἀπολύτως τό ἀπαρέμφοτο, μερικῆς φορῆς ὁμως παίρνει τό: **ὡς ἔστιν (εἰκάσαι)** = ὅπως μπορεῖ κανεῖς νά συμπεράνει. **μέν** τουλάχιστον. **ἡδύς** ἔχει ἔνεργ. σημ. = πού κάνει χαρά, ἀλλά σημ. καί ὁ χαρούμενος, ὅπως ἐδῶ. **ἡδύς** (ἔνν. **θάινει**). **ἔρπω** = ἔρχομαι. **πολυστεφής** = μέ πολλά στέφανα κοσμημένος· δέχεται ἀντικείμενο κατά γεν. ὡς πλησμονῆς σημαντικό. **πάγκαρπος** = πολύκαρπος. **οὐ γάρ ἂν εἶρπε**· ἀπόδ. τῆς ἔννοουμ. ὑποθέσεως: **εἰ μὴ ἔβαινεν ἡδύς, τάχα** = γρήγορα. **εἰσόμεθα** (ρ. **οἶδα**). **ξύμμετρος** = δοῖσεται σέ σύμμετρον (ἀνάλογον) ἀπόσταση. **κλύω** = ἐκλύω. **κῆδευμα** = ἀφαιρ. ἀντί συγκεκρ. = κηδεστής, γυναικάδελφος.

Πραγματικές.–πολυστεφής Ὅσοι ἔφεραν αἴσιους χορησιμούς ἀπὸ τοῦ Δελφούς ἐπανερχόνταν στεφανωμένοι μὲ δάφνη, ἡ ὁποία ἦταν ἱερό φυτό τοῦ Ἀπόλλωνα. **παγκάρπου δάφνης** Δέν ἔννοιαται ἡ πιτροδάφνη, ἀλλὰ ἡ δάφνη ποῦ ὀνομάζεται βίαα (θάμνα). **ἄναξ, ἐμὸν κήδευμα...** Πολλές προσφωνήσεις ποῦ δηλώνουν τὴν ἑξαιρετικὴ συγκίνηση αὐτοῦ ποῦ προσφωνεῖ. **ἄναξ** Ἀνακτες καλοῦσαν ὄχι μόνο τοὺς βασιλεῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπίσημους καὶ εὐγενεῖς πολίτες.

δ') 87–131

Λεξιλογικές.–**ἔσθλος** = αἴσιος. **δύσφορος** = δύσκολος, πολέμο-
χθος. **κατ' ὀρθὸν ἐξέρχομαι** = κατορθώνομαι, παίρνω εὐτυχὴ ἔκδο-
ση. **καὶ ἐπιδοτ.** = καὶ αὐτὰ τὰ δύσφορα. **πάντα** = καθ' ὅλα, ἀπὸ ὅλες τίς
ἀπόψεις. **ἂν εὐτύχειν** ἀπόδ. τῆς ὑποθέσ. **εἰ τύχοι.** ἔπος = ὁ χορησιμός.
θρασύς εἰμι = ἔχω θάρρος. **προδείσας εἰμι** = (πρὶν ἀκούσω τὸ χορη-
σιμό), περιοφραστ. παραδείμ. = ἔχω φοβηθεῖ, πρὶν μάθω τὸ χορησιμό.
χρήζω = ἐπιθυμῶ. **εἴτε καὶ στείχειν ἔσω ἔνν.** **εἴτε χρήσεις στείχειν**
ἔσω, ἔτοιμός εἰμι καὶ στείχειν ἔσω. **αὐδάω-ᾶ** = λέγω. **τῶνδε** ἔνν. ἡ
περί. **πλέον** (κατηγορ. τοῦ πένθος). **λέγοιμι ἂν** = μπορῶ νά εἰπῶ, θά
εἰπῶ (ἡ εὐκτική μὲ τὸ **ἂν** εἶναι πολλές φορές ἡπιότερη ἔκφραση ἀντί
μέλλοντα). **ἄνωγα** = προτρέπω. **ἐμφανῶς** = σαφῶς. **ἐλαύνω** = ἀπο-
μαζοῦν. **ὡς τεθραμμένον** = γιατί ἔχει τραφεῖ καὶ ἀψήθει. **ἀνήκε-
στον** (ἀ- στερητ. καὶ ρ. **ἀκέομαι** = θεραπεύομαι) κατηγορ. κατὰ
πρόληψη = ὥστε ἀνήκεστον (= ἀθεράπευτον) **γενέσθαι.** **καθαρμός**
= ἔξαγνισμός. **ποιῶ καθαρμῶ** ἔνν. **ἄνωγεν ἡμᾶς ἐλαύνειν.** **ξυμ-
φορὰ** = δυστυχία, τὸ μῖασμα. **ὁ τρόπος** = ἡ φύση, τὸ εἶδος. **ἀνδρη-
λατῶ** = (ἄνδρα - ἐλαύνω) = ἐκδιώκω ἄντρα. **λύω φόνον** = ἐπανοο-
θῶν, πληρώνω καὶ κατ' ἀκολουθία ἑξαγνίζω· πρέπει νά νοηθεῖ
προσθὰ ἀπὸ τίς μετοχές ἡ φράση: **ἄνωγεν ἡμᾶς ἐλαύνειν.** **χειμάζω** =
κατατρέχω μὲ θύελλα καὶ ἔπειτα ἀπλῶς κατατρέχω. **τόδ' αἶμα** ἔνν.
ἐκεῖνο ποῦ νοεῖται ἀπὸ τὸ θεό. **ὡς χειμάζον αἰτιατ.** ἀπόλ. (αἰτιολ.).
ὡς ὑποκειμενικ. (ἔνν. κατὰ τὸ χορησιμό τοῦ Ἀπόλλωνα). **ποιῶ γὰρ**
ἀνδρὸς τήνδε μηνύει τύχην; δραχυλογία ἀντί τοῦ: **ποιῶ γὰρ ἄν-
δρὸς ἐστὶν ἡδε ἡ τύχη, ἣν μηνύει (ὁ Ἀπόλλων);** **μηνύω** = ἰδηλώνω,
καταγγέλλω. **ἀπευθύνω** = κυθερῶ. **ἔξοιδ' ἀκούων** = γνωρίζω
ἀκουστά (δέν τέθηκε **ἀκούσας**, γιατί ἔννοεῖ τὸ κατ' ἐπανάληψη **ἀκού-
ειν** μέχρι τώρα ἀκούθῶς). **ἐπιστέλλω** = παραγγέλλω. **αὐτοἰντης** =

ἐκεῖνος πού κάνει κάτι μέ τό χέρι του τό ἴδιο, ὁ αὐτοσυγός· τοῦτο προσδιορίζεται πλεοναστικά ἀπό τό: **χειρί, τινάς** ἀορίστως = ὅποιοι-οιδήποτε καί ἄν εἶναι. **τιμωρεῖν** ἰσοδύναμο μέ τό **τιμωρεῖσθαι**. **δυστέκμαρτος** = δυσεύρετος· μεταφορά ἀπό τούς σκύλους πού ἀναζητοῦν τά ἴχνη. **τόδ' ἴχνος** = αὐτό πού ὑποδεικνύεται ἀπό τό θεό, ἀλλά δέν καθορίζεται· τό **τόδε** ἀναφέρο, στό **ἴχνος** ἀντί νά ἀναφέρεται στό **τῆς** αἰτίας, αἰτία = ἁμάρτημα, ἔγκλημα, ἔφασκε ἔνν. **εὐρεθήσοσθαι**. **ζητούμενον** ποιά σημασία ἔχει τό **ζητῶ** καί τί διαφέρει ἀπό τό **αἰτῶ**; (πρῶτλ. τό τοῦ Εὐαγγελίου: **ζητεῖτε καί εὐρήσετε, αἰτεῖτε καί δοθήσεται ὑμῖν**). **άλωτός** = αὐτός πού γίνεται νά βρεθεῖ. **συμπίπτω φόνω** = πέφτω θύμα φόνου· ποιά ἔννοια ἔχει ὁ ἱστορικός ἐνεστώτας, ὁ ὁποῖος ἀπαντᾷ συχνά καί στούς τραγικούς; **θεωρός (θεός - ὀρῶ)** = αὐτός πού πορεύεται πρὸς θεούς γιά χορημῶ ἢ γιά νά προσφέρει ἀνάθημα ἢ γιά νά παραβρεθεῖ σέ ἀγῶνες· ἐδῶ σημ. τό α'· ὅταν παράγεται ἀπό τό **θεῶμαι**, σημαίνει θεατής, **ἔφασκεν ὁ Λαῖος** (ὅταν ἀναχωροῦσε). **ἀπεστάλη** (ἔνν. σῶος καί ὑγίης) = ἀπέτληθε. **συμπράκτωρ ὁδοῦ** = συνῶδοιπόρος, ἀκόλουθος. **κατεῖδ' = κατείδεν** = εἶδε ἀκριβῶς. **ἔτου** = ἀπό τόν ὁποῖο. **ἐκμανθάνω** = μαθαίνω καλῶ, παίρνω ἀκριβεῖς πληροφορίες. **ἐχρήσατο** χρησιμοποίησε ἀόριστο, γιατί ἀναφέρεται στήν ἐποχή τοῦ φόνου. **γάρ** αἰτιολ. τῆ φράση: **οὐδεῖς συμπράκτωρ κατείδέ π**, αὐτό ἀκριβῶς πού ὑποδήλωσε μέ ἀνάενυση τῆς κεφαλῆς του. **εἰς τις** ἀορίστως καί μέ κάποια περιορῶρηση μίλησε ὁ Κρέων γι' αὐτόν πού ξέφυγε, γιά νά μῆ δώσει σημασία ὁ Οἰδίποδας, ἀκριβῶς αὐτό πού ἀπαιτοῦσε ἡ πορεία τοῦ δράματος· ἡ σειρά τῶν λέξεων: **ὅς φυγῶν φόβω οὐδέν εἶχεν εἰδῶς φράσαι, ὡν εἶδε, πλήν ἔν. εἰδῶς** = συνειδητῶς, σαφῶς. **ἔχω** = μπορῶ. **τό ποῖον**; ἀναφέρο, στό **πλήν ἔν** καί σημ. ποῖο ἄραγε εἶναι τοῦτο; **ἔν γάρ ἐξεύροι ἄν** (τό **ἔν** προσωποποιεῖται) = γιατί ἔνα μπορεῖ νά ὀδηγήσει. **συντυγχάνω** = συναντῶ. **νιν** εἶναι κάθε γένους, ἀντίστοιχο πρὸς τό **μιν** τῶν περῶν. **σὺν πλήθει χερῶν** = μέ τῆ σύμπραξη πολλῶν. **δοκοῦντα ταῦτ' ἦν** = πιστεύονταν αὐτά. **Λαῖου** γεν. ἀντικειμ. στό ἀρωγός = βοηθός, ἐκδικητής. **ἐν κακοῖς** = μέσα σέ δεινά (κακά). **κακὸν δέ ποῖον ἐμποδῶν εἶργε** = ἀλλά ποῖο κακὸ ἐμπόδιζε ὡς ἐμπόδιο; **ἐμποδῶν εἶργε** πλοῦτος ἐκφράσεως. **τυραννίς** ἀντί τύραννος. **ποικιλῶδός** = ἐκείνη πού ἄδει αἰνιγματικά, ἢ αἰνιγματώδης. **προσάγομαι** = ἀναγκάζω· ἡ σειρά τῶν λέξεων: **ἢ ποικιλῶδός Σφίγξ προσήγετο ἡμᾶς, μεθέντας τάφανη, σκοπεῖν τό πρὸς ποσίιν**.

τάφανη ἔνν. τὰ σχετιζὰ μέ τό φόνο τοῦ βασιλιᾶ. **μεθίημι** = ἀφίηνο
κατά μέρος.

Πραγματικές.-ἐσθλήν Ἀντί νά ἀναφέρει ὁ Κρέων τό χρησμό, σύμ-
φωνα μέ τήν ἐρώτηση τοῦ Οἰδίποδα, ἐκφέρει τή γνώμη πώς ὁ χρησμός
αὐτός εἶναι καλός, ἀπό τή μιᾶ γιά νά ἀρχίσει ἀπό τά «εὐφημία» (= τά
καλόἀκουστα, τά εὐχάριστα λόγια) καί ἀπό τήν ἄλλη γιατί νόμιζε
ὀρθότερο νά ἀνακοινώσει ἰδιαίτερος τό περιεχόμενο τοῦ χρησμοῦ
στόν Οἰδίποδα, γιά νά μήν τό μάθει ὁ ἔνοχος καί μέ κάποιο τέχνασμα
διαφύγει. **ἐς πάντας αὐδα** Ὁ δυστυχής Οἰδίποδας, ὁ ὁποῖος θεωρεῖ
τή συνείδησή του καθαρή, θέλει νά ἀναγγεῖλει ὁ Κρέων δημοσίως τό
χρησμό· μέ τόν τρόπο αὐτό κερδίζει τόν «ἔλεον» (= συμπάθεια,
συμπόνια) τῶν θεατῶν, πού εἶναι ἕνας ἀπό τούς σκοποῦς τοῦ δράμα-
τος. **ἐμφανῶς** Θέλει νά δηλώσει τή σαφήνεια τοῦ χρησμοῦ σέ ἀντί-
θεση πρός τούς συνηθισμένους χρησμούς τοῦ μαντείου, πού ἦταν
δισημάντοι καί σκοτεινοί. **μίασμα** Οἱ ἀρχαῖοι φρονοῦσαν ὅτι ὁ μι-
αρός μετέδιδε τό μίασμα σέ ὅλους ὅσοι τόν συναναστρέφονταν, καί γιά
τοῦτο μποροῦσε αὐτός νά ἐξαγνιστεῖ μέ καθαρισμό· ὅταν ὁμως ἦταν
φονιάς, γιά τόν ἐξαγνισμό ὅλης τῆς πόλεως ἦταν ἀναγκαῖα ἡ τιμωρία
του. **πότερα δ' ἐν οἴκοις...** Τοῦτο φαίνεται ἀπίθανο στό θεατή, δηλ.
ὅτι ὁ σύζυγος τῆς Ἰοκάστης, ὁ Οἰδίποδας πού ἦταν τόσα χρόνια
βασιλιάς τῶν Θηβῶν, ἐμφανίζεται νά ἀγνοεῖ τά ὅσα ἀφοροῦσαν στό
Λαῖο. Ἀλλά κατά τόν Ἀριστοτέλη καθετί ἀπίθανο ἐπιτρέπεται, ἂν
εἶναι ἔξω ἀπό τήν ὑπόθεση τῆς τραγωδίας. Ἄλλωστε, ἀφοῦ πέρασε
τόσος πολὺς καιρός, ὁ Οἰδίποδας ἀμυδρά κάπως θυμόταν τά σχετιζὰ
μέ τό Λαῖο· ἀλλά τώρα ὁμως πού ἐκτελεῖ κατά κάποιο τρόπο ἀνακρι-
τικό ἔργο καί εἶναι ἀνάγκη, προσπαθεῖ νά τά ἐξιχνιάσει. **θεωρός** Δέ
λέγει γιά ποιό λόγο πήγαινε ὁ Λαῖος στοὺς Δελφοὺς, ἀλλά συμπεραί-
νουμε ἀπό τίς **Φοίνισσες** (35) τοῦ Εὐριπίδη ὅτι πήγαινε ἐκεῖ, γιά νά
ζητήσει πληροφορίες γιά τήν τύχη τοῦ τέκνου του πού εἶχε ἐκθέσει.
οὐδὲν εἶχ' εἰδῶς φράσαι. Αὐτός ὁ ἀκόλουθος ἔπαθε τέτοια ψυχική
ταραχή κατά τήν ὥρα τοῦ φόνου τοῦ Λαῖου, ὥστε, ὅπως φαίνεται, δέν
κατάλαβε ἀκριβῶς τί συνέβη, ἀλλά καί χρειάζοταν νά δικαιολογήσει
τή φυγή του, γιά νά μή θεωρηθεῖ δειλός καί τιμωρηθεῖ· γι' αὐτό εἶπε
ὅτι τόν συνάντησαν ληστές καί ὄχι ληστής. Τοῦτο ἦταν ἀναγκαῖο καί
στόν ποιητή, γιά νά μή σχηματίσει ὁ Οἰδίποδας τήν ὑπόνοια ὅτι ἦταν
αὐτός ὁ φονιάς, γιατί τότε δέ θά ἦταν δυνατή ἡ ἀριστοτεχνική πλοκή

τοῦ μύθου. **εἰ μὴ ξὺν ἀργύρῳ ἐπράσσετο** Τί ὑποπτεύονται πάντοτε οἱ τύραννοι;

ε') 132–150

Λεξιλογικές.—**φαίνω** = φέρω σέ φῶς. **αὐτ'** = αὐτά. **ἐπαξίως - ἀξίως** ἀναφορά, μέ τήν ἐπανάληψη συνώνυμων λέξεων. **πρὸ τοῦ θανόντος** = ἡράη, πρὸς τό συμφέρο αὐτοῦ πού πέθανε. **ἐπιστροφὴν τίθεμαι πρὸς τινος** = στρέφω τήν προσοχή μου σέ κάτι, φροντίζω γιά κάτι. **ἐνδίκως** = ὅπως εἶναι δίκαιο, ὅπως πρέπει. **τιμωρῶ τινι** = δοῦναι κάποιον. **ἀπωτέρω** ἐνν. ἐμαυτοῦ. **οἱ ἀπωτέρω φίλοι** = οἱ μακρινοί φίλοι. **ἀποσκεδάννυμι** = ἀπομακρύνω. **αὐτοῦ** ἀντί τῆς αὐτοπαθοῦς ἐμαντοῦ, γιατί οἱ ἀρχαῖοι καί μάλιστα οἱ τραγικοί χρησιμοποιοῦσαν συνήθως τό γ' πρόσωπο τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας ἀντί τοῦ α' ἢ β'. (τό) **μύσος** = μίσημα. **τάχα** = ἴσως. **προσαρκῶ τινι** = προσφέρω ἱκανοποίηση σέ κάποιον. **ἴσταμαι** = σηκώνομαι. **ἄραντες** ἀπό τοὺς βωμούς. **ἄλλος δὲ** ἀπό τοὺς θεράποντες, τοὺς δορυφόρους. **πεπτωκότες** = δυστυχεῖς. **ὦν** ἔλξη ἀντί τοῦ **ἄ**. **ἐξαγγέλλομαι** = ὑπόσχομαι. **ἄμα** ὅπως ἔστειλε τίς μαντεῖς, ἔτσι ἄς ἔλθει καί σωτήρας. **ἴκοιτο** ἰσοδυναμεῖ πρὸς τό **γένοιτο**. **παυστήριος** = παυστικός, κατάλληλος γιά κατάπαυση.

Πραγματικές.—**ὑπὲρ τῶν οὐχὶ ἀπωτέρω φίλων** Ἔννοεῖ τό Λαῖο. **ἄραντες** Ἄφου εἰσακούστηκε ἡ ἰκεσία, πήραν πάλι τοὺς κλάδους. **ἄλλος** ἀπό τοὺς θεράποντες, πού ἀπέρχεται δεξιὰ γιά ἐκτέλεση τῆς ἐντολῆς. **σωτήρ** Ὁ Ἀπόλλωνας λατρευόταν πάντοτε ὡς **σωτήρ, ἐπικούριος, καθάρσιος, ἀκέστωρ** κτλ., γιατί ἔσωζε τόν ἄνθρωπο κυρίως ἀπό τίς ἀσθένειες. **σωτήρ θ' ἴκοιτο** κτλ. Μετά ἀπό τά λόγια αὐτά ὁ ἑρέας ἀπέρχεται μέ τά παιδιά ἀπό τή δεξιὰ πάροδο γιά τήν πόλη, καί ἀφου κενώθηκε ἡ σκηνὴ εἰσέρχονται γέροντες Θηβαῖοι ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ. Ἐδῶ τελειώνει ὁ πρόλογος τοῦ δράματος, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τήν **πρότασή** του· (**πρόταση:** τό πρῶτο μέρος τοῦ δράματος σέ ἀντίθεση πρὸς τήν **ἐπίταση** καί τήν **καταστροφή**).

ΠΑΡΟΔΟΣ (151–215)

Στροφή α' 151–158

Λεξιλογικές.—**φάτις (φημί)** σημ. τό χρησμοῦ· ἐδῶ προσωποποιεῖται ἡ φάτις. **ἀδυεπῆς = ἡδυεπῆς = γλυκόλογος**· τό **ἡδυεπῆς** πλεοναστι-

κῶς ἀντί ἡδεῖα. τίς = τί δηλώνοντας. ἀγλαός = λαμπρός. ἔβας δωρικὴ κατάληξις = ἦλθε. ἔβας Πυθῶνος Θήβας συντάχτηκε με γενικὴ «ἀπὸ τόπου» καὶ αἰτιατικὴ «εἰς τόπον» κινήσεως. ἐκτέταμαι = ἐκπέπληγμαι = διατελῶ σέ ἀγωνία. φοβερός ἄλλοτε μεταβ. = πού ἐμπνέει φόβο, ἄλλοτε ἀμετάβ., ὅπως ἐδῶ = ἰγεμάτος φόβο, νιώθοντας φόβο. φρένα = αἰτιατικὴ τοῦ κατὰ τι. πάλλων ἀμετ. = παλλόμενος. δεῖμα = φόβος. ἰήιος ἴσως ἀπὸ τὸ λυπηρὸ ἐπιφώνημα ἰή, ἰή. παιάν δωρικός τύπος τῆς λ. παιήων, πού ἦταν ὁ ἰατρός τῶν θεῶν· ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀπόλλωνας ὀνομαζόταν ἔτσι ὡς ἰατρικός θεός. ἀμφί σοι προσδιορ. τῆς ἀναφορᾶς = γιὰ σένα. ἄζομαι = ἐυλαβοῦμαι, φοβοῦμαι. τί μοι... πλάγια ἐρωτημ. πρόταση πού ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ ἐννοούμενο, μετὰ τὸ ἄζόμενος, ἐρωτῶ. ἐξανύτω = ἐκτελῶ. τί χρέος ἐξανύσεις μοι = τί καθήκον (πρὸς ἐξιλασμό) θά μοῦ ἐπιβάλλεις νά ἐκτελέσω. ἡ περιτελλομένης ὥραις πάλιν = ἢ πού ἐπαναλαβαίνεται πάλι μετὰ τὴν περιοδικὴ ἐπάνοδο τῶν ἐτῶν. εἰπέ μοι (ἀντικ. τὸ χρέος αὐτό). φάμα λέγει ἀθάνατο τὸ χορημό, γιατί ἀνήκει στό θεό (τόν Ἀπόλλωνα). Γιατί λέγεται τέκνο ἐλπίδας ὁ χορημός;

Ἄντιστροφή α' 159–167

Λεξιλογικές.—κεκλόμενος ἀόρ.β' τοῦ κέλομαι με ἀναδιπλασιασμό· τέθηκε ἀνακόλουθα μετοχὴ κατ' ὀνομαστ. ἀντί νά τεθεῖ κατὰ δοτ. γιὰ νά συμφωνήσει πρὸς τὸ μοι, πού εἶναι δοτ. προσωπ. στό προφάνητε. Πῶς δικαιολογεῖται ἐδῶ ἡ ὀνομαστικὴ ἀπόλυτος; θάσω συγγ. τοῦ θακέω, θῶκος = κάθομαι. εὐκλέα ἀπὸ τὸ εὐκλέα. κυκλόοντα θρόνον ἀντι θρόνον τῆς κυκλοέσεως ἀγορᾶς = αὐτῆς πού ἔχει πολλοὺς κύκλους (ἡ ιδιότητα δηλ. τοῦ κυκλοτεροῦς μεταφέρθηκε ἀπὸ τὴν ἀγορὰ στό θρόνο). ἐκαθόλος (ἐκάς - βάλλω) = ἐκεῖνος πού βάλλει (ρίπτει) μακριά. ἰῶ ἐπιφών. πού τίθεται μόνο ἢ διπλό, ἰδίως κατὰ τὴν ἐπίκληση βοήθειας = ἔ! ἢ ἄχ. τρισσοὶ = τρεῖς. ἀλεξίμοροι (οἱ ἀλέξοντες τὸν μόρον = θάνατον) = διώκτες τοῦ θανάτου. ἄτα = ἄτη = συμφορὰ πού προήλθε ἀπὸ διαστρέβλωση τοῦ νοῦ ἐξαιτίας θεϊκῆς ἐπεμβάσεως. προτέραν ἄταν· ἐδῶ ἔνν. αὐτὴν πού προήλθε ἀπὸ τὴ Σφίγγα. ὑπερόρνυμαι = ὀρθώνομαι ὑπεράνω. ἀνύω = κατορθώνω. ἐκτόπιος εἶναι προληπτ. κατηγορ. δηλ. κατορθώσατε, ὥστε νά ἐκτοπιστεῖ ἡ φλόγα. καὶ νῦν ἔνν. ὅπως ἄλλοτε, ἔτσι καὶ τώρα.

Στροφή 6' (168 - 177)

Λεξιλογικές.-ὡ πόποι: ἀρχαιότατη κλητική πού κατέληξε νά χρησιμολογεῖται σάν ἐπιφώνημα = ψεῦ, ἀλίμονο. **στόλος** = ἡλός. **πρόπας** = ὅλος γενικά. **ἐνι** = ἐνεστι = ὑπάσχει. **ἔγχος** (τό) = ὄπλο, δύναμη. **ἔγχος φροντίδος** = δύναμη σκέψεως. **ἀλέξω καί ἀλέξομαι** = ἀπομακρύνω. **ψ τις ἀλέξεται** χρόν. μέλλ., ἀναφορική τελική πρόταση. **γάρ** αἰτιολ. τό: **νοσεῖ πρόπας στόλος**. **ἔκγονα** = προϊόντα. **κλυτός** = ἔξοχος, ἔξαιρετος. **τόκοισιν** = σέ καιρό τοκετῶν. **ἰήιος** (ἀπό τό ἐπιφών. **ἰή**) = θρηνητικός. **κάματοι (κάμνω)** = οἱ πόνοι τῶν τοκετῶν. οἱ ὠδίνες τοῦ τοκετοῦ. **ἀνέχω** (μεταφορά ἀπό τοῦς κολυμβητές, οἱ ὁποῖοι κρατοῦν τό κεφ ἄλ. ἀπάνω ἀπό τήν ἐπιγ ἀνεῖα τῆς θάλασσης) = σηκώνω τό κεφάλι, ἐλευθερώνομαι. **ἄλλον δ' ἄν ἄλλω προσίδοις** = ἄλλον μετά ἀπό ἄλλον μπορεῖς νά ἰδεῖς. **ὄρμενον** μεσ. ἀόρ. τοῦ **ὄρνυμαι** = πρέχω, πετῶ. **εὐπτερος** = καλλίπτερος. **ὄρnis** (ὄ) = πτηνό, περιόληπτικῶς ἰδῶ **κρεῖσσον** = καλύτερα (ταχύτερα, ὀρητικότερα). **ἀραιμάκετος** λιθανότερη ἐτυμολογία ἀπό τό **ἀμαχος, ἀμάχετος** μέ κάποιο ἀναδιπλασιασμό. **ἄπερ** = ὥσπερ· ἡ σειρά τῶν λέξ.: **προσίδοις δ' ἄν ἄλλον ἄλλω ὄρμενον πρὸς ἄκταν ἐσπέρου θεοῦ ἄπερ** εὐπτερον ὄρnin κρεῖσσον ἀραιμακέτου πυρός.

Ἀντιστροφή 6' 178-189

Λεξιλογικές.-ἀνάριθμος = πού δέν ἔχει μετρημό, ἀναρίθμητος· συντάσσεται μέ γεν. **ὦν** (πημάτων)· **ὄλλυμαι** = χάνομαι, ἀφανίζομαι. **νηλέης (νή-ἔλεος)** ἐνεργ. = ἐκεῖνος πού δέν αἰσθάνεται συμπόνια. (ἔλεον), παθ. ὅπως ἰδῶ = ἐκεῖνος πού δέ ὀρίσκει συμπόνια. **γένεθλον** = τέκνο, γόνος. **θαναταφόρος (= θανατηφόρος)** = ἐκεῖνος πού μεταδίδει τό θάνατο μέ τή μόλυνση. **ἀνοίκτως** = χωρῖς οἶκτο, ἀσπλαχνα. **ἐν δέ** ἐπιρρηματ. μέσα (στίς ἄλλες συμφορές). **ἄλοχος** (ἄ- ἀθροιστ. καί **λέχος**) (ἦ) = σύζυγος. **ἐπὶ** = ἐπὶ ταύταις ταῖς συζύγοις = ἐκτός ἀπό αὐτές. **ἄκταν παρά θώμιον** = κοντά στίς βαθμίδες τοῦ βομοῦ. **ἄλλοθεν** ἀντί ἄλλοθι. **λυγρός** = θλιβερός, λυπηρός. **ἰκτῆρες** (θηλ.) = ἰκέτιδες. **λυγρῶν πόνων** γεν. αἰτίας στό ἰκτῆρες = ἔνεκα τῶν λυπηρῶν πόνων. **λάμπει** (μεταφορ., ὅπως σ' ἐμᾶς «ἄναψε τό γλέντι») = ζοηρά ἀντηχεῖ, καί ἔτσι ἔγινε μετάβαση ἀπό τήν αἰσθησι τῆς ὀράσεως στήν αἰσθησι τῆς ἀκοῆς. **στονόεις** (στονός = στεναγμός) =

θλιμμένοις, γεμάτος ἀπό στεναγμούς. **γῆρυς, υος** (ἦ)=φωνή (περιλ.). **ὄμαυλος** = σύμφωνος, πού ἤχει συγχρόνως (μαζί). **ὦν ὑπερ** τελ. αἰτ. = πρὸς ἀπόκρουση τῶν κακῶν αὐτῶν. **εὐώψ, ἄπος** (εὐ - ἄψ) = ὄραϊος κατὰ τὴν ὄψη (προσωποπ.), **καλός· καθ'** ὑπαλλαγή ἀπὸ τὴν Ἀθηνᾶ στῆν **ἄλκάν, ἄλκᾶ** = δοήθεια.

Στροφή γ' 190–202

Λεξιλογικές.-μαλερός (μάλα) = καυστικός (κυρ. ἐπιθ. τοῦ πυρός)· ὡς μεταφορ. = γλογορός, ὀρηκτικός. **ἄχαλκος ἀσπίδων** ἀντὶ τοῦ **ἀνευ χαλκῶν ἀσπίδων**. **φλέγει** = καίοντας βασανίζει (ὑπανίσταται τὸν πυρετό τῆς νόσου). **περιβόητος** = πού περικυβλώνεται ἀπὸ τίς φωνές τῶν γύρω θυμάτων. **ἀντιάζω** = κάνω ἐπίθεση, προσβάλλω. **παλίσσυτος (πάλιν - σεύομαι)** = ἐκείνος πού πισωγυρίζει μέ ὀρμή. **νωτίζω** = στρέφω τὰ νῶτα, κάνω πίσω, τρέπομαι σέ φυγή· τό ἄπαρ. ἔξαορτάται ἀπὸ τό **πέμψον** ἢ κατὰ ζεῦγμα ἀπὸ τό **ποίησον** ἢ **δός· δράμημα** = τρέξιμο, ἀντικ. τοῦ **νωτίσαι**, προσδιορίζεται ἀπὸ τό **παλίσσυτον**. **ἄπουρος (ἀπό - ὄρος)** μακριά ἀπὸ τὰ ὄρια **ὦν**. προληπτ. κατηγορ. τοῦ Ἄρσα = ὥστε νά ἀπέλθει μακριά ἀπὸ τὰ ὄρια τῆς πατρίδας (**πάτρας**) **μας**. **ἀπόξενος** = ἄξενος, ἀφιλόξενος. **ὄρμος** = πόντος. **κλύδων** = θαλασσοταραχή. **Θρήκ. κλύδωνα** = Εὐξείνιο πόντο. **τέλει** = κατὰ τό τέλος αὐτῆς. **ἀφήμι** = ἀφήνω κάτι σῶο, ἄθικτο. **τοῦτ' ἐπ' ἡμαρ ἔρχεται** (τήρηση ἀντὶ **ἐπέρχεται**) = **ἐπέρχεται** ἢ ἡμέρα καί καταστρέφει τοῦτο. **τόν** = τοῦτον (τόν Ἄρη). **κράτη νέμω** = ἔξουσιάζω. **φθάνω** ὡς ἐνεργ. μεταβ. = καταστρέφω, μέ παθητ. διάθ. = μαραίνομαι, χάνομαι· **ἔδω τό α'**.

Ἀντιστροφή γ' 203–215

Λεξιλογικές.-χρυσόστροφος= χρυσόπλεκτος. **ἀγκύλη (ἄγκος)**= νευρά τοῦ τόξου, πληθ. ἀντὶ ἐνιζοῦ (**ἀγκυλᾶν** δοθ. = **ἀγκυλῶν**). **ἀδάματος** = ἀκαταδάμαστος, ἀήτητος, ἀνίγητος. **ἐνδατέομαι** ἔδω, ὡς παθητ. = διασσορπίζομαι, διαμοιράζομαι. **προσταθέντα** (τοῦ ρήμ. **προίσταμαι**) = **προσάνατα**, πού τάχτηκαν μπροστά· **ἄρωγά προσταθέντα** = πού τάχτηκαν πρὸς δοήθεια. **ἄρωγά** κατηγορ., ἢ σιροά τῶν λέξ.: **θέλοιμ' ἂν τὰ σὰ βέλεα ἀδάματα ἀπὸ χρυσοστροφῶν ἀγκυλᾶν ἐνδατεῖσθαι προσταθέντα ἄρωγά**. **διάσω** (διαίσω

σω) = διατρέχω, περιτρέχω. χρυσομίτρας ἐκεῖνος πού ἔχει δεμένη τήν κόμη μέ χρυσή μίτρα, ταινία, πού ἔχει χρυσο διάδημα. κικλήσκω = ἐπικαλοῦμαι. οἰνώψ, ὠπος = ἐκεῖνος πού ἔχει τό χρῶμα τοῦ οἴνου. εὖιος (ἀπό τό εὖοι, ὅπως ἰήιος ἀπό τό ἦ) = ἔνθουσιαστικός. ὁμόστολος = συνοδοιπόρος. πελάζω καί πελάζομαι ὡς ἀμετάβ. = πλησιάζω, κάνω ἐπίθεση ἀπό κοντά. ἀγλάωψ, ὠπος = φωτεινός, λαμπρός. φλέγοντα = πού πάλλουν. ἀπότιμος = Ἰστερημένοι τιμῆς, προσδιορ. τοῦ πελασθῆναι.

Πραγματικές ὁλόκληρης τῆς παρόδου.— Ἐφοῦ ἄδειασε ἡ σκηνή, εἰσέρχεται στήν ὀρχήστρα ἀπό τή δεξιά, ὡς πρὸς τοὺς θεατές, πάροδο χορός ἀπό 15 εὐγενεῖς Θηβαίους, ἐκπροσωπώντας τό λαό τῆς πόλεως. **Διὸς φάτι** Ὁ χορησμός λέγεται τοῦ Δία καί ὄχι τοῦ Ἄπολλωνα, γιατί ὁ Ἄπολλωνας ἔδινε τίς μαντεῖες κατ' ἐντολή τοῦ Δία, ὡς διεριμνέας τῶν βουλῶν του. Λέγει ὁ χορός τό χορησμό **ἠδυεπή** ἢ **χάρη** εὐφημίας ἢ γιατί φαντάζεται ὅτι θά εἶναι χαρμόσυνος, περιέχοντας κάποια ὀδύγη πρὸς ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῆ νόσου. **Πυθῶνος** Πυθῶν καί Πυθῶ λέγεται ὁ τόπος, στόν ὁποῖο ὀρισκόταν τό μαντεῖο τοῦ Πυθίου Ἄπολλωνα. **τῆς πολυχρύσου** Γιατί ἀποκαλεῖται ἔτσι; **Δάλιε** Ἐπειδή στή Δῆλο γεννήθηκε ὁ Ἄπολλωνας. **Παιάν** Στούς χρόνους τοῦ Ὀμήρου καί Ἡσιόδου Παιήν ὀνομαζόταν ὁ ἰατρός τῶν θεῶν, πού δέν ἦταν ὁ ἴδιος μέ τόν Ἄπολλωνα. Ἐπειτα ὀνομάστηκε **Παιάν** καί ὁ Ἄπολλωνας στή δωρική διάλεκτο, ὡς ἰατρικός καί αὐτός θεός. **γαιήοχος** Ἐτσι λέγεται ἢ Ἄρτεμη, ὡς προστάτισσα καί πολιοῦχος τῶν Θηβῶν· συνήθως λεγόταν ἔτσι ὁ Ποσειδῶνας, ὡς ἐξουσιαστής τῆς γῆς. **προτέρας ἄτας** Ἐννοεῖ τῆς Σφίγγας, πού ἔδραπτε τοὺς Θηβαίους. **ὦ τις ἀλέξεται** Ἐπειδή παριστάνεται ὁ λοιμός ὡς κακός δαίμονας καί ὀλέθριος, ὑπάρχει ἀνάγκη ἀπὸ ἀλέξητήριο (ἀμυντικό) ὄπλο. **κλυτῆς** Ἐννοεῖ τῆ γῆ τῶν Θηβῶν, ἐξαιρετη ὡς πρὸς τήν εὐφορία, καί ἔτσι δηλώνεται ἡ ἀντίθεση: μολονότι ἡ γῆ εἶναι ἐξαιρετη, τά προϊόντα ὡστόσο δέν αὐξάνονται. **ἄλλον δ' ἂν ἄλλῃ προσίδοις** κτλ. εἰκόνα πού ἀποδίδει τόν ταχὺ ἐξαφανισμό τῶν ἀνθρώπων (πού πεθαίνουν). **πρὸς ἄκταν ἑσπέρου θεοῦ** Ὁ Ἄδης ὀνομάζεται ἑσπερος θεός, γιατί κατὰ τόν Ὀμηρο κατοικοῦσε στήν ἑσχατία τοῦ δυτικοῦ μέρους τῆς γῆς, γι' αὐτό μάλιστα καί ὁ Πλούτωνας καλεῖται καί **ἑσπερος θεός**. **θαναταφόρα** κείται **ἀνοίκτως** Γιατί, ἐπειδή φοβόνταν μήπως μολυνθοῦν, ἀπόφευ-

γαν νά ἀγγίξουν καί νά θάψουν τούς νεκρούς· μέ τό **ἀνοίκτως** θέλει κυρίως νά δηλώσει ὅτι καί ἀκλαυτοί πέθαναν, ἐνῶ ὁ θοῆνος ἦταν ἀπαραιτήτο καθῆκον τῶν συγγενῶν τοῦ νεκροῦ. **Θύγατερ Διός** Ἐπικαλεῖται τήν Ἄθηνά πρώτη καί τελευταία. **Ἄρεά τε** οἱ ἄοχαῖοι πίστευαν ὅτι ὄχι μόνον οἱ πόλεμοι, ἀλλά καί ἄλλες συμφορές καί νόσοι ὀφείλονταν στόν Ἄρη, πού χαιρόταν καί γιά κάθε βίαιο θάνατο, καί γι' αὐτό, γιά νά δηλώσει ὅτι δέν πρόκειται γιά πόλεμο, πρόσθεσε τή φράση **ἄχαλκος ἀσπίδων**. Ἐπικαλεῖται τήν Ἄθηνά ἐναντίον του, γιατί αὐτή τόν κατέθαλε, δύο φορές (Ὁμ. Ἰλ. Ε. 856, Φ 406). **εἴτ' ἔς μέγαν θάλαμον** κτλ. Λέγει ὅτι ἡ θάλασσα ξεπλένει καί καταπίνει κάθε κακό· γι' αὐτό καί τό ρητό: **θάλασσα κλύζει τάνθρώπων κακά**. Ἀναφέρει δύο θάλασσες πού βρῖσκοντα στή ἄκρη τῆς γῆς, τήν Ἄτλαντίδα ἢ τόν Ἄτλαντικό Ὠκεανό, πέρα ἀπό τίς Ἠράκλειες στήλες, καί τόν Εὐξείνιο Πόντο, δηλ. τήν ἄκρη δύση καί ἀνατολή. Λέγει **Θρήκιον**, γιατί θεωροῦσαν τή Θοράκη ὡς πατρίδα τοῦ Ἄρη, ὅπως ἦταν καί τοῦ Βοριά. Ἐπομένως ἐδῶ ὑπαινίσσεται ὅτι πρέπει νά ἐπανεέλθει τό γρηγορότερο στήν πατρίδα του. **κεραυνῶ** Ὁ κεραυνός, ὡς γνωστό, ἦταν σύμβολο τῆς δυνάμεως τοῦ Δία. **Λύκειε** Τό ἐπίθ. τοῦτο τοῦ Ἀπόλλωνα τό παράγει ὁ Σοφοκλῆς ἄλλοτε ἀπό τή ρίζα **λυκ-**, ἀπό τήν ὁποία παράγονται καί οἱ λέξεις **λυκόφως**, **ἀμφιλύκη** κτλ., ἐπειδή ἦταν θεός τοῦ φωτός, ἄλλοτε **λύα**, ὅπως ἐδῶ, τό σχετίζει πρός τή Λυκία, ἡ ὁποία ἦταν τό κέντρο τῆς λατρείας τοῦ Ἀπόλλωνα καί κατά ἓνα μῦθο ἦταν ὁ τόπος τῆς γεννήσεώς του ἀπό τή Λητώ. Γιά τοῦτο πιά κάτω λέγει ὅτι περιτορῆζει τά ὄρη τῆς Λυκίας. **Ἀρτέμιδος αἰγλας** Ἡ φωσφόρος ἢ σελασφόρος Ἄρτεμη εἰκονιζόταν μέ λαμπάδες καί στή δύο χεῖρα. **χρυσομίτραν** Μίτρα ἦταν πλατῆς κεφαλόδεσμος πού κατέληγε σέ στενότερα καί κορμασμένα πλαγίως ἄκρα. **ὀμόστολος** Σέ πολλά ἔργα τέχνης, ἀγγελία κτλ., εἰκονίζεται ὁ Βάκχος μέ ἀκολοιούθια ἀπό σατύρους καί νύμφες. **φλέγοντα** Ὁ Βάκχος ἔπαλλε λαμπάδα πευκίνη (δαδί), γιατί κατά τό μῦθο οἱ νυχτερινές περιπλανήσεις του στόν Παρνασσό γίνονταν μέ τό φῶς λαμπάδων. **ἀπότιμον** Ἀποκαλεῖται τόν Ἄρη, γιατί τόν θεωροῦσαν, ὅπως εἶπαμε πιά πάνω, ὡς πρόξενο κάθε εἴδους κακοῦ, ἐνῶ τούς θεούς θεωροῦσαν πάντοτε εὐεργετικούς στοὺς ἀνθρώπους, πού λέγονταν καί **δοτῆρες ἐάων** (ἄγαθῶν).

ΠΡΩΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ (216 – 275)

α') 216-275

Λεξιλογικές.—**ύπηρετῶ τῇ νόσῳ** = παίρνω τὰ ἀναγκαῖα μέτρα ἐναντίον τῆς νόσου. **ἀλκῆν** = ὑπεράσπιση, δοῖθηεια· ἔθεσε τοῦτο ἀντικείμεν. τοῦ **λάβοις ἄν**, ὡς ἐπεξηγήση τοῦ: **ἄ δ' αἰτεῖς**, τό ὁποῖο ἐπρεπε κυρίως νά εἶναι ἀντικείμενο τοῦ **λάβοις ἄν**, ἀλλά λόγω τῆς ἀτομακοῦνσως τέθηκε ἀντί αὐτοῦ τό: **ἀλκῆν κἀνακούφισιν**. **ἀγῶ** = **ἄ (ἔπη) ἐγῶ**. **ἐξαγορεύω**: δημοσίως ἀνακοινοῦνω. **ξένος μὲν** (μέ γεν. ἐπειδή σημαίνει ἄπειρος) = μή ἔχοντας σχέση. **τοῦ πραχθέντος** = τοῦ φόνου ποῦ γίνηκε. **αὐτός** = μόνος του. **μῆ οὐκ ἔχων ὑποθ.** μετ., ποιά εἶναι ἡ ἀπόδοσις: **οὐκ ἄν ἴχνηεν μακράν (ὀδόν)** μεταφορά ἀπό τόν τόπο στό χρόνο...· γιά τίς δύο ἀρνήσεις **μῆ οὐκ** βλ. στίχ. 13. **σύμβολον** (ἀπό τό **συμβάλλω** = συμπεραίνω) = σημεῖο, ἔνδειξη, τεκμήριο. **νῦν δὲ** ἀντίθεση πρὸς τό μή πραγματικό. **ὑστερος ἔνν.** **τοῦ πραχθέντος. τελῶ** = πληρῶνω φόρο. **τελῶ εἰς ἀστούς** = ἀνήκω στήν τάξη τῶν πολιτῶν (ἐπειδή οἱ πολῖτες σέ πολλές ἀρχαῖες ἑλληνικές πόλεις ἦταν διαορεμένοι σέ τάξεις, ἀνάλογα μέ τή φορολογήσιμη περιουσία τους). **προσφωνῶ** (ἐπανάληψη τοῦ προηγ. ρ. **ἐξερῶ** μέ ἄλλο ρῆμα) = διακηρύσσω. **Λάιον** κατά πρόληψη. **τούπίκλημα** = τήν κατηγορία. **ὑπεξαιρῶ** κυρίως σημαίνει = ἀπό κάτω ἐξάγω. ἔπειτα = θγάζω ἀπό τό βάθος. καί ἐδῶ = θγάζω ἀπό τό βάθος τῆς καρδιάς μου· μετά ἀπό αὐτό ἔννοεῖται τό **μῆ φοβεῖσθω**, τό ὁποῖο θά ὑποδήλωσε μέ κάποιο σημεῖο (σχήμα ἀποσιωπήσεως). **πέισεται** (ρ. **πάσχω**). **γάρ** αἰτιολογεῖ τό **μῆ φοβεῖσθω**, ποῦ ἀποσιωπήθηκε. **ἀστεργής** = δυσάρεστος, φοβερός. **εἰ δ' αὖ** = ἐάν λοιπόν πάλι. **τό κέρδος** = τήν ἀμοιβή ποῦ πρέπει. **τελῶ** μέλλ. = θά πληρῶσω. **χῆ** (= καί ἢ) **χάρις προσκείσεται** = καά προσέτι θά τοῦ ὀφείλεται εὐγνωμοσύνη. **δείσας** = γιατί ἐνδιαφέρθηκε (ἀπό φόβο μήπως πάθει). **ἀπαυθῶ** = ἀρηφῶ, περιορονῶ. **τοῦπος** = τό κήρυγμα, τή διαταγή μου. **ἄ' κ τῶνδε** = ὄσα μετά ἀπό αὐτά. **ἀπαυδῶ** = ἀπαγορεύω. **τὸν ἄνδρα τοῦτον** (τό φονιά) ἀντικ. τοῦ **εἰσδέχεσθαι** καί **προσφωνεῖν**. **γῆς** ἔξαοτ. ἀπό τό **τινά** (κάτοικο)· ἡ σειρά τῶν λ.: **ἀπαυδῶ** μήτε **τινά γῆς** τῆσδε **εἰσδέχεσθαι** μήτε **προσφωνεῖν τὸν ἄνδρα τοῦτον** (τὸν φονέα) ὅστις ἐστί. **εἰσδέχεσθαι** ἔνν. στόν οἶκο του. **κράτη τε καὶ θρόνους** (σχ. ἔν διά δυοῖν) = τῆ βασιλική ἐξουσία. **κοινόν** = κοινωινό, συμμετόχο. **θύματα** = θυσίες. **χέρνιψ, ἰβος** =

ἀγιασμένο νερό. ὠθεῖν τό ἄπαιο, ἀπό τό κελεύω ἢ παραγγέλλω, πού ἐννοεῖται ἀπό τό προηγ. ἀπαυδῶ κατά ζεῦγμα. τοῦδε (ἐνν. τοῦ φονιά). τοιοῦδε σύμμαχος πέλω = τέτοια συμμαχία παρέχω. δαίμονι = στό θεό Ἀπόλλωνα. κατεύχομαι = κατασιέμαι. τις εἰς μέ τοῦτα καθιστά πῶ ἀόριστο τό νόημα. ἐκτρίβω βίον = ἐξοφλῶ τή ζωή. κακόν (ἐνν. ὄντα). νιν = αὐτόν, ὑποκ. τοῦ ἐκτρίψαι. ἄμορος = σέ κακή μοῖρα, δυοτυγῆς. ἐπεύχομαι = κατασιέμαι ἀκόμα. ξυνέστιος = σύννοικός μου. ξυνειδότος = ἐν γνώσει μου. τοῖσδε στό φονιά καί σέ αὐτούς πού τόν γνωρίζουν καί τόν ἀποκρύπτουν. ἀράομαι-ῶμαι (ἀπό τό ἀρά = κατάρα) = κατασιέμαι. ἐπισκήπτω = παραγγέλλω, διατάζω. ὑπέρ τ' ἑμαυτοῦ σχ. ὑπερβατό, ἀντί ὑπέρ ἑμαυτοῦ τε. θεοῦ τοῦ Ἀπόλλωνα. ἀκάρπως-ἀθέως = σέ ἀφορία καί σέ ἐγκατάλειψη ἀπό τοῖς θεοῖς. θεήλατος = θεόπειπτος, ταρμένος ἀπό τό θεό. τό πράγμα = ἡ ἔρευνα τοῦ φόνου· στόν ἐλόμ. στίχο ἀκάθαρτον ἐάν... ἐνν. αὐτόν (τόν φόνον)· ἡ σειρά τῶν λέξεων: εἰ γάρ μὴ ἦν τό πράγμα θεήλατον, οὐδ' (ἐάν) εἰκός ἦν οὕτως (ὡς μέχρι τοῦδε) ἐάν ἀκάθαρτον (χωρίς καθαρομό, χωρίς ἐξαγνισμό). ἐξερευνᾶν ἀπό τό εἰκός ἦν. νῦν δέ ἀντίθεση πρὸς τό προηγ., ἤθελε νά εἰπεῖ: νῦν δ' ἐπεὶ τό πράγμα θεήλατόν ἐστι, ἀλλά ἔσπευσε νά ἐκθέσει τά αἰτία, γιά τά ὅποια ἔχει ἔμπορευτικό καθήζον νά ἐνεργήσει γιά τήν τιμωρία τοῦ φονιά. κυρῶ = τυχαῖνο, (τό) λέκτρον = συζυγική κλίση. ὁμοσπορος παθητ. σημασίας = τοῦ σπάρθηκε μαζί, τό ἐνεογ. ὁμοσπόρος = πού ἔσπειρε μαζί. τά κοινά κοινῶν = κοινότητα κοινῶν (δηλ. τά τέκνα τοῦ Οἰδίποδα θά ἦταν ἀδελφοί τῶν τέκνων ἐκείνου, ἄν ἄφηγε τέκνα). νῦν νέα ἀντίθεση λόγω τοῦ προηγούμενου εἰ μὴ ἐδυστύχησεν, δηλ. ἀλλά ἡ τύχη τόν ὀδήγησε στό θάνατο· ἡ ὅλη πρόταση ἀνθ' ὧν... κεῖται παραινθετικῶς στό λόγο. κρᾶτα (αἰτία. τοῦ κᾶρα = κεφαλή). ἐνάλλομαι = πληθῶ ἐναντίον. ἀνθ' ὧν = γι' αὐτά (γιά τίς αἰτίες πού μνημονεύτηκαν πῶ πάνω). τάδε αὖστ. ἀντιπ. στό ὑπερμαχοῦμαι = θά καταβάλω αὐτές τίς προσάθειες ὑπέρο... ἀφικνοῦμαι ἐπὶ πᾶν = τό πᾶν γάνω, καθετί ἐπινοῶ. Λαβδακείω ἀντί Λαβδάκου. παιδί δοτ. χαριστ. καί ταῦτα τοῖς μὴ δρῶσιν = καί τοῖς μὴ ταῦτα δρῶσι. Ὁ Οἰδίποδας μετά ἀπό τή συνδρομή τῶν ἀνθρώπων ἐπιζαλεῖται τή συνδρομή τῶν θεῶν καί ζητεῖ τρία πράγματα, πού δηλώνονται μέ τά τρία ῥήματα εὐχομαι, κατεύχομαι, ἐπεύχομαι. μήτ' ἀνιέναι = μήτε νά ἐπιτοῦσιν νά γίνει. ἄροτος σιμη. τό χρόνο πού γίνεται ἡ ἄροση (τό ὄργωμα), καί τόν χωρό.

ὅπως ἐδῶ. **παῖδας** ἔνν. **ἀνιέναι**, γιατί ἡ γυναίκα, ὅπως ἡ γῆ, ἀποδίδει ὡς καρπούς τέκνα. **φθερεῖσθαι** = **φθαρῆσθαι**. **κάτι τοῦδ' ἔχθιον** = καί γιά χειρότερες ἀκόμη ἀπό τήν παρούσα (τωρινή). **ὕμιν δέ** ἀντίθεση στό πιό πάνω **τοῖς μὴ δρώσιν...σύμμαχος** κατηγορ. προληπτικό = ὡς σύμμαχος. **ξυνιέν (ξύνειμι)** = μακάρι νά εἶναι μαζί μου, μέ τό μέρος μου (νά εἶναι βοήθειά μου).

Πραγματικές.-αἰτίες Ὁ Οἰδίποδας, ὅταν ὁ χορός τραγουδοῦσε τήν τελευταία ἀντιστροφή, ἄκουσε τά λεγόμενα. **πᾶσι Καδμείοις** Ὁ χορός ἀντιπροσωπεύει ὅλον τό λαό τῶν Θηβῶν. **χέρνιψ** εἶναι τό ἀγιασμένο νερό, τό ὁποῖο καθαγιαζόταν μέ δαυλό πού βαπτίζόταν μέσα σ' αὐτό· τό δαυλό τόν ἔπαιρναν ἀπό τή φωτιά πού ἔκαιε ἐπάνω στό βωμό. Μέ τό ἀγιασμένο αὐτό νερό ἔρριναν ὄσους παραθρίσκονταν στή θυσία καί τούς ἐξάγγιζαν. **Δίκη** Κόρη τοῦ Δία καί τῆς Θέμιδας, μιάς ἀπό τίς Ἔωρες. Ἦταν πάρεδρος τοῦ πατέρα της καί κατάγγελε σ' αὐτόν κάθε ἄδικο δικαστή· ἦταν προσωποποίηση τῆς δικαιοσύνης. **εὐξυνιέν** Ὁ λόγος τοῦ βασιλιᾶ προκαλεῖ, ὅπως εἶναι φυσικό, πολλή συμπάθεια τῶν θεατῶν, ἐπειδή γνωρίζουν ὅτι τό ἔγκλημα, γιά τό ὁποῖο ἐκφέρει κατάρες, εἶναι δικό του ἔγκλημα καί κατ' ἀκολουθία τίς ἀπευθύνει ὁ ἴδιος στόν ἑαυτό του ἀγνοώντας τήν κατάστασή του.

6') 276-299

Λεξιλογικές.-ἀραῖος (ἀρά) = καταραμένος. **ἀραῖον μ' ἔλαβες** = μέ δέσμευσε μέ τίς κατάρες σου. **ᾧδε** = τοιουτοτρόπως, ἔτσι (δηλ. δειμένος μέ τίς κατάρες σου, κάτω ἀπό τό βάρος τους). **γάρ** = δηλαδή. **τό ζήτημα** = εἶναι ἀντικ. τοῦ **πέμπσαντος** καί τοῦ **εἰπεῖν**. **ὅστις εἵργασται ποτε** πλ. γ. ἔρωτ. πρότ., ἀντικείμ. τοῦ **εἵργασται** ἔνν. **τόν φόνον**. **δίκαία** = ὀρθά. **ἐκ τῶνδε** = ὕστερ' ἀπό αὐτά. **εἰ καί τρίτα ἐστί** τοῦτο δείχνει τή μεγάλη προθυμία τοῦ Οἰδίποδα, γιά νά ἀνακαλύψει τό φονιά. **παρήμι** = ἀφήνω· αὐτό τό ρῆμα, ὡς κωλυτικό, παίρνει συμπλήρωμα τό **μὴ** μέ ἀπαρέμφατο, ἐάν εἶναι ἀρνητικό, τό **μὴ** οὐ μέ ἀπαρέμφατο. **ταῦθ' ὀρώντα** = **ταῦτά εἶδοτα**. **μάλιστα** = καταξοχῆν (περισσότερο ἀπό ὅλους τούς ἄλλους μάντιες)· ἡ σειρά τῶν λέξ. εἶναι. **ἐπίσταμαι ἄνακτα Τειρεσίαν μάλιστα ὀρώντα ταῦτά ἄνακτι Φοῖβω**. **οὐκ ἐν ἀργοῖς** = ὄχι μεταξύ αὐτῶν πού ἀμελήθηκαν καί δέν ἐκτελέστηκαν. **ἐπραξάμην** = ἐπραξα καί χάρι στοῦ ἴδιο τό σιματέρον

μου (ὡς μέσον). **διπλοῦς** = τὸν ἓνα μετὰ τὸν ἄλλο (σπουδῆ τοῦ Οἰδίποδα). **θαυμάζεται μὴ παρῶν** προσωπ. σύνταξη ἀντὶ ἀπροσώπου: **θαυμαστόν ἐστι μὴ παρῆναι αὐτόν. καὶ μὴν**=καὶ δέδοται. **κωφός** = ἐκεῖνος πού δέν ἀκούει, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος πού δέν ἀκούεται, ὁ ἀόριστος, ὁ ἀσαφής, **τὰ ποῖα**; (βλ. στίχο 120). **ὄδοιπόρων** πρὸ πάνω εἰπώθηκε (στ. 122) ὅτι φονεύθηκε ἀπὸ ληστές, τώρα λέγεται ἀπὸ ὄδοιπόρους, γεγονός πού πλησιάζει περισσότερο πρὸς τὴν ἀλήθεια. **τὸν δ' ἰδόντα** = τὸν αὐτόπτη μάρτυρα. **εἰ δειμάτων γ' ἔχει μέρος** = ἔάν δέδοται τὸν κατέχει καὶ μικρός φόδος. **οὐ μνεῖ** = δέ θά ἀντιμετωπίσει, δέ θά ἀναμείνει νά ἐκπληρωθοῦν, νά ξεσπάσουν κατὰ τῆς κεφαλῆς του, ἔνν.: ἀλλὰ θά ἐμφανιστεῖ. **τάρβος** (τὸ) = φόδος. **δρῶντι τάρβος ἐστὶ** τί διαφέρει τοῦ **τάρβος ἐστὶ δρῶν**; **οὐδ' ἔπος** = οὔτε καὶ ὁ λόγος (ἢ κατάρτα). **γάρ** = δηλαδή. **οἶδε** αὐτοὶ ἔδω, δηλ. οἱ ἀγγελιοφόροι πού στάλθηκαν ἀπὸ τὸν Οἰδίποδα καὶ τὸ παιδί πού χειραγωγοῦσε τὸν τυφλό, οἱ ὅποιοι φέρουν τὸν Τειρεσία πού εἰσέρχεται ἀπὸ τὴ δεξιὰ πύλοδο. **ἐμπέφυκε τ' ἀλήθες** = εἶναι ἐμφυτη ἢ ἀλήθεια.

Πραγματικές.–ἀλλ' ἀναγκάσαι θεοὺς οὐδ' ἄν εἰς... Πῶς χαρακτηρίζεται ἔδω ὁ Οἰδίποδας ἀπέναντι στοὺς Θεοὺς; **ἀνακτα** Ἀποκαλεῖ ἀνακτα τὸν Τειρεσία, γιατί συγκαταλεγόταν στοὺς εὐγενεῖς Θεοβαίους. **Κρέοντος εἰπόντος** Αὐτὴ τὴ συμβουλή ἔδωσε ὁ Κρέων στὸν Οἰδίποδα ὄχι ἐπάνω στὴ σκηνή ἀλλὰ μέσα στὰ ἀνάκτορα. Πάντως μετὰ τὴ συμβουλή αὐτὴ προπαρασενεάζεται ἡ ὑπόνοια τοῦ Οἰδίποδα, πού θά σχηματιστεῖ πρὸ κάτω, ὅτι ὁ Τειρεσίας πείστηκε ἀπὸ τὸν Κρέοντα νά μὴν εἰπεῖ τὴν ἀλήθεια.

γ') 300–315

Λεξιλογικές.–νωμάω–ῶ (νέμω) (ἔνν. ἐν φρεσὶ) = ἀνακινῶ στὴν ψυχὴ μου, ἐξετάζω καὶ κρίνω. **πάντα** ἐπεξηγεῖται ἀπὸ τὸ **διδασκὰ τε ἄρρητὰ τε**, πού ἐπίσης ἐπεξηγ. ἀπὸ τὸ **οὐράνια τε καὶ χθονοστιβῆ**, κατὰ σχῆμα χιαστόν. **ἄρρητα** μεταφορὰ ἀπὸ τὰ ἱερά, πού δέ μεταδίδονται εὐκόλα στοὺς ἀμύητους. **χθονοστιβῆς** = ἐκεῖνος πού πατάει στὴ γῆ, ὁ ἐπίγειος. **τὴν πόλιν** κατὰ πρόληψη, ἀντὶ: **φρονεῖς δ' ὁμως οἶα νόσφ πόλις σύνεστιν. νόσφ** προσωποποιία· τὰ ρήμ. **ἐξευρίσκομεν** καὶ **κλύεις** μετὰ σημασ. παρακειμ. **πέμφασιν ἡμῖν (ἀγγέλους,**

θεωρούς). ἀντέπεμψεν = ἀνταπέστειλε ἀπόκριση. **ἔκλυσις** = ἀπολύτρωση. **ἂν ἔλθῃν**, ἀποδ. τῆς ὑποθ.: **εἰ ἐκπεμψαίμεθα. νῦν** = σύμφωνα μέ αὐτά. **φθονῶ** = ἄρνοῦμαι. **φάτιν ἀπ' οἰωνῶν** = μαντεία ἀπό οἰωνοσκοπία. **ὄδον** = τρόπον. **ῥύομαι** = ὑπερασπίζομαι, σώζω, στό τελευταῖο **ῥῦσαι** ὑπάρχει μέσα του ἡ ἔννοια τῆς ἀποκρούσεως, ὥστε: **ῥῦσαι δὲ πᾶν μίasma τοῦ τεθνηκότος** = σῶσε μας ἀποκρούοντας (διώχνοντας μακριά) κάθε μίasma πού προέρχεται ἀπό τόν πεθαμένο. **ἐν σοὶ γάρ ἐσμεν** = γιατί ἀπό σένα ἐξαρτᾶται ἡ ὑπαρξή μας, ἡ σωτηρία μας. **ἄνδρα** = καθένα (ὑποκ. τοῦ **ὠφελεῖν**)· ἡ σειρά τῶν λέξε.: **κάλλιστος δὲ πόνος (ἐστίν) ὠφελεῖν ἄνδρα, ἀπ' ὧν ἔχει τε καὶ δύναιτο.**

Πραγματικές.-διδασκὰ τε ἄρρητὰ τε κτλ. Μέ αὐτά θέλει νά δηλώσει τῆ μεγάλη μαντική δύναμη τοῦ Τειρεσίᾳ, πού τὴν ἔλαβε μαζί μέ τὴ μακροοιδιότητα-ἐξῆσε ἐπὶ ἑκάτῃ ἢ ἐννιά γενιές-, σὲ ἀντάλλαγμα τῆς τυφλώσεως του ἀπὸ τοὺς θεοὺς. **ῥῦσαι** Ἡ ἐπανάληψη τοῦ ἴδιου ρήματος φανεροῦναι τό μεγάλο ενδιαφέρον τοῦ βασιλιᾶ καὶ ἐξίσου τὴ θεομὴ παράκλησή του πρὸς τόν Τειρεσίᾳ. **ἄλλην μαντικῆς ὄδον** Ἐννοεῖ ἄλλον τρόπο μαντικῆς ἐκτός ἀπὸ τὴν οἰωνοσκοπία, στήν ὁποία κυρίως διακρινόταν ὁ μάντης, δηλαδή τὴ μαντικὴ μέ ἔμπυρα (τὴν ἔμπυρομαντεία).

δ') 316-403

Λεξιλογικές.-φρονῶ = φρονῶ σοστά, γνωρίζω τὴν ἀλήθεια. **τέλη λῶω** = ὠφελῶ. **ταῦτα** (δηλ. ὅτι **δεινὸν ἐστὶ φρονεῖν ἐνθα**). **γάρ...** αἰτιολογεῖ τό ἐπιφώνημα **φρῦ. διόλλυμι** = λησμονῶ. **οὐκ ἂν ἰκόμην** ἀπόδοση ποιᾶς ὑποθέσεως πού ἐννοεῖται: **ἄθυμος** = δύσθυμος, ἄεργος. **ἄφες μ' ἐς οἶκος**, ἐνν. **ἰέναι. ῥᾶστα** = εὐκολότατα. **διαφέρω** = ὑποφέρω ὡς τό τέλος. **τὸ σὸν-τούμόν** = τὴ μοῖρα σου-τὴ δική μου. **τὸ σὸν τε σὺ κάγῳ τούμόν** εἶδος χιαστοῦ σχήματος. **ἦν ἐμοὶ πίθη** δηλ. ἂν μέ ἀφήσεις νά ἀπέλθω. **ἐννομα** = σύμφωνα πρὸς τό νόμο (δηλ. πρὸς τό κήρυγμα τοῦ Οἰδίποδα). **τήνδε φάτιν** = τό λόγο σου αὐτό (τὴ μαντεία σου) πού περιμένουμε. **ἀποστερῶ** = ἀποκρῦβω. **γάρ** αἰτιολογεῖ τὴν πρόταση πού παραλείφτηκε: **οὐ λέγω ἐννομα οὔτε προσφιλή. οὐδὲ τὸ σὸν φώνημα ἰὸν πρὸς καιρὸν σοὶ**=οὔτε καὶ οἱ δικοὶ σου λόγοι ἀποβαίνουν γιὰ τό καλὸ σου. **φώνημα** ἐννοεῖ γενικά τό

διάταγμα καί τούς τελευταίους αὐτούς λόγους τοῦ Οἰδίποδα. **ὡς οὖν μηδ' ἐγὼ ταυτόν πάθω** ἐπρόκειτο νά εἰπεῖ τή λέξει **σιγήσομαι** ἢ μᾶλλον **ἄπειμι**, τό ὅποιο δηλώνεται ἀπό τόν ἐπόμενο στίχο, ὅπου φαίνεται ὅτι ὁ μάντης ζινεῖται γιά νά φύγει. **φρονῶν γε** = ἐνώ διόδια ξεύρεις. **ἀποστραφῆς** = ἀπέλθεις. **προσκουνοῦμεν ἰκτήριοι** (τυπική φράση πρός δήλωση ἰσχυρῆς παρακλήσεως) = εὐσεβῶς σέ θεοπορασκαλοῦμε. **οὐ μή ποτε τό οὐ μή** μέ ὑποτ. ἀορ. σημ. ἔντονη ἄρνηση. **μή ἐκφήνω** = γιά νά μή φανερώσω. **τί φῆς;** ἀπό ἐδῶ ἀρχίζει νά δογμάζεται. **ἄλλως** = ματαίως. ἀνωφελῶς. **ἐλέγχω** = ἐρωτῶ νά μάθω. **ὀργαίνω** ἔχει μεταθ. σημασ., ὅπως ἐδῶ = ἐξοργίζω· ἡ φράση μετοιάζει τήν κακή ἐντύπωση ἀπό τήν ὕβρη; **ὦ κακῶν κάκιστε**, ἀφ' οὗ ἄλλοτε ἐλπίζει ὅτι ὁ μάντης θά λύσει τή σιωπή του. **ἐξερεῖς** τοῦ **ἐξαγορεύω** = λέγω φανερά. **ἄτεγκτος** (ἄ-τέγγω = δοῦχω) = ἀδάκρυτος. ἀσυγκίνητος. **ἀτελεύτητος** = ἐκεῖνος πού δέ δίνει τέλος σέ κάποια ὑπόθεση. ὁ ἰσχυρογνώμονας. **ὀργή** σημαίνει γενικῶς ἦθος, χαρακτήρας· ἐδῶ γιά τόν Τειρεσία ἐννοεῖ ἰσχυρογνωμοσύνη, γιά τόν Οἰδίποδα ὀξυθυμία. **τήν σὴν ναίουσαν** ὑπαινίσσεται καλυμμένα τή σύζυγό του Ίοκάστη. **φέγεις** ἐπανάληψη μορφῆς μετά τό **ἐμέμφω**, γιά ἔμφαση. **γάρ** αἰτιολογ. τό **ἔχω θεβαίως ὀργήν**, πού ἐννοεῖται ἀπό τά προηγούμενα. **ἀτιμάζω** = δέν τιμῶ. περιφρονῶ. **ἦξι γάρ αὐτὰ** (σιωπῶ) γιατί τά πράγματα μόνα τους θά φανερωθοῦν. **πέρα** = περισσότερο. **πρός τάδε** τοῦτο μέ προστακτική σημαίνει ἀμετάφραστη ἀπόφαση = ἐναντι αὐτῶν. **θυμῶμαι-οὔμαι** = δογάζομαι. **καί μὴν παρήσω** (παρήρημι) **γ' οὐδέν** = καί ὅμως τίποτε διόδια δέ θά παραλείψω. **ἄπερ** = ἀπό ἐκεῖνα τά ὅποια. **ξυμφυτεύω** = συμπτράττω. **καί ἐπιδοτ.** = ὄχι μόνο ὅτι γνωρίζεις, ἀλλά καί... **ὅσον μή χερσὶ καίνων** (περιορίζει τήν ἐννοια τοῦ **εἰργάσθαι**) = ἐκτός μόνο πού δέν τόν φόνεροις μέ τά ἴδια σου τά χέρια. **ἀληθες** = ἀλήθεια; ἀνεοαῖνει ὁ τόνος στήν ἐρωτηματ. εἰρωνεία. **ἄπερ** (ἀντί τοῦ **ὄπερ**) καθ' ἑλξη πρός τό κηρύγματι. **προσαυδῶ** = προσφρονῶ. **ὡς ὄντι**· ἔθεσε δοτ. ἀντί αἰτιατ. **ὄντα** πρός τό σέ, γιά νά ἀποφραχθεῖ ἡ παρανόηση πρός τό ἐμέ. **κάφ'** = καί ἀπό. **τοῦτο** ἐνν. τό **ἐκκινήσαι τόδε τό ῥῆμα**, ἦτοι τά ἐτακολουθήματα αὐτῆς τῆς προαεῶς σου. **ποῦ** = πῶς. **πέφευγα** = ἔχω ἦδη διαφύγει (με τόν παρακ. δηλώνεται τό τετελειωμένο). **ἰσχύον** κατηγορ., μέ τά πῶς κάτω ὁ Οἰδίποδας προσπαθεῖ, ἀνακρίνοντας κατά κάποιο τρόπο, νά ἀποκαλύψει συνωμοσία πού ὑποπτεύεται. **ἐκπειρῶμαί τινος** = ὑπο-

ὁ ἄλλω γὰρ σέ δοκιμασία· ἡ ἔννοια ἐδῶ εἶναι: ὑποβάλλεις τοὺς λόγους
 μου σέ δοκιμασία, ἂν δηλαδή θά ἐπιμείνω σ' αὐτούς ἢ θά περιπέσω σέ
 ἀντιφάσεις. **οὐχ ὥστε γ' εἰπεῖν γνωστόν = οὐχί ξυνήκα οὕτως,**
ὥστε εἰπεῖν ἐγνωσμένον, δέν κατάλαβα τόσο καλά, ὥστε νά εἰπῶ ὅτι
 τό ἔχω κατανοήσει. **φονέα σέ φημι** κτλ., ἡ κανον. σειρά τῶν λέξεων
 εἶναι: **φημί φονέα σε κυρεῖν τ' ἀνδρός, οὐ τὸν φονέα ζητεῖς. οὐ τι**
χαίρων = ὄχι χωρὶς τιμωρία. **πημονάς =** θροισιές. **ὅσον γε χρήζεις**
 ἔνν. **λέγε. αἰσχισθ' ὀμιλῶ =** ἔχω αἰσχροτάτες (ἔνν. συζυγικές) σχέσεις.
 τοῖς φιλτάτοις ἔνν. **τῇ μητρί. ἴν' εἰ κακοῦ** πλ.αγ. ἐρωτημ. πρόταση.
κακοῦ γεν. μεριστ. **ἦ =** ἀλήθεια. **γέγηθα** παρ.ακ. τοῦ **γηθέω =** χιάζω,
 ἀγάλλομαι. **γεγηθῶς ἀεὶ =** πάντοτε ἀτιμώρητος. **ἀλλ' ἔστι,** ἔνν. **τῆς**
ἀληθείας σθένος. σοί...σοί δοτικαί τῆς ἀναφοράς. **τυφλὸς τά τ'**
ἄτα...ἡ παρήχηση τοῦ **τ** αὐξάνει πῶς πολὺ τοὺς πειρακτικοὺς λόγους
 τοῦ Οἰδίποδα· εἶναι μάλιστα πολὺ προσβλητικοὶ οἱ λόγοι του καὶ
 γιατί ἀναφέρονται σέ φυσικό ἐλάττωμα τοῦ μάντη· τό **τυφλὸς** ἀνήζει
 μόνο στὰ ὄμματα, ἐνῶ στὰ ὄτα καὶ τό νοῦ ἔννοεῖται κατὰ ζεύγμα τό
 ἐπίθ. **ἀμβλὺς ἢ ἄλλο** συναφές μέ αὐτά. **ταῦτα ὄνειδίζων =** αὐτὲς τίς
 θροισιές (τὴν ἀμβλῦτητα τοῦ νοῦ καὶ τὴν τυφλότητα). **πρὸς μίᾳς νυ-**
κτός = ἀπὸ μιά συνεχῆ τύφλωση (σζότος). **γὰρ** αἰτιολογεῖ τό ἔννοου-
 μενο **οὐκ ἂν βλέψαιμί σε. ᾧ τάδε** δηλ. **πεσεῖν σε. ἐκπρᾶξαι μέλει =** ὅ
 ὅποῖος ἐνδιαφέρεται νά κατορθώσῃ αὐτὰ ἐδῶ (δηλ. νά πέσει). **ἐξευ-**
ρήματα = ἐπινοήματα. **Κρέων δέ σοι πῆμα οὐδέν =** ἀλλά ὁ Κρέων δέ
 σοῦ προξενεῖ καμιά βλάβη. **ὑποφέρω =** ὑπερτερῶ, ὑπερέχω. **πολύ-**
ζηλος βίος = ὁ γεμάτος ἀπὸ φθόνο καὶ ἀμίλλα δίος. **δωρητὸν οὐκ**
αἰτητὸν = ἴδωρηθείσαν οὐχί αἰτηθείσαν = ὡς δῶρο καὶ χωρὶς νά τὴ
 ζητήσω. **πιστὸς εἶρων. ὑπελθῶν...ὕφεις** (ἡ πρόθ. **ὑπὸ** σημαίνει τό
 λαθραῖο, τό ὑπουλο) = ἀφοῦ ὑπέσκαψε (τὴ θέση μου)... ἀφοῦ ἀπέ-
 στειλε δολίως ὡς ὄργανο· μεταφορὰ ἀπὸ τοὺς παλαιστῆς. **μάγος =**
 ἀπαταιώνας. **ἀγύρτης (ἀγείρω),** ὅπως καὶ σ' ἐμᾶς = ὁ πλάνος. **δέ-**
δορκε τοῦ **δέρκομαι (=** βλέπω) = ἔχει τὰ βλέμματά του, τό νοῦ του.
τὴν τέχνην, ἔνν. τὴ μαντική τέχνη. **ποῦ;** σέ ποῖες περιπτώσεις;
σαφῆς = ἀληθῆς. **κῶων =** σκύλα, τέρας. **ράψωδός =** αἰνιγματοπλό-
 ζος. **ἐκλυτήριος =** καταλλακτικός, ἀπολυτρωτικός. **τοῦπιόντος =** τοῦ
 τιχόντα (γεν. κατηγορ.)· ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: **καίτοι διεῖπειν** (ὑποκ.) **τό**
αἰνιγμα οὐκ ἦν τοῦπιόντος. προῦφάνης = ἠφανερόθηξ· ἡ σειρὰ
 τῶν λέξ.: **ἦν σὺ προῦφάνης οὐκ ἔχων γνωτὸν, οὔτ' ἀπ' οἰωνῶν**

οὔτε ἐκ θεῶν του. νῖν = τή Σφίγγα. **κυρήσας** = ἀφοῦ πέτυχα τή λύση τοῦ αἰνίγματος. **γνώμη** = μέ τή σκέψη, μέ τήν ἐξυπνάδα μου. **ἐκβαλεῖν** ἐνν. **θρόνων. παραστατῶ** = στέκομαι κοντά. **πέλας** κατά πλεονασμό. **χῶ συνθείς** = καί αὐτός πού μηχανεύτηκε. **ἀγηλατέω-ῶ** = ἀπομακρύνω τό μιανό (τόν **ἐναγή**). **παθῶν** (ἐνν. **τοιαῦτα**) **οἶά περ φρονεῖς, ἔγνωσ ἄν** = θά ἔβαζες μυαλά, θά συννετιζόσουν.

Πραγματικές. – φρονεῖν Ὁ Τειρεσίας γνώριζε τό φονιά τοῦ Λαῖου, *ἀλλά* ἀπό σέβασμό στό σπήρα τῆς πόλεως δέν ἤθελε νά μαρτυρήσει, γιά νά μὴν τόν ἐκθέσει. Ὅταν ὁμως προσζλήθηκε λιά ἀπό τόν Οἰδίποδα, εἶχε στήν ἀρχή πάρει τήν ἀπόφαση νά φανερώσει τό μυστικό, *ἀλλά* ὅταν βρέθηκε μπροστά στό βασιλιά καταλήφθηκε ἀπό δισταγμό. **ῤῥῥστα γάρ τὸ σόν...** Οἱ φράσεις τοῦ μάντη εἶναι σκοτεινές, ὀπως συνήθως. **πλοῦτος καὶ τυραννίς** Θεωροῦσαν αὐτά ὡς ὑψιστά ἀγαθά *καὶ* γι' αὐτό προκαλοῦσαν εὐκόλα τό φθόνο τῶν ἄλλων. **ἀγύρτης** Ἀγύρτες στοὺς ἀρχαίους λέγονταν κυρίως μερικοὶ πλανόδιοι ἱερεῖς, πού ἀσχολοῦνταν μέ τό ἔργο τῆς μαγείας *καὶ* γι' αὐτό ἢ λ. **ἀγύρτης** συνδέεται μέ τή λ. **μάντις καὶ** χρησιμοποιεῖται ὡς βρισιὰ ἐναντίον του. **ἐκ θεῶν γνωτόν...** Ἀπό τοὺς μάντις ἄλλοι ἐμπνέονταν ἀπό κάποιο θεό *καὶ* ἄλλοι παρατηροῦσαν *καὶ* ἐρμήνευαν τοὺς οἰωνοὺς. **παθῶν ἔγνωσ ἄν** κατά τό παροιμιῶδες «παθόντα μαθεῖν» (ἀνάλογο εἶναι τό σημερινό «ὁ παθὸς μαθὸς»).

ε') 404–462

Λεξιλογικές. – ἡμῖν μὲν εἰκάζουσιν = σ' ἐμᾶς τουλάχιστο, καθώς μπορούμε νά συμπεράνουμε. **δεῖ** συντάσσεται μέ τή γενική **τοιοῦτων** *καὶ* τό ἀπαρέμφ. **σκοπεῖν. ὅπως λύσομεν** πλάγ. ἔρωτ. πρότ. πού χρησιμοποιεῖται *καὶ* ὡς ἐπεξεῖγ. τοῦ **τόδε. ἐξισωτέον (σοι)** = πρέπει νά ἐξισωθῶ μ' ἐσένα. **γούν** = τουλάχιστο. **τὸ ἀνπιλέξαι** (προσδιορισμός ἀναφορᾶς) = στό νά δώσω ἴση ἀπάντηση. **τουῦδε** δηλ. τοῦ ἴσα ἀνπιλέξαι. **προστάτου γράφομαι** = γράφομαι ὡς προστατευόμενος κάποιου, κηδεμονεύομαι ἀπό κάποιον. **Κρέοντος** γεν. κατηγορηματική. **δέρκομαι** (παράγωγὸ τοῦ: **δράκων**) = βλέπω καθαρά. **καί...καί** τέθηκαν δύο προτάσεις κατά παράταξη, ἀντί νά τεθοῦν καθ' ὑπόταξη = **εἰ καὶ δέδορκας, οὐ βλέπεις. ἴν' εἰ κακοῦ** πλάγ. ἔρωτ. πρότ., ὅπως οἱ

εισαγόμενες με τὸ **ἐνθα** καὶ **ὄτων**· **ἐνθα** ἐννοεῖ τὸν πατριζό οἶκο, τὸ **ὄτων** **μέτα** ἐννοεῖ τὴ μητέρα. **τοῖς σοῖσιν αὐτοῦ...** ἀκολουθεῖ κανονικῶς **νέρθε** (ἐνν. τὸν πατέρα) καὶ **ἐπὶ γῆς ἄνω** (ἐνν. τὴ μητέρα). **ἀμφιπλήξ** (**ἀμφι**-**πλήττω**) = αὐτὴ πού χτυπᾷ καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη, δηλ. καὶ ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ πατέρα καὶ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς μητέρας. **δεινόπους** = αὐτὴ πού ἔχει φοδερά πόδια, φοδερὴ διώκτρια. **ὀρθά** = τὰ πράγματα ἀπὸ τὴν ἀληθινὴν τοῦ ὄψη. **σκοτός** = διαορκές σκοτός. **λιμῆν** = θάλασσα. **Κιθαιρῶν** = ὄρος (ἔθεσε τὴ συγκεκριμένη καὶ ἀτομ. ἐννοια **Κιθαιρῶν**, ἀντὶ τῆς ἐννοίας γένους, ἴσως γιατί στὸν Κιθαιρῶνα ἐκτέθηκε ὁ Οἰδίποδας ὡς δρεφός). **σύμφωνος** = ἐκεῖνος πού ἀντηχεῖ· συντάσσ. μετὴ γενικὴ **βοῆς** = θά ἀντηχήσει τοὺς θρήνους σου. **καταισθάνομαι** = αἰσθάνομαι *καλά*, κατανοῶ. **ὕμέναιος** = τὸ γαμήλιο ἄσμα, μετωνυμικῶς σημαίνει τὸ γάμο. **δόμοις** = στὸν πατριζό οἶκο. **ἄνορμον** = χωρὶς (καλό) λιμάνι (κατηγ). **ἄνορμος ὕμέναιος** εἶναι ὁ ἀλίμενος γάμος· ἢ μετοχὴ **τυχῶν** εἶναι ἐνδοτικὴ. **εὐπλοίας** ἐνν. τὴν εὐνοϊκὴ λύση τοῦ αἰνίγματος. **ἄλλων κακῶν** = τῶν ἄλλων βδελυρῶν σχέσεων σου (μετὴ μητέρα). **ἄ σ' ἐξιώσει σοί τε...** παρήχησι τοῦ **σ**, ἀπὸ τὴν ὀξύτητα τοῦ λόγου. **πρὸς ταῦτα** = σχετικῶς μετὰ αὐτὰ πού σοῦ λέγω. **τούμὸν στόμα** = τίς προφητεῖες μου, ἐμένα. **προπηλακίζω** κυρίως σημαίνει ἀλείφω με πηλὸ (λάσπη), ρίχνω στὴ λάσπη, ἐδῶ μεταφορικῶς· μεταχειρίζομαι κάποιον ὑβριστικῶς, διασύρω· καὶ σήμερα· ρίχνω λάσπη σὲ κάποιον· ἢ σειρά τῶν λέξεων· **οὐ γὰρ ἔστι θροτῶν, ὅστις ἐκριθῆσεται ποτε κάκιον σοῦ. ἐκτρίβομαι** = καταστρέφομαι δλότελα. **οὐκ εἰς ὄλεθρον**, ἐνν. **ἄπει** = δέν πᾶς νά χαθεῖς· τὸ ἴδιο ρῆμα πρέπει νά ἐννοηθεῖ σὸ **οὐχὶ θᾶσσον**. **ἄφορρος** ἀπὸ τὸ **ἄψ** (= πίσω) καὶ **ρέω** = ἐκεῖνος πού κινεῖται πρὸς τὰ πίσω· ἐδῶ σημ.: πίσω. **ἀποστρέφομαι** = στρέφομαι πρὸς τὰ πίσω· τὰ· **πάλιν ἄφορρος, ἀποστραφεῖς ἄπει**, ἔχουν τὴν ἴδια περιπτου σημασία καὶ ἀποτελοῦν πλοῦτο ἐκφράσεως· γίνεται συνήθως τοῦτο, ὅταν, ἐκεῖνος πού μιλάει, κατέχεται ἀπὸ μεγάλη συγκίνηση ἢ ὀργή. **οὐδ' ἰκόμην** κτλ., ἐννοεῖται: **οὐ μόνον ἄπειμι θᾶσσον, ἀλλ' οὐδ' ἄν...φωνήσοντα**· τίνος εἶδους εἶναι ἢ μετοχὴ; **σχολῆ** κυρίως = δύσκολα, καὶ ἀπὸ αὐτὴ τὴ σημασία = οὐδέποτε. **ἔστειλάμην** = ἔστειλα καὶ προσκάλεσα· **ἔστειλάμην ἄν** ἀπόδ. ποιᾶς ὑποθέσεως; **γονεῦσι** δοτ. τῆς κρίσεως. **μῶροι-ἔμφρονες** ἐπεξηγοῦν καὶ ἀναπτύσσουν τὸ **τοιοῖδε**. **ποίοισι** ἐνν. **γονεῦσι**. **μείνον** εἶπε τὰ πῶ πάνω ὁ Τειρεσίας καὶ δοκίμασε νά φύγει, ἀλλά, ἐπειδὴ ὑποδῆλωσε ὅτι γνωρίζει τοὺς

πραγματικούς γονείς, θυμήθηκε ο Οιδίποδας τα όσα ειπώθηκαν γι' αυτόν στην Κόρινθο και τό χρισμό του Ἀπόλλωνα που δόθηκε, και γι' αυτό, θέλοντας νά μάθει τήν ἀληθινή καταγωγή του, τόν προτροπεί νά μείνει, ἐνῶ προϋτέρα τόν βλαστημοῦσε. **ἐκφύει** ἴστωρ, ἐνεστ. = ἔχει γεννήσει, εἶναι πατέρας μου. **φύσει** ἐδῶ σημ. = θά ἀποκαλύψει τή γέννησή σου, τοὺς γονεῖς σου. **διαφθείρω** = καταστρέφω (ἐνν. τά μετά τήν ἀποκάλυψη παθήματά του). **αἰνικτὰ** = αἰνιγματικά. **ἄριστος** εἰρων. **μέγαν** ἐνν. τή δόξα του γιά τή λύση τοῦ αἰνίγματος καί τήν ἀνάληψη τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος· ὑπόθεση τοῦ **εὐρήσεις** εἶναι: **ἐάν σκέψη καλῶς, ἡ τύχη** = ἡ τυχαία σύμπτωση τῆς λύσεως τοῦ αἰνίγματος· γιατί τόν κατάστρεψε; **οὐ μοι μέλει** = δέ μέ ἐνδιαφέρει (ἐνν. ὅτι μέ κατάστρεψε ἡ τύχη). **εἰ τήν πόλιν τήνδ' ἐξέσωσα** = ἄρχει πού ἔσωσα αὐτήν ἐδῶ τήν πόλη· πῶς χαρακτηρίζουμε ἐδῶ πάλι τόν Οιδίποδα; **κομιζέτω δῆτα** = ἄς τήν ὀδηγήσει λοιπόν (ἀπό ἐδῶ)· **ὀχλῶ** = ἐν-**οχλῶ**. **ἐμποδῶν** = παρέχοντας ἐμπόδια γιά τήν ἐκτέλεση τοῦ χρισμοῦ. **συθεῖς** (παθ. ἄδορ. τοῦ **σεύομαι** = ζινοῦμαι γρήγορα) = ἐάν ἀπέλθεις ἀμέσως. **ὦν οὐνεκ' ἤλθον** προσδιοσ. τελ. αἰτίου. **ὅπου ἀντί ὅπως...οὐκ ἔσθ' ὅπου** = δέν ὑπόχει τρόπος, κατά τόν ὅποιο (ἢ δέν εἶναι δυνατό νά...). **τόν ἄνδρα τοῦτον** τέθηκε κατ' αἰτίατ., καθ' ἔλξη πρὸς τό ἐπόμε. **ὄν. ἀνακηρύσσω φόνον** = κάνοντας προκηρύξεις γιά τό φόνο τοῦ Λαῖου. **λόγω** ὁ λόγος θά ἦταν πλήρης: **ξένος μὲν λόγω μέτοικος ὦν**. εἶτα δέ φανήσεται (ἀντί φανησόμενος σχετικὰ μέ τή μετ. ὦν). **ξυμφορὰ** = συντυχία, καλή τύχη (γιά τό ὅτι θά ἀποκαλυφθεῖ Θηβαῖος). **ἐκ δεδορκότος** ἐντονότερο τοῦ: **βλέποντος**. **σκήπτρω προδεικνύς** = μέ τό ραβδί (βακτηρία) δείχνοντας στόν ἑαυτό του τό δρόμο. **ἐμπορεύομαι** = πορεύομαι, μεταβαίνω. **αὐτός** = ὁ ἴδιος. **ὁμόσπορος** = ὁμόγαμος, ἐκεῖνος πού ἔχει μέ ἄλλο τήν ἴδια γυναῖκα. **ἰῶν εἰσω** = μπαίνοντας στό ἄνακτορό σου. **κἂν λάβης** = ἐνν. **ἐμέ**. **φάσκειν** ἀντί προσταστ. (πρόβ. **ἀγγέλειν** κτλ.). **μαντική μηδὲν φρονῶ** = δέν ἔχω καμιὰ γνώση (ιδέα) μαντικῆς. Μετά τοὺς λόγους αὐτοὺς ἀπέχεται ὁ Τειρεσίας ἀπό δεξιά.

Πραγματικές. – Λοξία Ἔτσι ὀνομαζόταν ὁ Ἀπόλλωνας, γιατί ἔδινε σκοτεινοὺς καί διαφοροῦμενους χρισμοὺς. **προστάτου** Στήν ἀρχαία Ἀθήνα κάθε μέτοικος εἶχε ἕναν πολίτη, ὁ ὅποιος ἀνάλαβει τήν προστασία καί κηδεμονία του μπροστά στους ἄρχοντες καί τά δικα-

στήρια· τὸ ὄνομα τοῦ μετοίκου καταγραφόταν στοὺς κατάλογους τῆς πόλεως μαζί μέ τὸ ὄνομα τοῦ προστάτη του· τοῦτο λεγόταν **γράφομαι προστάτου**. Ἄρὰ Ἡ Ἄρά, ὡς προσωποποίηση, ἄλλοτε διακρίνεται ὡς ἀνθρώπινη καί ἄλλοτε ταυτίζεται μέ τήν Ἑρινύα. **ὄρμον ἄνορμον** Ὁ γάμος τοῦ Οἰδίποδα, πού συνάβηθε μέ εὐτυχεῖς φαινομενικά περιστάσεις, παραβάλλεται μέ λιμάνι ἀλίμενο, ὅπου ναυάγησε. **εἰπῶν ἄπειμι, οὐ τὸ σὸν δείσας...** Ὁ Τειρεσίᾳς ἐρεθίστηκε ἀπό τὰ περιγραφητικά γι' αὐτόν λόγια τοῦ Οἰδίποδα καί ἀποκαλύπτει σαφέστερα τώρα τὰ σχετικά, ἀποφεύγοντας τίς ἐπιφυλάξεις. Φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ Οἰδίποδας εἶχε ἀπέλθει ἀπό τή σκηνή, τήν ὥρα πού ἔλεγε τὰ σχετικά ὁ μάντης, καί δέν τὰ ἄκουσε· ἡ φράση **οὐ τὸ σὸν δείσας πρόσωπον** δέν ἀντιμάχεται στό γεγονός τῆς ἀπουσίας τοῦ Οἰδίποδα, ἂν λάβουμε ὑπόψη ὅτι ὁ Τειρεσίᾳς ἦταν τυφλός καί δέν κατάλαβε τήν ἀπουσία του.

ΠΡΩΤΟ ΣΤΑΣΙΜΟ (463–522)

Στροφή α' 463–472

Λεξιλογικές– **θεσπίεπεια** (θέσις = θεός–ἔπος) = ἐκεῖνη πού λέγει θεϊκά λόγια, ἢ προφητική. **Δελφίς** = Δελφική. **πέτρα** = θρόνος· τέθηκε ὁ τόπος ἀντί τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνα. **ἄρρητ' ἄρρητων** ἀντί ὑπερθετικοῦ = δεινότητα, φοβερότητα. **τελέσαντα** κατηγορ. μετοχή, μολονότι ἐξαρτάται ἀπό ρῆμα λεκτικό· ἢ σειρά τῶν λέξεων: τίς (ἔστιν) **ἐκεῖνος, ὄντιν' ἄθεσπίεπεια Δελφίς πέτρα εἶπε τέλεσαντ' ἄρρητ' ἄρρητων φονίαισι (φονικαῖς) χερσίν; ὦρα** (ἔνν. ἔστιν) = εἶναι καιρός. **ἀέλλας–άδος** = ταχεία, λέγεται γιά ἵππους πού τρέχουν ὅπως ἡ θύελλα (ἄελλα). **σθεναρώτερον** = ἰσχυρότερα, ἔδω σημ. ταχύτερα. **ἐπενθρόσκω** = ἐφορῶ (τὸ ἀπλό ρῆμα: **θρόσκω**, ἀορ. β' **ἔθορον**, ἀπό τόν ὀποιο; θούριος, σημ. ληδῶ). **πυρὶ καὶ στεροπαῖς σήημα ἔν δια δυοῖν** = **κεραυνίῳ πυρὶ, πυρφόρῳ κεραυνῷ**, προσδιορίζει ὡς ὀργανική δοτ. τὸ **ἐνοπλος**. **γενέτας** (δωρ.) = **γενέτης** = πατέρας καί γιός· ἔδω σημ. γιός. **Κήρες** = μοῖρες τοῦ θανάτου· ἔδω εἶναι οἱ Ἑρινύες πού ἐπιζητοῦν τήν τιμωρία τοῦ φονιά τοῦ Λαῖου· **ἀναπλάκητοι** = **ἀναμπλάκητοι** (παρὰλείφθηκε τὸ **μ** χάρι τοῦ μέτρον· ἀπό τὸ στρο. **α-** καί τὸ ἀταξέματο ἀορ. β' **ἀμπλακεῖν** = ἀμαρτῆσαι) =

ἐκείνες πού ποτέ δέν ἀποτυχαίνουν στό σκοπό τους. **δειναί** κατηγορ. τοῦ **Κῆρες**.

Ἐντιστροφὴ α΄ 473–482

Λεξιλογικές. – ἔλαμψεν = φώτισε, ἤχησε ξεκάθαρα. **γάρ** ἐπεξηγητὸν τρόπο τοῦ διώξεως ἀπὸ τὸν Ἄπολλωνα. **νιφόεις** = χιονοσκέπαστος. **φάμα** = χρησιμὸς· ἡ σειρά τῶν λέξεων: **ἐλάμψε γὰρ φάμα** (ἀπὸ) τοῦ νιφόεντος **Παρν. πάντα (Θηβαῖον) ἰχνεύειν τὸν ἀδηλον** (τὸν ἄγνωστον) **ἄνδρα. φοιτῶ** ἐνν. ὁ ἀδηλος **ἀνὴρ**, ὁ φονιάς. **γάρ** αἰτιολ. τὸ **ἰχνεύει. ὑπ’ ἀγρίαν ὕλαν** = στὰ ἄγρια δάση. **μελέω ποδὶ** = μέ τὰ δύστυχα πόδια του (γιατί διαρκῶς κυνηγίεται καὶ τρέχουν). **χηρεύω** = ζῶ στὴ μοναξιά, στεροῦμαι τῆς ἐπικοινωνίας μέ τοὺς ἀνθρώπους. **μεσόμφαλα** = ἐκεῖνα πού θρῖσκονται στό κέντρο τῆς γῆς (τὸν ἀφαλό τῆς γῆς)· **καθ’ ὑπαλλάγη** εἶπε τὰ μαντεῖα **μεσόμφαλα** ἀντὶ τοῦ τόπου, ὁ ὁποῖος θρῖσκόταν στὸν ὀμφαλό (ἀφαλό) τῆς γῆς. **ἀπονοσφίζω** (ἀπό–νόσφιν = μακριά) = γιατί προσπαθεῖ νὰ ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, νὰ ἀποφύγει... **αἰεὶ ζῶντα** = πού πάντοτε ἰσχύουν, μέ αἰώνιο κύρος. **περιποτῶμαι** = πετῶ ὀλόγυρα. Σ’ ὅλη τὴν ἐντιστροφὴ γίνεται παρομοίωση τοῦ φονιά μέ ταῦτο, πού κεντιέται ἀπὸ οἶστρο (ντάβανο) καὶ φεύγει, γιὰ νὰ μπορέσει ἔτσι νὰ τὸν ἀποδιώξει. Ὁ οἶστρος παρομοιάζεται μέ τὸ χρησιμὸ καὶ τὰ μαντεῦματα.

Πραγματικές. – Ὁ χορὸς, ἀφοῦ ἄκουσε στό τέλος τὸ διάλογο καὶ τὴ στιχομυθία τοῦ Οἰδίποδα καὶ τοῦ Τειρεσία, δέν κάνει λόγο γιὰ τὸ μάντη, ἀλλὰ προτιμᾷ στὴν α΄ στροφὴ καὶ ἐντιστροφὴ νὰ κάνει μνεία γιὰ τὸ χρησιμὸ καὶ μόλις στὴ β΄ στροφὴ καὶ ἐντιστροφὴ μιλάει γιὰ τὰ ὄσα εἰπῶθησαν ἀπὸ τὸν Τειρεσία. **Δελφὶς πέτρα** εἶναι ὁ ἀπότομος θράχος ἐπάνω ἀπὸ τοὺς Δελφούς, οἱ Φαιδριάδες πέτρες, κοντὰ στίς ὁποῖες θρῖσκόταν τὸ μαντεῖο· στὰ ριζὰ τους ἀκριθῶς ὄρει καὶ σήμερα ἡ Κασταλία πηγὴ. **πυρὶ καὶ στεροπαῖς** Λέγει **κεραύνιο πῦρ**, ἐπειδὴ ὁ Ἄπολλωνας ἐρμηνεύει τὴ θέληση τοῦ Δία καὶ ἐκτελεῖ τίς ἐντολές του καὶ ἔτσι ὀπλιζέται μέ τὸ ὄπλο τοῦ πατέρα, τὸν κεραυνό. **Κῆρες**· Οἱ μοῖρες τοῦ θανάτου παριστάνονται ἐδῶ ὡς θεότητες τιμωροί, ὡς Ἑρινύες, οἱ ὁποῖες ζητοῦν νὰ τιμωρήσουν τὸ φονιά τοῦ Λαῖου. **μεσόμφαλα μαντεῖα** Πιστευόταν ὅτι τὸ μαντεῖο τῶν Δελφῶν θρῖσκόταν στό κέντρο τῆς γῆς καὶ ὅτι ὁ Δίας εἶχε ἀπολύσει ἀπὸ Ἀνατολὴ καὶ Δύση δυὸ ἀετούς μέ ἀντίθετη διεύθυνση· αὐτοὶ πέταξαν καὶ συναντήθηκαν

στούς Δελφούς, όπου σημαδι από λευκόπετρα με ορεινές σχήμα, μέσα στο ναό του Ἀπόλλωνα—σώζεται ὡς τὰ σήμερον—, ἔδειχνε τή θέση τῆς συναντήσεως: τοῦτο λεγόταν ὀμφαλός (ἀμφαλός).

Στροφή δ' 483–497

Λεξιλογικές. – **δεινὰ τaráσει** = στήν ψυχή του ἀνακινεῖ φοβερές σκέψεις, ἔξεγείρει. **οἰωνοθέτης** ἐκεῖνος πού ὀρίζει τή σημασία τῶν οἰωνῶν, ὁ οἰωνοσκόπος. **οὔτε δοκοῦντα οὔτ' ἀποφάσκοντα** = οὔτε πιθανά (πιστευτά) οὔτε ἀπίθανα (ἀπίστευτα). **ὄρων** μετ. αἰτιολ. **ἐνθάδε** = στό παρόν. **ὀπίσω** = ἐνν. στό παρελθόν. **νεῖκος** = φιλονικία. **ἔκειτο** = ὑπῆρχε. **τανῦν** = μετά τὰ ὅσα εἶπε ὁ Τειρεσίης. **πρός ὅτου δὴ** (ἐνν. **νεῖκος**) = ἀπό τήν ὁποία ἀκριδῶς (φιλονικία) ξεκινώντας. **βασάνω πίστιν ἔχων** = ἀποδίδοντας σ' αὐτό, σάν σέ ἀπόδειξη, πίστη. **ἐπίδαμος φάτις Οἰδίποδα** = ἡ φήμη στό λαό γιά τόν Οἰδίποδα. **εἰμι ἐπί...** νά ἐπέλθω ἐναντίον. **Λαβδακίδαις** δοτ. χαριστική. **ἀδήλων θανάτων** γεν. ἀντικειμ. στό ἐπικουρος **θανάτων** ποιητ. πληθ. ἀντί τοῦ ἐνικ. θανάτου.

Ἄντιστροφή β' 498–512

Λεξιλογικές. – **ξυνητός** = σοφός. **πλέον φέρομαι** = ὑπερέχω ὑπερθάλλω· ἡ φράση εἶναι παρμένη κατά μεταφορά ἀπό τοὺς ἀγῶνες. **σοφία** δοτ. ὄργαν. **παραμείβω** = ὑπερτεροῦ. **μέμφομαι** = κατηγοροῦ. **κατάφημι** λέγω ναί, ἐπιδοκιμάζω. **ἐπ' αὐτῷ** ἀντί: **ἐπὶ τοῖς Θηβαίοις**, ἀλλά ἐπειδή αὐτός προσήλθε, γιά νά λύσει τό αἰνίγμα, ὁ κίνδυνος ἀπό μέρους τῆς στρεφόταν κυρίως ἐναντίον του. **βασάνω** = μέ τή δοκιμασία. **ἡδύπολις** = εὐχάριστος στήν πόλη. **τῷ** = γι' αὐτά. **ὄφλισκάνω κακίαν** = **ὄφλισκάνω δίκην κακίας** = θεωροῦμαι κακός· ὁμοίως λέγεται **ὄφλισκάνω μωρίαν, δυσσέβειαν, αἰσχύνην** κτλ.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ (513–862)

α') 513–531

Λεξιλογικές. – Ὁ Κρέων ἔρχεται ἀπό τή δεξιά πύλοδο, γιατί δέν ἦταν σύνοικος μέ τόν Οἰδίποδα, ὅπως διαφαίνεται καί πιό κάτω στό στίχο 533. **πολίται** = συμπολίτες. **πεπυσμένος (πυνθάνομαι)** αἰτιολ.

μετοχή. **κατηγορεῖν** = κατηγοροῦντα λέγειν. **ἀθλητάω-ῶ** = ἀπό τὸ ἀθλητός (ἄ-τλάω = ὑπομένω) = ἀδυνατῶ νὰ ὑπομείνω, δυσανασχετῶ. **μακραίων** = μακροχορόνιος. **φέρωντι** μετ. ὑποθ. **βάξις** (ῶ. **βάζω** = λέγω, μιλῶ) = λόγος, κατηγορία. **εἰς ἀπλοῦν** = σέ μικρό, σέ ἀντίθεση μετ' τὸ πῖό κάτω **εἰς μέγιστον**. **ἐν πόλει** = μπροστά στους πολίτες. **μὲν δὲ** = **μὴν δὲ** = ἀλλὰ θεοδαίως. **ἦλθε** = ἐκφράστηκε, εἰπώθηκε. **ὀργή βιασθέν ἂν μᾶλλον ἢ γνώμη φρενῶν** = τὸ ὁποῖο θὰ προκλήθηκε μᾶλλον ἀπὸ στιγμαία ὀργή παρὰ ἀπὸ ἐνδόμυχη (ἐσωτερική) πεποίθησι. **ἐφάνθη** = ἦλθε σέ φῶς. **τούς λόγους** τέθηκε τὸ ἄρθρο γιὰ νὰ δηλώσει τούς γνωστούς λόγους τοῦ Τειρεσία, πού πῖό πάνω εἰπώθηκαν ἀπὸ αὐτόν. **οἶδα δ' οὐ** τέθηκε ἡ ἄρνησι μετὰ τὸ ρῆμα πρὸς ἔξαφνι τῆς ἀντιθέσεως. **τίνι γνώμη** = μετὰ ποιά προθέσι· ὁ χορός ὁμολόγησε ὅτι λέγονταν, ἀλλὰ πρόσθεσε τὸ **οἶδα δ' οὐ γνώμη τίνι** γιὰ νὰ μετριάσει τὴν κακὴ ἐντύπωσι τοῦ Κρέοντα καὶ τὴν ὀργή του. **ἐξ ὀμμάτων ὀρθῶν** = μετὰ ἀνοιχτά (ἄχι ταραγμένα) μάτια. **ἐξ ὀρθῆς φρενός** = μετὰ ἡρεμο νοῦ. **ἐπικλήμα** (ἐπικαλέω-ῶ) = κατηγορία. **ὄδε** = ἰδοῦ, νά.

Πραγματικές. – **τύραννος** Ἡ λέξι αὐτὴ ἔχει προσβλητικὴ σημασία γιὰ τὸν Οἰδίποδα, ὑποδηλώνοντας ὅτι αὐτὸς δὲν εἶναι βασιλιάς σύμφωνα μετὰ τὸ κληρονομικὸ δικαίωμα. **τάχ' ἂν βιασθέν...** Ὁ χορός πάντοτε ἀποβλέπει σέ συμβιβασμὸ καὶ καταποράνσι αὐτῶν πού ὀργίζονται. **ἂ γὰρ δρῶσιν οἱ κρατοῦντες, οὐχ ὀρῶ** Τοῦτο εἶναι πολὺ δουλοπρεπές. **ἐξ ὀμμάτων ὀρθῶν** Ἐπειδὴ ὁ χορός δὲν μπορεῖ νὰ τὸν δια φωτίσει γιὰ τίς προθέσεις τοῦ Οἰδίποδα, ὁ Κρέων προσπαθεῖ νὰ τίς μαντεύσει ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴ του ὄψι καὶ γι' αὐτὸ ρωτᾶει γιὰ τὸ βλέμμα του, γιατί σ' αὐτὸ καθορεφ τίζεται ἡ ψυχὴ.

β') 532–633

Λεξιλογικές. – **οὗτος σὺ** = ἐ! ἐσὺ (διαφαιίνεται τὸ ὀργίλο ὕφος τοῦ Οἰδίποδα· μετέτοιες προσφωνήσεις ἐκδηλώνονται στους ἀρχαίους ἢ ἐχθρότητα καὶ ὁ ἐξευθερισμὸς τοῦ ὀμιλητῆ). **τόλμης** = θράσους καὶ ἀναίδειας. **φονεύς** ἀφ' οὗ ὁ Κρέων, κατὰ τὴ γνώμη τοῦ Οἰδίποδα, ἀπέβαλε στὸν Τειρεσία νὰ τὸν θεωρήσει φονιά τοῦ Λαῖου, ἄρα ἦταν ὁ φονιάς του κατ' αὐτόν, γιατί ὁ φονιάς τοῦ Λαῖου θὰ φονευόταν. **τοῦδε τάνδρος** = ἐμένα. **ἐναργής** = ὀλοφάνερος. **ὡς οὐ γνωριοῖμι** = ὅτι δὲ

θά ἀποκαλύψω· ἔξαοτάτα ἀπό τήν ὑπονοούμενη ἀπό τήν προηγουμένη μετοχή **ιδών** κατά ζευγμα συνώνυμη μετοχή **ὑπολαβών, νομίσας, προσέρπω** = δόλια πλησιάζω, ἔρχομαι ἔπουλα (μεταφ. ἀπό τά φίδια). **ἀλέξομαι** μέλλων τοῦ **ἀλέξω** = ἀποκρούω. **ὡς οὐ γνωριόιμι ἢ οὐκ ἀλεξοίμην** ἀναπτύσσουν κατ' ἀντίστροφη τάξη, δηλ. κατά σχῆμα χιαστόν, τά προηγουμένα **δειλιάν ἢ μωρίαν. ἐγχείρημα** = ἐπιχείρημα, **ὄ = ἦ. οἴσθ' ὄ ποιήσον;** = **οἴσθ' ὄ χρή σε ποιεῖν;** οἱ τραγικοί δηλ. ποιητές συμβαίνει νά θέτουν μετά τήν ἐρώτηση **οἴσθ' ὄ** τήν προστακτική **ποιήσον** πρός δήλωση συμβουλῆς. **ἀντί** = ἔναντι, σέ ἀπόκριση. **αὐτός** = ὁ ἴδιος, μόνος σου. **βαρὺν** ἀντιπαθητικό, φορτικό· ἡ σειρά τῶν λέξεων: **ἄκουσόν μου νῦν πρῶτ' ὡς ἐρῶ** (πῶς θά ἐξηγήσω). **τοῦτ' αὐτό** ἐπαναλαμβάνονται οἱ αὐτές λέξεις τοῦ Κρέοντα γιά νά τόν περὶλαίξει. **αὐθαδία** = αὐταρέσεια, αὐθαιρεσία. **κακῶς δρῶ** σημαίνει ὅ,τι καί τό **κακῶς ποιῶ**: παθητ. τοῦ **κακῶς πάσχω**. **ὑπέχω δίκην** = **δίδωμι δίκην** = τιμωροῦμαι. **τήν δ.** = αὐτήν πού πρόπει, τήν ἐπάξια (τιμωρία). **σοῖ ποιητ. αἶτ. τοῦ εἰρήσθαι. ἔνδικα** = δίκαια, ὀρθά. **σεμνόμαντις** = σεμνός, σοβαρός μάντης (εἰρων.). **ἐπί τὸν** = γιά νά τόν καλέσει. **τῷ βουλευμάτι** = **τῇ συμβουλῇ** (προσδιορ. τοῦ κατὰ τι). **χρόνον** διέκοψε ὁ Κρέων καί ὁ Οἰδίποδας δέν πρόστεσε τό ρῆμα, τό ὁποῖο θά ἦταν παθητικό. **ἔρρει** (ἴστορ. ἐνεστώς) = ἔγινε ἄφαντος. **θανασίμῳ χειρώματι** = μέ δῖαιο θάνατο. **μακροὶ παλαιοὶ τε** (ἀντί ἐνικῶ ἀριθ.) = πού ἐκτείνονται σέ πολύ χρόνο καί ἀρχίζουν ἀπό παλιά (πολλά, πάρα πολλά χρόνια) ὑπάρχει σύμπτυξη δύο προτάσεων· ἀντί: **μακρός παλαιός τ' ἄν χρόνος εἶη, εἰ μετρηθεῖη. τότε** ὅταν δηλ. φονεύτηκε ὁ Λαῖος. **εἰμί ἔν τινι** = ἀσχολοῦμαι σέ κάτι (ὁμοίως λέγεται στή φιλοσοφία, **ἐν λόγοις εἰμί**). **σοφός γε τό γε** βεβαιωτ. **οὐκουν...** ἡ σειρά τῶν λέξ.: **οὐδαμοῦ (ἐμνήσατό σου) ἐμοῦ γε** (= τουλάχιστο) **ἔστῶτος πέλας (παρόντος ἐμοῦ).** **παρέσχομεν** = κάναμε τήν ὀφειλόμενη ἔρευνα (ἡ πρόθεση **παρὰ** ἐπιτείνει τήν ἔννοια τοῦ ρήματος). **σοφός** εἰρωνεύεται αὐτό πού εἰπώθηκε στό στίχο 563 **σοφός γ' ὁμοίως** κτλ. **τάδε** δηλ. τό ἀποτέλεσμα τῆς ἔρευνας γιά τό ποιός ἦταν ὁ φονιάς. **ἐφ' οἷς** = γιά τά ὁποῖα. **φρονῶ** = γνωρίζω. **φιλῶ** = σινηθίζω. **ὀθοῦνεκα** = ὅτι. **ξυνέρχομαι** = ἔρχομαι σέ συνεννόηση (τί λόγος εἶναι ἐδῶ); **τάς ἐμάς** (ἀντί γεν. ὑποκειμ.). **Λαίου** γεν. ἀντικειμ. **διαφθοραὶ** = φόνος· ἡ ἐρμηνεία: ὅτι ἄν δέν εἶχε ἔλθει σέ συνεννόηση μέ σένα, ποτέ δέ θά μιλοῦσε γιά τό φόνο τοῦ Λαίου, ὅτι ἔγινε ἀπό ἐμένα. **αὐτός** =

μόνος σου. **ταῦθ'** κατά τόν ἴδιο τρόπο. **ἄπερ** = κατά τόν ὅποιο ἀκριδῶς. **ἐκμανθάνω** ἢ προθ. **ἐκ** ἔχει ἐπιτατική σημασία. **γῆμας ἔχεις** εἶναι περίφο. παρακειμένον, συνήθης στους Ἰατίζους· καί σημ. διάφορα ἐνέργειας = ἔχεις σύζυγο. **ἀνιστορῶ** = ἐροῦτῶ νά μάθω. **ἄρχεις δ' ἐκείνη ταῦτά, γῆς ἴσον νέμων;** = ἔχεις στή χώρα τήν ἴδια ἔξουσία μέ ἐκείνη, ἀποδίδοντας ἴσες τιμές καί σ' αὐτή; **ἄν** = **ἄ ἄν**. **κομίζομαι** = παύθω. **ἰσοῦμαι** = εἶμαι ἴσος μέ κάποιον κατά τήν τιμή. **σφῶν** = **ὅμιν** (δοτ. προσ. ἄντων. 6' προσ.). **τρίτος** κατά πλεονασμό. **ἐνταῦθα γάρ δῃ** = σ' αὐτό ἀκριδῶς (δηλ. ἄν καί σέ τιμοῦσαν ἔξιςον μ' ἐμάς, ὁμως ἐπιβουλεύεσαι τήν ἔξουσία μου). **κακός** = ἀπιστος. **οὐκ ἔνν**. **φαίνομαι κακός φίλος. εἰ διδοίης γε σαυτῷ λόγον** = ἄν βέβαια σκαφετεῖς καλῶς ὁμόνος σου. **εἴ τινα...** ἢ σειρά τῶν λέξεων: **εἰ δοκεῖς ἐλεῖσθαι ἄν τιν'** ἄρχιν ζῶν φόβοισι μάλλον ἢ ἄρχιν ἄτρεστον εὐδοντα. **ἄτρεστος** (ἄ-τρέω = φοβοῦμαι) = ἀφοδος. **εὐδω** = κοιμοῦμαι. **ἐγὼ μὲν οὐτ' αὐτὸς ἰμείρων ἔφυν εἶναι μάλλον τύραννος ἢ τύραννα δρᾶν** = ἐγὼ τουλάχιστο οὐτε ὁ ἴδιος πόθησα ἀπό φροισκοῦ μου νά εἶμαι μάλλον τύραννος παρὰ νά ἔχω βασιλική ἔξουσία. **ἔχειν** προσδιορ. ἀναφορᾶς. **πᾶσι χαίρω** = ὅλοι μου λένε «χαίρε», ὅλοι μου εἶναι ἀντικείμενο χαρᾶς. **ἀσπάζομαι** = χαίρετιζῶ. **νῦν** μέ τήν ἐπανάληψή του τρεῖς φορές ἔξαιρει τή συσσώρευση τόσοσ ἀγαθῶν χάρη στήν ἐξαιρετική θέση του. **ἐκκαλῶ** = καλῶ ἔξω, προσκαλῶ (παραστατικότερο καί ὅπως θά λέγαμε σήμερα εἶναι τό **ἐκκαλοῦσι** = ἔρχονται καί χτυποῦν τήν πόρτα μου καί μέ καλοῦν). **ἄπαν ἔνν**. **οὐ ἔχουσι χρεῖαν. ἐνταῦθα (ἐν τῷ ἐκκαλεῖν ἐμέ).** **ἐνι** = ἐγκείται. **κεῖνα** τήν ἔξουσία μέ τίς δυσάρεστες συνθήκες της. **τάδε** σημ. τήν πορινή θέση μου μέ τά εὐεργετήματά της. **οὐκ ἄν...** ἢ σειρά τῶν λέξεων: **νοῦς καλῶς φρονῶν οὐκ ἄν γένοιτο νοῦς κακός** = ὁ νοῦς πού κρίνει καλά τά πράγματα δέν μπορεῖ νά γίνε κακός (μοχθηρός), νά ἐνεργήσει δηλ. ἐναντίον τοῦ συμφέροντός του. **τῆσδε τῆς γνώμης** δηλ. **τοῦ λαβεῖν ἐκεῖνα ἀφείς τάδε. ἄν τλαίην** = θά τολμοῦσα, ἔνν. ἀντικεῖμ. **δρᾶν** ἀπό τό **δρῶντος καί ἔλεγχον τῶνδε** προεξαγγέλλεται παράθεση στήν ἐπόμενη πρόταση **πεύθου** κτλ. = καί πρὸς ἔλεγχον αὐτῶν ἐδῶ (πού λέγω). **πεύθομαι** = πληροφοροῦμαι · ἐδῶ: ζητῶ νά μάθω · ποιητ. τύπος τοῦ **πυνθάνομαι**. **Πυθῶδε πεύθου** παρήχηση. **τά χρησθέντα** = ὁ χρησιμὸς πού δόθηκε, πρόληψη. **τούτ' ἄλλο ἀντί τοῦτο δέ** = ἀφ' ἑτέρου, καί ἀπό τήν ἄλλη. **τερασκόπος** = τερατοσκόπος = ὁ μάντης. **λαβῶν** =

ἀφ' οὗ μέ πιάσεις· ἡ φ ρ. **κτάνης λαβῶν** ἰσοδύναμει πρὸς τὸ σημερινό: πιάσε με καὶ σκότωσέ με. **γνώμη δ' ἀδήλω** = μέ βάση γνώμη ἀναπόδεικτη. **χωρίς** = ἀθάρτητα (χωρίς νά ρωτήσεις ἄλλους). **αἰπιῶ** προστακτ. τοῦ ρ. **αἰτιάομαι-ᾶμαι**. **μάτην** = ἄδασάνιστα, ἀνεξέταστα. **ἴσον καὶ** = ἴσο πρὸς. **ἐκβαλεῖν** = ἀπολέσαι. **χρόνος** μακρός χρόνος. **εὐλαβουμένῳ** (δοτ. τῆς κρίσεως) = κατά τήν κρίση ἐκείνου πού προσέχει. **φρονεῖν** προσδιορ. ἀναφ. ρο. στά: **ταχεῖς καὶ ἀσφαλεῖς**· ἡ ἔννοια εἶναι: γιατί ἐκεῖνοι πού εἶναι ταχεῖς στίς ἀποφάσεις τους δέν εἶναι ἀσφαλεῖς (ἀλάθητοι) στίς σκέψεις τους. **ταχύς τις** κατηγορηματικῶς = γρήγορα κάπως. **ταχύν δεῖ κάμῃ βουλευεῖν πάλιν** (ἀντεπιβουλευεῖν) = ἀντίθετα πρέπει κι ἐγώ γρήγορα νά παίρνω ἐναντίον του τά μέτρα πού ἐπιβάλλονται γιά τήν ἄμυνά μου. **ἡσυχάζων** = παραιμένοντας ἀδρανῆς, χωρίς νά παίρνω τά μέτρα πού πρέπει. **τά τοῦδε** = τά σχέδια, οἱ σκοποὶ αὐτοῦ ἐδῶ. **ἦν ἔνν. χρήζεις**. **ἤκιστα** = καθόλου. **ὅταν προδειξῆς** = ὅταν προϋπέτερα (πρὸ τοῦ θανάτου μου) ... **οἷόν ἐστι τὸ φθονεῖν** = ὅποιου εἶδους εἶναι, σέ τί συνίσταται ὁ φθόνος μου ἐναντίον σου. **οὐ πιστεύω** = δέν ὑπακούω. **οὐ γάρ ἔνν. τὸ οὐχ ὑπέειξα...** **τὸ γοῦν ἔμῳν** (ἔνν. **εὐ φρονῶ**) = ὅσον ἀφορᾷ τουλάχιστο στόν ἑαυτό μου σκέπτομαι ὀρθά = τουλάχιστο γνωρίζω καλά τὸ συμφέρον μου. **ἀλλ' ἐξ ἴσου δεῖ κάμῳν** = **δεῖ σε καὶ τὸ ἔμῳν εὐ φρονεῖν** (δηλ. ὁ Οἰδίποδας ὄφειλε ὡς δίκαιος βασιλιάς καὶ ὡς συγγενῆς νά σκεφτεῖ καὶ γιά τὸ δικό του συμφέρον). **εἰ δὲ ξυνῆς μηδέν**; ἂν ὁμως δέν ἐννοεῖς τίποτε, ἂν πλανᾶσαι; **ἀρκτέον** = **δεῖ σε ἄρχεσθαι**. **καιρίαν** ἐπιρρημ. κατηγορ. = σέ κατάλληλη περίσταση. **κάμοι πόλεως μέτεστι** = καὶ ἐγώ μετέχω τῆς πόλεως, καὶ ἐγώ ἔχω δικαιώματα στήν πόλη. **εὐ τίθεμαι** = διευθετῶ, τακτοποιῶ.

Πραγματικές. – ἄνευ πλήθους καὶ φίλων Μέ τὸ πλήθος ἐννοεῖται ὁ στρατός, μέ τὸ **φίλων** οἱ πολιτικοὶ φίλοι, τὸ πολιτικὸ κόμμα. **ἄνδρα συγγενῆ κακῶς δρῶν...** Τραγ. εἰρωνεία· χωρίς νά θέλει ὁ Οἰδίποδας προλέγει ἐκεῖνο πού θά πάθει ἀργότερα ὁ ἴδιος, στίχ. 614. **χρόνος δίκαιον ἄνδρα...** Καὶ πράγματι ὁ κακὸς μπορεῖ νά χαρακτηριστεῖ ὡς τέτοιος καὶ ἀπὸ μιά μόνο κακῆ πράξης, ἀλλά, γιά νά σχηματίσουμε ἀντίληψη ὅτι κάποιος εἶναι καλός, ἀπαιτεῖται μακροχρόνια παρακολούθηση καὶ δοκιμασία γιά τὴ διαπίστωση. **ὦ πόλις πόλις** Ὁ Κρέων νόμισε ὅτι ὁ Οἰδίποδας καλεῖ τὴν πόλη σέ βοήθειά του καὶ

ἀποκρίνεται ὅτι καὶ αὐτὸς εἶναι πολίτης καὶ ἔχει δικαιώματα νά προστατευτεῖ ἀπὸ τὴν πόλη.

γ') 634–648

Λεξιλογικές. – **στάσις γλώσσης** = ἔριδα γλώσσας, γλωσσομαχία. **ἄβουλος** = ἀλόγιστος, ἀπερίσκεπτος. **ἐπαίρομαι** = ἰσηκῶνα, στήνω. **κινῶ** = ἀνακινῶ. **νοσοῦσης** μετ. ἔνδοτ. **ἴδια κακὰ** = ἀτομικά πάθη. **οὐκ εἶ;** (μέλλον τοῦ εἶμι) = δέ θά πᾶς; πῆρανε, γιατί ἡ ὄριστ. μέλλ. σέ ἀποφασικὴ ἐρώτηση ἔχει τὴ θέση προστακτικῆς καὶ σημ. ἔντονη προσταγή. **μηδέν** = μηδαμινό, ἀσημαντό· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: **καὶ οὐ μὴ τὸ μηδέν ἐς μέγ' ἄλγος οἴσσετε; ἀποκρίνω** = ἀποχωρίζω, ἐκλέγω. **ἡ γῆς ἀπῶσαι** κτλ. Πιὸ πάνω ὁ Οἰδίποδας ἀξίωσε τὸ θάνατο τοῦ Κρέοντα· τώρα ὁ τελευταῖος αὐτὸς προσπαθεῖ νά πετύχει μετριοσιμό τῆς ἀποφάσεώς του, γιὰ νά προδιαθέσει τὸν Οἰδίποδα νά ὑποχωρήσει καὶ νά δεχτεῖ τὴν ἐξουσία του, πράγμα πού γίνεται, καθὼς φαίνεται ἀπὸ τὸ **ξύμφημι. τούμὸν σώμα** = ἐμένα. **σὺν τέχνῃ κακῇ** = με δόλια τεχνάσματα. **ὀναίμην** (εὐκτ. ἄορ. τοῦ οἴμ. **ὀνίναμαι** = ὠφελοῦμαι) = νά μὴ χαρῶ (ἐνν. τὴ ζωὴ μου), νά μὴ σώσω. **νυν** συλλογιστικὸς. **ἄραιοις** = ἐπικατάρατος· ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: **ἀλλ' ὀλοίμην ἄραιοις, εἴ σε δέδρακά τι ἄν ἐπαιπᾶ με δρᾶν. τὸν δ' ὄρκον** αὐτὸν πού δόθηκε πιὸ πάνω, γιατί οἱ ὄρκοι, εἴτε δίνονταν στὸ ὄνομα τῶν θεῶν εἴτε ὄχι, ἔπρεπε νά τηροῦνται, ἐφόσον τελοῦσαν ὑπὸ τὴν προστασία τῶν θεῶν, οἱ ὁποῖοι καὶ τιμωροῦσαν τοὺς ἐπίορκους.

δ') Κοιμὸς (649-697)

Στροφή 649–677

Λεξιλογικές. – **πιθοῦ** = πείσου· οἱ μετχ. **θελήσας...φρονήσας** συνάφθηκαν με τὴν προστακτικὴν **πιθοῦ** καὶ ἔχουν καὶ αὐτὲς προστακτικὴ ἔννοια· σημαίνουν: δεῖξε καλὴ θέληση καὶ ὀρθὴ σκέψη. **εἰκάθω** ὑποτ. τοῦ ἄορ. **εἰκάθον**, ἐκτενέστερον τύπου τοῦ **εἶκω** = ὑποχωρῶ· ποιοῦ εἶδους ὑποτακτικὴ εἶναι; **νήπιος** (νῆ + ἔπος) = λιμρός, ἀνάξιος λόγου. **ἐν ὄρκω** προσδιορ. τοῦ ὄργανου = με ὄρκο (δεμένο), ὥστε νά εἶναι ἰσχυρός. **καταιδούμαι** = σέδομαι. **τί φῆς** = τί ἐννοεῖς; τί θέλεις νά εἰπεῖς; **ἐναγῆς** = ὁ δεσμευμένος με τὸ βάρος ἄγους (με κατῶρα)

ἐναντίον του καί ἐπομένως ἀνόσιος· ἐδῶ ὁμως ἰσοδυναμεῖ πρὸς τό πιό πάνω **ἀραῖος** = δεσμευμένος μέ ὄρκο, ἀγνός, **ἐν αἰτία βάλλω** = ἐνοχοποιῶ· τό ἀπαρέμφ. **βαλεῖν** ἔξαρχ. ἀπό τό ἐννοοῦμ. **φημί** καί γι' αὐτό ἔχει τεθεῖ ἀντί προστακτικῆς, **αἰτία ἀφανῆς λόγων** = κατηγορία ἀσαφῆς πού στηρίζεται σέ λόγια (καί ὄχι σέ πράγματα), **νῦν** = **νύν**, **ἐπίσταμαι** = ἔγνωρίζω *καλῶς*· τό **εὖ** πλεοναστικῶς· ἡ ἐννοια τῶν λεγομένων ἀπό τόν Οἰδίποδα εἶναι: ὅταν ὁ χορός θεωρήσει τόν Κρέοντα ἀθῶο σχετικά μέ τίς εἰσηγήσεις του στόν Τειρεσία γιά ἐνοχή τοῦ Οἰδίποδα, εἶναι τό ἴδιο σάν νά θεωρεῖ τόν Οἰδίποδα φονιά καί νά θέλει τήν καταστροφή του, γιατί κατά τό χρησμό ἦταν ἀνάγκη ὁ φονιάς τοῦ Λαῖου ἢ νά φονευτεῖ ἢ νά ἐξοριστεῖ γιά τή σωτηρία τῆς πόλεως ἀπό τό λοιμό. **οὐ τὸν** συχνά στούς ὄρκους παραλείπεται τό **μά**, **πρόμος** = πρότος, **ἄθεος, ἄφιλος** = ἐγκαταλειμμένος ἀπό τοὺς θεοὺς καί τοὺς φίλους, **ὄ,τι πύματον** σύστ. ἀντικ. τοῦ **ὀλοίμαν** ἄς ὑποστῶ τό χεῖριστο θάνατο, **φρόνησις** = ἰδέα, **φθίνουσα** ἀπό τό λοιμό, **τρύχω** = ἔκατατρεύω, βασανίζω, **προσάψει** (προσάπτω) ἀμεταβάτως = ἰθά προστεθοῦν, **ἴτω** = ἄς ἀπέλθει ἐλεύθερος, **τὸ σὸν στόμα** = ἐσένα, μετά τά ὅσα εἶπες, **ἐλεινός** = ἀξιολύπητος, **στυγήσεται** παθ. = **στυγηθήσεται** = θά μισηθεῖ, **στυγνός** ἔχει ἐνεργ. σημ. = θά φέρεις βαριά τό πράγμα στήν ψυχή σου, **φύσις** = χαρακτήρας, ἰδιοσυγκρασία, **ἄλγιστα αὐταῖς** = αἰσθάνονται μέσα τους πάρα πολύ μεγάλη λύπη, **ἐκτός εἰ** = θά ἀπέλθεις ἐκτός ἀπό τήν περιφέρεια τῶν ἀνακτόρων, **τυχόν σου** = ἀφοῦ σέ βρήκα, **τυχόν σου ἀγνώτος** = ἀφοῦ ἐσύ μέ παραγνώρισες, **ἐν δὲ τοῖσδ' ἴσος** κατά τήν κρίση ὁμως αὐτῶν ἐδῶ ὁ ἴδιος ὡς πρὸς τό χαρακτήρα (εἶμαι ὁμοιος ὅπως καί πρωτύτερα). Μετά ἀπό αὐτά τά λόγια ὁ Κρέων ἀποχωρεῖ ἀπό τή δεξιά πάροδο, ἐνῶ ὁ Οἰδίποδας παραμένει μόνος καί σκεπτικός.

Ἐντιστροφή 678–697

Λεξιλογικές. –μέλλω = βραδύνω, ἥτις ἡ **τύχη** (πλάγ. ἐρώτ.) = τί συνέδη, ποιό ἦταν τό συμβῶν (ποιά ἢ αἰτία τῆς ἔριδας). Θέλει νά μάθει αὐτό ἡ Ἰοκάστη καί ἀπό τή γυναικεία περιέργεια καί γιά νά μπορέσει νά συντελέσει στήν κατάπαυση τῆς ἔριδας, **δόκησις λόγων** = ὑπόνοια πού στηρίζεται σέ λόγους (πού πρόκυψε ἀπό τή συζήτηση), **ἀγνός** = ἡ ὁποία παραγνοοῖζει τήν ἀλήθεια, τά πράγματα· **ἐπομένως** = ἀβά-

σιμη (δηλ. ἐπὶ τὴν παρανόμησιν). ἤλθεν = ἐξαφράσθηζε. δάπτω = πειράζω, δάλλω, τὸ μὴ ἴνδικον = ἡ μὴ δίκαιη κατηγορία. ναίχι = ἐκτεταμένος τύπος τοῦ ναί, ὅπως τὸ ναῖσσε. ἄλις ἐπίρω. = ἀρετὰ. γὰς προπονουμένας = ἐνῶ ταλαιπωρεῖται ἢ χόρα ἀπὸ προηγουμένα δεινά· ἢ σειρά τῶν λέξε.: ἄλις, ἄλις ἔμοιγε φαίνεται (τὸν λόγον) αὐτοῦ μένειν, ἐνθα ἔληξεν γὰς προπονουμένας ἢ ἐτανάληρη τοῦ ἄλις δηλώνει τὴ μεγάλη ἐπιθυμία τοῦ χοροῦ νὰ λήξει ἢ φιλονικία. ἴν' ἦκεις = ποῦ ἔφτασες, σέ ποιὸ σημεῖο κατάντησες (πλάγ. ἐρότ. που ἐξαφράται ἀπὸ τὸ ὄρας). παρήμι = παραμελῶ, ἀδιαφορῶ. τοῦμόν = τὸ δίκιο μου, τὸ δικό μου συμφέρον. καταμβλύνω = ἐξασθενῶ, κέαρ (τό) = κῆρ = καρδιά = ἀγάπη (τὴν ἀγάπη μου γιὰ σένα). παραφρόνιμος = παρόφρονος. ἄπορος ἐπὶ φρόνιμα = ἀνίκανος (ἀκατάλληλος) γιὰ κάθε φρόνιμο. πεφάνθαι μ' ἄν = ὅτι πεφασμένοι ἄν εἶην = ὅτι θὰ φαινόμεθα, θὰ δευχόμεθα. εἶσε νοσφιζομαι (ἐπόθ. καθ' ὄριστ. ἀντί εὐκτ.) = ἄν σέ ἀτομαζοῦνω ἀπὸ ἐμένα, ἄν σέ ἐγκαταλείπω. ἐν πόνουσι = μέσα στὰ βάσανα, μέσα στὶς βασιεῖς δοκιμασίεσ. ὅς τ' οὔρησας ἀναφ. αἰτιολ. πρότ. ἀλύω καὶ ἀλύω = εἶμαι ταραγμένος ἀπὸ λύπη, εἶμαι ἐκτός τοῦ ἑαυτοῦ μου. οὔρίζω (ἀπὸ τὸ οὔρος = οὔριος ἄνεμος) = φέρνω σέ οὔριο ἄνεμο, διευθύνω καλά. κατ' ὄρθον = αἰσίως, ἀσφαλῶς. εὐπομπος ἔχει ἐνεργ. σιμη. = καλὸς ὁδηγός, κυβερνήτης (ἐδῶ ὁ χορός προσπαθεῖ νὰ καταπραΐνει τὸν Οἰδίποδα καὶ νὰ στρέψει τὴν προσοχὴ του στὴ σωτηρία τῆς πόλεως).

Πραγματικές. – Ἄλιον Οἱ ἀρχαῖοι στοὺς ὄρκους τους ἐπικαλοῦνταν συνήθως τρεῖς θεοὺς, τὸ Δία, τὴν Ἀθηνᾶ καὶ τὸν Ἀπόλλωνα· γι' αὐτὸ στὸν Ὅμηρο συχνά ἀπαντᾶμε τὸ: αἶ γὰρ Ζεῦ τε Πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἀπολλών· ἐδῶ ἐπικαλεῖται τὸν ἥλιο ποῦ ἐποπτεύει καὶ γνωρίζει τὰ πάντα, ἐπειδὴ καὶ ὁ χορός ἐξοστειρεῖται ἐνδόμυχη (ἐσωτερικὴ) ψυχικὴ διάθεση, τοῖς πάλοι κακοῖς Αὐτὰ εἶναι ὁ λοιμὸς καὶ οἱ προσερχόμενες ἀπὸ αὐτὸν συμφορᾶς τῆς πόλεως.

ε) 698–725

Λεξιλογικές. – καμὲ ὅπως γνωρίζουν καὶ οἱ ἄλλοι πολῖτες, ὅτου

ποτέ πράγματος = γιά ποιά άραγε αίτία. **μηνιν στήσας έχεις** = έχεις όργιστεϊ. **Κρέοντος** (ή γεν. από τό λεκτ. έρώ) = γιά τόν Κρέοντα, γιά τήν όργή κατά του Κρέοντα. **οία βεβουλευκώς έχει και ει σαφώς έρεις** πλάγια έρωτ. προτ. **έγκαλών (Κρέοντι) τὸ νεϊκος** (τήν αίτία τής φιλονικίας) = (γιά νά ιδῶ άν άκριθῶς θά έξηγήσεις τό πράγμα) άποδίδοντας τήν αίτία τής φιλονικίας στόν Κρέοντα. **καθεστάναι** = εϊναι. **αύτός ξυνειδώς** (ένν. τό ρήμα **φησι**) = από προσωπική αντίληψη. **μέν οὖν** = άντιθέτως, **άλλά** (ένν. από τά προηγούμενα: όχι μόνο δέν είπε, άν γνωρίζει από προσωπική αντίληψη...άλλά και). **εισπέμφας** = άφ'ου άπέστειλε από μέρος του προς έκπλήρωση του σκοπου του. **κακούργον** μέ τή σημ. του άπατηλου. **τό γ' εις έαυτὸν** προσδιορ. άναφορῶς. **έλευθεροί στόμα πᾶν** (κατηγορ.) = παρουσιάζει τό στόμα του τελείως έλεύθερο (καθαρό) από τήν κατηγορία. **οὐδέν βρότειον** = κανένας άνθρωπος. **μαντ. τέχν.** γεν. μεριστ. **σημεία** = άποδείξεις. **γάρ** διασαφ. **ήξοι μοίρα αύτὸν θανείν** = θά έλθει μοίρα (θά εϊναι μοιραϊο, θά συμβεϊ νά...). **γένοιτο** εὐκτ. του πλαγ. λόγου. **και τὸν μὲν** = άν και αύτόν. **ώσπερ γ' ή φάτις (έστι)** = ὅπως βέβαια εϊναι ή φήμη, ὅπως λέγουν. **έν τριπλαίς άμαξιτοίς** (ένν. **όδοίς**) = στή συνάντηση τριῶν άμαξιτῶν δρόμων, στά τριστρατα. **βλάστας** = τή γέννηση. **διέχω** = διαχωρίζω. **οὐ διέσχον και αντί καθ' ύπόταξη** έθεσε σύντ. κατά παρτάση. **ένζεύγνυμι** = συνδέω. **άβατον ὄρος** ένν. τόν Κιθαιρόνα. **κάνταυθα** = και στήν προκείμενη περίπτωση (δηλ. του παιδιου που χάθηκε μέ τέτοιο τρόπο). **άνύω και άνύτω** = κατορθώνω. **διορίζω** = καθορίζω. **τοιαύτα** τουτο λέγει μέ κάποια περιφρόνηση. **ών** = γι' αύτές τίς φήμες. **έντρέπομαί τινος** = φροντίζω γιά κάτι.

Πραγματικές. – **οὐδέν βρότειον μαντικής έχον τέχνης** Προσπαθεϊ μέ αυτά νά ταπεινώσει τίς μαντεϊες του Τειρεσία. **λησται** Αναφέρονται πολλοί ληστές, γιατί ό δραπέτης άκόλουθος του Λαιου είχε άναφέρει πολλούς, είτε επειδή πλανήθηκε από τό φόβο είτε γιά νά δικαιολογήσει τή φυγή του. **τριπλαίς άμαξιτοίς** Στο άκουσμα αύτων ό Οιδίποδας ταράχτηκε, γιατί θυμήθηκε τόν τόπο, όπου φόνευσε άνθρωπο και, ως ήταν έπόμενο, του μπήκαν, κατά τή λαϊκή έκφραση, «ψύλλοι στ' αυτιά». από τή στιγμή που άκουσε αυτό. Ετσι έδῶ έχουμε περιπέτεια. **ένζεύξας άρθρα ποδοϊν** Ο Λαιος, γιά νά κρεμάσει τό

νήπιο, τρύπησε και τὰ δυο τὰ πόδια του ανάμεσα στὰ σφυριά και τούς τένοντες, όπου σχηματίστηκε **οἶδημα** (= πρήξιμο), ἀπό τό ὄποιο προ-ἦλθε και τό ὄνομα Οἰδίπους. Μιλάει ἐπιτήδης ἀορίστως **ἐνζεύξας ἄρθρα**, γιά νά μὴν ὑποπτευθεῖ ὁ Οἰδίποδας γιά τόν ἑαυτό του· ἄλλωστε ὁ Οἰδίποδας ἄκουσε τό ζεφαινοῦλό γι' αὐτόν **ἐν τριπλαῖς ἄμαξιτοῖς** και ἔχει καταλήθει ἀπό τούτη τή σκέψη, ὥστε δέν προσέχει πιά στοὺς κατοπινούς λόγους τῆς Ἰοκάστης.

στ) 726–833

Λεξιλογικές. – **πλάνημα ψυχῆς** = σύγχυση ψυχῆς, **ἀνακίνησις φρενῶν** = ταραχή τοῦ νοῦ, **ἄτραφεις** = ἀφ' οὗ ταραχτήθη, συγζητήθη· κε· ἡ σειρά τῶν λέξε·: **λέγεις τοῦθ'**, **ὑπό ποίας μερίμνης στραφείς**; **ἔδοξ' ἀκοῦσαι** = μοῦ φάνηζε πῶς ἄκουσα (εἶναι τόσο φοβερό, ὥστε δέ θέλει νά πιστέψει ὅ,τι ἄκουσε· ἔννοει τό ἄκουσμα· **ἐν τριπλαῖς ἄμαξιτοῖς**). **ἠυδάτο γάρ**· νά, εἶναι ἀλήθεια τοῦτο, ἐπειδή λέγονταν τοῦτα, **τόδε πάθος** = αὐτό ἐδῶ τό συμβῶν (τοῦ θανάτου τοῦ Λαῖου), **σχισητή** = χωρισμένη, σχισμένη (ἀπό ἄλλη δόδο), ὥστε νά σχηματιστεῖ τρίστοιχο. **Δελφῶν** ἔνν. και σ' αὐτό ἢ προθ. ἀπό, **τοῖσδε** (δοτ. ἀναφορᾶς) = σχετιζά μέ τὰ γεγονότα αὐτά ἐδῶ, ἀφ' οὗ ἔγινε αὐτή ἡ πράξις, γιά τήν ὁποία τώρα μιλάς, **ἐξέρχομαι** = παρόχομαι, **ἐκρηύχθη** = ἔγινε γνωστό, **σχεδόν τι** = λίγο περίπου, **τί δ' ἐστί σοι τοῦτ' Οἰδίπους**, **ἐνθύμιον**; ἀλλά γιατί τοῦτο, Οἰδίποδα, σοῦ προξενεῖ δάρος (ἀνησιχία) στήν ψυχή; **Λαῖον** προληπτικῶς ἀντί: **τίνα φύσιν Λαῖος**, **φύσις** = ἔξωτερική μορφή, τό παρόσημα· τοῦτο λέγεται και **φυή**, **ἀκμή ἤθης** = ἀκμή τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας, **μέγας** = μεγαλόσωμος, **χνοάζω** = οὐράζω τό πρῶτο χνοῦδι μουστακιοῦ ἢ γένειου, ἐδῶ = οὐράζω τίς πρῶτες λευκές τρίχες, **λευκανθῆς κατά πρόληψη** = ὥστε ἔγινε λευκανθισμένο, ὥστε εἶχε λευκές τρίχες, **ἀποστατῶ** = ἀπέχω· τοῦτο ἦταν μία σοβαρή ἀπόδειξη ὅτι αὐτός πού φονεύτηζε ἦταν ὁ πατέρας του, ἀφ' οὗ μοιάζαν πολύ μεταξύ τους· αὐτό βέβαια δέν ἦταν δυνατό νά ὑποπτευθεῖ ὁ Οἰδίποδας, ἀλλά ταραξεται ὑπερβολικά και ἀναφωνεῖ **οἴμοι**, γιατί αὐτός πού περιγράφεται ἀπό τήν Ἰοκάστη μοιάζει μέ ἐμεῖνον, πού θεμάται ὅτι φόνευσε... **οὐκ εἰδέναι** = ὅτι δέν ἀντιλαμβάνομαι, ὅτι δέ νοοῦσα· ἡ σειρά τῶν λέξεων: **εἰκα οὐκ εἰδέναι προβάλλον ἀρτίως ἑμαυτὸν εἰς ἄρας δεινάς**, **ὄκνω** = αἰσθάνομαι φόβο, **ἀπασκοπῶ** =

προσδύλετο. **δεινῶς ἄθυμῶ** = ὑπερβολικά φοβάμαι. **μὴ βλέπων ὁ μάντης ἢ ἀναρρεῖ** με τὰ ἐδῶ λεγόμενα τὰ ὅσα εἰπώθηζαν στό στίχο 371: **τυφλὸς τὰ τ' ὕτα... ἐξείπης** (τοῦ ρήμ. **ἐξαγορεύω**) = διαλευκάνεις. **βαιὸς** = μικρός, λίγος· ἐδῶ σημ.: με λίγη συνοδεία, μόνος. **λοχίτης** = σύντροφος, ἀκόλουθος. **οἶα** = ὅπως. **ἀπήνη** = ἄμιαξα. **μία καὶ ὄχι ἄλλες** γιὰ τοὺς ἀκολούθους τοῦ βασιλιά ἢ τῆ μεταφορὰ σκευῶν κτλ. **διαφανῆ** = ὄλοφ ἄνερα. **οἰκεὺς οἰκιαζὸς δοῦλος**, ὁ δοῦλος ποῦ γεννήθηκε στό σπίτι (κατ' ἀντίθεση με ἐκείνον ποῦ ἀγοράστηκε). **ἀφ' οὐ** = ἀφότου. **κράτη σέ τε** σχῆμα ὑπερβατόν = **σέ τὸν ἔχοντα κράτη Λαίον τε ὀλωλότα**. **νομαί** = τόποι βοσκῆς· ἢ **ἐπί** προθ. ἀρμόζει καί στοὺς ἀγροὺς καί στίς βοσκές. **ὡς πλείστον εἶη τοῦδ' ἀποπτος** (ἐνεργητ. διαθ.) **ἄστεως** = γιὰ νά εἶναι ὅσο τὸ δυνατό περιοσσότερο μακριά ἀπὸ τὸ νά βλέπει αὐτὴ τὴν πόλη. **οἶα σάν** (ὅσο ἀξίζει ἕνας δοῦλος, γιὰ νά γίνεται λόγος γι' αὐτόν). **πῶς ἂν μόλοι** = πῶς μπορεῖ νά ἔλθει (σημ. ζωηρὴ ἐπιθυμία). ἄς ἔλθει. **πάρεστιν** = εἶναι παρὼν, ἀμέσως θά ἔλθει. **ἔμαυτὸν** πρόληψη, καθόσον τὸ ἀντικείμενο τῆς δευτερεύουσας προτάσεως **μὴ εἰρηκῶς ὦ**, ἢ ὅποια ἐξυπακούεται ἀπὸ τὴν παθητικὰ ἐκφρασομένη **μὴ εἰρημέν' ἢ μοι**, κεῖται ὡς ἀντικείμεν. ἢ ἀναγκαστικό αἶτιο τῆς κυρίας **δέδοικα**. **ἴξεται (ικνουῦμαι) τὰ ἐν σοι** τίς στενοχώριες τῆς ψυχῆς σου (ἐκείνοι ποῦ σέ στενοχωροῦν). **κού (φόβος ἐστὶ) μὴ στερηθῆς** (ἐνν. τοῦ **μαθεῖν**). **ἐλπίδων**=κακῶν φόβων. **ἐμοῦ βεβῶτος (βεβηκότος)**. **τῶ** = τίνι. **μείζονι** = σέ ἀξιότερο. **διὰ τύχης τοιαῶδ' ἰών** = ὅταν πέρασα τέτοια δυστυχία, ὅταν κατάντησα σέ τέτοια δυστυχία. **Δωρὶς** καταγομένη ἀπὸ τὴ Δωριίδα. **ἄγομαι** = νομίζομαι, θεωροῦμαι. **μέγιστος** = αὐτός ποῦ κατέχει ἐπισημότητα θέση, ἐπισημότητας, σπουδαιότατος. **τύχη** = τυχαῖο ἐπεισόδιο. **ἐπέστη** = παρονοιάστηκε γιὰ δυστυχία μου. **ἀξια-ἀξία** σχῆμα ὁμοιοτέλετον. **σπουδῆς** = τῆς προσοχῆς μου, τοῦ ζήλου με τὸν ὅποιο τὸ ἔξετασα (ἐπειδὴ ὀφειλόταν στὴ μέθη αὐτοῦ ποῦ τὸ προκάλεσε). **ὑπερπίμπλαμαι** (συντάσσεται μέ γεν., ἐνν. οἴνου)=γεμίζομαι ὡς ἐπάνω. **μέθη**=ἐξαιτίας τῆς μέθης του. **ἐν δειπνοῖς** ποιητικῶς ὁ πληθ. ἀντὶ ἐνικοῦ. **παρ' οἴνω**=κατὰ τὴ διάρκεια οἰνοποσίας (ποῦ ἐπακολουθεῖ τὸ συμπόσιο)· με τὰ πολλὰ συνώνυμα **ἐν δειπνοῖς**, **μέθη**, **παρ' οἴνω** ὁ Οἰδίποδας θέλει νά δηλώσει τὸ ἀνυπόστατο αὐτοῦ ποῦ εἰπώθηκε ἀπὸ τὸ μεθυσομένο νέο. **πλαστός** = νόθος. **βαρύνομαι** = δυσφορῶ. **τὴν οὐσαν** = τὴν παρούσα, τὴν ἡμέρα

ἐρείνη. **κατέσχον** (ἐνν. ἑμαυτὸν) = κρατήθηκα. **ἐλέγχω** ζητῶ νά μάθω, ζητῶ ἐξηγήσεις. **μεθίημι** = ἀπερίσκεπτα ἐκφράζομαι. **τὰ μὲν κείνοιον ἑτερπόμην** = εὐχαριστιόμουν γιὰ τὴ στάση ἐκείνων (δηλ. γιατί ἔδλεπα ὅτι ἀγανατοῦσαν οἱ γονεῖς μου γιὰ τὴν προσβολὴ τοῦ ποῦ ἔγινε). **κνίζω** = ξίνω, γαργαλίζω, καί μεταφ. ἀπό τὸν ἔρωτα = ἐρεθίζω, ἐνοχλῶ, πειράζω. **ὕφειρπε (με)** = εἰσχωροῦσε βαθιά στὴν ψυχὴ μου. **ὦν ἰκόμην = ἐκείνων, ἃ** (αἰτ. τοῦ σκοποῦ) = γιὰ τὰ ὅποια ἔφτασα. **ἄτιμον (ἐκείνων)** = χωρὶς νά με κρίνει ἄξιον μὲ ἐκείνους. **προὔφηνεν** = φανέρωσε. **δύστηνος** = ἰδυστυχής. **μιχθῆναι** = νά συννευρεθῶ. (ὡς) **δηλώσοιμι** = ὅτι ἐπρόκειται νά φέρω σέ φῶς. **ἄτλητον ὄρᾶν** = ἀφόρητο κατὰ τὴν ὄψιν. **ἐκμετροῦμα ἄστροις** (μεταφ. ἀπό τὴ ναυτική ζωή) = ὑπολογίζω μὲ ὁδηγούς τὰ ἀστέρια (παροιμιώδης φράση, κυρίως γι' αὐτοὺς ποῦ ἀποφεύγουν ἕναν τόπο). **ἔνθα μῆποτ' ὀψοίμην** ἀναφορ. τελ. πρὸτ. **τῶν ἐμῶν** = αὐτῶν ποῦ δόθηκαν σ' ἐμένα. **κέλευθος** = ὁδός· ἢ σειρά τῶν λέξεων: **ὅτε ὀδοιπορῶν ἦν πέλας τῆσδε κελεύθου**. **πωλική** = αὐτὴ ποῦ σύρεται ἀπὸ νεοῖά ἄλογα. **ξυναντιάζω** = συναντῶ. **ἡγεμῶν** = ὁ ἡνίοχος, ὡς ὁδηγός τῆς ἄμαξας. **πρὸς βίαν** = διαίως. **ἠλαυνέτην** παρατατ. ἀποπειρατικός. **ἐκτρέπω** = προσπαθῶ νά δγᾶλω ἀπὸ τὴν ὁδὸ. **τροχηλάτης** ὁ ἴδιος μὲ τὸν πιὸ πάνω ἡνίοχον, τὸ ἴδιο πρόσωπο. **δι' ὀργῆς** = μὲ ὀργή, μὲ θυμό. **παραστείχω** = πειρῶν κοντά. **ὄχους** (ποιητικῶς κατὰ πλῆθ. ἀριθμ.) = τὴν ἄμαξα. **τηρῶ** = παραφυλάω. **καθίκετό μου διπλοῖς κέντροις** = μὲ χτύπησε μὲ ραβδί μὲ δύο κέντρα. **οὐ μὴν ἴσην (τίσιν οὐστοιχ. ἀντιζειμ.) γ' ἔτεισεν** = ἀλλὰ τὸ χτύπημα του δέν τὸ πλήρωσε μὲ ἴση τιμωρία (ἐνν. ἀλλὰ μὲ μεγαλύτερη). **συντόμως** = ἀμέσως. **τύπτω** = χτυπῶ. **ἐκ τῆσδε χειρός·** προσδ. ὀργ. **μέσης** (κατηγοροῦμ.) **ἀπήνης** = ἀπὸ τὸ μέσο τῆς ἄμαξας. **ἐκκυλίνδεται** (ἢ γεν. ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐκ) = κυλιέται ἔξω. **εἰ δὲ τῷ ξένῳ τούτῳ προσήκει λαίῳ τι συγγενές** = ἐάν ἔχει κάποια συγγένεια ὁ ξένος αὐτός (ποῦ φονεύθηκε ἀπὸ ἐμένα) μὲ τὸ Λαῖο· ἢ δοτ. **ξένῳ** ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ **προσήκει**, ἢ **λαίῳ** ἀπὸ τὸ **συγγενές**. **τοῦδ' ἀνδρὸς ἀντί ἐμοῦ**. **ἐχθροδαίμων** = ἐχθρός στοὺς θεούς, θεομίσητος. **ὄν μὴ ἔξεστι** ἀναφορ. ὑποθ. πρὸτ. **ὠθεῖν** ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ ρῆμα **δεῖ** ποῦ ἐννοεῖται ἀπὸ τὸ **ἔξεστι** κατὰ ζεύγμα, τὸ **τάδε**, ποῦ εἶναι ἀντικ. τοῦ **προστιθείς**, ἐπεξηγεῖται ἀπὸ τὸ **τάσδε ἀράς**· ἢ σειρά τῶν λέξεων: **καὶ οὐτίς ἄλλος ἦν ὁ τάδε τάσδ' ἀράς** **προστιθείς ἢ ἐγὼ ἴπ' ἑμαυτῷ**. **λέχη** τὴν κλίνη, τὴ σύζυγο. **ἐν χεροῖν ἐμαῖν**

ὄργαν. **χραίνω** = μολύνω. **ἄρ' ἔφυν;** ἀντί τοῦ **ἄρ' οὐκ ἔφυν;** πᾶς **ἄναγνος** = ὁλότελα ἀκάθαρτος, μiasμένος. **μῆσι** = **μή ἔστι** = δέν ἐπιτρέπεται. **ἐμβατεύω τινός** = ἐπισκέπτομαι, πατῶ τό πόδι μου σέ κάποιον τόπο. **ἦ** = εἰδεμή (δηλ. ἐάν τοιμήσω νά μεταβῶ στήν πατρίδα μου). **ὀρθῶ λόγον** = μιῶ σωστά, ὀρθά· ἦ σειρά τῶν λέξεων: **ἄρ' οὐκ ἄν ὀρθοίη τις λόγον κρίνων ταῦτα (προελθεῖν) ἐπ' ἐμοί (ἀπό) δαίμονός τινος;** **θεῶν σέβας** = σεβαστοί θεοί. **ταύτην ἡμέραν** κατὰ τήν ὁποία πρόκειται νά γίνουν αὐτά. **πρόσθεν ἦ** = πρῖν ἦ. **κηλίδα ξυμφορᾶς** = ἐπονειδίστη συμφροά.

Πραγματικές.- Σχιστή ὁδός ἀπό Δελφῶν καπὸ Δαυλίας Στή μικρή χαράδρα πού θροῖσεται μεταξύ τοῦ ἀπότομου ὄρους Κίσηρος (Ξεροδουνίου) καί τοῦ Παρνασσού, σέ ἀπόσταση τριῶν περὶ τοῦ ὄρους ἀπό τοὺς Δελφούς, συναντιοῦνται δύο δρόμοι, ὁ δρόμος πού ὀδηγεῖ ἀπό τοὺς Δελφούς στίς Θῆβες καί ὁ δρόμος πού ὀδηγεῖ ἀπό τή Δαυλία στοὺς Δελφούς· ἔτσι διασταυρῶνONTα σέ αὐτό τό σημεῖο τρεῖς δρόμοι. Ἐκεῖ λοιπόν ἔγινε ἡ συνάντηση Λαῖου καί Οἰδίποδα. Κατὰ τήν ἐποχή τοῦ Πανσανία δείχνονταν σ' ἐκεῖνο τό μέρος οἱ τάφοι τοῦ Λαῖου καί τῶν ἀκολουθῶν του. Σήμερα ἡ χαράδρα λέγεται Ζεμενός καί τό σημεῖο τοῦ τριστρατοῦ (τῆς τριόδου) καλεῖται σταυροδρόμι τοῦ Μέγα, γιατί ὑπάρχει καί τάφος τοῦ Μέγα, ὁ ὁποῖος ἦταν ἀξιωματικός ἀπό τήν Ἀράχωβα καί ἔπεσε στό σημεῖο ἐκεῖνο σέ σύγκρουση μέ ληστές. **Κήρυξ** Ὁ βασιλιάς πάντοτε σχεδόν συνοδευόταν ἀπό κήρυκα, ὁ ὁποῖος διακρινόταν ἀπό τήν στολή καί τό κηρύκειον. **ἄποπτος ἄστεως** Ὁ δούλος δέν ἀνεχόταν νά βλέπει τό θρόνο τοῦ κυρίου του νά κατέχεται τώρα ἀπό τό φονιά του. Ἀλλά δέν τόλμησε νά καταγγεῖλει τήν πράξη καί ζήτησε μέ ἐπιμονή νά φύγει ἀπό τίς Θῆβες, πράγμα πού ἀπαιτοῦσε καί ἡ οἰκονομία τοῦ δράματος, γιά νά θραδύνει ἡ παρουσία του. **ἀπήνης** Ἀπήνη κυρίως ἦταν τετραάτροχη ἄμαξα, πού μποροῦσαν νά ἀνεδοῦν καί νά καθίσουν πολλοί. **τοὺς σύμπαντας** Ὁ Οἰδίποδας νόμισε ὅτι τοὺς φόνευσε ὄλους, ἀλλά διέφυγε ἕνας καί δέν τό κατάλαβε.

ζ) 834-862

Λεξιλογικές. - ὀκνηρά (ἐνεργ.) = πού διεγείρουν φόβο, φοβερά.

πρὸς τοῦ παρόντος = ἀπὸ τὸν αὐτόπτη μάρτυρα. **τοσοῦτόν ἐστί μοι τῆς ἐλπίδος** = τόσο μόνο ἐλπίδα διατηρῶ. **πεφασμένον** ἔνν. αὐτοῦ (τοῦ θεοσκοῦ) = *ἀλλά ἂν* αὐτός φανερωθεῖ, ἔλθει. **προθυμία** = τὸ θάρρος, ἢ ἐλπίδα. **ταῦτ' = ταῦτά. ἐκπεφευγοίην** = θὰ ἤμουν ἀπαλλαγμένος ἀπὸ τὸ πάθος = τὸ δυστύχημα ἀπὸ τὸ φόνο, μίσημα. **περισσόν** = αὐτὸ πού ὑπερβαίνει τὸ σῆνηθερ, τὸ ἔκτακτο, τὸ παρὰδόξο. **ληστὰς** πρόληψη, ἀντὶ **ὡς λησταί νιν** (τὸν Λαίον) **κατακτείνειαν**. **αὐτὸν = τὸν βοτήρα. ἐννέπω** = λέγω, διηγούμαι. **τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν** δηλ. πολλοὺς καὶ ὄχι ἓνα. Στὴ μαρτυρία αὐτῆ τοῦ θεοσκοῦ ὁ Οἰδίποδας στηριζοῖ πάρα πολὺ μεγάλες ἐλπίδες, γιατί, *καὶ ἂν ὑπήρχε ἡ ἄμαξα καὶ ἂν ἦταν ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τοῦ φόνου τοῦ Λαίου*, ὅπως δηλώθηκε πρὸ πάνω, *καὶ ἂν ἦταν ἡ μορφή, πού ἀναφέρθηκε, καὶ ἡ ἡλικία τοῦ Λαίου*, παρ' ὅλα ταῦτα ὁ Οἰδίποδας θὰ ἦταν ἀμέτοχος ἀπὸ τὸ φόδο, ἂν ἐξακριβωνόταν ἀπὸ τὴν μαρτυρία τοῦ θεοσκοῦ ὅτι οἱ φονιάδες ἦταν πολλοὶ καὶ ὄχι ἓνας. **οἰόζωνος** = μονόζωνος (ζωσμένος μόνος αὐτός γιὰ ὁδοιορία – οἱ ὁδοιπόροι συνήθως ζώνονταν γιὰ εὐκολία κατὰ τὸ βάδισμα – μόνος ὁδοιπόρος), μόνος (τὸ **οἰόζωνος** ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ **οἴος** γιὰ δήλωση μεγαλύτερης ἐναργείας). **εἰς ἐμέ ρέπον ἐστίν** = σ' ἐμένα κλίνει, ἐμένα ἀφορᾷ· (μεταφορ, ἀπὸ τὸ ζυγὸ). **ὡς φανὲν ὠδε τοῦπος** = ὅτι ἔτσι φανερώθηκε (ἀπὸ τὸ θεοσκό) ὁ λόγος (γιὰ πολλοὺς ληστῆς), ὅτι ἔτσι εἶπε ὁ θεοσκός. **ἐκβαλεῖν πάλιν** = νὰ ἀναβαλέσει πάλι. **κἀκτρέποιο τοῦ πρόσθεν λόγου** = καὶ σὲ περίπτωση πού θὰ ἀπομαρτυροῦνται ἀπὸ ὅ,τι προηγουμένως εἶπε. **φανεῖ δικαίως ὀρθὸν** = θὰ φανερώσει, ὅπως εἶνα δίκαιο, ὅτι πραγματοποιήθηκε (ὁ φόνος τοῦ Λαίου). **ὄν γε διεῖπε** ἀναφορ, αἰτιολ, προτ, = γιατί γι' αὐτόν καθαρῶς εἶπε· **μαντείας γ' οὐνεκα** = ἔνεκα μαντείας τουλάχιστο, ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς μαντείας. **οὔτ' ἂν τῆδ' βλέψαιμ' ἂν οὔτε τῆδ'** = οὔτε ἐδῶ θὰ ἔστρεφα τὴν προσοχὴ οὔτε ἐκεῖ, δηλ. οὔτε στοὺς λόγους (αὐτοὺς πού χρησιμοποίησε ὁ Ἀπόλλωνας) οὔτε ἐδῶ, σ' αὐτοὺς πού τελευταία εἰπώθηκαν ἀπὸ τὸ λειτουργό του, δηλ. τὸν Τειρεσία (ἢ Ἰοκάστη γ αἰνεται ἀσεδίς στό θεό).

Πραγματικές. – καίτοι νιν οὐ κείνός γ' ὁ δύστηνος κατέκταν' ἀλλ' αὐτὸς πάροιθεν ὤλετο Σ' αὐτὰ καὶ στά ἀμέσως ἐπόμενα ὑπάρχει τὸ ἐξῆς δῆλημα: ἢ εἶπε τὴν ἀλήθεια ὁ Ἀπόλλωνας ἢ εἶπε ψέματα.

Ἄν ἔγινε τὸ πρῶτο, τοῦτο δὲν εἶναι παραδεκτό, γιατί ὁ Λαῖος δὲ φωνεῦθηκε ἀπὸ τὸ γιό του (ἀφοῦ αὐτὸς ὁ τελευταῖος ἐκτέθηκε στό ὄρος καί πέθανε), ἂν πάλι εἶπε ψέματα, ψέματα εἶπε καί ὁ λειτουργός του στό μαντεῖο (ὁ Τειρεσίας)· καί στίς δύο περιπτώσεις ὁ Λαῖος δὲ φωνεῦθηκε ἀπὸ τόν Οἰδίποδα. Τὸ δῆλημα ὁμως εἶναι ἀναμφισβήτητα ἀστήρικτο, γιατί παίρνεται σάν θάση ὅτι τὸ τέκνο τοῦ Λαῖου εἶχε πεθάνει, πρῶτα πού δὲν ἔγινε.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΤΑΣΙΜΟ (863-910)

Στροφή α' 863-872

Λεξιλογικές. – **εἰ τό εἰ** στούς ποιητές ἀντί τοῦ **εἶθε, φέροντι** = **ἔχοντι** = **ἔχειν**. **τάν** = τή γνωστή σέ ὄλους. **εὖσεπτος** = σεβαστός. **λόγων τε ἔργων** = σέ λόγια καί ἔργα. **ὦν** = γιά τά ὅποια (λόγια καί ἔργα). **πρόκεινται** = ἔχουν ἐκτεθεῖ δημοσίως, ἀπό πρῶτα ἔχουν τεθεῖ, ἔχουν καθιερωθεῖ. **δι' οὐρανίαν αἰθέρα** = σέ στούματα τοῦ οὐράνιου αἰθέρα. **ὑψίποδες** = ὑψηλοί, πού δοῖσονται ὑψηλά. **νιν** = αὐτούς (τούς νόμους). **θνατά φύσις ἀνέρων** = ἡ φύση τῶν θνητῶν ἀνθρώπων (οἱ θνητοί ἄνθρωποι). **οὐδέ μήποτε** = οὐδέποτε. **λάθα** = ἕληθη. **κατακοιμῶ** = θάζω κάποιον νά κοιμηθεῖ, καί μεταφορικῶς: ἀχορηστέω. **θεός** = θεϊκή δύναμη. **γηράσκω** = χάνω τήν ἰσχί μου, μαραινόμαι· ἀντί νά εἶπῃ **γηράσκων**, ἔθεσε κατά παράταξη: **οὐδέ γηράσκει**.

Ἀντιστροφή α' 873-882

Λεξιλογικές. – **ὑβρις** = ἀσέβεια, ἀλαζονεία. **φυτεύει τύρ.** = γινῶ τήν τυραννική ἐξουσία. **εἰ** (συντάσσεται ἐνίοτε μέ ὑποτακτική) **ὑπερπλησθῆ** = ἔάν παρακορεσθεῖ. **μάταν** ματαίως, χωρίς νά κορεσθεῖ, **μῆ ἴπικαιρα** = ἀσύμφορα πρὸς τόν καιρό, πρὸς τὸ δίκαιο = ἀκαταλληλά, ἄδικα. **μηδὲ συμφέροντα** = ἀσύμφορα. **ἄκροτάταν εἰσαναβάσα ἄκραν** = ἀφοῦ ἀνεθεῖ στήν ψηλότετη κορυφή. **ἀπότομος** = ἀπόκορμιμος. **ἀνάγκα** = μοιραία ἀνάγκη, ὀλεθρος· **ᾠρουσεν εἰς ἀπότομον ἀνάγκαν** = συνήθως κατακορμιμνίζεται αἰφνιδίως στήν ἀπόκορμιμη ᾠουσο τοῦ ὀλεθρου. **οὐ ποδι χρησίμω χρήται** = δὲ χορημοποιεῖ τὸ πόδι, ὥστε νά εἶναι τοῦτο ἐνζολόγηστο, ἀσφαλές, ὥστε νά πατάει στέρεα· **χρησίμω** προληπτ. κατηγ. **τὸ καλῶς ἔχον πάλαισμα** = τήν

εὐγενή πάλη, τὸν εὐγενή ἀγώνα (τῆς πόλεως γὰρ ἀντιύφεση τοῦ φωνιά)· ἡ σειρά τῶν λέξεων: αἰτούμαι δὲ θεὸν μήποτε λύσαι τὸ καλῶς ἔχον τῇ πόλει πάλαισμα.

Στροφή 6' 883–897

Λεξιλογικές. – **ὑπερόπτα** = ὑπεροπτικά, περφορητικά. **Δίκας** γεν. ἀντικειμεν. τοῦ ἀφόρητος = χωρὶς νὰ φοδᾶται τῇ θεῖα δικαιοσύνη. **ἔδη δαιμόνων** = τίς ἔδρες, τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν. **κακά νιν ἔλοιτο μοῖρα** = εἶθε νὰ τὸν καταλάβει ἡ κακὴ μοῖρα. **δύσποτμος** = δυστυχής, ἀνόσιος, ἀσεβής. **χλιδᾶ** = χλιδή, ἀθάδεια, ὑπερηφάνεια. **χάριν δυσπότημου χλιδᾶς** = ἔνεκα τῆς ἀνόσιας ὑπερηφάνειας του. **εἰ μὴ** ἐπαναλαμβάνεται ἡ ὑπόθεση ποῦ τέθηκε στὴν ἀρχὴ τῆς 6' στροφῆς. **τὸ κέρδος** τὸ ἄρθρο σημ. τὸ κέρδος ποῦ ἐπιδιώκεται ἀπὸ κάποιον. **καὶ ἔρξεται** ἔνν. μπροστά ἀπὸ τὸ ρῆμα ἡ ὑπόθεση **εἰ μὴ** = καὶ ἂν δὲν ἀπομακρυνθεῖ. **τῶν ἀσέπτων** = τῶν ἀσεβῶν πράξεων. **ἔχομαί τιος** = ἀγγίζω κάτι. **ἄθικτα** = ἐκεῖνα ποῦ δὲν μποροῦμε νὰ ἀγγίξουμε, τὰ ἱερά· στὸ ρῆμα **ἔξεται** ὑπονοεῖται ἀπὸ τὰ προηγούμενα τὸ **εἰ**, ὄχι ὁμως καὶ τὸ **μὴ**. **ματάζω** (καὶ ὀρθότερο **ματάζω**, ἀπὸ τὸ **μάτην**) = φέρομαι ματαίως, ἀνόητα. **ἐν τοῖσδε** = μέ τέτοιες συνθήκες (δηλ. ἂν δὲν τιμωροῦνται οἱ ἀσεβεῖς). **ἀμύνειν ψυχᾶς βέλη θυμοῦ** = ὥστε νὰ ἀπομακρύνει (νὰ ἀποκρούσει) ἀπὸ τὴν ψυχὴ τίς κακὲς ὁρμές τοῦ θυμοῦ. **τίμια** = ἐντιμες. **αἰ τοιαῖδε** = οἱ τέτοιες ἀσεβεῖς πράξεις. **χορεύω** = μετέχω στοὺς (θησοκευτικούς) χορούς, λατρεύω τὸ θεὸ μέ χορούς.

Ἐντιστροφή 6' 898–910

Λεξιλογικές. – **ὄμφαλὸν γᾶς** βλ. στίχο 480. **Ἄθαισι** δοτ. τοπ. = ἐν Ἄθαις = στίς Ἀθῆς. **τάδε** = ἐννοεῖ τοὺς χορημοὺς καὶ τὰ ἀποτελέσματά τους. **χειρόδεικτος** = αὐτὸς ποῦ δείχνεται μέ τὰ δάκτυλα τοῦ χειροῦ, ὀλοφάνερος. **εἶπερ ὄρθ' ἀκούεις** = ἐάν δεδαίως ὀρθῶς ὀνομάζεσαι. **πάντ' ἀνάσσω** = ὡς ὦν παντάναξ = σὺ ὁ ὁποῖος ἐξουσιάζεις τὰ πάντα (χορησιμ. ὡς κατηγορ. τοῦ ὄρθ' ἀκούεις). **μὴ λάθοι** ὑποκ. ἡ ἀσέβεια πρὸς τὸ θεῖο ἢ τὸ προηγ. **τάδε. σὲ τάν τε ἀρχὰν ἀθάνατον** (ἡ ἰδιότητα ἀρχὰν προστέθηκε στὸ ὅλον σέ) = εἶθε

νά μή διαφύγει τήν προσοχή σου καί τήν αἰώνια ἀθάνατη ἐξουσία σου. **ἐξαιρώ** = ἐξαφανίζω, δέ δέχομαι ὡς ἔγκυρα. **ἐξαιρούσιν** οἱ ἄνθρωποι, **ἀλλά** ὁ χορός ἐννοεῖ τήν Ἰοκάστη. **φθίνοντα Λαΐου θέσφατα** = τά σχετικά μέ τό Λαΐο μαντεύματα, ὥστε νά χάνουν τήν ἀξία τους, ὥστε νά εἶναι ἄκυρα (τό **φθίνοντα** εἶναι κατηγ. κατά πρόληψη). **κούδαμῶ πρῆσις Ἀπόλλων ἐμφανής** = καί πουθενά δέν τιμᾶται φανερά ὁ Ἀπόλλωνας (γιατί ἀμφιβάλλουν οἱ ἄνθρωποι γιά τήν ἀλήθεια τῶν χρησμών). **ἔρρει δέ τὰ θεία** = καί ἡ θρησκεία (ἢ λατρεία τοῦ θείου) ἐξαφανίζεται.

Πραγματικές. – νόμοι πρόκεινται δι' αἰθέρα τεκνωθέντες Ἐννοοῦνται οἱ ἄγραφοι καί θεῖοι νόμοι, οἱ ὁποῖοι εἶναι αἰώνιοι καί ἀμετάβλητοι καί ποτέ δέ χάνουν τό κύρος τους, ἐνῶ οἱ γροατοί, πού νομοθετήθηκαν ἀπό τοὺς ἀνθρώπους, συχνά μεταβάλλονται. Γιά τοὺς πρώτους, δηλ. γιά τό θεῖο καί φυσικό δίκαιο, πού ἐδρεῦει «φύσει» στίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων, ὁ Σοφοκλῆς στήν Ἄντιγόνη λέγει: **οὐ γάρ τι νῦν γε κάχθές, ἀλλ' αἰεὶ ποτε ζῆ ταῦτα, κούδεις οἶδεν, ἐξ ὅτου ἴφανη.** Ὀλυμπος Τέθηκε ποιητικῶς ἡ ἔδρα τῶν θεῶν ἀντί τῶν ἴδιων τῶν θεῶν. **οὐκέτι τὸν ἄθικτον...** Ἀναφέρει τρεῖς τόπους σχετικά μέ τή λατρεία τῶν προφητικῶν θεῶν (γιατί γιά χρησμούς πρόκειται ἐδῶ), δύο τοῦ Ἀπόλλωνα καί ἕναν τοῦ Δία. Ἄβαισι Στίς Ἄβες, πόλη τῆς Φωκίδας, ὑπῆρχε ναός καί μαντεῖο τοῦ Ἀπόλλωνα· καί στήν Ὀλυμπία ὑπῆρχε ἀρχαῖο μαντεῖο τοῦ Δία, ὅπου οἱ ἱερεῖς του Ἰαμίδες μάντευαν μέ ἔμπυρες θυσίες.

ΤΡΙΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ (911-1085)

α') 911-999

Λεξιλογικές. – χώρας ἄνακτες Ἡ Ἰοκάστη ἔρχεται ἀπό τή μεσιανή (μεσαία) θύρα τῶν ἀνακτόρων καί συνοδεύεται ἀπό δύο θεοτρανίδες, μέ στέφανο καί θυμιάματα στά χεῖρα της. **δόξα μοι παρεστάθη** = μοῦ ἦλθε ἡ ἰδέα. **στέφη** = ἱκετευτικοὶ κλάδοι. **ἐπιθυμιάματα** = θυμιάματα. **ὕψου θυμὸν αἶρει** = ξεσηκώνεται ἡ ψυχὴ του, βρίσκεται σέ ὑπερβολικὴ ψυχικὴ ταραχὴ, λυπᾶται ὑπερβολικά (μεταφ. ἀπὸ τά κύματα πού σηκώνονται στὴ θάλασσα). **οὐδ' ὀποῖ' ἀνήρ ἐννους τε-**

κμαίρεται τὰ καινὰ τοῖς πάλαι = καί δέν κζίνει σάν φρόνιμος ἀνθρώπος τή νέα μανεία (τοῦ Τειρεσία) ἀπό τήν παλαιά (δηλ. αὐτή τοῦ δόθηκε στό Λάιο)· (ἀφοῦ λοιπόν ματαιώθηκε ὁ χορημός τοῦ εἶχε δοθεῖ πρό πολλοῦ στό Λάιο, εἶναι αὐτονόητο ὅτι καί τὰ σημεῖονά μαντεύματα τοῦ Τειρεσία εἶναι ψευδή. **φόβους** = πράγματα τοῦ προξενοῦν φόβους, **ἀγχιστος (ἀγχι)** = πλησιέστατος (γιατί ὁ φόμος τοῦ ἦταν μπροστά ἀπό τὰ ἀνάκτορα). **κάτευγμα** (ἀπό τό **κατεύχομαι**) = ἀφ' ἑξοφια. **λύσις** = ἀταλλαγή τοῦ Οἰδίποδα ἀπό τοὺς φόβους του γιά τό ἐγκλημα τοῦ ἔγινε, **εὐαγῆ** προλ. κατηγορ. = ὥστε **εὐαγῆ γενέσθαι τόν Οἰδίποδα**, ὥστε νά ἀταλλαγῆ ἀπό τήν κατηγορία τοῦ τοῦ ἀπέδωσαν, **ὡς κυβερνήτην νεῶς** = ὡς ὀκνοῦσιν οἱ ναῦται βλέποντες ἐκπεπληγμένον τόν κυβερνήτην νεῶς. **ἄρ ἂν μάθοιμι σ' αὐτά** ὑπάσχει παράκληση (οἱ τοεῖς κατά σειρά στίχοι 924, 925 καί 926 λήγουν στήν αὐτή συλλαβή), **αὐτόν εἶπατε τό αὐτόν** τέθηκε κατά πρόληψη, ἀντί: **εἶπατε, ὅπου αὐτός ἐστιν**. **γυνή δέ...** ἡ κανον. σειρά τῶν λέξεων: **γυνή δέ μήτηρ τῶν κείνου τέκνων ἐστίν ἦδε** οἱ λέξεις **γυνή μήτηρ** ἢ μιά μετά τήν ἄλλη φανερόνουν τήν ἀληθινή σχέση τοῦ Οἰδίποδα μέ αὐτή, **ὄλβιος** = εὐτυχής, **παντελής δάμαρ** = τέλεια ἀπό γάθε ἀποψη σύζυγος, **αὐτως** = ὡσαύτως, ἔνν. εἰς. **ἄσιος εἰ ἔνν.** τοῦ **ὄλβιος εἶναι**· **εὐέπεια** = καλή εὐχὴ, **ὄτου χρήζων ἀφίξει** πλ.ἀγ. ἐφοτ. προτ. = γιά ποιῶν πράγματος τήν ἀνάγκη ἦλθεσ, γιά ποιῶν ἀνάγκη ἦλθεσ; **χωῖ τι καί ὄ,τι**. **πρός τίνος δ' ἀφιγμένος;** ἔνν. **ἀγαθὰ θέλεις σημήναι; ἐκ τῆς Κορινθου** ἀντί νά ἀπαντήσῃ ἀπό ποιῶν ἦλθε, ἀναφέρει τόν τόπο ἀπ' ὅπου ἦλθε, ἐπειδή ἦλθε μόνος του, χωρίς νά ἀποσταλεῖ ἀπό ἄλλον, **τό δ' ἔπος αἰτιατ.** τοῦ κατά τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς **ἦδοιο – ἀσχάλλοις** ἔνν. **τούτω** = **τῷ ἔπει**· ὁ ἂν ἀνήκει καί στίς δύο ἐνταξίξ, **ἀσχάλλω** = λυποῦμαι, **διπλῆν δύναμιν** = **διπλῆν ἐνέργειαν** τοῦ ἦδεσθαι καί **ἀσχάλλειν**, δηλ. χωρᾶς καί λύπης, **Ἰσθμίας** = Κορινθίας, **ἰσθημι** = ἀνακηρύσσω, ἀπό τή φράση **στήσουσι τύραννον** φανερόνεται ὅτι ὁ Οἰδίποδας δέν ἦταν νόμιμος κληρονόμος τοῦ θρόνου τῆς Κορινθίας, **ἐγκρατής ἐτι** = εἶναι πλέον στό κράτος, στήν ἐξουσία, **οὐ δῆτα** (ἔνν. **ἐγκρατής ἐτι**) τοῦτο λέγεται ἀπό ἄνθρωπο τοῦ λαοῦ μέ κάποια δημόδια χωριτολογία, δηλ. δέν ἐξουσιάζει, ἀλλά ἐξουσιάζεται ἀπό τό θάνατο, **ἀζιώ θανειν** = ἀπαιτῶ νά θανατωθῶ (ὅπως πολλές φορές λέγει ὁ λαός γιά διαβεβαίωση: νά μοῦ κόψουν τό κεφάλι, νά πεθάνω)· **ἠ πρόσπολε** ἀποστέλλει μιά ἀπό τίς θεοαταινίδες γιά

νά αναγγεῖλαι καί νά καλέσει τόν Οιδίποδα. **iv' ἔστε** = ποῦ εἶστε. **τοῦτον Οιδίππου...** ἡ σειρά τῶν λέξεων: **τοῦτον τόν ἄνδρα Οιδίππου** **πάσαι** ἔφευγε, **τρέμων**, **μη κτάνοι** (αὐτόν). **πρός τῆς τύχης** = ἀπό φυσικό θάνατο. **τοῦδε** τοῦ Οιδίποδα, ὁ ὁποῖος τῆ στιγμῇ αὐτῇ ἐρχόταν ἀπό τά ἀνάκτορα. **ἐκπέμπομαι** = στέλω καί προσκαλώ ἔξω. **iv' ἦκει** = ποῦ κατάντησαν. **τά σεμνά** εἶθρον. **ἀγγελῶν** τί μετοχῇ εἶναι: **σημήνας γενοῦ** περὶ φ. = **σήμηνον** = ἀναγγεῖλαι. **θανάσιμον βεβηκότα** = ὅτι ἀπῆλθε στό θάνατο, ὅτι πέθανε. **δόλοισιν** = μέ δολοφονία, μέ ἐπιβουλή δολοφονική. **ἡ ξυναλλαγή νόσου**; ἡ ἀπό μεσολάδηση νόσου, ἡ ἀπό ἀσθένεια; **σ μικρά ῥοπή** = πολύ μικρή, ἀσημαντή ἀφορμή (**ῥοπή** = κλίση· ἡ μεταφ. ἀπό τό ζυγό). **εὐνάζω** = ρίχνω στήν κλίνη (εὐνή), καταβάλλω. **συμμετροῦμαι** βλ. στίχο 73. **συμμετρούμενος τῷ μακρῷ χρόνῳ** = σύμφωνα μέ τῆ μακρὰ ἡλικία του, σύμφωνα μέ τά βαθιά γερατεία του. **πυθόμαντις ἐστία** = ἡ μαντική ἐστία τῆς Πυθοῦς (προσωποπ.). **κλάζω** = κρώζω, κράζω. **τοὺς ἄνω** (στόν ἀέρα) **κλάζοντας ὄρνεις** περιφρονητικά μιλάει γιά τοὺς λόγους τοῦ Τειρεσία. **ὧν ὑφηγητῶν (ὄντων)** = κατά τίς ὁδηγίες (τῆν **ὑφήγησιν**) τῶν ὁποίων. **κεῖθει** ἔχει παθ. σημ. = κρύβεται, ἔχει ταφεῖ. **ἄψαυστος** (ἐνεργ.) **ἐγχους** = χωρίς νά ἀγγίξω δόρου ἢ ξίφος. **εἴ τι μῆ** = ἐκτός ἂν ἴσως. **τῶμῳ πόθῳ** ἀντί: **τῷ πόθῳ ἐμοῦ** = ἐξαιτίας τοῦ πόθου του γιά μένα. **οὕτω** = μέ τέτοιους ὄρους. **ἂν θανῶν εἴη** = **θάνοι** (ἀντί ὄριστ.). **τά δ' οὖν** = ὅπωςδήποτε ὁμως. **θεοπίσματα** = χρησμός. **τά παρόντα** τὰ ὁποῖα τώρα μᾶς ἐμβάλλουν σέ σκέψεις, σέ φόβους. **συλλαθῶν** = ἀφοῦ πῆρε μαζί του. **ἄξια** (κατηγορ.) **οὐδενός** = χωρίς κανένα κύρος. **παράγομαι** = παρασύρομαι. **εἰς θυμόν βάλλω** = θυμᾶμαι, βάζω στό νοῦ μου. **τό λέχος τῆς μητρὸς** = τό γάμο μέ τῆ μητέρα μου. **ῶ τὰ τῆς τύχης κρατεῖ** = στό βίο τοῦ ὁποῖου ἐπικρατεῖ ἡ τύχη (ἡ τυφλή τύχη καί ὄχι ἡ θεά Τύχη, ἡ ὁποῖα πιστευόταν ἀπό ὄλους)· ἐδῶ μιλάει γενικά καί μόνο πιο κάτω, στό στίχο 980, εἰδικεῖται γιά τόν Οιδίποδα: **σὺ δ'...** **πρόνοια δ' οὐδενός σαφῆς** = καί δέν ὑπάρχει γιά τίποτε ἀλάθητη πρόγνωση. **εἰκῆ** = ὅπως τύχει, ἀπερίσεπτα· αὐτά καί τὰ πιο κάτω λέγει ἡ Ἰσκάστη γιά παρηγορία τοῦ Οιδίποδα. **εἰς τὰ νυμφεύματα** (προσδιορ. ἀναφορ.) = ἀναφορικά μέ τό γάμο μέ τῆ μητέρα σου. **ἀλλ' ὅτω ταῦτα παρ' οὐδέν ἐστι** (ἀναφ. ὑποθ. πρότ.) = **ἀλλά** ἂν κάποιος δέ δίνει καμιά σημασία σ' αὐτά. **ῥᾶστα** = εὐκολότατα, χωρίς καμιά ἀπόλυτα λύπη. **μέγας ὀφθαλμός**

= ισχυρός ὁδηγός, τρανή ἀπόδειξη. **ξυνήμι** = ἐννοῶ. τῆς ζώσης γεν. ὑποκ. = ἡ ζωντανή. **καὶ ὑπὲρ ποίας γυν.** καὶ γιὰ ποιά γυναῖκα (ἀναγκ. αἴτιο.). **τί ἐκείνης = τί πράγμα ἐκείνης. ἢ ρητόν;** ἀφανε δύναται νὰ ἀνακοινωθεῖ; **τό τε πατῶν...** ἡ σειρά τῶν λέξεων; **ἐλεῖν τε τὸ πατῶν αἷμα ταῖς ἐμαῖς χερσὶ** = καὶ νὰ φονεύσω τὸν πατέρα μου μὲ τὰ ἴδια μου τὰ χέρια. **ἐξ ἐμοῦ ἀντί: ὑπ' ἐμοῦ. εὐτυχῶς** γιατί, μὲ τὸ νὰ μὴ μεταθεῖ στὴν Κόρινθο ἀλλὰ στὶς Θῆβες, ἀπέφυγε τοὺς κινδύνους τῶν ἐγκλημάτων πρὸς τοὺς γονεῖς του καὶ θοῆκε τὴν εὐτυχία, ἀφοῦ ἔγινε βασιλιάς τῶν Θηβῶν (τραγικὴ εἰρωνεία, γιατί αὐτὸ ἀκριβῶς ἐπέφερε τὸν ὄλεθρό του). **ἀλλ' ὁμως ἥδιστον** = ἀλλὰ ὁμως ἦταν πάρα πολὺ εὐχάριστο (πβ. τὸ «οὐδὲν γλυκίον ἤς πατοῖδος οὐδὲ τοκήων», Ὁ δ Ὑ σ σ ε ι α, ι 34).

δ') 1000–1085

Λεξιλογικές. – ἡ γὰρ τὰδ' ὀκνῶν ἦσθα ἀπόπτολις; ἀλήθεια λοιπὸν θοισκόσοιν μακριὰ τῆς πατρίδας σου, ἐπειδὴ φοβόσοιν αἰτὰ ἐδῶ; **πατρός τε χρῆζων** ἐκτός ἀπὸ τὸ λόγο, πού ἐξέθεσα, καὶ γιατί ἐπιθυμοῦσα... **τί δῆτ' ἐγὼ οὐχὶ ἐξελυσάμην σε** = γιατί λοιπὸν δέ σέ ἀπάλλαξα ἀμέσως, τί κάθομαι καὶ δέ σέ ἀπαλλάσσω ἀμέσως, μπορῶ ἀμέσως νὰ σέ ἀπάλλῃξω. **χάριν** = ανταμοιβή, δῶρο. **τοῦτ' ἀφικόμεν** = πρὸς τὸ σκοπὸ αὐτό... **πρὸς δόμους** ἐνν. στὴν Κόρινθο. **εὐ πράττω τι** = εὐτυχῶ κάπως, λαδαίνω κάποια εὐεργεσία. **ὀμου ἀντί: ὀμόσε** = σ' αὐτὸ τὸ μέρος. **φυτεύσασιν** ἐνν. ἐδῶ τὴ μητέρα, ἐνῶ ἡ λέξι λέγεται μᾶλλον γιὰ τὸν πατέρα. **εἰ τῶνδε φεύγεις οὐνεκα** = ἐάν γι' αὐτὰ τὰ αἴτια (τὰ ὁποῖα ἀναφέρθησαν πῶ πάνω) ἀποφεύγεις. **μὴ ἐξέλθῃ σαφῆς** = μήπως ἀποδειχθεῖ (ὀγει) ἀληθής. **μίασμα τῶν φυτευσάντων** (γεν. ὑποκ.) μόλυσμα ἀπὸ τοὺς γονεῖς. **τοῦτ' αὐτό, τοῦτο** ἡ ἐπανάληψη τοῦ **τοῦτο** γιὰ νὰ δηλώσει τὴ μεγάλη προσδοκία τοῦ Οἰδίποδα γιὰ ἐκεῖνο πού εἰπώθηκε ἀπὸ τὸν ἀγγελιοφόρο. **οὐδὲν πρὸς δίκης καθόλου δίκαια. πῶς δ' οὐχί;** ἐνν. **πρὸς δίκης τρέμω; γεννητῆς** = ὁ γονιός, ἐνῶ **γεννήτης** = ἐκεῖνος πού ἀνήκει στὸ αὐτὸ γένος. **ὀθούνεκα** = γιατί οὐδὲν ἐν γένει σοι ἦν = καμία συγγένεια δὲν εἶχε μ' ἐμένα. **οὐ μᾶλλον οὐδὲν** ἐπαναλαμβάνει τὴν ἄρνηση πού προηγήθηζε γιὰ μεγαλύτερη ἐμφαση. **τοῦ δ' ἀνδρός** (= ἐμοῦ), **ἀλλ' ἴσον** = δέ σέ

γέννησε περισσότερο από έμένα, αλλά **ἐξ ἴσου**, δηλ. τόσο είναι πατέρας σου ὁ Πόλυβος, ὅσο καί ἐγώ (αὐτό είναι ἀπό τίς συνηθισμένες εὐφυολογίες τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ). **ἐξ ἴσου** ἔνν. τό **ἐξέφευσε. τῷ μηδενί** (ἔνν. ὄντι) = **τῷ μὴ φύσαντι. ἐγένετο** = ἐγέννησε. **ἀντί τοῦ δὴ παιδὰ μ' ὠνομάζετο**; γιά ποιό λόγο λοιπόν μέ ὀνόμαζε σάν δικό του παιδί; **λαβὼν** αἰτιολ. μετ. **κἄθ'** = **καί εἶτα** = καί μολαταῦτα. **ὠδε μέγα** = τόσο πολύ. **στέργω** = ἀγαπῶ. **ἀπ' ἄλλης χειρὸς** ἔνν. ἡ ἐναντιωμ. μετ. **λαβὼν. ἐκπέιθω** = πειθαναγκάζω. **ἐμπολάω** = ἀγοράζω. **δίδως** ἴστορ. ἔνεστ. **ναπαῖαι πτυχαί** = δασώδεις χαράδρες. **ἐπιστατῶ** = εἶμαι βοσκός (στά ποιμνία), γιατί ὁ ποιμένας λεγόταν καί **ἐπιστάτης. ἐπί θητεία** = μέ ἔμμισθη ὑπηρεσία· **θῆς** λεγόταν ὁ ἐλεύθερος ἐργάτης πού ὑπηρετοῦσε μέ μισθό (ὑποτίθεται ὅτι εἶναι τοῦ Πολύβου, ἀφοῦ σ' αὐτόν παρέδωσε τό ἔκθετο). **σοῦ δὲ σωτήρ γε** = (ναί ὑπηρετής, σάν περιπλανώμενος μισθωτός ἐργάτης), ἀλλά σωτήρας σου βέβαια (λέγει αὐτό μέ κάποια ὑπερηφάνεια). **τί ἄλγος ἰσχοντα**; ἀπό ποιό κακό ἔπασχα; (κάνει τήν ἐρώτηση αὐτή ὁ Οἰδίποδας, ἐπειδή ἄκουσε τή λέξη **σωτήρ**, δηλ. ἀπό τί κακό μέ ἔσωσες;); **μαρτυρήσειαν ἄν** = μποροῦν νά μαρτυρήσουν, νά τό ἀποδείξουν (**ὄτι ἐν κακοῖς ὄντα σὲ ἔλαβον**). **ποδῶν ἄρθρα τὰ σά** = **τὰ ἄρθρα τῶν σῶν ποδῶν. τί τοῦτ' ἀρχαῖον ἐννέπεις κακόν**; **τί ἔστι τοῦτο τὸ ἀρχαῖον κακόν, ὃ ἐννέπεις**; **διάτορος** = διατροφημένος. **ἀκμαὶ ποδοῖν** = οἱ ἔσοχες τῶν ἀστραγάλων, τὰ σφυρά. **δεινόν γ' ὄνειδος σπαργάνων ἀνελόμην** = φοβερή πράγματι ντροπή πήρα ἀπό τή νηπιακή μου ἡλικία (κατά τήν ὁποία γίνεται τό σπαργάνωμα τῶν παιδιῶν). **ἐκ τύχης ταύτης** = ἀπό τό γεγονός αὐτό. **ὅς εἶ** = **οἷος εἶ** = ὅποιος εἶσαι (τέτοιος πού πράγματι εἶσαι, δηλ. **Οἰδίπους** = **οἰδάω, οἰδέω καί πούς**). **πρὸς πατρός ἢ μητρός** ἔνν. **ἔπαθον τὸ πάθημα τοῦτο. λῶν φρονεῖ** = καλύτερα γνωρίζει. **τυχῶν** ἀφοῦ βρῆκα κατά τύχη. **οὐκ** ἔνν. **οὐκ ἔλαβον αὐτὸν τυχῶν. τῶν Λαίου τις** = κάποιος ἀπό τοὺς ἀνθρώπους (ὑπηρετές) τοῦ Λαίου. **δήπου** = καθὼς θυμάμαι. **εἴτ' οὖν ἐπ' ἀγρῶν εἶτε κἀνθάδ' εἰσιδῶν**; = εἶτε γιατί πράγματι τὸν γνώρισε προσωπικά στοὺς ἀγρούς εἶτε καί ἐδῶ; **σημήνατε** = κάνετε μου γνωστό τοῦτο. **καιρὸς κατάλληλη εὐκαιρία. οὐδὲν ἄλλον** ἀντικ. τοῦ ἐννοούμενου ἀπαρεμφ. **ἐννέπειν**, τοῦ ὁποίου ὑποκ. τό: **αὐτὸν** (τὸν ἀγγελον). **τὸν ἐξ ἀγρῶν** = **τὸν ἐν ἀγροῖς ὄντα καί προσκληθέντα ἐξ αὐτῶν ὑπὸ σοῦ. ματεύω** = ζητῶ. **ἐφιμέεσθα μολεῖν** ἐπιθυμοῦμε νά ἔλθει. **τὸν** = **ὄν. τί δ' ὄντιν'**

εἶπε πλήρης ἡ φράση θά ἦταν: **τί δ' ἐρωτᾶς, ὄντιν' εἶπε. μηδὲν ἔντραπῆς** = νά μή φροντίζεις (νά μήν ἐνδιαφέρεσαι καθόλου). **οὐκ ἄν γένοιτο τοῦτο, ὅπως ἐγὼ οὐ φανῶ** = δέν μπορεῖ νά γίνει τοῦτο, νά μή φανερώσω ἐγώ (ὁ Οἰδίποδας φαντάζεται ὅτι ἡ Ἰοκάστη τὸν ἐμποδίζει νά βρεῖ τὸ γένος του, γιὰ νά μήν ἀποδειχθεῖ ἡ ταπεινὴ καταγωγή του). **ἄλις (εἰμι) νοσοῦσ' ἐγῶ** προσ. σύνταξη ἀντὶ τῆς ἀπροσ: **ἄλις ἐστὶ νοσεῖν (πάσχιν, ὑποφέρειν) ἐμέ. τρίδουλος τρίτης μητρὸς** = δοῦλος ἀπὸ δούλη μητέρα μέχρι τρίτη γενιά. **ἐκφανῆ κακῆ** = θά ἀποκαλυφθεῖς ὅτι ἔχεις ταπεινὴ καταγωγή. **μῆ οὐ = ὥστε μῆ οὐ. τάδε** = ἀναζήτησις τῆς καταγωγῆς σου. **τὰ λῶστα** = τὰ ὠφελιμότετα. **τὰ λῶστα** (ἡ ἐπανάληψη αὐτοῦ ὑποδηλώνει ἀγανάκτησις) = αὐτὰ τὰ ὠφελιμότετα (δηλ. ἡ μὴ ἀνεύρεσις τῆς καταγωγῆς μου). **πάλαι** (ἀπὸ τῆ στιγμῆ πού ἄκουσε στὴν Κόρινθο πὼς εἶναι νόθος) **δύσποτμος** = δυστυχῆς. **ἄξει τις** ἀποστέλλεται δεύτερος ἀγγελιοφόρος νά φέρει τὸ γρηγορότερο τὸ βοσκό, ὕστερα ἀπὸ τὸν πρῶτο (στίχος 861). **χαίρειν** = νά καμαρώνει. **προσειπείν** = νά προσαγορεύσω (δηλ. ὅτι εἶσαι **δύσποτμος** = δυστυχῆς). **ἄλλο δ' οὐποθ' ὕστερον** = μετὰ ἀπὸ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἡ Ἰοκάστη ἀπέρχεται ἀτότομα ἀπὸ τῆ μεσιανῆ πύλη στὰ ἀνάκτορα. **ἄξασα** (τοῦ ρ. **αἰσσω**) = ἀφοῦ ὄρησε μέ σπουδῆ. **ὅπως μῆ** τὸ **ὅπως μῆ** μέ ὀριστ. μέλλοντος τίθεται μέ ῥῆμ. φόβου σημαίντ. **ἀναρρήξει** (ἀμεταθ.) = μήπως ξεσπάσουν. **σιωπῆς** ἔνν. τῆ σιωπῆ τῆς Ἰοκάστης, ἡ ὁποία ἀπέφυγε νά ἐξηγήσει τοὺς λόγους τῆς ξαφνικῆς φυγῆς τῆς καὶ ἀρκέστηκε μόνο νά ἀναφωνήσει **ιοῦ, ιοῦ. ὅποια χρῆζει ῥηγνύτω** = ἄς ξεσπάσουν ὅσα θέλουν. **φρονῶ μέγα** = μεγαλοφρονῶ. **δυσγένεια** = ταπεινὴ καταγωγή. **νέμω** = θεωρῶ. **τῆς εὐ διδούσης** = αὐτῆς πού μοῦ προσφέρει εὐτυχία (ἔνν. τὴν προηγουμένη πρὸς αὐτὸν εὐνοία τῆς τύχης). **οὐκ ἀπμασθήσομαι** = δέ θά προσβληθῶ. **τῆς γὰρ** = γιὰτὶ ἀπὸ αὐτῆ (τὴν τύχη). **οἱ συγγενεῖς μῆνες** = οἱ χρόνοι πού μέ συντρόφευσαν στὴ ζωῆ, πού παρακολούθησαν τὸ βίο μου ἀπὸ τῆ γέννησῆ μου ὡς τὰ σήμερα (ἔνν. γενικά τὸ χρόνο τῆς ζωῆς, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν ἀντίληψη τῶν ἀρχαίων γεννιέται μαζί μέ τὸν ἄνθρωπο, περνάει μαζί τῆ ζωῆ καὶ γερονά μαζί του). **διώρισαν μικρὸν καὶ μέγαν** = ὀρισαν (προόρισαν, ἔταξαν) νά γίνω στὴν ἀρχὴ μικρὸς καὶ ἔπειτα μέγας. **τοιόσδ' ἐκφύς** = ἀφοῦ εἶχα τέτοια καταγωγή, ἀφοῦ τέτοιος γεννήθηκα. **οὐκ ἄν ἐξέλθοιμ' ἐπι ποτ' ἄλλος, ὥστε μῆ ἐκμαθῆιν τοῦμόν γένος** = δέν εἶναι δυνατὸ (δέ γίνεται) νά ἀποδειχθῶ κάποτε

άλλος (διαφορετικός), ώστε να μή μάθω την καταγωγή μου (με άλλα λόγια θέλει να ελπεί ότι τίποτα δεν μπορεί να μεταβάλλει την καταγωγή μου και έπομένως δεν υπάρχει λόγος να μή μάθω τά σχετικά με αυτή).

Πραγματικές. – ικέτης αφίγμα Ἄφου τέλειωσε τούς λόγους αὐτοῦς ἡ Ἰοκάστη, στεφανώνει τό ἀγάλμα τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ οἱ θεοραταίνιδες ἀνάδουν τή φωτιά στό βωμό γιά τά θυμιάματα. **ἄρ' ἄν παρ' ὕμων, ὦ ξένοι...** Ὁ ἀγγελιοφόρος ἐρχεται ἀπό ἀριστερά καί ἡ ἐμφάνισή του φαίνεται σάν ἄμεσο ἐπακολούθημα τῆς προσευχῆς τῆς βασιίσσας, **παντελής δάμαρ** Τό γάμο οἱ ἀρχαῖοι τόν θεωροῦσαν ἀτελή, ἄν τό ἀντρόγυνο δέν ἀποκτοῦσε τέκνα· γι' αὐτό καί στά προικοσύμφωνα συνηθιζόταν νά ἀναγράφεται **ἐπ' ἀρότω παιδων ἄγομαι γαμετήν**, δηλ. νυμφεύομαι γιά νά τεκνοποιήσω. Ἐπομένως λεγόταν **παντελής δάμαρ** ἡ σύζυγος ἐκείνη πού εἶχε τέκνα. **ψ τὰ τῆς τύχης κρατεῖ** Ἄφου στό στίχο 724 ἡ Ἰοκάστη ἐξέφρασε ἀμφιβολίες γιά τό ἀξιόπιστο τῶν ἀνθρώπινων μαντείων καί στό στίχο 853 δέ φείσθηκε οὔτε τόν Ἀπόλλωνα, τώρα θεωρεῖ ὡς κυρίαρχο τοῦ κόσμου τό μοῖραῖο καί τυχαῖο **τύχη κυβερνᾷ πάντα. ἐπέπερ εὐνους ἦλθον...** Ὁ ἀγγελιοφόρος νομίζει ὅτι θά εὐχαιριστήσῃ τόν Οἰδίποδα, ἄν τοῦ ἀναγγεῖλει ὅτι αὐτός τόν ἔσωσε, ὅταν ἦταν ἐκτεθειμένος, ἀνάτηρο παιδί, στόν Κιθαιρώνα· ὅμως ποιό ἄλλο ἀποτέλεσμα ἐπακολούθησε; ὥστε ἐδῶ ἔχουμε ἄλλη **περιπέτεια. εὐρῶν ναπαίαις ἐν Κιθαιρῶνος πτυχαῖς** Αὐτό ἦταν τό πρῶτο κεραυνοδόλο πλῆγμα τῆς Ἰοκάστης, ἡ ὁποία ἄρχισε νά ὑποπεύεται τήν ἀλήθεια, γιά νά πεισθεῖ πιό κάτω ἀπολύτως, στοῦς στίχους 1032 καί 1042. **μικρὸν καί μέγαν διώρισαν** Πράγματι, αὐτός ἦταν στήν ἀρχή ἔκθετο ἀνάτηρο παιδί καί ἔγινε διάδοχος καί ἔπειτα ἔτοιμος πρὸς ἀνακήρυξη βασιλιάς στό θρόνο τῆς Κορίνθου καί ἐπίσης ἀπελπισμένος ὁδοιπόρος καί τέλος βασιλιάς τῶν Θηβῶν.

ΤΡΙΤΟ ΣΤΑΣΙΜΟ (1086-1108)

Στροφή 1086–1097

Λεξιλογικές. – εἶπερ ἐγὼ μάντις Κατά τό χρόνο πού ὁ Οἰδίποδας μένει μόνος στή σκιερή σφεατικός καί ἀπό καιρό σέ καιρό στρέφει τό

δλέμμα, μήπως δεῖ νά ἔρχεται ὁ βουκόλος, ὁ χορός περιχάρως τραγουδάει τὸ τρίτο στάσιμον, γιὰ νά ἐκφράσει τὴν ἐλπίδα ὅτι ὁ βασιλιάς, ὁ ὁποῖος νομιζόταν ξένος (Κορίνθιος), σύντομα θά ἀποδειχτεῖ Θηβαῖος κατὰ τὴν καταγωγή. **μάντις** μέ τὴν ἔννοια τῆς ἀνθρώπινης μαντικῆς, **ἴδρις** = σοφός. **κατὰ γνώμαν** = κατὰ νοῦ. **οὐκ ἔσει ἀπείρων** = ἰδέ θά εἶσαι ἄπειρος, θά εἶσαι μέτοχος· ἢ σειρά τῶν λέξεων : **οὐκ ἔσει ἀπείρων μὴ οὐ σέ γε αὖξιν** = ἰδέ θά εἶσαι στερημένος ἀπὸ τοῦ νά σέ ἐγκωμιάζουμε, θά μάθεις ὅτι σέ...**πατριώτας** = συμπατριώτης· μέ τρία ἐπίθετα: **πατριώταν, τροφὸν καὶ μητέρα**, ὁ ποιητὴς ἐσημείωσε κλιμακωτὸ σχῆμα ἀπὸ τὰ μικρότερα στὰ μεγαλύτερα. **χορεύομαι** = μέ τιμοῦν μέ χορούς. **ἐπήρα φέρω** (ὁμηρικὴ φράση) = φέρω εὐχάριστα. **τυράνοις** = τῶν Οἰδίποδι (ὁ πληθ. γιὰ τὴ βασιλικὴ οἰζογένεια τοῦ Οἰδίποδα ἢ πληθ. τῆς μεγαλειότητος). **ἴηε Φοῖβε** βλ. στίχο 154.

Ἐντιστροφή 1098–1108

Λεξιλογικές. – **μακραιῶν** = μακρόβιος. **μακραιῶνων** ἔνν. **κορῶν**. **ἔπικτε** μεταφέρεται στό χρόνο τῆς εὐρέσεως τοῦ Οἰδίποδα. **πελασθεῖσα Πανὸς** = ἡ ὁποία συγκοιμήθηκε μέ τόν Πάνα. **εὐνάτετρα** = σύζυγος. **πλάκες ἀγρόνομοι** = **πλάκες ἀγρῶν νεμομένων** = φρεῖνες πεδιάδες ἀγρῶν (πού βόσκουν ζῶα). **Κυλλάνας** = Κυλλήνης. **Βακχεῖος** = ὁ Διόνυσος. **εὐρημα** = ὡς λαμπρὸ δῶρο, ὡς εὐχάριστο κέρδος, ὡς ἀνέλπιστο κέρδος, καὶ ἐπομένως τέκνο του (δηλ. κάποια νύμφη, πού πλάμασε μαζί, τοῦ τόν γέννησε).

Πραγματικές. – Τὸ χορικό ἄσμα εἶναι μεστό ἀπὸ χαρὰ καὶ ἐλπίδες· τοῦτο συνηθίζοταν στὰ ἀρχαῖα δράματα, ἰδίως ὅταν προβλεπόταν μεταβολὴ στό χειρότερο καὶ καταστροφὴ. **τὰν αὐριον πανσέληνον** Ὁ χορός ἀναμένει αὐριο νά διαλευκανθεῖ τελείως τὸ μυστήριον τῆς καταγωγῆς τοῦ Οἰδίποδα, ὅταν θά ἦταν πανσέληνος πού συνέπιπτε μέ τὴν ἐπομένη τῆς ἐορτῆς τῶν Μεγάλων Διονυσίων, κατὰ τὴν ὁποία διδάσκονταν τὰ δράματα. Ἴσως μέ τὴν πανσέληνον θέλησε νά δείξει ὅτι ἡ ἀνακάλυψη τοῦ πράγματος θά γίνεῖ στό ἄπλετο φῶς. **μακραιῶνων** Ἐννοεῖ τίς νύμφες οἱ ὁποῖες ἦταν παρθενικὲς θεότητες, προσωποποιήσεις τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως. Κατοικοῦσαν σέ ὄρη, δάση, πεδιάδες, κοιλάδες, σπήλαια, βουρσες καὶ ποταμούς καὶ ζοῦσαν μακροχο-

νίως τρώγοντας ἀμβροσία. Ἐκλαμβάνονταν ὁμοίως ὡς τροφοὶ καὶ παιδαγωγοὶ τοῦ Δία καὶ τοῦ Διονύσου καὶ αὐτὸν παρακολοῦθοῦν συνεχῶς μαζί με τὸν Πάνα καὶ τοὺς Σατύρους. **Πάν** Ἦταν ὁ ποιμενικός θεὸς πού ἰδιαίτερος τιμοῦσαν στήν Ἀρκαδία, γιός τοῦ Ἑοῦ· γεννήθηκε στό ἰωκαδικό ὄρος Λύκαιο. Ἀπό τή γέννησή του ἦταν κερατοφόρος (κερασφόρος), τραγοπόδαρος, γενειοφόρος καὶ σιμός κατά τή μήτη, δασύτριχος καὶ μέ οὐρά, ἔπαιζε τή σύριγγα (εἶδος φλογέρας) καὶ πάντοτε ἔπαιζε στά ὄρη καὶ τά δάση μαζί με τίς Νυμφες. **Ἑρμῆς** Ἦταν καὶ αὐτός προστάτης τῶν ποιμνίων, λεγόταν **νόμιος, ἐπιμήλιος, κριοφόρος** κτλ. καὶ ἦταν συμπαίκτης τῶν Νυμφῶν. **Βακχεῖος** Ἦταν ὁ θεὸς Διόνυσος, ὁ ὁποῖος πολλές φορές παριστάνεται νά συνοδεύεται ἀπό θίασο μεθυσιμένων Σατύρων, Σιληνῶν, Νυμφῶν καὶ Μουσῶν, μέ αὐτόν ἤρεμο καὶ γαλήνιο στή μέση. **ναίων ἐπ' ὀρέων** Στόν Κιθαρώνα, τόν Παρθασσό καὶ σέ ἄλλα ὄρη τελοῦσαν νυκτερινές ἐορτές. **Ἐλικωνιάδες** Ἦταν οἱ Ἐλικωνιάδες Μοῦσες πού ὀνομάστηκαν ἔτσι γιατί διέμεναν μέ τόν Ἀπόλλωνα στόν Ἐλικώνα.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ (1109-1185)

Λεξιλογικές. – συναλλάσσω συντυχαίνω, συναντῶ· ἡ μετοχή ἐναντιωμ. **σταθμῶμαι** = εἰκάζω, συμπεραίνω. **πρέσβεις** = πρεσβύτες, γέροντες. **ξυνάδει** = συμφωνεῖ. **σύμμετρος** = ἰσόχρονος, συνομήλικος (δηλ. καὶ αὐτός γέρος)· πλεονάζει μετά τό **ξυνάδει. ἐν μακρῷ γήρα** ἀντί ἀπλῆς δοτ., προσδ. ἀναφορ. **τῷδε τάνδρι** = **τῷ Κορινθίῳ ἀγγέλω**· σὺ τοῦτο λέγει πρὸς τόν χορηγαῖο τοῦ χοροῦ, ἐνῶ πιό πάνω μέ τό **πρέσβεις** προσφώνησε ὅλον τό χορό. **προύχοις ἄν μου τῆ ἐπιστήμη** = μπορεῖς νά εἶσαι ἀνώτερός μου κατά τή γνώση· τό **ἐπιστήμη** κατά ἀντίθεση πρὸς τό **σταθμάσθαι**· γὰρ αἰτιολογεῖ τό ἐννοούμενο ἀπό τόν προηγούμενο στίχο: **προύχω τῆ ἐπιστήμη. εἶπερ τις ἄλλος** ἐπιτείνει τήν ἔννοια τοῦ **πιστός**, ἐνῶ μέ τό **ὡς νομεύς ἀνήρ** περιορίζει τήν προηγούμενη ἐπίταση (ὅσο μπορεῖ νά εἶναι πιστός ἕνας ἄνθρωπος δοσικός). **δευρό μοι βλέπων** = στρέφοντας τά βλέμματά σου ἐδῶ σ' ἐμένα (γιὰ νά ἀνιχνεύσει τήν ἀλήθεια καὶ ἀπό τά βλέμματα καὶ ἀπό τήν ὄλη στάση του, γιατί ὁ δοῦλος, ἀφοῦ εἶδε τόν Κορίνθιο ἀγγελιοφόρο καὶ τόν ἀναγνώρισε καὶ ἐπειδὴ φοβόταν ὅτι θά ρωτηθεῖ ἀπό τό φωνιά τοῦ Λαῖου, στέκει κατατρομαγμένος καὶ μέ τά μάτια κατεδα-

σμένα). ἡ (δοῦλος) = ἦν (α' ἐνικ.). οἴκοι τραφεῖς = οἰκοτραφῆς (αὐτό λέγει ὁ δοῦλος μέ κάποια ὑπερηφάνεια, γιατί οἱ οἰκογενεῖς δοῦλοι ἀπολαμβάναν ἰδιαίτερη ἐμπιστοσύνη ἀπό τοῦς κυρίους τους). **μεριμνῶν** = φροντίζοντας. **ἡ βίον τίνα (ἔχων)** = ζώντας κατά ποῖο τρόπο. **ξύναυλος εἰμι** = συγκατανλίζομαι, συνδιανυκτερεύω, συχνάζω. **ἦν μὲν Κιθαιρῶν ἐνν. οὐ ἦν ξύναυλος. πρόσχωρος (τῷ Κιθαιρῶνι)** = πλησιόχωρος, γειτονικός. **τόνδε τόν Κορίνθιο ἀγγελιοφόρο. τῆδε πού** = ἐκεῖ κάπου. **μαθῶν** = γιατί τόν γνώρισες. **καί λέγεις** = λοιπόν ἐννοεῖς. **ἡ ξυναλλάξας ἔξαορ.** ἀπό τόν **οἶσθα**, ὅπως καί τό **μαθῶν** διαφέρει ἀπό τό **μαθῶν** γιατί τό **μαθῶν** ἐννοεῖ ὅτι τόν ἐγνώρισε καλῶς, ἐνῶ τό **ξυναλλάξας** δηλώνει ἀπλή γνώσιμία ἀπό συνάντηση. **οὐχ ὥστε = οὐκ οἶδ' ὥστε. κούδέν γε θαῦμα** = καί δέν εἶναι δέδαια καθόλου παράδοξο τοῦτο (τό μὴ δύνασθαι εἰπεῖν ἐν τάχει...) **ἤμος** = ὅταν..., χρονική πρότ. ἀντί εἰδικῆς. **τῷδε τάνδρι** ἐνν. τό Θηβαῖο ποιμένα. **ἔξ ἤρος εἰς ἀρκτουῦρον** = ἀπό τήν ἀνοιξη ὡς τίς ἀρχές τοῦ φθινοπώρου. **τρεῖς ὄλους ἐκμήνους χρόνους** = ἐπὶ τρία ὀλόκληρα ἔξάμηνα. **τάμᾳ ἔπαυλα** = στά μαντριά μου, στά ποιμνιοστάσιά μου. **σταθμᾶ** ταυτόσημο πρὸς τό **ἔπαυλα**. **πεπραγμένον** = πραγματικό, ἀληθές (κατηγ. τοῦ **τι**). **ἐκ μακροῦ χρόνου** ἐνν. ἡ ἐναντιωματική μετοχ. **ὄντα ὡς ἐμαυτῷ θρέμμα θρεψαίμην ἐγώ** = γιά νά ἀναθρέψω αὐτόν ὡς δικό μου τέκνο. **ἰστορῶ** = ἐρευνῶ, ἐρωτῶ νά μάθω. **ὦ τᾶν** = φίλε μου (τό λέγει μέ κάποια ὑπερηφάνεια, γιατί τό δρόφος πού τοῦ παραδόθηκε ἐγινε βασιλιάς). **οὐκ εἰς ὄλεθρον;** ἐνν. **ἄπει** = δέν πᾶς νά χαθεῖς; **ἄ** ἐπιφώνημα πού χρησιμοποιεῖται πρὸς ἔκφραση ποικίλων συγκινήσεων· ἐδῶ εἶναι ἐφεκτικόν (δηλ. δύναται νά ἐμποδίσει ἢ νά σταματήσει). **κολάζω** = τιμωρῶ (γιά σφραγισιμό)· ἐδῶ σημ. ἐπιπλήττω· ἐμπεριέχει εἰρωνεία, γιατί σχετικά μέ δοῦλο δέν μπορεῖ νά λεχθεῖ **κολάζει**, ἀλλά μόνο **κολάζεται**. Πρέπει νά παρατηρηθεῖ ἡ διαφορετική αἰσθηματική κατάσταση τῶν προσώπων πού διαλέγονται (συζητοῦν). Ὁ Κορίνθιος αἰσθηματικά φαίνεται ἀφελῆς, φαιδρός καί θριαμβευτικός, ὁ γεροδοσκός εἶναι ἐμβρόντητος καί μεστός ἀπό ἀγωνία καί ἀνησυχία, ὁ Οἰδίποδας ἀνυπόμονος, γεμάτος ὀργή γιά τήν ἔστω καί γιά λίγες στιγμές ἀναβολή τῆς ἐκμυστηρέσεως τῶν γεγονότων, καί ὁ χορός δείχνει τό ἐνδιαφέρον του, ἀλλά μέ ἀφέλεια καί ἄγνοια· ὁ θεατῆς τέλος βλέπει μέ φρίκη νά προσεγγίζει ἀπό στιγμή σέ στιγμή ἡ φοβερή ἀποκάλυψη. **ὦ φέριστε** ὄμηρ. ὑπερθ., λέγεται καί

φέρτατος = ἄοιστος, τί ἁμαρτάνω; = ποιὰ παρορροπή ζάνω; οὐκ ἐννέπων (ἐνν. τό ρῆμα ἁμαρτάνεις) μετοχή αἰτιολ., = γιατί δέν ἀναφέρεις... ἄλλως = μάταια, ἀνωφελῶς (ἐνν. μέ τό ἄλλως ὅτι ἀντί νά φέροι καλό στόν Οἰδίποδα, συντελεῖ ἀντιθέτως στόν ὄλεθρό του). πρὸς χάριν = χωρίς τιμωρία, μέ τό καλό, κλαίων κατόπιν τιμωρίας, μέ τό κακό, μέ τό ξύλο, αἰκίζομαι (ὅπως καί τό ἐνεργητικό αἰκίζω) = μεταχειρίζομαι ὀλαβερῶς, βασανίζω (νά παρατηρηθεῖ ἡ μεγάλη δειλία τοῦ δοσκού γιά τήν καλύτερη πλοκή τῆς ὑποθέσεως τοῦ δράματος). οὐχ ὡς τάχος τις τοῦδ' ἀποστρέψει χεῖρας; (τέθηκε ἀντί προστακτικῆς) = δέ θά γυρίσει ἀμέσως κανεῖς πίσω τά χεῖρα τούτου; δέστε του τά χεῖρα ἀμέσως πίσω, δύστηνος ἐνν. ἐγώ, ἀντί τοῦ; (ἐνν. κελεύεις στρέψαι χεῖρας) = γιά ποιὰ αἰτία; ὄν οὗτος ἰστορεῖ = γιά τόν ὁποῖο αὐτός σέ ἐρωτᾷ, ὀλέσθαι δ' ὄφελον τῆδ' ἡμέρα = εἶθε νά εἶχα χαθεῖ κατά τήν ἡμέρα ἐξείνη (κατά τήν ὁποῖα τόν ἔδωσα), εἰς τόδε εἰς τό ὀλέσθαι = σ' αὐτό, δηλ. τήν καταστροφή, τοῦνδικον = τό ἀληθές, ἐκεῖνο πού ἐπιβάλλει τό δίκαιο, διόλλυμαι ἀντί μέλλοντος, τριβῆ = θραδύτητα, ἀναδολή, εἰς τριβάς ἐλά (μέλλων τοῦ ἐλαύνω) = θά προσῶ χορονοτιδῶντας σέ ἀναδολές, οὐ δῆτ' ἔγωγε (εἰς διατριβάς ἐλά). ἐμόν μὲν ἐνν. οὐκ ὄντα, τις ἀντί τι γεννημάτων, κατά σύνεση, ἐγγενής = συγγενής, λέγειν ἔξαοτ. ἀπό τό δεινῶ, πρὸς αὐτῶ τῶ δεινῶ σ' αὐτό ἀναμφισβητήτως τό φοβερό, ἐκλήζετο λέγει ἔτοι ἀντί ἦν, γιά νά μετριάσει τό φοβερό τοῦ πράγματος, ἦ γάρ = ἀλήθεια λοιπόν, ὡς πρὸς τί χρείας; γιά ποιὰ ἀνάγκη, γιά ποιό σοπό; ὡς ἀναλώσαιμί νιν (ἔξαοτ. ἀπό τό δίδωσιν, πού εἶναι ἴστωρ, ἐνεστώτας) = γιά νά τόν θανατώσω, τεκοῦσα ἐναντιομ. μετοχή, πλήμων σζληοή, θεοφάτων (γεν. ἀντικ.) ὄκνω = ἀπό τό φόβο φοβερῶν χορησῶν, τοὺς τεκόντας ἐνν. τόν πατέρα, γιατί τοῦτο ἔλεγε ὁ χορημός, κατοικτίζω αἰσθάνομαι μεγάλη συμπάθεια, γεγῶς (κατηγορ. μετοχή) = ὅτι ἔχεις γίνει (ἐδῶ ἡ ἀναγνώριση ἔγινε πλήρης), ἐξήκοι ἀν σαφή = θά ἐκδηλωθοῦν, θά ἐκπληρωθεῖ σαφῶς, προσβλέψαιμι = δύναμαι νά σέ ἀτενίσω, φύς, ὀμιλῶν, κτανῶν ἔξαοτιοῦνται ἀπό τό προηγ. ρῆμα-τίνος εἶδους μετοχές εἶναι: ἀφ' ὧν ἐνν. τῆ μητέρα, οὐς τε ἐνν. τόν πατέρα, ὀμιλῶ = συνευρίσκομαι.

Πραγματικές (στίχοι 1123 κ.έ.). – δούλος Ἀξιοπίστοι δούλοι καί κυρίως οἰκογενεῖς, ὅπως ὁ δούλος αὐτός τοῦ Λαΐου, ἀναλώσαναι

πολλές φορές τήν επίδωληψη κτημάτων μεγάλης ἐκτάσεως ἤ πολλῶν ποιμνίων· ὅμοια τέτοιες δοῦλες ἀναλάθβαιναν τή διεύθυνση τῶν πραγμάτων τοῦ οἴκου (σπιτιοῦ) καί ἀπολάθβαιναν ἰδιαίτερη ὑπόληψη ἀπό τοὺς κυρίους τους, **εἰς ἀρκτοῦρον** Οἱ ἀρχαῖοι πολλές φορές κανόνιζαν τό χρόνο ἀπό τοὺς ἄστερισμούς· ἡ ἀνατολή τοῦ ἀρκτοῦρου γίνεται στίς ἀρχές Σεπτεμβρίου, ὅταν ἀρχίζει τό φθινόπωρο, **ἐκμήνους χρόνους** Καί στά σημερινά χρόνια οἱ χωρικοί καί οἱ ποιμένες κανονίζουν τίς συμφωνίες τους μέ βάση τά ἐξάμηνα, π.χ. ἀπό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου μέχρι τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, κατά τό διάστημα δηλ. πού τά ποίμνια, λόγῳ τοῦ καλοῦ καιροῦ, ὀδηγοῦνται στίς βοσχές, **οὐκ εἰς ὄλεθρον** κτλ. Ὁ ὑπηρέτης ἀρχίζει νά ἀναγνωρίζει ὅτι ὁ Οἰδίποδας εἶναι γιός τοῦ Λαῖου καί ἐπομένως πατροκτόνος, ἐνῶ μέχρι τή στιγμή τόν γνώριζε μόνο ὡς φονιά τοῦ κυρίου του, καί γι' αὐτό ἀποτρέπει τόν Κορίνθιο νά προχωρήσει σέ πιό πέρα ἀποκαλύψεις, **κλαίων δ' ἔρεις** Οἱ δοῦλοι σέ περίπτωση σοβαρῶν παραπτώματων, κλοπῆς, ἀνυπακοῆς κτλ., ὑποβάλλονταν σέ φοβερά βασανιστήρια καί τιμωρίες· ὅσες πάλι φορές προσέρχονταν ὡς μνηστῆς ἢ μάρτυρες μπροστά στό δικαστήριο ὑποβάλλονταν ἀκόμη καί σέ μαστιγώσεις, γιά νά ἐξακριβωθεῖ τό ἀξιόπιστο τῆς μαρτυρίας τους, ὅπως δηλώνεται καί πιό κάτω, στό στίχο 1154. Στίχος 1185, μετά τά τελευταῖα λόγια τοῦ Οἰδίποδα, ὁ ἴδιος εἰσέρχεται στά ἀνάκτορα ἀπό τή μεσιανή θύρα, ἐνῶ ὁ Κορίνθιος ἀγγελιοφόρος ἀπέρχεται ἀπό τήν ἀριστερή πύραδο, γιά νά νά μεταβεῖ στήν Κόρινθο.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΣΤΑΣΙΜΟ (1186-1222)

Στροφή α' 1186-1196

Λεξιλογικές.—ὡς = πόσο, **ἴσα** ἐπιρρ. = ἐξίσου, **καί** = ὅπως (πολλές φορές ὁ **καί** ἔχει σημ. ὁμοιοματική μετά τά ὁμοιότητας σηματικά, ὅπως εἶναι ἐδῶ τό **ἴσα**). **ἐναριθμῶ** = λογαριάζω, θεωρῶ, **τάς εὐδαιμονίας** τό ἄρθρο τέθηκε γιά νά δηλωθεῖ ἡ πολυύμνητη, ἡ πολυπόθητη εὐτυχία, **τοσοῦτον ὅσον** = τόσο μόνο ὥστε, **δοκεῖν** ἐνν. ἀντιπ. **εὐδαιμονεῖν** = ὥστε νά φαίνεται (δηλ. νά νομίζει καί νά νομίζεται ἀπό τοὺς ἄλλους) ὅτι εὐτυχεῖ, **καί δόξαντα** = καί ἀμέσως νά φανεῖ (θέλει νά δηλώσει τήν ταχεῖα μετάβαση ἀπό τήν εὐτυχία στή δυστυχία), **ἀποκλῖναι** = νά ἀποκλίνει, νά καταπέσει ἀπό τό ὕψος τῆς εὐτυχίας στό

ἀντίθετο (στή δυστυχία). **Οιδιπόδα** δορικὸς τύπος ἀντί **Οιδίπου**, πού χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τοὺς τραγικούς στὰ μελικά μέρη. **τὸν σὸν δαίμονα** = τῆ δική σου τύχη· ἡ ἀναφορὰ τοῦ **τὸν σὸν** ἐξαιρεῖ τὸ παράδειγμα τῆς τύχης τοῦ Οιδίποδα.

Ἐντιστροφή α' 1197–1203

Λεξιλογικές.—**ὄστις ἐκράτησας** ἀναφ. αιτιολ. πρότ. = γιατί ἐσύ ἔγινες κύριος. **καθ' ὑπερβολάν** (ποσοτ. προσδιορ. τοῦ) **τοξεύσας** = μέ ὑπερβολικὴ ἐπιτυχία (εὐστοχία) στοὺς ἀγῶνες σου (μεταφ. ἀπὸ τὸν τοξότη πού προσπαθεῖ νά πετύχει τὸ στόχο του). **τοῦ πάντ' εὐδαίμονος ὄλβου** = τῆς καθ' ὄλα εὐτυχούς μακαριότητος. **κατά... φθίσας** (τιμήσι) = ἀφ' οὗ ξολοθρέψεις, κατέστρεψες. **γαμφῶνυξ** προσδιορ. τὸ **παρθένον χρησμφόν**· ὀνομαζόταν χρησμφόνος λόγω τοῦ ἀκατανόητου αἰνίγματος πού εἶχε ἀνάγκη μαντείας πρὸς λύση, δηλ. αἰνιγματώδης. **ἀνέστας** = ἐγέρθηκες, ἀνορθώθηκες. **πύργος θανάτων** = προπύργιο κατὰ τῶν θανάτων (ἢ γεν. εἶναι ἀντικειμεν.)· θανάτους ἐννοεῖ αὐτούς πού προῆλθαν ἀπὸ τῆ μὴ ἐπιτυχὴ λύση τοῦ αἰνίγματος τῆς Σφίγγας.

Στροφή β' 1204 - 1212

Λεξιλογικές.—**ἀκούειν** προσδιορ. ἀναφορᾶς, ἐξαφτ. ἀπὸ τὸ ἐπίθ. **ἀθλιώτερος**· ἐνν. ἢ γεν. σου ἀντικ. τοῦ **ἀκούειν** = ὡς πρὸς τὸ νά σέ ἀκούει κανεὶς (τοὺς θεῖους σου). **ἄται** = ἄγριες, σκληρὲς δυστυχίες. **ἐν πόνοις** = μέ θάσανα· προσωποποιοῦνται καὶ τὰ δύο λόγω τοῦ **ξύνοικος**. **ξύνοικος** ἐνν. ἀπὸ τὸ **ἀθλιώτερος** τὸ **μᾶλλον** = συνοικεῖ, συγκατοικεῖ, κατέχεται περισσότερο ἀπὸ σένα κτλ., ἀντικείμενα τοῦ **ξύνοικος** εἶναι ἡ ἀπλή δοτ. **ἄταις** καὶ ἡ ἐμπρόθ. **ἐν πόνοις**. **ἀλλαγᾶ** (δοτ. ὄργαν.) = μέ τῆ μεταβολή. **αὐτός** = ὁ αὐτός. **λιμὴν** ἐνν. τὸ γαμήλιο λιμάνι. **θαλαμηπόλος** = ἐκεῖνος πού ἀναστρέφεται στὸ θάλαμο (ὡς σύζυγος), ὁ σύζυγος. **πεσεῖν** = ὥστε νά πέσει. **ἄλοξ** = αὐλάκι, κοίτη, γυναίκα (μεταφ. ἀπὸ τὸ γεωργικὸ δῖο). **πατρῶαι ἄλοκες** = ἡ πατρικὴ κλίνη. **ἐς τοσσόνδε** (ἐνν. **χρόνον**) = γιὰ τόσο πολὺ χρονικὸ διάστημα. **φέρειν** = νά σέ ἀνεχθεῖ. **σίγα** = σιωπῆλά, ἀδιαμαρτύρητα.

Ἐντιστροφή β' 1213 - 1222

Λεξιλογικές. — **ἐφεῦρε** ἔφερε σέ φῶς, ἀποκάλυψε. **ὁ πάνθ' ὀρώων**

χρόνος = ὁ χρόνος πού τά πάντα ὀλέπει (καί ἐπομένως ἀποκαλύπτει), προσωποποίηση τοῦ χρόνου. **ἄγαμον γάμον** = κακόγαμο γάμο· σχήμα ὀξυμόρφο. **τεκνοῦντα καί τεκνούμενον** οἱ μετοχές καθ. ὑπαλλογή ἀποδόθηκαν στό γάμο ἀντί στον Οἰδίποδα· ὅσα ἔπρεπε νά λεχθεῖ κατὰ γενεϊκή **τεκνοῦντος καί τεκνουμένου (Οἰδίποδος)**. **εἰδόμεν** = εἶδα. **περίαλλα** = ὑπερβολικά, σφοδρότατα· μέ τό μόθ. ὡς ἐπιτείνει τήν ἔννοια αὐτοῦ. **ἰαχέω** = φθηνῶ, ἐξβάλλω κραυγή. **τό δ' ὀρθόν εἰπεῖν** = γιά νά εἰπῶ ὁμως τήν ἀλήθεια. **ἀνέπνευσα** = πῆρα ἀναπνοή, ἀναφυγή, ἀνάπνευσα. **κατεκοίμασα** ἐκλείσα τά μάτια μου, παραδομένος σέ ἥσυχο ὕπνο.

Πραγματικές.-ἰῶ γενεαί Ὁ χορός στό τέταρτο τοῦτο στάσιμο οἰκτιρεῖ τό εὐκολομετάολητο τῆς ἀνθρώπινης τύχης· πρῶ. τό λεγόμενο ἀπό τόν ἀγγελιοφόρο στήν Ἄντιγόνη (1157 – 9): **οὐτ' αἰνέσαιμ' ἄν οὔτε μεμψαίμην ποτέ, τύχη γάρ ὀρθοί καί τύχη καταρρέπει τόν εὐτυχοῦντα τόν τε δυστυχοῦντ' αἰεί...** ὁμοίως τοῦ Πινδάρου (Πυθ. Η' 95): **τί δέ τις; τί δ' οὐ τις; σκιάς ὄναρ ἀνθρώπος...** **χρησφδός** Ἔτσι **καλεῖται** λόγω τῆς ἀσάφειας τοῦ αἰνύματος καί γιὰ αὐτό ἀπαγγελλόταν ἕμμετρα σέ ἑξάμετρο. **ἀνέπνευσα - κατεκοίμασα** Ἐννοεῖ τήν παλιά εὐεργεσία τοῦ Οἰδίποδα, πού μέ αὐτή ἀπαλλάχθηκε ἡ πόλη ἀπό τή Σφίγγα.

ΠΕΜΠΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ (1223-1296)

Λεξιλογικές. – **ἐξάγγελος** ὀνομάζεται ἔτσι γιὰ τήν ἄγγελία γίνεται ἀπό τό ἐσωτερικό τῶν ἀνακτόρων πρὸς τά ἔξω, εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ὑποκριτής πού ὑποδύεται τό πρόσωπο τοῦ θεοῦ· ἐξέρχεται ἀπό τά ἀνάκτορα ἀπό τή δεξιά πλάγια θύρα. **ἀρεῖσθε** (σημα **ἄρνημαι**) = θά λάβετε, θά αἰσθανθεῖτε. **ἐγγενῶς** = συγγενικῶς, καί ἐπομένως: εὐλοκρινῶς. **νῖψαι ἄν** (ο. νίζω) **καθαρμῶ** θά καθαρίζα μέ καθαριστήριο λουτρό. **στέγην** (συνεχδ.) = ἀνάκτορα. **τά δ' αὐτίκα...** τό πλήρες θά ἦταν: **κακά τοσαῦτα, ὅσα τά μέν κεύθει, τά δ' αὐτίκα ἐς φῶς φανεῖ.** **κεύθω** = κρύβω. **ἐκόντα κούκ ἄκοντα** (σχ. ἐκ παραλλήλου). **πημονή** = δυστυχία. **αὐθαίρετοι** = πού προῖλθαν ἀπό τόν ἴδιο, ἐκούσιες. **βαρύστονος** = βαρυστέναςτος, αὐτός πού πενθεῖται βαριά, πάρα πολύ ἀξιολύπητος. **ὁ μὲν τάχιστος τῶν λόγων** κτλ. προσεξαγγελτική

παράθεση της πιο κάτω προτάσεως: **τέθηκε θεῖον Ἰοκάστης κάρα. εἶπεν ὑποκ. ἐμέ. μαθεῖν ὑποκείμ. ὑμᾶς. τάχιστος εἶπεν** = συντομώτατος. **θεῖον Ἰοκάστης κάρα** περίφραση (θεῖον γιά τή βασιλική ιδιότητα, ἡ ὁποία προερχόταν ἀπό τό θεό). **οὐ πάρα** = **πάρεστι** (ἐνν. ἡμῖν). **ἡ γάρ ὄψις οὐ πάρα** = γιατί δέν τά εἶδαμε. **ἐνι** = **ἐνεστι. πύση** ὅ' ἐν. πρόσ. ὄριστ. μελλ. τοῦ **πυνθάνομαι. θυρῶν** = προφυλάνας, ἡ αὐλόθυρα, ἡ αὐλόπορτα. **ἔτετο** = φερόταν μέ σπουδή. **λέχη** γιατί ἀπό αὐτά (τήν κρεβατοκάμαρα) χάθηζε. **ἄκμαί** = ἄκρα· ἐδῶ σημ. χέρια, ἄλλοῦ πόδια. **κόμην σπῶσα** = διαίως μαδώντας τήν κόμη. **ἀμφιδεξί-οις ἀντί ἀμφοῖν** = μέ ἀμφοτέρω, μέ τά δύο χέρια της (δηλ. ὅσο ἐνεργοῦσε τό δεξί, ἐνεργοῦσε καί τό ἀριστερό· τό ἐπιθ. γιά ἔξαση τῆς μανίας μέ τήν ὁποία ξεριζώνει τά μαλλιά της). **ἐπαράσσω** κλείνω ὀρητικά (μέ πάταγο). **παλαιῶν σπερμάτων** = τῶν παλαιῶν γάμων μέ τό Λάιο. **δύστεκνον παιδουργίαν** (τό ἀφηρημένο ἀντί τοῦ συγκεκριμένου **παιδοποιόν**) = πού γέννησε μιᾶρά τέκνα. **γοᾶτο δ' εὐνάς** = θηνοῦσε λοιπόν γοερά γιά τή συζυγική κλίνη. **διπλοῦς** ἀντί διπλό κακό, τοῦ ὁποίου ἐπεξ. εἶναι τά ἐπόμενα (ἐνν. ἀπό τό Λάιο τόν Οἰδίποδα καί ἀπό τόν Οἰδίποδα τά τέκνα του). **ἐκ τῶνδε** = μετά ἀπό αὐτά. **ὅπως ἀπόλλυται** (πλάγ. ἐρωτ. πρότ.) = πῶς πέθανε. **εἰσπαίω** = εἰσορῶ μέ θία, πηδῶ μέσα. **ὕφ' οὐ** = ἄναγκ. αἰτ. **οὐκ ἦν (ἡμῖν)** = δέν ἦταν δυνατό σ' ἐμᾶς. **ἐκθεῶμαι** = προσέχω, παρακολουθῶ ὡς τό τέλος. **λεύσσω** = παρατηρῶ. **περιπολῶ** = περιφέρομαι σάν νά κατέχομαι ἀπό μανία. **πορεῖν** ἄορ. ὅ' τοῦ **πόρω**, πού ὑποθετικά θεωρεῖται ὡς ἐνεστώς = προσφέρω, παρέχω. **γυναικά τ' οὐ γυναῖκα** σχῆμα ὀξύμωρο. **ὅπου κίχοι** (ο. **κιχάνω** = θρίσκω), πλάγ. ἐρωτ. πρότ. ἀπό τό **ἐρευνῶν**, τό ὁποῖο ἐξυπακούεται κατά ζευγμα ἀπό τό **ἐξαιτῶν. διπλῆν ἄρουραν** = **διπλό ἀγρό** (ὅπου σπάρθηκε καί ἔσπειρε), διπλή μητέρα. **οὐ** = **ἐαυτοῦ. αὖω** = φωνάζω. **δεινόν** (σύστ. ἀντικ.) = φοβερή κραυγή. **ὡς ὕφηγητοῦ** (ἐνν. ἡ ἀπόλ. μετοχή **ὄντος**) **ὡς εἰ ὕφηγεῖτο** = ὡσάν νά τόν ὀδηγοῦσε κάποιος. **ἐνάλλομαι** = ἐφορῶ, πηδῶ ἐπάνω. **διπλαῖ πύλαι** = **δίφυλλος θύρα**. **κλήθρα** = **τοῦς μοχλοῦς**, τίς ἀμπάρεις, τοῦς **μανδάλους**. **πυθμένων** = τῶν στοιγιμάτων τοῦ μοχλοῦ στίς παραστάδες. **κοῖλα** προληπτ. κατηγ. = ὥστε νά σχηματίσουν κοιλότητα, ὥστε νά καμφθοῦν. **κάμπιπτει στέγη** = καί εἰσόδησε στό δωμάτιο. **ἔώρα** (μόνο ἐδῶ ἀπαντᾶ, ἄλλοῦ **αἰώρα**) = τό ὄργανο μέ τό ὁποῖο κάποιος μετεωρίζεται, ὁ θρόχος γιά κρεμάλα, τό σκονιῖ ἀγχόνης. **πλε-**

κταῖς ἑώραῖς μέ πλεκτό σκοινί. ὄπως = μόλις. δεινὰ βρυχηθεῖς = βρυχησάμενος (βρυχάομαι) (μεταφ. ἀπό τό λέοντα) = ἀφου ἔβγαλε φοβερό βρυχηθμό. ἄρτάνη (ἄρτάω = κρεμῶ) = πὸ σκοινί μέ τό ὁποῖο κανεῖς κρεμᾶ ἢ κρεμιέται = ἢ ἀγχόνη. χαλάω-ῶ = χαλαρώνω, λύω. δεινὰ δ' ἦν τάνθένδ' ὄρᾶν = τά μετά ἀπό αὐτά ἦταν φοβερά ὡς πρὸς τή θεά. εἴματα = ἔνδυματα. χρυσήλατος = ὁ κατεργασμένος ἀπό σφυρήλατο χρυσό. ἐκστέλλω = κουμπώνω ἢ καρφώνω μέ πόρπη τό ἔνδυμα πρὸς συγκράτησή του ἢ πρὸς στολισμό. ἄρας = ἀφου σήκωσε ψηλά ἀπό τά μάτια (γιά νά εἶναι ἰσχυρότερο τό κτύπημα), ἀντικειμ. τὰς περόνας. ἄρθρα τῶν αὐτοῦ κύκλων περιφρ. = τούς ὀφθαλμούς του, τά μάτια του. ὀθούνεκα = ὅτι. οὐκ ὄψοιντο = δέ θά βλέπουν στό μέλλον. ἔπασχε... ἔδρα μέ τό α' ἔνν. τόν ἀνόσιο γάμο μέ τή μητέρα του, μέ τό β' τό φόνο τοῦ πατέρα. ἐν σκότῳ = μέσα στό σκοτάδι. ὀψοῖατο ἐν σκότῳ (ὀξύμωρο) = δέ θά εἶδελε καθόλου. οὐς μέν οὐκ ἔδει (ιδεῖν) ἔνν. τά παιδιὰ του. οὐς δ' ἔχρηζεν (ἔνν. ιδεῖν), ἔνν. τούς γονεῖς. ἐφουμῶν = ξεστομίζοντας κατάρες. ἀράσσω = χτυπῶ δυνατά· μέ τοῦτο νά συναφθεῖ τό πολλάκις τε κοῦχ ἄπαξ. φοίνιος = αἱματηρός, αἰμόφυτος· γλήνη = κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ. ὀμοῦ = ὀμοῦ τῶ ἀράσσειν = μαζί μέ τό χτύπημα τῶν ὀφθαλμῶν. τέγγω = βρέχω, ὑγραίνω. ἀνίημι = ἐκθάλλω, ἐκχύνω. οὐδ' ἀνίσσαν φόνου μυδώσας (μυδάω = εἶμαι ὑγρός, διάδροχος) σταγόνας = καί δέν ἔβγαζαν ἀπλῶς διάδροχες σταγόνες ἀπό αἷμα. ἀλλ' ὀμοῦ = ἀλλά μαζί. μέλας ὀμβρος χαλάζης αἱματοῦς (αἱματόεις = αἱματηρός) = μαύρη αἱματηρή βροχή ἀπό χαλάζι. τέγγω = χύνω. ἔρρωγεν (ῥήγνυμι) = ἔχουν ξεσπάσει. οὐ μόνου κατὰ = ὄχι μόνο κατὰ τοῦ ἑνός (τοῦ Οἰδίποδα). συμμιγῆ = ἀνάμειχτα. ὀνόματα = εἶδη. ἐν τίνι σχολῇ κακοῦ = σέ ποιά παύση κακοῦ, ποῦ σταμάτησε ἢ συμφορὰ του. βοᾶ = κραυγάζοντας παραγγέλνει. διοίγω = ἀνοίγω. δηλοῦν πνα = νά φανερώσει κάποιος. τόν μητρὸς ἔνν. μιάστορα (ἢ ἄλλη παρεμφερῆς πρὸς αὐτή λέξη)· σχῆμα ἀποσιωπήσεως, ἐπειδή ὁ ἀγγελιοφόρος ἀποφεύγει νά εἰπεῖ λέξη ἀνάρμοστη νά εἰπωθεῖ. ὡς ρίψων αἰτιολ. μετοχή καί ὄχι τελική = γιατί θέλει νά ρίξει. ἄραιος (ἔνν. ὦν) = καταραμένος, ὄντας κάτω ἀπό τίς βαριές κατάρες (πού κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ του καταράστηκε). ῥώμης = δυνάμεως, ἰσχυρῆς βοήθειας (ἔνν. καί σ' αὐτή τό τινός). νόσημα = πάθημα ἢ φέρειν = ἢ ὥστε δύνασθαι φέρειν = ἀπό ὅσο μπορεῖ νά ὑποφέρει κανεῖς. δείξει δέ καί σοί ἔνν. ὁ Οἰδίπους ταῦτα.

στυγῶ = μισῶ. **ἐποικτιζῶ** = οἰκτίζω, αισθάνομαι συμπάθεια. **στυγούντα** = καί μισώντας κανείς.

Πραγματικές.—**ἐγγενῶς ἐπι** Θέλει μέ τό **ἐπι** νά δηλώσει ὅτι πιθανῶς τά αἴσχη, πού ἀποκαλύφθηκαν τελευταῖα, μείωσαν τήν ἀγάπη καί τό ἐνδιαφέρον τῶν ἀρχόντων πρός τήν οἰκογένεια τῶν Λαβδακιδῶν. **οὔτ' Ἰστρον οὔτε Φᾶσιν** Θέλει νά δηλώσει πῶς οὔτε τά νερά τῶν μεγίστων ποταμῶν τῆς Ἀσίας καί τῆς Εὐρώπης (Φάσης: διαρρέει τήν Κολχίδα καί ἐκβάλλει στά ἀνατολικά τοῦ Εὐξείνου Πόντου, Ἰστρος: ὁ σημερινός Δούναβης), δέν μποροῦν νά ἀποπλύνουν τά αἴσχη τοῦ οἴκου τῶν Λαβδακιδῶν. **ἐκόντα ἀμαρτήματα** Ἐκούσια ἁμαρτήματα θεωρεῖ τήν αὐτοκτονία τῆς Ἰοκάστης καί τήν τύφλωση τοῦ Οἰδίποδα. **χρυσήλατους περόνας** Οἱ Ἀθηναῖες κατά τοῦς ἱστορικούς χρόνους ὡς τοῦς χρόνους τοῦ Σοφοκλή ἔφεραν (φοροῦσαν) χιτῶνα δωρικό πού συγκρατιόταν στούς ὦμους μέ περόνες, ἀλλά ἀργότερα καί κατ' αὐτούς ἀκόμη τοῦς χρόνους τοῦ Σοφοκλή ἔφεραν τόν ἰωνικό χιτῶνα μέ χειρίδες· ἐπίσης συνήθιζαν αὐτές νά συνάπτουν τά ἐνδύματά τους μέ ὠραῖες περόνες καί κοσμημένες μέ πολύτιμους λίθους, οἱ ὁποῖες ὡς ἐπί τό πλεῖστον κατέληγαν σέ κεφαλή μέ τύπο ἀνθρώπου, ζῶου ἢ καί πρραγμάτων.

ΚΟΜΜΟΣ (1297 - 1366)

α') 1297 - 1312

Λεξιλογικές.—**ὦ δεινόν...** Ὁ Οἰδίποδας ἐξέρογεται ἀπό τή μεσιανή θύρα· ὁδηγεῖται ἀπό ὑπηρετή καί προκαλεῖ τή συμπάθεια καί τή φρίκη τοῦ χοροῦ. **προσκυρέω-ῶ** = συναντῶ. **προσέθη σε** = **ἔθη ἐπί σέ**, σέ προσέβαλε. **τίς** (ἐνν. ἦν) **ὁ πηδήσας μείζονα τῶν μακίστων** ποιός ἦταν πού ἔκαμε μεγαλύτερα ἐχθρικά πηδήματα ἀπό μέγιστα. **πρὸς σὴ δυσδαίμονι μοίρᾳ** (ἢ πρὸς σημ. προσθήκη) = ἐκτός ἀπό τή δική σου κακοδαιμονία· ἡ ἔννοια τῶν λόγων του: ἐκτός τῆς κακότυχης μοίρας σου, νά φονεύσεις τόν πατέρα καί νά νυμφευτεῖς τή μητέρα, ἐπῆλθε καί ἡ ἄλλη, νά στερηθεῖς τήν ὄρασή σου. **θέλω** ἐναντιομ. μετοχή. **ἄθρέω-ῶ** = παρατηρῶ μέ προσοχή. **τοίαν** = γιατί τέτοια. **ποιγᾶς** (γεν. διαο.) = σέ ποιό μέρος τῆς γῆς (μέ τοῦτο φαίνεται ἡ ἀσάθεια τῶν θηματοσμῶν τοῦ Οἰδίποδα). **φθογγᾶ** = ἡ φωνή μου. **διαπε-**

πόταται δωρ. ἀντί **διαπεπότῃται** (**διαποτάομαι**) = ἔχει πετάξει μέ ταχύτητα, ἔχει πετάξει μακριά (καί ὄντως γιά τούς τυφλοὺς ἢ φωνή φαίνεται ὅτι ἀκούεται μακριά καί σβήνει ἔξω ἀπό τό σκοτεινὸ χῶρο πού τούς περιβάλλει). **φοράδην** = ὀρηκτικά, **ἴν' ἐνήλω;** (ἀορ. τοῦ **ἐνάλλομαι**) = σέ ποιοῦ θαθιὸ πῆδησες καί προχῶρησες; **ἐς δεινὸν** = σέ φοβερό θαθιὸ (ἐνν. **ἐνήλατο**). **οὐδ' ἄκουστον** = καί σέ ἀνήκουστο. **οὐδ' ἐπόψιμον** = οὔτε καί προσιτό σέ θέα (ἐγεῖνον πού δέ βαστά ἢ καρδιά μας νά ἰδοῦμε).

Στροφή α' 1313 - 1320

Λεξιλογικές.- **σκότου νέφος** = σκοτεινὸ νέφος, **ἀπότροπον** = ἀποτροπιαστικό, φορικῶδες, **ἐπιπλόμενον** (**ἐπιπελόμενον**) = πού ἐπῆλθε, ἐνέσκηψε, **ἄφατον** = μὴ δυνάμενο νά ἐκφραστεῖ, κατά τρόπο ἀνέκφραστο, ὑπεροδικό, **ἀδάματον** = ἀκαταδάμαστο, **δυσούριστον** = τό ὁποῖο ἐπῆλθε ἀπό δυσμενῆ ἀνεμο, **εἰσέδου** = θαθιά εἰσέδουσε, **οἴστρημα κέντρων** = κεντηματα ἀπό τίς περόνες πού προκαλοῦν μαγιά, **οἶον οἴστρημα κέντρων καί μνήμη κακῶν εἰσέδου με** = ποιά μαγιώδης ὁδύνη ἀπό τίς περόνες καί ποιά ὑπόμνηση ἀπό τά ἀνοσιουργήματά μου εἰσχώρησε θαθιά στήν ψυχή μου, **ἐν τοσοῖσδε πήμασιν** = μέσα σέ τόσες πολλές συμφορές σου, **πενθεῖν... φορεῖν** (σχήμα προθύστερο) = νά ὑποφέρεις τό βάρος διπλῆς δυστυχίας (σωματικῆς καί ψυχικῆς) καί νά ἔχεις διπλό πένθος.

Ἀντιστροφή α' 1321-1328

Λεξιλογικές.- **μὲν** = τουλάχιστο, **ἐπίπολος** = βοηθός, σύντροφος, **ἔτι μόνιμος (εἶ)** = παραινεῖς ἀκόμη, **κηδεύω** = θεραπεύω, ἐνδιαφέρομαι, **οὐ γάρ με λήθεις** = γιατί δέ διαφεύγεις τήν προσοχή μου, **καίπερ σκοτεινός (ἄν)** = ἂν καί περιβάλλομαι ἀπό σκοτάδι, ἂν καί εἶμαι τυφλός, **πῶς ἔτλης** = πῶς τόλμησες, πῶς βάσταξε ἢ καρδιά σου, **τοιαῦτα** (ἐπιρρημ. προσδιορ.) = μέ τέτοιο (σκληρό) τρόπο, **σᾶς ὄψεις μαράναι** = νά μαράνεις τούς ὀφθαλμούς σου (τό **μαράναι** ἐπί τῆς σημασίας κυρίως: νά ἀποξηράνεις τήν πηγὴ τῆς ὁράσεώς σου), **ἐπαίρω** = παρακινῶ, πείθω.

Στροφή δ' 1329 - 1348

Λεξιλογικές. – ὁ κακὰ τελῶν... ἡ σειρὰ τῶν λέξεσσι: ὁ τελῶν ἔμοι τάδ' ἐμὰ κακὰ πάθεα. **νιν** = τὰς ὄψεις. **οὐ τις, ἄλλ'** = οὐ τις ἄλλος, ἢ = κανεῖς ἄλλος, παρὰ. **ὀρῶντι** (ὑποθ.) **βλεπτὸν ἢ στερκτὸν** = εἶναι δυνατό νά βλέπω ἢ νά ἀγαπῶ. **προσῆγορον** = ἄξιο προσαγορεύσεως. **ἐκτόπιον** προληπτ. κατηγορ. **ἀπάγετε ἐκτόπιον** = ἄτομακρύνάτέ με μακριά ἀπό αὐτούς ἐδῶ τοῦς τόπους. **μέγ' ὀλέθριον τό μέγα μέ τό ἐπίθ.** ἐπιτείνει τή σημασίᾳ του στόν ὑπερθετικό βαθμό. **δειλαίος** = δυστυχιμένος. **νοῦ - συμφορᾶς** εἶναι γενικές τοῦ αἰτίου.

Ἐντιστροφή δ' 1349 - 1366

Λεξιλογικές. – ὅστις = ὁποιοσδήποτε (ἂν καί γνωρίζει τό σωτήρα, δηλ. τόν Κορίνθιο ἀγγελιοφόρο, μιλεῖ ἀόριστα: ἀδιαφοροῦντας γιά ἐκεῖνον πού τόν ἔσωσε). **ἀγρία** = σκληρή. **πέδη** = δεσμά κυρίως τῶν ποδιῶν. **νομάς** ἐπιθ. (ἀπό τό **νομός, νέμομαι** = δόσκω) = ἐκτεθειμένος στίς νομές (δόσχές) τοῦ Κιθαιρώνα. **ἐπιπόδιος** = ὁ προσαρμοσμένος στά πόδια. **ἔρυτο** ἀόριστ. β' (**ῤυόμαι**) = ἀτάλλαξε, ἀπολύτρωσε. **ἐς χάριν** = πρὸς εὐχαρίστησή μου. **φίλοισιν (τοῖς ἔμοις)**, δηλ. **πατρί, μητρί, τέκνοισ.** **τοσόνδ' ἄχος** = ἀφορμή τόσο μεγάλης θλίψεως. **θέλοντι κάμοι τοῦτ' ἂν ἦν** = καί μέ τή δική μου θέληση θά γινόταν τοῦτο. **γ' ἂν ἦλθον** = θά γινόμουν (θά κατανοῦσα). **βροτοῖς ἐκλήθην** ἔνν. ὁ ἂν, ἢ ὑπόθεση καί τῶν δύο προτάσεων ἀπό τό ἐννοούμενο **θανῶν.** **ἀφ' ὧν ἔφυν** = ἀπό ἐκεῖνους πού γεννήθηκα (δηλ. τή μητέρα). **ὁμογενής** (ἐνεργ. διάθ.) = ἐκεῖνος πού ἔχει ἀπογόνους πού ταυτίζονται μέ τόν ἴδιο, ἀδελφός μέ τά παιδιά του (πού γέννησε μαζί μέ κάποια). **πρεσβύτερον** = μεγαλύτερο, χειρότερο.

Πραγματικές. – Στόν κομμό, πού ἐκτείνεται στούς στίχους 1297–1366, ὁ Οἰδίποδας ἐξέρχεται ἀπό τά ἀνάκτορα ὀδηγούμενος καί στηριζόμενος ἀπό δύο ὑπηρέτες· ἡ θέα του ἦταν τόσο οἰκτροή, ὥστε αὐτοῖ πού ἀποτελοῦσαν τό χορὸ ἀπόστρεψαν τά βλέμματά τους, καθώς φαίνεται καί ἀπό τά πιά κάτω.

Λεξιλογικές, – ὅπως σε φῶ πλάγ, ἔρωτ, πρῶτ, κρείσσων ἦσθα ἀντί ἀτροσ, συντ.: κρείσσον γὰρ ἦν μηκέτ' εἶναι σε ἢ ζῆν τυφλόν, προσείδον ἄν = θά προσέβλεπα, θά ἀτένιζα, οἶν δυοῖν ἔργα ἐστὶν εἰργασμένα μοι = κατὰ τῶν ὁποίων δύο (γονέων μου) ἔχουν γίνει ἀπὸ ἐμένα ἔργα... κρείσσονα ἀγχόνης = ἄξια μεγαλύτερης (σκληρότερης) τιμωρίας ἀπὸ τὴν τιμωρία τῆς ἀγχόνης, ἐφίμερος = ποθητός, βλαστοῦσα ὑπαλλαγή, ἀντί βλαστόντων = γεννηθέντων = πού γεννήθηκαν, προσλεύσσειν ἔξαοτ, ἀπὸ τὸ ἐφίμερος, οὐ δῆτα (ἦν ἐφίμερος) πύργος = τείχη (μὲ πύργους πού ἦταν περίφημοι στίς Θῆβες), τῶν = ὦν = ἀπὸ τὰ ὅποια, κάλλιστα τραφεῖς (ἐναντιομ, μετοχή) = ἄν καὶ πέρασα τὴ ζωὴ μου ἄριστα, εἰς = μόνος ἐγώ, ἀπαιτέρησα ποιὰ τὰ ἀντιζείμενά του; καὶ γένους τοῦ Λαίου ἔνν, ἢ μετοχή ὄντα = καὶ ὁ ὁποῖος ἀνήκει στὸ γένος τοῦ Λαίου, κηλίδα = ντροπὴ, στίγμα (γιά τὸ φόνο τοῦ Λαίου ἀπὸ αὐτόν), ἐμὴν ζατηγορ, ὀρθοῖς = μὲ σηκωμένα, μὲ ἀνοιχτά, τούτους = τοὺς πολίτες, ἡκιστὰ γε = καθόλου δέδωκα, τῆς ἀκουούσης δι' ὠτων πηγῆς = τῆς ἀκουστικῆς πηγῆς, εἰ ἔτι ἦν φραγμὸς = ἐάν ἀκόμη ἦταν δυνατό τὸ φράξιμο, ἐάν μποροῦσα ἀκόμη νά φράξω, οὐκ ἂν ἐσχόμην τὸ μὴ ἀποκλῆσαι = δὲ θά κρατιόμουν ἀπὸ τὸ νά μὴ ἀποκλείσω, ἴν' ἦν = γιά νά ἦμιον (τὸ ἴνα μὲ ὀριστιζή ἴστορ, χρόνον γιά νά δηλώσει ὅτι ὁ σχολός μποροῦσε νά ἐκπληρωθεῖ, ἂν προτασσόταν ἡ ἐνέργεια πού δηλώνεται μὲ τὴν πρόταση ἀπὸ τὴν ὁποία ἔξαοτᾶται ἢ τελ, πρῶτ.), τὴν φροντίδα = τὴ συνείδηση, τὴ σκέψη, τὸ νοῦ, ἰὼ Κιθαιρῶν προσωποποιεῖ τὸν Κιθαιρώνα, προκαλώντας ἔτσι τὸν οἶκτο (τὸν ἔλεον) τῶν θεατῶν, ὡς μήποτ' ἔδειξα τελ, πρῶτ, μὲ ὀριστιζ, ἴστορ, χρόνον (δλ, πιό πάνω), λόγῳ ἔνν, μὲ λόγια, κατ' ὄνομα καὶ ὄχι πραγματικά, κάλλος ὑπουλον κακῶν = κάλλος ὠραῖο ἐξωτερικά ἀλλὰ ἐσωτερικά γεμάτο κακά (ἐκ μεταφορᾶς ἀπὸ τὰ τραύματα, τὰ ὁποία ἀπὸ ἔξω φαίνονται πὼς θεραπεύτηκαν ἀλλὰ μέσα κρύβουν ἀφθονο πύο), κάλλος κακῶν σχῆμα ὀξύμ, πού εἰπώθηκε μὲ σαρκασμό, κάκ κακῶν (γονέων), νάπη δασώδης κοιλάδα ἢ δασωμένο φαράγγι, τοῦμόν αἶμα γιατί τὸ δικό του ἦταν τὸ ἴδιο μὲ τοῦ πατέρα του, ὕμιν δοτ, ἢθ, γάμοι ἔνν, τοῦ Λαίου καὶ τοῦ Οἰδίποδα μὲ τὴν Ἰοκάστη, ἡμᾶς = ἐμένα, ἀνίημι = ξαναδίνω, ἀποδεικνύω = φανερώνω, αἶμ'

ἐμφύλιον = αἷμα τοῦ αὐτοῦ γένους, αἷμα συγγενικό, αἰμομειξία· τὰ τρία πρῶτα **πατέρας, ἀδελφούς, παιδας** ἀφοροῦν στόν Οἰδίποδα, ὁ ὁποῖος πράγματι ἦταν πατέρας καί ἀδελφός τῶν τέκνων καί γιός τῆς συζύγου, τὰ λοιπά τρία **νύμφας** κτλ. στήν Ἰοκάστη, ἡ ὁποία ἦταν νύμφη καί γυναίκα καί μητέρα τοῦ Οἰδίποδα, καί μέ ὅλα τούτα ὑποδηλώνει τό διπλό γάμο τῆς Ἰοκάστης, γιά τόν ὁποῖο χρησιμοποιήσε πληθυντικό ἀριθμό χάρι τῆς μεγαλοορομοσύνης· μεταξύ τούτων τέθηκε τό **αἷμα ἐμφύλιον** γιά νά δηλωθεῖ ὅτι ὅλα αὐτά ὀφείλονταν στίς αἰμομειξίες. **καλύψατε** = κρύψετε. **θαλάσσιον** κατηγόρ. = στή θάλασσα. **ἔνθα μήποτ' εἰσόψεσθ' ἔτι** = γιά νά μή μέ προσατενίσετε πιά. **ἀξιώσατε θιγεῖν** = κρίνετε ἄξιο νά ἀγγίξετε.

Πραγματικές. – ποίοις ὄμμασι προσεῖδον ἄν Οἱ ἀρχαῖοι πίστευαν ὅτι ἡ ψυχή ἦταν εἶδωλο τοῦ σώματος καί κατ' ἀκολουθία διατηροῦσε καί μετά τό θάνατο τίς αἰσθητικές ιδιότητές της. **ἀγχόνης** Ἡ τιμωρία τῆς ἀγχόνης κατά τή γνώμη τῶν ἀρχαίων, ὅπως καί τή δική μας, ἦταν ἡ χειρότερη. **ὦ Κιθαιρών, ὦ Πόλυθε... ἐν τριπλαῖς ὁδοῖς, ὦ γάμοι** Τέσσερα σπουδαιότατα σημεῖα τῆς ζωῆς τῶν ἀναπολεῖ στή μνήμη του.

6) 1416–1477

Λεξιλογικές. – **ἀλλ' εἰς δέον πάρεσθ' ὄδε ὦν ἐπαίτις** = ἀλλά νά προσέρχεται ὁ Κρέων στήν κατάλληλη ὥρα γιά ἐκεῖνα πού ζητεῖς· τό **πράσσειν καί τό βουλευεῖν** ἔξαοτ. ἀπό τό **πάρεσσι** = ὥστε νά ἐκτελεῖ καί νά ἀποφασίζει. **τίς μοι φανεῖται πίστις ἔνδικος;** ποιά ἐμπιστοσύνη θά δειχθεῖ πρός ἐμένα δικαίως; **τό πάρος** = κατά τόν προηγούμενο χρόνο. **γελαστής** = περιφρονητής, περιγελαστής. **οὔθ' ὡς ὄνειδιῶν τι τῶν πάρος κακῶν** = οὔτε γιατί σκοπεύω νά σοῦ ἀποδώσω ὄνειδος γιά τὰ προηγούμενα κακά (ἐννοεῖ τή φιλονικία του μέ τόν Οἰδίποδα καί τίς ἀντεγλήσεις). **ἀλλ' εἰ...** διακόπτοντας τή συνέχεια ἀποτεινεται στούς ὑπηρετές πού συνοδεύουν τόν Οἰδίποδα. **γένεθλον** = τέκνο, γόνος. τὰ θνητῶν γένεθλα = τούς θνητούς. **τήν γοῦν πάντα βόσκουσαν φλόγα ἡλίου** = τό φῶς τοῦ ἡλίου τουλάχιστο πού συντηρεῖ τὰ πάντα. **τοιόνδ' ἄγος** = τέτοιο μῖασμα, ἀνόσιο. **τοῖς ἐν γένει** = στούς συγγενεῖς. **τάγγενῆ** = τὰ σχετικά μέ τούς συγγενεῖς· ἡ σύντ.: **μόνοις γάρ τοῖς ἐν γένει μάλιστ' εὐσεβῶς ἔχει ὄραν τ' ἀκούειν**

συγγενή κακά· εὐσεβῶς ἔχει εἶναι εὐσεβεῖς καθηζον, εἶναι ἐπιθεοῶλη-
 μένο, ἐλπίδος = ἰσχυρῆς ἐλπίδας, τοῦ φόβου μου (ἐννοεῖ τὸ φόβο πού
 εἶχε, ὅτι ὁ Κρότων θὰ συμπεριφερόταν ἀπέναντί του ἄσχημα), πρὸς
 σοῦ, οὐδ' ἐμοῦ = πρὸς τὸ δικό σου συμφέρον καὶ ὄχι πρὸς τὸ δικό
 μου, τοῦ; τοιοῦ πράγματος; ἢ σειρά τῶν λέξεων; καὶ λιπαρεῖς (= ἐκλι-
 παρεῖς) ὧδέ με τυχεῖν τοῦ; καὶ με θεομοπαρρακαλέεις ἴτοι γὰρ νὰ τυχεῖς
 τοιοῦ πράγματος; ὅπου φανοῦμαι μηδενὸς τῶν θνητῶν προσήγο-
 ρος = ἐκεῖ ὅπου θὰ φαίνομαι ὅτι δὲ θὰ χαιρετιέμαι ἀπὸ κανέναν ἀπὸ
 τοὺς ἀνθρώπους, ἔδρασα' ἂν εἰ ἐχρηζον τί λόγος εἶναι ἐδώ; στὸ ὅ' ἂν
 ἐνν. πάλι τὸ ἔδρασα, τί πρακτέον ἐννοεῖ με τοῦτο ὅτι ἀπὸ τῆ μιά ὁ
 χορηγός εἶχε ὁρίσει ὅτι πρέπει νὰ τιμωρηθεῖ ὁ φονιάς τοῦ Λαῖου, ἀλλ'
 ἀπὸ τὴν ἄλλη τώρα πρέπει νὰ ρωτηθεῖ πάλι, τί πρέπει νὰ γίνει γὰρ τὸν
 Οἰδίποδα, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ὁ φονιάς τοῦ πατέρα του, πατροφόντης
 = πατροκτόνος, ἀπολλῦναι τελ. ἀπαρέμψ., ἔξαστ. ἀπὸ τὴν ζελευροτική
 ἐννοια πού ὑπάρχει στὸ ἐδηλώθη φάτις, ἰν' ἔσταμεν χρείας = σὲ ποιο
 σημεῖο ἀνάγκης φτάσαμε, γὰρ αἰτιολ., τὸ ἐννοοῦμενο ἀπὸ τὰ ποιοιού-
 μενα πεισόμεθα, τᾶν = τοῖ ἂν· τὸ τοῖ = θεοβαίως (ἀφ' οὗ πείστηκες ἀπὸ
 τὰ πράγματα), πίστιν φέροις = πιστεύεις (ἐνν. τὴν κακοπιστία του
 πρὸς τὸ μάντη Τειρεσία καὶ πρὸς τὸν Κρόνοντα), ἐπισκῆπτω = παρρα-
 γέλλω· ὁ σὺνδεσμος καὶ νοεῖ τὰ πέρα ἀπὸ ἐκεῖνα πού θὰ δηλωθοῦν
 ἀπὸ τὸ θεό, προστρέπομαι = στρέφομαι πρὸς κάποιον, γὰρ νὰ τὸν
 παρρακαλέσω, ἰκετεύω, τῆς μὲν κατ' οἴκους τὴν ὁποία ἀποφεύγει νὰ
 ὀνομασεῖ μητέρα ἢ γυναῖκα, αὐτὸν ὃν θέλεις τάφον θοῦ μόνος σου
 κανόνισε τὰ σχετικά με τὸν ἐνταφιασμό της, κατὰ τὸν τρόπο πού
 θέλεις, καὶ γὰρ αἰτιολ., τὸ ἐννοοῦμενο: παρραλείπω νὰ εἶπῶ ἄλλο τιπο-
 τα, γιατί καί... ὑπὲρ τῶν σῶν = χάρις τῶν δικῶν σου (τῆς ἀδελφῆς
 σου), τελεῖς (μέλλ.) ἐνν. τάφον, ἀξιοθήτω = ἄς κοιθεῖ ἀξιο· ἢ
 σειρά τῶν λέξεων; μῆποτε ἀξιοθήτω πατρῶν ἄστου τυχεῖν ἐμοῦ
 ζῶντος οἰκητοῦ (κατηγορ.), κλήζεται = ὁρίζεται τὸ ὄρος πού καλεῖ-
 ται, ζῶντε = ὅταν ἦταν ἀκόμη στὴ ζωῆ, ὃν ἐθέσθην κύριον τάφον
 τὸν ὁποῖο προόρισαν ὡς τάφο μου (με ὅλη τὴν ἐξουσία ἐπάνω μου), ἰν'
 ἐξ ἐκείνων, οἱ μ' ἀπαλλύτην, θάνω = γὰρ νὰ δοῦ τὸ θάνατο ἀπὸ
 ἐκεῖνους πού ἐπιθυμοῦσαν τὸ θάνατό μου, τοσοῦτον = τόσο μόνο,
 πέρθω = καταστρέφω, ἀφ' ἀνίζω, θνήσκων = ἐνὸ πέθαντα, μῆ ἐνν.
 σωθεῖς=εἰ μῆ ἐσώθην, ἐπὶ τῷ δεινῷ κακῷ=πρὸς ἐκτέλεση κάποιου
 φοβεροῦ κακοῦ, ὅποι περ εἰσι=ὅπου ἀκριβῶς προχωρεῖ, βαδίζει.

ἴτω = ἄς προσφορεῖ, **μη προσθεῖς μέριμναν** = μήν ἀναλάβεις φροντίδα ἐκτός ἀπό τῆς ἄλλης σου μέριμνης, **σπάνις** = ἀνάγκη, ἔλλειψη, **ὀβίος** τὰ ἀναγκαῖα γιά τή ζωή, **βορᾶ** = φαγητό, **αἶν χωρίς** = ἀπό τῆς ὁποῖες χωριστά· ἐπεξηγείται ἀπό τό: **ἄνευ τοῦδ' ἀνδρός** = χωριστά ἀπό ἐμένα, **ταῖν μοι** (δοτ. χαρακτηριστική) **μέλεσθαι** = γι αὐτές πρὸς χάρι μου νά φροντίζεις· τό ἀπαρέμφατον ἀντί προστακτικῆς, **μάλιστα μὲν** = κυρίως, μάλιστα· ἐννοεῖται: **εἰ δὲ μή, ἀποκλαίομαι κακὰ** κλαίοντας τῆς δυστυχίης μου.

(Στό σημεῖο αὐτό ὁ Κροῖων δίνει ἐντολή σέ δύο ὑπηρετές νά πᾶνε καί νά φέρον μπροστά του τῆς θυγατέρες τοῦ Οἰδίποδα).

γονῆ γενναῖος = εὐγενής κατὰ τήν καταγωγή, **θιγῶν (θιγγάνω)** ὑποθ. μετοχή· ποιά ἢ ἀπόδοση; **που** = ὅπως νομίζω, ἂν δέν ἀπατώμαι, **τοῖν φίλοιν** στούς ἀπτιχοῦς συνήθως ὁ δεικτικός τῶν ἀντωνυμιῶν καί ἐπιθέτων εἶναι κοινός καί γιά τὰ δύο γένη, **ἐκγόνων ἐμῶν** = τῶν ἐμῶν τέκνων = ἀπό τὰ τέκνα μου, **λέγω τι**; λέγω τίποτα ἀληθινό; **ποροῦναι (πόρω)** = πορίζω, παρασκευάζω, ἐτοιμάζω, **γνοῦς** = ἐπειδή κατανόησα, **τήν παροῦσαν τέρψιν** = τήν τωρινή σου μεγάλη ἐπιθυμία (εὐχαρίστηση), **πάλαι** = πρὸ ὀλίγου.

Πραγματικές. – **χώρας λείπεται φύλαξ** Προσφώνεῖται ἔτοι ἀπό τό χορό ὁ Κροῖων, γιά τὰ ἀρσενικά τέκνα τοῦ Οἰδίποδα εἶναι ἀνήλικα καί γι' αὐτό ἀνέλαβε αὐτός τή βασιλεία, **ἀλλ' εἰς τὰ θνητῶν... μη καταισχύνεσθ' ἐπι** κτλ. Λέγει αὐτά, ἐπειδή οἱ θεράποντες ἦταν ὑπεύθυνοι γιά τήν ἔξοδο ἀπό τὰ ἀνάκτορα τοῦ Οἰδίποδα, πού βροισκόταν σέ τέτοια κατάσταση, **ἄνακτος Ἡλίου** Κάθε μιὰ ὀ ἔμφρηχο ἢ ἄμφρηχο οἱ ἀρχαῖοι τό ἀπομάζονναν ἀπό τό θεό τοῦ φωτός Ἡλίου, γιά τὴν θά δεδηλωνόταν ἀπό τή θεά του, **ὄμβρος Ἡ θροχή (ὄμβρος)** ἦταν ἱερή τοῦ Δία.

γ') 1478 - 1530

Λεξιλογικές. – **τῆς ὁδοῦ** (τῶν θυγατέρων), γεν. τῆς αἰτίας = γιά τόν ἐρχομό τῶν θυγατέρων μου, **φρουρήσας τύχοι** = φρουρήσειε, **ὡς τὰς ἀδελφὰς** = στίς ἀδελφικῆς, **προυξένησαν** = ἔβγιναν αἴτιες, **λαμπρά** = ἀκτινοβόλα, **φυτουργός** = ἐκείνος πού γέννησε (ὁ γεννητορας), **ὠδ' ὄραν** = νά βλέπουν κατ' αὐτό τόν τρόπο, νά εἶναι τυφλά· ἢ σειρά τῶν λέξεων: **αἱ προξένησαν ὑμῖν ὄραν ὠδε τὰ πρόσθε λαμ-**

πρὰ ὄμματα, ἰστορῶ = γνωρίζω. **ἔνθεν αὐτὸς ἠρόθην** = ἀπὸ τὴν ὁποία ὁ ἴδιος γεννήθηκα. **προσβλέπω** = δείχνω συμπάθεια μὲ τὸ βλέμμα. **νοοῦμαι** = ἀναλογίζομαι. **τὰ λοιπὰ τοῦ πικροῦ βίου** = τὸν ὑπόλοιπο χρόνο τῆς πικραμένης ζωῆς. **οἶον χρεῶν (ἔστιν) βιῶναι σφῶ πρὸς ἀνθρώπων** = τὸν ὅποιο εἶναι ἀνάγκη ἐσεῖς νὰ περᾶσετε μὲ παθήματα ἀπὸ μέρους τῶν ἀνθρώπων. **ὁμιλία** = συνααστροφή, συγκέντρωση. **ἴξεσθε** = θὰ ἐπανέλθετε. **ἀντὶ τῆς θεωρίας** = ἀντὶ τῆς εὐχαριστήσεως ἀπὸ τὸ θέαμα. **ἄκμαι γάμων** = ἀκμή, ὠριμότητα τοῦ γάμου. **παραρρίπτω** = ριζοκινδυνεύω, ἐκθέτομαι σὲ κίνδυνο· τὸ πλη- ρες θὰ ἦταν: **τίς ἔσται ἐκεῖνος, ὃς παραρρίψει**. **τοιαῦτα ὄνειδη λαμβάνων** = ἀναλαβαίνοντας τέτοια αἴσχη. **γονή (ἡ)** = τέκνο, ἀπόγονοι, γενεά· **δηλήματα (δηλέομαι = δάπτω) = δάβες**. **ἔπεφνε**, ἄορ. τοῦ καθ' ὑπόθεση ρήμ. **φένω** = φονεύω. **ὄθεν περ αὐτὸς ἐσπάρη** = ἀπὸ τὴν ὁποία ἀχοιθῶς ὁ ἴδιος, ἀφοῦ σπάρθηκε, γεννήθηκε. **ἐκ τῶν ἴσων** = ἀπὸ τὰ ἴδια. **τοιαῦτα ὄνειδιεῖσθε** (μέσ. μέλλοντας ἀντὶ παθητ.) = τέτοιες κατηγορίες θὰ σᾶς θαροῦν. **τίς γαμῆ;** ποῖός θὰ σᾶς νυμφευθεῖ; **χέρσος** λέγεται ὁ ἀγρός τοῦ δέν καλλιεργήθηκε· ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ γυναῖκα παραδᾶλλεται μὲ τὴ γῆ τοῦ ὀργώνεται. λέγεται: **χέρσος** = ἀνῦπαντρος. **νῶ γάρ, ὦ** = γιατί ἐμεῖς, οἱ ὅποιοι. **δύο ὄντε** = ἀμφότεροι, καὶ οἱ δύο (συμπεριλαμβανοίμενοι καὶ τὸν ἑαυτὸ του λόγῳ τοῦ καταπτήματός του). **παρήμι** = ἐγκαταλείπω, ἀφήνω ἀπροσπάτευτες. **ἐγγενεῖς (οὔσας)** = ἐπειδὴ εἶναι συγγενεῖς σου. **άλω- μαι** = πλανιέμαι. **πτωχὰς ἀνάνδρους** κατηγορ. ἢ σειρὰ τῶν λέξ.: **μὴ παρῆς σφε οὔσας ἐγγενεῖς, ἀλωμένας πτωχὰς ἀνάνδρους, τάσδε** (βραχυλ.) = **τὰ τῶνδε κακὰ** = τίς συμφορὰς τους. **ὧδε** συνάπτεται πρὸς τὸ **ὄρων**. **τηλικόσδε** = τόσο νέος κατὰ τὴν ἡλικία. **πλην ὅσον τὸ σὸν μέρος** = ἐκτὸς ὅσο ἀφορᾶ σὲ σένα. **ξυννεύω** = συγκατανεύω. **ψαύ- σασ ἐνν. ἔμοῦ**· ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἡ χειροαγία, γιατί ὁ Οἰδίποδας, ὡς τυφλός, δέν μποροῦσε κατ' ἄλλον τρόπο νὰ ἀντιληφθεῖ τὴ συγκατα- νευση τοῦ Κροῆοντα· ἄλλωστε ἡ χειροαγία προσόδινε μεγαλύτερη πίστη, ὅπως καὶ στίς ἡμέρες μας. **σφῶν = ἡμῖν**. **εἰ μὲν εἰχέτην ἤδη φρένας** = ἐάν ἀλήθεια εἴχατε τώρα ὠριμο νοῦ. **πολλ' ἂν παρήνουν** = θὰ σᾶς ἔδιναν πολλές συμβουλές. **τουτ' εὐχῆ' στ' ἔμοι** =* παρέχεται (ἀπὸ μέρους μου) ἡ ἐξῆς εὐχὴ γιὰ σᾶς. **οὐ καιρὸς ἔα** (ἐπέξηγ. τοῦ προηγ.) = ἐφόσον τὸ ἐπιτρέπουν οἱ περιστάσεις. **λῶφονος** = καλύτερου· ἢ σειρὰ τῶν λέξ.: **κυρῆσαι δ' ὑμᾶς τοῦ βίου λῶφονος τοῦ φυτεύσαντος**

πατρός, ἴνα = ἐκεῖ πού. κεί μηδέν ἤδύ = ἔστω καί ἄν δέν εἶναι καθόλου εὐχάριστο (γιά μένα). καιρῶ δοτ. χρον. = στόν καιρό τους. ἐφ' οἷς; μέ ποιούς ὄρους; λέξεις καί... ἡ σύνταξη εἶναι κατά παράταξη ἀντί καθ' ὑπόταξη: ὅταν λέξης εἴσομαι (τοῦ ρήμ. οἶδα). ὅπως πέμψεις πλαγ. ἐρωτ. πρῶτ., ἐξαρτᾶται ἀπό τό ἐννοούμενο σκόπει. ἄποικον γῆς = μακριά ἀπό τή χώρα. τοῦ θεοῦ δόσιν = δῶρο πού δίνεται ἀπό τό θεό. ἀλλά θεοῖς γε = ἀλλά ἴσα ἴσα στούς θεούς, ἀλλά στούς θεούς δεδαίως. τοιγαροῦν = γι' αὐτό λοιπόν (ἐάν δηλ. εἶσα μοσητός στούς θεούς). τεύξη (ἐνν. τῆς τοῦ θεοῦ δόσεως) = θά τύχεις, θά πετύχεις (τό δῶρο τοῦ θεοῦ, δηλ. τήν ἐξορία). φῆς τάδ' οὖν; (ἐνν. ἔσσεσθαί μοι) = δεβαιώνεις λοιπόν ὅτι αὐτά ἐδῶ (δηλ. ἡ ἐξορία μου) θά γίνουν; γάρ αἰτιολογεῖ τό ἐννοούμενο: φημι τάδε = δεβαιώς δεβαιώνω τούτα, γιατί... ἄ μή φρονῶ (ἀναφ. ὑποθ. πρῶτ.) = ἄν δέ γνωρίζω καλά κάποιον. φιλῶ = συνηθίζω. ἀφοῦ (μέσ. ἰορ. ὅ' προστακτ. τοῦ ρήμ. ἀφήμι) = ἀποχωρήσου ἀπό... (ἀπό αὐτά φαίνεται ὅτι ὁ Οἰδίποδας ἐξακολουθοῦσε νά κρατεῖ τίς θυγατέρες του). ἔλη (αἰροῦμαι) = ἀφαιρέσεις (πάρεις) αὐτές. πάντα κρατεῖν = νά ὑπερισχύει ἡ γνώμη σου σέ ὅλα. ἀκράτησας = ἄ ἐκράτησας = ἴσα πέτυχες νικώντας. συνέπομαι = συμπαρακολουθῶ. τῷ βίῳ = ὡς τό τέλος τῆς ζωῆς σου (προσωποποιᾶ τοῦ πλούτου καί τῆς εὐτυχίας, τά ὅποια σάν σύντροφοί τόν παρακολουθοῦν στή ζωή του). λεύσω = παρατηρῶ. κλεινά = τά ξακουστά (πού δόξασαν τόν Οἰδίποδα). οὐ τίς οὐ ζήλω... ἡ σειρά τῶν λέξεων: οὐ ταῖς τύχαις τίς τῶν πολιτῶν οὐκ ἐπέβλεπε ζήλω = τοῦ ὁποίου τίς τύχες (τήν εὐτυχία) ποιός ἀπό τούς πολίτες δέν ἔβλεπε μέ εὐγενή πόθο (δέ ζήλευε). εἰς ὅσον κλήδωνα δεινῆς συμφορᾶς (πλαγ. ἐρωτ. πρῶτ., ἐξαρτᾶται ἀπό τό λεύσσετε) = σέ πόσο μεγάλη ἀνεμοζάλη φοβερῆς συμφορᾶς. ὀλβίζω = καλοτυχίζω (ὑποκ. τοῦ ὀλβίζειν εἶναι τό τινά καί ἀντικ. τό μηδένα θνητῶν ὄντα). ἐπισκοπῶ = ἐξετάζω. ἐπισκοποῦντα ἰδεῖν = ἐφόσον κοιτάζει νά ἰδεῖ. πρὶν ἄν τέρμα τοῦ βίου περάσω μεταφ. ἀπό τό στάδιο. μηδέν ἀλγεινὸν παθῶν χωρὶς νά πάθει κάτι δυσάρεστο· ἡ σειρά τῶν λέξ.: ὥστε χρεῶν (ἔστι) ἐπισκοποῦντα τὴν τελευταίαν ἡμέραν ἰδεῖν θνητὸν ὀλβίζειν πρὶν...

Πραγματικές. – δαίμων ἄμεινον ἢ με φρουρήσας τύχοι Πιστεύ-
 ὅταν ἀπό τούς ἀρχαίους ὅτι κάθε ἄνθρωπος εἶχε τό δικό του θεό

(δαίμονα) ὡς προστάτη του. **ὄνειδη** Σύμφωνα μέ τήν αντίληψη ὅτι τά αἴση τῶν γονέων (οἱ ἁμαρτίες τους) βαραίνουν τά τέχνα. **ἀγάμους** Οἱ ἀρχαῖοι θεωροῦσαν πολύ κακό νά μένουν οἱ θυγατέρες ἀνύπαντρες, γιατί νόμιζαν προορισμό τῆς γυναίκας τήν ἀποκατάστασή της μέ τό γάμο· γι' αὐτό καί ἡ Ἄντιγόνη θρηνεῖ πού ὀδηγεῖται στό θάνατο, γιατί κατεβαίνει στόν Ἄδη ἀνύπαντρη, χωρίς νά ἀκούσει νυφιάτικα τραγοῦδια κτλ. **καί γάρ ἀκράτησας... ξυνέσπετο** Μετά ἀπό αὐτά τά λόγια ὁ Κρέων, ὁ Οἰδίποδας, οἱ θυγατέρες του καί οἱ ὑπηρέτες μπαίνουν ἀπό τή μεσιανή θύρα στά ἀνάκτορα. **ὦ πάτρας Θήβης ἔνοικοι...** Ἐπειδή ἡ σκηνή «ὑπόκειται» μπροστά στά ἀνάκτορα, ὑποτίθεται ὅτι ἐκτός ἀπό τοὺς πολίτες πού ἀποτελοῦν τό χορό, παραβρίσκειται καί ἄλλο πλῆθος, στό ὁποῖο ὁ χορός ἀποτείνει τό λόγο. **μηδὲν ὀλβίζειν πρὶν ἂν...** Παρόμοια γνώμη ἐξέφρασε καί ὁ Σόλωνας στόν Κροῖσο (Ἡρόδ. 1,32): **σκοπέειν δὲ χρῆ παντὸς χρήματος τὴν τελευτὴν κῆ (πῆ) ἀποβήσεται...**· ἐπίσης καί ὁ Εὐριπίδης στήν Ἄνδρομάχη (στ. 100 -2): **χρῆ εἰπεῖν οὐδὲν' ὀλβιον βροτῶν, πρὶν ἂν θανόντος τὴν τελευταίαν ἴδῃς,** ὅπως περάσας ἡμέραν ἤξει κάτω.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. Εισαγωγή	3 - 10
B. ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ	
1. Κείμενο	13 - 62
2. Έρμηνευτικές σημειώσεις	63 - 130

ΕΞΩΦΥΛΛΟ : ΡΕΝΑΣ Π. ΜΑΛΑΜΑ

«Τά αντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τό κάτωθι βιβλιοσῆμο γιά ἀπόδειξη τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἄντίτυπο στερούμενο τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπο. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῶν αὐτό διώκεται κατά τίς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 7 τοῦ Νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 19/46 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α' 108)».

ΕΚΔΟΣΗ ΚΕ' 1981 – ΑΝΤΙΤΥΠΑ 80.000 – ΣΥΜΒΑΣΗ 3580/30-3-1981
ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: «ΓΡΑΦΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ ΑΦΟΙ ΜΑΚΑΡΟΥΝΗ - Δ. ΚΑΜΑΡΟΠΟΥΛΟΣ Ο.Ε.

